

სახელმწიფო დაცვა

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: <http://www.supremecourt.ge/court-decisions/>

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე

2025, №2

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)

2025, №2

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)

2025, №2

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)

2025, №2

გადაწყვეტილებების შერჩევასა და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი

ქეთევან შენგელია

ტექნიკური რედაქტორი

მარიკა მაღალაშვილი

რედაქციის მისამართი:

0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6, ტელ: 298 20 75; www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

საძიებელი

1. ჩუქება
ჩუქების გაუქმება დასაჩუქრებულის უმადურობის გამო 4
2. ლიზინგი
ლიზინგის ხელშეკრულების მოშლა 17
3. სესხი
სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე თანხის დაკისრება 46
4. ნარდობა
მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის გადაჭარბება 64
5. გადაზიდვა-გადაყვანა
გადაზიდვის ხელშეკრულებით შეთანხმებული
საზღაურის დაკისრება 87
6. დავალება
რწმუნებულის მიერ უფლება-მოვალეობათა
კეთილსინდისიერად განხორციელების ვალდებულება 96
7. შუამავლობა
გასამრჯელო ხელშეკრულების დასადებად
განეული შუამავლობისთვის 112
8. დაზღვევა
სადაზღვევო თანხის გადახდისგან
მზღვეველის გათავისუფლების საფუძველი 134
9. თავდებობა
თავდების მიერ კრედიტორის დაკმაყოფილების შედეგები 160

1. ჩუქება

ჩუქების გაუქმება დასაჩუქრებულის უმადურობის გამო

გადანყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-1390-2022

23 ივნისი 2023 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ლ. ქორიაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი)
ა. ძაბუნაძე
თ. ძიმისტარაშვილი

დავის საგანი: ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება, ქონების საკუთრებაში დაბრუნება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ზ. ჭ-მა სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხე – ქ. ხ-ის მიმართ, მოითხოვა მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის 2019 წლის 31 ივლისს დადებული ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება და მოპასუხისათვის ნაჩუქარი შ.პ.ს. „ჰ“-ს 40% წილის საკუთრებაში დაბრუნება.

2. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო.

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 02 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. გაუქმდა ამავე სასამართლოს 2021 წლის 12 აპრილის №2/7634-21 განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება მოპასუხისათვის შ.პ.ს. „ჰ-ში“ საკუთრების უფლებით რიცხული წილიდან 40%-იანი წილის გასხვისებისა და გირავნობით დატვირთვის აკრძალვა.

4. ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით – სარჩელის დაკმაყოფილება.

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილებით, სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება, სარჩელი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის გაფორმებული ჩუქების ხელშეკრულება შ.პ.ს. „ჰ“-ს (ს/ნ ...) კაპიტალის 40% წილზე და შ.პ.ს. „ჰ“-ს

კაპიტალის 40% წილი საკუთრებაში დაუბრუნდა მოსარჩელეს. გადან-
ყვეტილება დაეფუძნა შემდეგ ფაქტობრივ-სამართლებრივ დასაბუთე-
ბას:

5.1. შ.პ.ს. „ჰ“-ს 100% წილის მესაკუთრეს და კომპანიის დირექტორს
2019 წლის 31 ივლისის მდგომარეობით წარმოადგენდა მოსარჩელე.

5.2. 2019 წლის 31 ივლისს მოსარჩელეს (შ.პ.ს. „ჰ“-ს დირექტორი და
ამავდროულად 100% წილის მესაკუთრე) და მოპასუხეს შორის გაფორ-
მდა ჩუქების ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, მოპასუხეს საკუთ-
რებაში გადაეცა შ.პ.ს. „ჰ“-ს 40% წილი. მოპასუხემ თანხმობა განაცხა-
და საკუთრებაში მიეღო უსასყიდლოდ გადაცემული საწარმოს 40% წი-
ლი. ამავე ხელშეკრულებით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ შეცვლილი-
ყო წესდება და საწარმოს დირექტორის ცვლილება განხორციელებუ-
ლიყო 51% წილის მფლობელ/მესაკუთრე პარტნიორების გადანყვეტი-
ლების საფუძველზე, ხოლო დანარჩენი მონაცემები დარჩენილიყო უც-
ვლელი.

5.3. შ.პ.ს. „ჰ“-ს წილებზე პარტნიორთა საკუთრების უფლება გადა-
ნაწილებულია შემდეგი წესით: მოსარჩელე წარმოადგენს კომპანიის
20% წილის მმართველს, მოპასუხე არის 60% წილის მმართველი და დი-
რექტორი, ხოლო პ. მ-ი – საწარმოს 20%-იანი წილის მმართველი.

5.4. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყვეტილებით დად-
გინდა და სააპელაციო საჩივრით სადავოდ არ გამხდარა გარემოება,
რომ 2019 წლის 31 ივლისს მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის გაფორ-
მებული ჩუქების ხელშეკრულება მხარეთა ნამდვილ ნებას გამოხატავ-
და. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნით, საქმეში წარმოდგენილი
მტკიცებულებებით არ დადასტურდა გარემოება, რომ მხარეთა შორის
გაფორმებული ხსენებული ხელშეკრულების საფუძველზე რეალურად
კომპანიის წილების გადანაწილება განხორციელდა.

5.5. შ.პ.ს. „ჰ“-ში უძრავი ქონება საკუთრებაში არ ერიცხება. კომპანი-
ის სახელზე რიცხული სატრანსპორტო საშუალებების შესახებ ინფორ-
მაციის გაცემა არ მომხდარა.

5.6. მოპასუხემ, როგორც შ.პ.ს. „ჰ“-ს დირექტორმა მოსარჩელეს აც-
ნობა, რომ კომპანიის 2020 წლის წლიური ანგარიშის გადაგზავნა არ გან-
ხორციელდა, რადგან კომპანიას ბრუნვა არ ჰქონია.

5.7. მოპასუხის დაკვეთით, შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-ს მიერ 2020 წლის 10 მარტს
მომზადებული შ.პ.ს. „ჰ“-ს ფინანსური ანგარიშგების თანახმად, საანგა-
რიშო წლისთვის, რომელიც დასრულდა 2019 წლის 31 დეკემბერს, შ.პ.ს.
„ჰ“-ს ვალდებულებებმა და კაპიტალმა 730 189 ლარი შეადგინა.

5.8. იმავე კომპანიის – შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-ს მიერ 2021 წლის 29 მარტს
მოსარჩელის სახელზე მომზადებულ მიმართვაში მითითებულია, რომ
2020 წლის 10 მარტს შ.პ.ს. „ჰ“-სათვის მომზადებული კვლევის შემდგომ,

მათთვის მოსარჩელის, როგორც შ.პ.ს. „ჰ“-ს დირექტორის მიერ წარდგენილი იქნა 2018 წლის 26 სექტემბრიდან 2019 წლის 15 აგვისტომდე სალაროდან ნაღდი ანგარიშსწორებით გადახდილი თანხების (თანამშრომლებზე გაცემული ხელფასები და სამშენებლო მალაზიებიდან ნაყიდი საქონლის საფასური) შესახებ ცნობების ასლები, რომლის ნამდვილობის დადასტურების შემთხვევაში, მნიშვნელოვნად იცვლება კომპანიის წინაშე დასმულ კითხვებზე გაცემული თითოეული პასუხი. ამავე მიმართვაში მითითებულია, რომ აღნიშნული ინფორმაციის სისწორის დადასტურების შემთხვევაში, შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-ს მიერ 2020 წლის 10 მარტის კვლევაში დაფიქსირებული პოზიცია მნიშვნელოვნად შეიცვლებოდა და უნდა მომხდარიყო კომპანიის მიერ გაცემული პასუხების კორექტირება.

5.9. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა სარჩელზე თანდართულ 2020 წლის 17 დეკემბერს შ.პ.ს. „ჰ“-ს მიერ მოსარჩელისა და სხვების მიმართ აღძრულ შეგებებული სარჩელის ასლზე, სადაც აღნიშნულია შემდეგი: „შ.პ.ს. „ჰ“-ს ყოფილი დირექტორების: მოსარჩელისა და პ. მ-ის მიერ კომპანიის საბანკო ანგარიშიდან ხელზე გატანილი და მითვისებული თანხა, ჯამში შეადგენს 273 954 ლარს“ (მე-2 ფაქტობრივი გარემოება); „... შ.პ.ს. „ე-ა“ არაკეთილსინდისიერ როლს ასრულებს... მოსარჩელის ერთობლივ თაღლითურ სქემაში... ზემოხსენებული პირები მართლსაწინააღმდეგოდ ცდილობენ საზოგადოების კუთვნილი აქტივების მითვისებას (მე-8 ფაქტობრივი გარემოება)... საქმეში არსებული მტკიცებულებებით დგინდება, რომ თ. ა-ი, მოსარჩელე... მოქმედებდნენ ერთობლივად, წინასწარი შეთანხმებით და ორგანიზებულად იმ მიზნით, რომ პირადი გამორჩენისთვის უკანონოდ მიეთვისებინათ შ.პ.ს. „ჰ“-ს კუთვნილი აქტივი და ამით მნიშვნელოვანი ზიანი მიეყენებინათ კომპანიისათვის...“.

5.10. მოსარჩელის განმარტებით, მისთვის შეურაცხმყოფელია არა დასაჩუქრებულის მხრიდან პოლიციაში საჩივრის და/ან სასამართლოში შეგებებული სარჩელის შეტანის ფაქტები, არამედ ის შინაარსი, რაც მოცემულია ამ დოკუმენტებში. საგამოძიებო ორგანოში შეტანილ საჩივარში მითითებული ფაქტები მის მიმართ შეურაცხმყოფელია, რადგან სინამდვილეს არ შეესაბამება. ამასთან, შეგებებულ სარჩელში მოსარჩელე მოხსენებულია, როგორც თაღლითი, მფლანგველი და სხვისი ქონების მიმთვისებელი, რაც არა მხოლოდ მძიმე შეურაცხყოფა, არამედ ამავედროულად უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევაა. შეგებებულ სარჩელში მოპასუხის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები მოსარჩელეს აყენებს შეურაცხყოფას როგორც პირად, ასევე, საჯარო სივრცეში, რაც ლახავს მის პატივსა და ღირსებას.

5.11. სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ სარჩელის წინააღ-

მდეგ წარდგენილი შესაგებლით მოპასუხემ არათუ უარყო სარჩელში მითითებული გარემოება იმის შესახებ, რომ იგი მოსარჩელეს შეგებებულ სარჩელში მოიხსენიებდა თაღლითად, არამედ მიუთითა, რომ მოსარჩელემ მითთვისა კომპანიის კუთვნილი თანხები, რაც დადასტურებულია აუდიტის დასკვნით და რის გამოც ის იძულებული გახდა აღნიშნულის შესახებ ეცნობებინა სამართალდამცავი ორგანოებისათვის. შესაბამისად, ის გარემოება, რომ სამართალდამცავ ორგანოებში შეტანილ განცხადებასა და შეგებებულ სარჩელში მოპასუხე მოსარჩელეს ადანაშაულებდა კონკრეტული სისხლის სამართლის დანაშაულების ჩადენაში, ფაქტობრივად აღიარებულია და პირდაპირ დასტურდება ამ საქმეში მოპასუხის მიერ წარმოდგენილი შესაგებლით, რომელშიც ასევე მითითებულია, რომ იმ შემთხვევაში, თუკი მოსარჩელის მხრიდან კომპანიის კუთვნილი თანხების გაფლანგვას და შემდგომ მაქინაციებს ადგილი არ ექნებოდა, მოპასუხე პოლიციაში განცხადებას არ შეიტანდა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია ის გარემოება, რომ მოპასუხე მოსარჩელეს ადანაშაულებდა კონკრეტული სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენაში.

5.12. პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზეც, რომ მოპასუხეს სააპელაციო საჩივარზე არ წარმოდგენია სააპელაციო შესაგებელი – მტკიცებითი საქმიანობის განსახორციელებელი საპროცესო საშუალება, რომელიც მიმართულია იმ სააპელაციო საჩივრის წინააღმდეგ, რომელიც ეხება პირველ ინსტანციაში მითითებულ ფაქტებსა და წარდგენილ მტკიცებულებებს.

5.13. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ საერთაშორისო და შიდა საკანონმდებლო ნორმებით უდანაშაულობის პრეზუმფცია აღიარებულია, როგორც ერთ-ერთი ძირითადი უფლება და დაცვის გარანტი პირისთვის, რომელსაც ბრალს სახელმწიფო სდებს. მიუხედავად იმისა, რამდენად ძლიერია მტკიცებულებათა ერთობლიობა ან რამდენად მაღალ სტანდარტს აკმაყოფილებენ ისინი, არავის აქვს უფლება დაარღვიოს პირის უდანაშაულობის პრეზუმფცია – უფლება, რომელიც ბრალდებულს აძლევს საშუალებას არ გახდეს საზოგადოებისგან იზოლირებული. ამ უფლების დაუცველობა იწვევს პირის პატივისა და ღირსების შელახვას, ვინაიდან დანაშაულთან დაკავშირებით დაუდასტურებელი გარემოებების შესახებ ინფორმაციას შეუძლია შეარყიოს პირის იმიჯი და მოახდინოს მისი დისკრედიტირება.

5.14. პალატის მითითებით, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ დავუშვებთ, რომ მოპასუხის სადავო განცხადებები შეფასებით მსჯელობას განეკუთვნება, დადგენილი პრეცედენტული სამართლის მიხედვით, უნდა არსებობდეს მისი დამადასტურებელი საკმარისი ფაქტობრივი საფუძველი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ის მიიჩნევა გადაჭარბებულად (შდრ.

მ. ჯიშკარიანი – საქართველოს წინააღმდეგ). განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილი იყო, რომ მოპასუხის განცხადებები ემყარება მხოლოდ შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-ს 2020 წლის 10 მარტის კვლევას, რომლის უზუსტობაც მოგვიანებით აღიარებულია თავად ამ კომპანიის მიერ, ამასთან, დადგენილი იყო, რომ მიუხედავად მოპასუხის სამართალდამცავი ორგანოებისადმი მიმართვისა, ამ დრომდე მოსარჩელის მიმართ სისხლის-სამართლებრივი დევნა არ დაწყებულია.

5.15. სააპელაციო სასამართლომ შეაფასა მოპასუხის განმარტება, რომლის თანახმად, ის მოქმედებდა „საწარმოს უფლებების დაცვის მიზნით“ და მიიჩნია, რომ მოპასუხის მიერ, უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევით, „საწარმოს უფლებების დაცვის მიზნით“ მოსარჩელის დადანაშაულება კონკრეტული სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენაში, ვერ გადართმობდა პირის რეპუტაციის დაცვის უფლებას, მით უფრო იმ პირობებში, როდესაც, ეს პირი მჩუქებელია და ჩუქების ურთიერთობის მაღალი ზნეობრივი ხასიათიდან გამომდინარე, დასაჩუქრებულს ზნეობრივად ქცევის ვალდებულება აკისრია.

5.16. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვლინდებოდა სადავო ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმებისა და შ.პ.ს. „პ“-ს 40% წილის მოსარჩელის საკუთრებაში დაბრუნების საფუძველი.

6. სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით – სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა, შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

6.1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება დადგენილ სასამართლო პრაქტიკას, ფაქტობრივად ცვლის სამოქალაქო ბრუნვის წესს, გამჩუქებელს აყენებს იმგვარ პრივილეგიებულ მდგომარეობაში, რომ მისი მხრიდან შესაძლო დანაშაულის ჩადენის შემთხვევაში, დასაჩუქრებულს უზღუდავს კანონისმიერ ვალდებულებას, მიმართოს სამართალდამცავ ორგანოებს, რადგან ამგვარი მიმართვა მძიმე შეურაცხყოფად აღიქმება და ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმებას განაპირობებს.

6.2. ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმების ფაქტობრივსამართლებრივი წინაპირობები არ იკვეთებოდა. ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლომ არასწორად შეაფასა მოპასუხის მხრიდან სამართალდამცავი ორგანოებისათვის მიმართვა მოსარჩელის მიმართ მძიმე შეურაცხყოფად, ასეთი მიმართვა არ წარმოადგენს შეურაცხყოფას. კასატორის საჯარო სივრცეში ან სოციალურ ქსელში არ განუცხადებია მოსარჩელის შესახებ, მან განცხადებაში გარემოებები აუდიტის დასკვნის შესაბამისად მიუთითა, რაც მძიმე შეურაცხყოფად არ უნდა შეფასებულიყო.

6.3. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა, მოპასუხის მიერ უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევის თაობაზეც მცდარია. ბუნებრივია, რომ დანაშაულის შესახებ განცხადებაში ყოველთვის იწერება პირის მხილების შესახებ და თუკი თაღლითობა ან მითვისებაა ჩადენილი, ესეც უნდა აღინიშნოს. უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევა ხდება შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოს მხრიდან საჯაროდ გაკეთებული განცხადების შედეგად და არა მოქალაქის მიერ სამართალდამცავ ორგანოში დანერგილი განცხადებით, რომლითაც იგი კონკრეტულ მტკიცებულებებზე მითითებით ადანაშაულებს სხვა მოქალაქეს. აღნიშნული ცალსახად არ წარმოადგენს უდანაშაულობის პრეზუმფციის დარღვევას.

6.4. გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში განვითარებული მსჯელობით გამოდინარეობს დასკვნა, რომ თუკი გამჩუქებელი ჩაიდენს დანაშაულს დასაჩუქრებულის მიმართ, ამ უკანასკნელს ეკრძალება რეაგირება, ვინაიდან ეს შეიძლება აღქმული იქნეს გამჩუქებლის მიმართ მძიმე შეურაცხყოფად.

6.5. საგულისხმოა ისიც, რომ მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელეს დანაშაული შესაძლოა ჩადენილი ჰქონდეს კომპანიისა და არა მოპასუხის მიმართ, რაც სასამართლომ შეფასების მიღმა დატოვა.

6.6. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა გამოყენებული ნორმები, საკასაციო სასამართლოს მიერ დამკვიდრებული პრაქტიკის მოშველიებით, კლასიკური ჩუქება უსაფუძვლოდ მიუსადაგა კომპანიაში წილების გადანაწილებას.

6.7. არასწორად დადგინდა ფაქტობრივი გარემოება, თითქოს შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-ს მიერ 2020 წლის 10 მარტის კვლევა იმავე კომპანიის წერილით მოგვიანებით უზუსტოდ იქნა აღიარებული. სასამართლომ შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-ში მიერ 2021 წლის 29 მარტს მოსარჩელის სახელზე გაცემულ წერილს უსაფუძვლოდ მიანიჭა მნიშვნელოვანი გარემოების დამადასტურებელი მტკიცებულების სტანდარტი. ხსენებულ წერილში საუბარია შესაძლო, სამომავლოდ ფაქტებისა და დოკუმენტების ნამდვილობის დადასტურების შემთხვევაზე, კერძოდ, იმაზე, რომ დოკუმენტების ნამდვილობის დადასტურების შემთხვევაში, შეიცვლებოდა შედეგები, რაც დღემდე არ დადასტურებულა, რადგან მოსარჩელის მიერ ძველი თარიღით შედგენილი ხელნაწერი აქტები ვერ გადანაწიდა საგადასახადო პორტალზე ატვირთულ ფაქტურებს, რაზედაც შ.პ.ს. „ფ.მ.ჯ“-მა დამატებით გასცა კიდევ წერილი 2021 წლის 30 ივლისს, ანუ ის ძირითადი დასკვნა, რომელიც ერთვოდა პირველ ინსტანციაში შესაგებელს უცვლელია ამჟამადაც, სწორედ აღნიშნულმა განაპირობა მოპასუხის მიერ სამართალდამცავი ორგანოებისადმი მიმართვა.

6.8. აღსანიშნავია, რომ შეგებებული სარჩელი, რომელზეც ყურად-

ლება იქნა გამახვილებული გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში, პირველი ინსტანციის სასამართლომ წარმოებაში არ მიიღო, შესაბამისად, მისთვის მტკიცებულების ძალის მინიჭება დაუშვებელია.

7. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის მიერ საკასაციო საჩივარი ცნობილი იქნა დასაშვებად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

8. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

9. წინამდებარე საკასაციო საჩივრის ფარგლებში საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანია, წარმოადგენს თუ არა მოპასუხის მიერ პოლიციაში შეტანილ საჩივარში და შ.პ.ს. „ჰ“-ს მიერ სასამართლოში წარდგენილ შეგუბებულ სარჩელში მითითებული გარემოებები დასაჩუქრებულის მხრიდან მჩუქებლის მიმართ გამოხატულ მძიმე შეურაცხყოფასა და დიდ უმადურობას.

10. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

10.1. 2019 წლის 31 ივლისს მოსარჩელემ, რომელიც წარმოადგენდა შ.პ.ს. „ჰ“-ს დირექტორსა და ამავდროულად 100% წილის მესაკუთრეს, მოპასუხეს აჩუქა შ.პ.ს. „ჰ“-ს 40% წილი.

10.2. ამჟამად, შ.პ.ს. „ჰ“-ს 60% წილის მესაკუთრე არის მოპასუხე, რომელიც ასევე კომპანიის დირექტორია, 20% წილს ფლობს მოსარჩელე, ხოლო 20% წილის მფლობელი პარტნიორია პ. მ-ი.

10.3. 2019 წლის 31 ივლისს მხარეებს შორის გაფორმებული ჩუქების ხელშეკრულება მხარეთა ნამდვილ ნებას გამოხატავდა და ჩუქებით სხვა გარიგება არ დაფარულა.

10.4. მოპასუხის მიერ პოლიციაში წარდგენილი იქნა განცხადება, რომელთან დაკავშირებითაც, მოსარჩელე დაბარებული იქნა გამოკითხვა-

ზე პოლიციის სამმართველოში.

10.5. სხვა სამოქალაქო საქმის სამართალწარმოების ფარგლებში, 2020 წლის 17 დეკემბერს შ.პ.ს. „ჰ-მა“ მოსარჩელისა და სხვა პირების მიმართ სასამართლოში წარადგინა შეგებებული სარჩელი, სადაც აღნიშნულია შემდეგი: „შ.პ.ს. „ჰ“-ს ყოფილი დირექტორების: მოსარჩელისა და პ. მ-ის მიერ კომპანიის საბანკო ანგარიშიდან ხელზე გატანილი და მითვისებული თანხა, ჯამში შეადგენს 273 954 ლარს“ (მე-2 ფაქტობრივი გარემოება); „... შ.პ.ს. „ე-ა“ არაკეთილსინდისიერ როლს ასრულებს... მოსარჩელის ერთობლივ თაღლითურ სქემაში... ზემოხსენებული პირები მართლსაწინააღმდეგოდ ცდილობენ საზოგადოების კუთვნილი აქტივების მითვისებას (მე-8 ფაქტობრივი გარემოება)... საქმეში არსებული მტკიცებულებებით დგინდება, რომ თ. ა-ი, მოსარჩელე... მოქმედებდნენ ერთობლივად, წინასწარი შეთანხმებით და ორგანიზებულად იმ მიზნით, რომ პირადი გამორჩენისთვის უკანონოდ მიეთვისებინათ შ.პ.ს. „ჰ“-ს კუთვნილი აქტივი და ამით მნიშვნელოვანი ზიანი მიეყენებინათ კომპანიისათვის...“.

11. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 524-ე მუხლზე, რომლის მიხედვით, ჩუქების ხელშეკრულებით მჩუქებელი უსასყიდლოდ გადასცემს დასაჩუქრებულს ქონებას საკუთრებად მისი თანხმობით. ჩუქების ხელშეკრულებით წარმოშობილი მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობის ძირითადი თავისებურება მისი უსასყიდლო ხასიათია, რაც ნიშნავს იმას, რომ მჩუქებელს არ აქვს უფლება, მოითხოვოს სამაგიერო დაკმაყოფილება მის მიერ გაცემული საჩუქრის გამო.

12. განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე კომპანიის წილის ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმებას ითხოვს იმ საფუძვლით, რომ მოპასუხემ მას მძიმე შეურაცხყოფა მიაყენა და დიდი უმადურობა გამოიჩინა.

აღნიშნული საფუძვლით ზოგადად ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმების შესახებ ერთ-ერთ დავაზე საკასაციო სასამართლომ განმარტა შემდეგი: „მსგავსი მოთხოვნის შემთხვევაში, მოსარჩელის განსასაზღვრია, რომელ ქმედებას მიიჩნევს უმადურობად ან შეურაცხყოფად, თუმცა კონკრეტული ფაქტი წარმოადგენს თუ არა ისეთი სახის შეურაცხყოფას ან უმადურობას, რაც ჩუქების გაუქმებას შეიძლება დაედოს საფუძვლად, სასამართლოს შეფასების საგანია და არა თავად მოსარჩელის. სასამართლომ მხარეთა ურთიერთდამოკიდებულების, მათი შეხედულებების, თავად ქმედების შეფასების, ასევე, კონკრეტულ საზოგადოებაში არსებული წეს-ჩვეულებებისა და დამკვიდრებული მოსაზრებების გათვალისწინებით უნდა განსაზღვროს, იჩენს თუ არა დასაჩუქრებული უმადურობას გამჩუქებლის მიმართ ან არის თუ არა მისი

ქმედება შეურაცხყოფელი. ამ შემთხვევაში, მნიშვნელოვანია თავად მხარის სუბიექტური დამოკიდებულება კონკრეტული ქმედების მიმართ, მაგრამ გადამწყვეტი ამ ქმედების შეფასებაა, იმ თვალსაზრისით, რომ სამოქალაქო კოდექსის 529-ე მუხლიდან გამომდინარე, დასაჩუქრებულის არა ყოველგვარი გასაკიცხი ქმედება იძლევა ჩუქების გაუქმების საფუძველს, არამედ მხოლოდ მძიმე შეურაცხყოფა და დიდი უმადურობა“ (იხ. ს.უ.ს.გ. №ას-1235-1176-2014, 24.02.2015 წ.; №ას-582-2021, 14.07.2021; №ას-471-450-2015, 20.11.2015).

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 529-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევა ნაჩუქრობის შინაარსის ერთ-ერთი გამოვლინებაა. მჩუქებლის უფლება, უკან დაიბრუნოს გაჩუქებული ქონება, ჩუქების ურთიერთობის მაღალი ზნეობრივი ხასიათითაა განპირობებული. ნაჩუქრობა ისტორიულად ჩამოყალიბდა, როგორც ზნეობრივ საძირკველზე დაფუძნებული ურთიერთობა. „სამართალში და განსაკუთრებით სამოქალაქო სამართალში ყოველთვის აუცილებელია სამართალსა და ზნეობას შორის ფუნდამენტური ურთიერთობის გათვალისწინება. აუცილებელია იმ მსგავსებისა და განსხვავების გათვალისწინება, რომელიც არსებობს სამართლებრივ შეფასებასა და ზნეობრივ შეფასებას, სამართლებრივ ღირებულებასა და ზნეობრივ ღირებულებას შორის“ (იხ. ბ.ზოიძე, საკონსტიტუციო კონტროლი და ღირებულებათა წესრიგი საქართველოში, თბ., 2007, 29).

ნაჩუქრობა არის სამართლისა და ზნეობის ურთიერთკავშირის გამოვლინება. ამიტომაცაა, რომ მჩუქებლის მიერ ქონებრივი სიკეთის უსასყიდლოდ გაცემა პირდაპირ უკავშირდება დასაჩუქრებულის მხრიდან, მართალია, არა სამაგიერო, მაგრამ ზნეობრივად ქცევის ვალდებულებას. სწორედ ასეთი ვალდებულება უნდა დაუპირისპირდეს მჩუქებლის მიერ გაღებულ ქონებრივ სიკეთეს (შდრ. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე №1/2/155, 01 აპრილი, 2003).

13. განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ მოპასუხეს საკუთრებაში გადაეცა შ.პ.ს. „პ-შ“ კაპიტალის 40% წილი 2019 წლის 31 ივლისს მოსარჩელესთან გაფორმებული ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე. საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ მოპასუხე არის შ.პ.ს. „პ-ს“ კაპიტალის 60% წილის მფლობელი პარტნიორი და დირექტორი და მიუთითებს, რომ სამენარმეო საქმიანობის სუბიექტთა სამართლებრივ ფორმებს, დაფუძნებას, კორპორაციული მართვის სისტემებს, პარტნიორისა და დირექტორის უფლება-მოვალეობებს აწესრიგებს „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონი. მითითებული კანონის 29-ე მუხლის თანახმად, პარტნიორის წილი არის საკუთრების საგანი, რომელთანაც დაკავშირებულია პარტნიორის უფლე-

ბები და მოვალეობები. ამგვარადვე განიმარტებოდა პარტნიორის წილის ცნება სადავო პერიოდში მოქმედი „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს 1994 წლის 28 ოქტომბრის კანონიდან გამომდინარე (იხ. „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის კომენტარი, მესამე გამოცემა, ლ. ჭანტურია, თ. ნინიძე. გვ. 272). ევროკონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველი მუხლი ასევე მოიცავს საწარმოს წილზე საკუთრების უფლებას (Bramelid and Malmström v. Sweden (განაცხადის N. 8588/79, 8589/79; 1982).

14. საკასაციო სასამართლომ არაერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ ჩუქების ხელშეკრულებით კონტრაჰენტი იღებს საკუთრების უფლებას, რომელიც „აღამიანის უფლებათა დაცვის კონვენციის“ დამატებითი ოქმის პირველი მუხლითაა გარანტირებული. ნორმით დაცული სიკეთით სარგებლობის მიმართ კონვენცია წევრ სახელმწიფოებს შეფასების ფართო ზღვარს უდგენს, თუმცა, საკუთრების უფლებით დაცულ სფეროში ჩარევა ლეგიტიმურ საფუძველს უნდა ემყარებოდეს და დასახული მიზნის პროპორციული უნდა იყოს, რათა მესაკუთრის გარანტირებული უფლებები არ დაირღვეს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 529-ე მუხლით დასახელებული დანაწესის მიხედვით, ჩუქება შეიძლება გაუქმდეს, თუ დასაჩუქრებული მძიმე შეურაცხყოფას მიყენებს ან დიდ უმადურობას გამოიჩენს მჩუქებლის ან მისი ახლო ნათესავის მიმართ. ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმების შესაძლებლობას კანონი ისეთი განსაკუთრებული გარემოებების არსებობას უკავშირებს, როგორიც არის: 1. დასაჩუქრებულის მხრიდან მძიმე შეურაცხყოფა, ან/და 2. მჩუქებლის ან მისი ახლო ნათესავის მიმართ გამოვლენილი დიდი უმადურობა. მითითებული ნორმა ხაზს უსვამს მჩუქებლის მიმართ მძიმე შეურაცხყოფის მიყენებისა და დიდი უმადურობის შემთხვევებს. კანონი პირდაპირ არ განსაზღვრავს, თუ რა შეიძლება ჩაითვალოს მძიმე შეურაცხყოფად, ან დიდ უმადურობად, რომლის გამოც შეიძლება, გაუქმდეს ჩუქების ხელშეკრულება. ამდენად, სასამართლო ვალდებულია, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში განსაზღვროს დასაჩუქრებულის უმადურობის ხარისხი და გადაწყვიტოს საკითხი იმის შესახებ, წარმოადგენს თუ არა დასაჩუქრებულის ქმედება არაზნეობრივ, გასაკიცხ საქციელს, რაც შეიძლება უმადურობის გამოვლენად, შესაბამისად, ჩუქების გაუქმების საფუძველად შეფასდეს (სუსგ №ას-62-59-2012, 05.11.20136. №ას-290-276-2016, 25.05.2016). ჩუქების ხელშეკრულების გაუქმება დასახული მიზნის პროპორციული შეიძლება იყოს არა მჩუქებლის სუბიექტური დამოკიდებულებიდან, არამედ, ჩუქების აქტის შემდგომ განვითარებული მოვლენების გონივრული განსჯიდან გამომდინარე, რომელიც სასამართლოს, მსგავსად მჩუქებლისა, მიიყვანს იმ დასკვნამდე, რომ დასაჩუქრებულის ქცევა საზოგადოების სოციალ-

ში დამკვიდრებულ მორალურ სტანდარტს ეწინააღმდეგება (საქმე №ას-1183-2018, 05.04.2019 წ.).

15. „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონიდან გამომდინარე, კომპანიის დირექტორს აკისრია განსაკუთრებული მოვალეობები კომპანიის წინაშე, რომლებსაც ფიდუციური ვალდებულებები ეწოდება, კერძოდ ზრუნვისა და ერთგულების მოვალეობები და ამ მოვალეობების დარღვევისათვის დირექტორის პასუხისმგებლობა დგება არა რომელიმე პარტნიორის მიმართ, არამედ – საზოგადოების მიმართ. ერთგულების მოვალეობა გამომდინარეობს დავალების ურთიერთობის მარეგულირებელი ნორმებიდან და წარმომადგენლობის არსიდან, რომელიც წარმომადგენელს ავალდებულებს წარმოდგენილი პირის ინტერესებით და არა პირადი ინტერესებით იხელმძღვანელოს (იხ. სუსგ №ას-766-766-2018, 10.06.2019).

საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას იმის შესახებ, რომ მოპასუხემ მოსარჩელის მიმართ დიდი უმადურობა გამოიჩინა, მძიმედ შეურაცხყო იგი და დაარღვია უდანაშაულობის პრეზუმფცია. საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს მასზე, რომ მოპასუხის მიერ მოსარჩელის წინააღმდეგ პოლიციაში შეტანილი განცხადება საქმეში წარმოდგენილი არ არის, შესაბამისად, მის შინაარსზე მსჯელობა შეუძლებელია. რაც შეეხება, შეგებებულ სარჩელს, ის წარდგენილია არა მოპასუხის, არამედ იურიდიული პირის – შპს „ჰ-ს“ მიერ, რომელიც სამართალურთიერთობის დამოუკიდებელ და მისი დამფუძნებლებისგან განცალკევებულ სუბიექტს წარმოადგენს.

პალატას მიაჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში, კასატორის, როგორც კომპანიის პარტნიორის და დირექტორის მიერ, აუდიტის დასკვნის საფუძველზე, საგამოძიებო სამსახურისათვის მიმართვა და სასამართლო წესით დაცვის უფლების რეალიზება, არ შეიძლება შეფასდეს წილის მჩუქებლის მიმართ გამოხატულ უმადურობად ან/და მძიმე შეურაცხყოფად. პარტნიორის ამგვარი მოქმედება არც კომპანიის საზიანო ქმედებად ითვლება საკასაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკით. ერთ-ერთ საქმეზე საკასაციო პალატამ მიუთითა, რომ „მოპასუხის მიერ საგამოძიებო სამსახურისთვის მიმართვა, კანონით გათვალისწინებული ლეგიტიმური ღონისძიებების გამოყენება, რომელიც მინორიტარი პარტნიორის შეხედულებით კომპანიის ფუნქციონირების შესაძლო პრობლემებს უკავშირდება, ასევე, მოპასუხის მიერ საკუთარი უფლების სასამართლო წესით დაცვის უფლების გამოყენება, არ შეიძლება კომპანიის საზიანო ქმედებად იქნეს მიჩნეული“ (იხ. სუსგ №ას-1353-2022. 27.01.2023 წელი).

16. პალატა განმარტავს, რომ მართალია, ჩუქების უსასყიდლო ხასიათიდან გამომდინარე, დასაჩუქრებული ვალდებულია განსაკუთრებუ-

ლი დამოკიდებულება ჰქონდეს მჩუქებლის მიმართ, მაგრამ ამგვარი ვალდებულება არ მოიაზრებს დასაჩუქრებულის უფლებების და კანონით გათვალისწინებული ინტერესების არათანაზომიერ შეზღუდვას მჩუქებლის სუბიექტური დამოკიდებულების გათვალისწინებით, განსაკუთრებით იმ შემთხვევებში, როდესაც საკითხი ეხება კორპორაციის მართვას, პარტნიორის და დირექტორის ვალდებულებებს და პირად პასუხისმგებლობას კომპანიის და კრედიტორების მიმართ. მიუხედავად იმისა, რომ ჩუქების ხელშეკრულებისათვის დამახასიათებელია დასაჩუქრებულის მხრიდან ზნეობრივი ქცევის ვალდებულება, აღნიშნული არ უნდა იქნეს განმარტებული იმგვარად, რომ გამჩუქებელს დასაჩუქრებულთან ურთიერთობაში გაუჩნდეს გარკვეული იმუნიტეტი და სათანადო საფუძვლების არსებობის შემთხვევაში დასაჩუქრებულს შეეზღუდოს შესაბამისი უწყებისთვის მიმართვის უფლება.

17. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო საქმეზე გადაწყვეტილებას თვითონ მიიღებს, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის ხელახლა განსახილველად სააპელაციო სასამართლოში დაბრუნების საფუძვლები. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევა, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია, თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება საქმეზე, კერძოდ, პალატას მიაჩნია, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით – სარჩელი უარყოფილი იქნეს.

18. ვინაიდან საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი (იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან), მე-2 (ამ მუხლში აღნიშნული წესები შეეხება აგრეთვე სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას) და მე-3 (თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც) ნაწილების თანახმად, მოსარჩელეს მოპასუხის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის

– 300 ლარის ანაზღაურება.

19. ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 199¹-ე მუხლის საფუძველზე, უნდა გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 12 აპრილის №2/7634-21 განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლის საფუძველზე, აეკრძალა მოპასუხეს შ.პ.ს. „ჰ“-ს კაპიტალში საკუთრებაში არსებული წილიდან, 40% წილის გასხვისება და გირავნობით დატვირთვა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით,

გ ა ლ ა ნ ე ჯ ი ტ ა :

1. ქ. ხ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის №2ბ/4287-21 გადაწყვეტილება და მიღებული იქნეს ახალი გადაწყვეტილება.
3. ზ. ჭ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს.
4. ზ. ჭ-ს (პ/ნ ...) ქ. ხ-ის (პ/ნ ...) სასარგებლოდ დაეკისროს 300 (სამასი) ლარის გადახდა, საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის სანაცვლოდ.
5. გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 12 აპრილის №2/7634-21 განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლის საფუძველზე აეკრძალა ქ. ხ-ს (პ/ნ ...) შ.პ.ს. „ჰ“-ს კაპიტალში (ს/ნ ...) საკუთრებაში არსებული წილიდან, 40% წილის გასხვისება და გირავნობით დატვირთვა.
6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

2. ლიზინგი

ლიზინგის ხელშეკრულების მოძალა

ბანკინება საქართველოს სახალით

№ას-96-2021

21 ივნისი, 2022 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქუჩი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 2013 წლის 18 ივლისს სს „თ. ლ-შა“ (შემდგომში – „მოპასუხე“ ან „ლიზინგის გამცემი“) და შპს „ქ. ყ-შ“ (შემდგომში – „მოსარჩელე“, „მოსარჩელე კომპანია“, „ლიზინგის მიმღები“ ან „კასატორი“) შორის გაფორმდა ლიზინგის №691-1143 გენერალური ხელშეკრულება, რომლითაც ლიზინგის ხელშეკრულების მაქსიმალური ფასი განისაზღვრა 1 000 000 აშშ დოლარით.

2. 2014 წლის 25 აგვისტოს მხარეთა შორის გაფორმდა №691-1143-11824 ლიზინგის ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც, მოსარჩელე კომპანიას ლიზინგით გადაეცა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ლიზინგის საგნები. ლიზინგის ხელშეკრულების ვადა შეადგენდა 36 თვეს, ხოლო ლიზინგის მთლიანი ფასი – 62 047,88 აშშ დოლარს.

3. 2014 წლის 27 აგვისტოს მხარეთა შორის გაფორმდა №691-1143-11845 ლიზინგის ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც, მოსარჩელე კომპანიას ლიზინგით გადაეცა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ლიზინგის საგნები. ლიზინგის ხელშეკრულების ვადა შეადგენდა 36 თვეს, ხოლო ლიზინგის მთლიანი ფასი – 20 647,45 აშშ დოლარს.

4. 2014 წლის 27 აგვისტოს მხარეთა შორის გაფორმდა №691-1143-11844 ლიზინგის ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც, მოსარჩელე კომპანიას ლიზინგით გადაეცა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ლიზინგის საგნები. ლიზინგის ხელშეკრულების ვადა შეადგენდა 36 თვეს, ხოლო ლიზინგის მთლიანი ფასი – 42643,33 აშშ დოლარს.

5. ზემოაღნიშნული ლიზინგის ხელშეკრულებების ფარგლებში გადახდილია 43 012,74 აშშ დოლარი, ხოლო აღნიშნული თანხის დღგ შე-

ადგენს 6 561,27 აშშ დოლარს (43 012,74 აშშ დოლარი/ 118 და * 18 = 6 561,27 აშშ დოლარს).

6. 2015 წლის 25 აპრილიდან მოსარჩელე მუდმივად არღვევდა ლიზინგის ხელშეკრულებებით ნაკისრ ვალდებულებებს.

7. მოპასუხემ მიმართა სასამართლოს და მოითხოვა ლიზინგის საგნის ლიზინგის გამცემის მფლობელობაში დაბრუნება და სააღსრულებო ფურცლის გაცემა. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 15 აპრილის ბრძანებით მოპასუხის მოთხოვნა დაკმაყოფილდა და 18 აპრილს გაიცა სააღსრულებო ფურცელი. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 18 აპრილის სააღსრულებო ფურცელი აღსასრულებლად გადაეცა კერძო აღმასრულებელს.

8. მოსარჩელემ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 18 აპრილის სააღსრულებო ფურცელი გაასაჩივრა თბილისის სააპელაციო სასამართლოში იმ მოტივით, რომ მოპასუხეს უკვე დაბრუნებული ჰქონდა ლიზინგის საგნები და სააღსრულებო წარმოება უსაფუძვლოდ იყო დაწყებული. მოსარჩელის მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2016 წლის 28 ივნისის განჩინებით უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 15 აპრილის ბრძანება და 18 აპრილს გაცემული სააღსრულებო ფურცელი.

9. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 30 მაისის გადაწყვეტილებით ლიზინგის გამცემის სარჩელი ლიზინგის მიმღების მიმართ დავალიანების გადახდის დაკისრების მოთხოვნით არ დაკმაყოფილდა. აღნიშნული გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის განჩინებით და ამჟამად გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაშია შესული.

10. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხის მიმართ და მოითხოვა ხელშეკრულების უკანონოდ შეწყვეტით მიყენებული ზიანისა და უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ანაზღაურება, რომელიც თანხობრივად 36 451 აშშ დოლარს შეადგენს და იმავე ქმედების შედეგად მიყენებული საწარმოო ზიანის – 740 062 ლარის ანაზღაურება.

11. მოსარჩელის განმარტებით, მოპასუხემ კანონმდებლობისა და ხელშეკრულების პირობების დარღვევით შეწყვიტა მხარეთა შორის გაფორმებული ლიზინგის ხელშეკრულებები, რის შედეგადაც ლიზინგის საგნები იძულებით დაუბრუნდა ლიზინგის გამცემს, რომელმაც ისინი ხელშეკრულების დარღვევით (მოსარჩელის ინფორმირებისა და ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.17 პუნქტის პირობის დარღვევით) გაასხვისა. ამ მოქმედებების საფუძველზე, მოსარჩელეს მიადგა მატერიალური ზიანი. კერძოდ, მოსარჩელემ სამივე ხელშეკრულების მოქმედების ფარგლებში მოპასუხეს გადაუხადა ლიზინგის საზღაური 43 012,74 აშშ დოლარის (მათ შორის, 6 561,27 აშშ დოლარი დღე-

ნობით. მას შემდეგ, რაც მოსარჩელე სრულად გადაიხდიდა ლიზინგის საგნების ღირებულებას, ისინი მას საკუთრებაში გადაეცემოდა. თუმცა, ვინაიდან მოპასუხემ უკანონოდ შეწყვიტა ხელშეკრულება, ლიზინგის საგნები დაიბრუნა და მოახდინა მათი რელიზინგი, მოსარჩელეს მიადგა ზიანი 36 451 აშშ დოლარის ($43\,012,74 - 6\,561,27 = 36\,451$) ოდენობით. ფაქტობრივად, მოპასუხემ უსაფუძვლოდ მიიღო 36 451 აშშ დოლარი. გარდა ამისა, მოსარჩელეს მიადგა უშუალოდ სანარმოო პროცესის შეფერხებით გამოწვეული ზიანი, რაც არ დადგებოდა, მოპასუხეს უკანონოდ რომ არ შეეშალა ხელი მისთვის ლიზინგის საგნებით სარგებლობაში. კერძოდ, მოსარჩელეს მიადგა სამენარმოო საქმიანობის ფინანსური დანაკლისით განხორციელების შედეგად მიყენებული ზიანი, რაც გამოიწვია მოპასუხის მიერ მოსარჩელისათვის სალიზინგო ხელშეკრულებების მიხედვით შეძენილი დანადგარების გასხვისებამ (მოსარჩელის მიერ გაცდილი ზარალი, რაც გამოწვეული იყო ყურძნის პირველადი გადამუშავების შეუძლებლობით, რისთვისაც აუცილებელი იყო ლიზინგით შეძენილი დანადგარები) და რაც ჯამში 740 062 ლარს შეადგენს.

12. მოპასუხემ წარადგინა მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებელი, რომლითაც სარჩელი არ ცნო. მისი განმარტებით, მოსარჩელე 2015 წლის 25 აპრილიდან მუდმივად არღვევდა ლიზინგის ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებებს და არ იხდიდა სალიზინგო საზღაურს, რის გამოც მოპასუხემ კანონით დადგენილი წესით შეწყვიტა ლიზინგის ხელშეკრულებები. მოპასუხემ ლიზინგის საგნების რეალიზაცია განახორციელა კანონით დადგენილი წესით, ხოლო სარეალიზაციო ფასის თაობაზე მოსარჩელე ინფორმირებული იყო.

13. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

14. მოსარჩელემ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე წარადგინა სააპელაციო საჩივარი, რომლითაც მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

15. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 25 ნოემბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

16. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე განჩინების 1-9 პუნქტებში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები.

17. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ არ იკვეთებოდა სსკ-ის 394.1 და 408.1 მუხლებით გათვალისწინებული ზიანის დაკისრების წი-

ნაპირობები. კერძოდ, მოსარჩელემ ვერ დაადასტურა მოპასუხის მხრიდან ვალდებულების დარღვევის (ხელშეკრულებიდან უკანონოდ გასვლა), ასევე, თუნდაც აღნიშნულის დადასტურების შემთხვევაში, ამით გამოწვეული ზიანის არსებობის ფაქტი.

18. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოპასუხემ მოსარჩელესთან დადებული ხელშეკრულება შეწყვიტა სსკ-ის 580⁵-ე და 580⁶-ე მუხლების საფუძველზე.

19. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა ლიზინგის ხელშეკრულებების 1.8 პუნქტზე [ლიზინგის საზღაურის გადახდა უნდა განხორციელდეს ხელშეკრულების დანართში მოცემული გრაფიკის შესაბამისად], ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 6.2.5 პუნქტზე [ლიზინგის გამცემი უფლებამოსილია, მოითხოვოს ლიზინგის საგნის დაბრუნება და ხელშეკრულების მოშლა, თუ ლიზინგის მიმღები არ ასრულებს ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებებს], ხელშეკრულების 6.2.6 პუნქტზე [ლიზინგის ხელშეკრულების შეწყვეტისას ლიზინგის გამცემს უფლება აქვს დაიბრუნოს ლიზინგის საგანი და განკარგოს ის], 14.15 პუნქტზე [ნებისმიერი დარღვევის შემთხვევაში (იქნება ეს ლიზინგის მიმღების მოქმედების შედეგად თუ კანონის ძალით), ლიზინგის გამცემი უფლებამოსილია შეტყობინების მიწოდების გზით მოითხოვოს წინამდებარე ხელშეკრულების ან/და ლიზინგის გამცემსა და მიმღებს შორის გაფორმებული ნებისმიერი ლიზინგის ხელშეკრულების მოშლა/ცალმხრივად შეწყვეტა, ლიზინგის საგნის გამცემის მფლობელობაში დაბრუნება (ლიზინგის გამცემის მიერ დადგენილი წესით) და შეწყვეტის მომენტისთვის არსებული ვადაგადაცილებული სალიზინგო საზღაურის, პირგასამტეხლოს (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) დაფარვა, ლიზინგის გამცემის მფლობელობაში ლიზინგის საგნის გადასვლასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფარვა და ლიზინგის ხელშეკრულების ვადამდე მოშლის შედეგად ლიზინგის გამცემისთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება, რომლის ოდენობის განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება ლიზინგის საგნის დაბრუნების მომენტისთვის დაფიქსირებულ საბაზრო ფასსა და დარჩენილ სალიზინგო საზღაურის დადისკონტირებულ მოცულობას შორის ფასთა სხვაობა. იმ შემთხვევაში, თუ ლიზინგის საგნის დაბრუნების მომენტისთვის დაფიქსირებული საბაზრო ფასი ნაკლებია დადისკონტირებულ სალიზინგო საზღაურზე (ძირითადი თანხა), მათ შორის სხვაობა დაეკისრება ლიზინგის მიმღებს].

20. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელე ლიზინგის ხელშეკრულებებით ნაკისრ ვალდებულებებს მუდმივად არღვევდა 2015 წლის 25 აპრილიდან. სასამართლოს განმარტებით, მიუხედავად პრიუდიციულად დადგენილი ფაქტისა, რომ მოპასუხემ დაარღვია მოსარჩელის გაფრთხილების წესები (წერილობითი ფორმით არ ეცნობა, მაგ.,

შენწყვეტის თაობაზე), იმ პირობებში, როდესაც ლიზინგის მიმღების მიერ ადგილი ჰქონდა ვალდებულების არაჯეროვან შესრულებას, სსკ-ის 580⁶-ე მუხლის თანახმად, ლიზინგის გამცემს ხელშეკრულების ვადაზე ადრე შეწყვეტის უფლება ჰქონდა.

21. სააპელაციო სასამართლომ უსაფუძვლოდ მიიჩნია მოსარჩელის მოთხოვნა მოპასუხის მიერ დაბრუნებული ლიზინგის საგნის შეფასების ღირებულებიდან თანხის ანაზღაურების თაობაზე. სასამართლოს განმარტებით, სსკ-ის 580⁵-ე და 580⁶-ე მუხლებით, ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.15 პუნქტით, 2008 წლის რომის მოდელური კანონითა და 1988 წლის 28 მაისის ოტავას კონვენციით დადგენილი წესებით მოპასუხე უფლებამოსილი იყო დაებრუნებინა ლიზინგის საგანი. სალიზინგო ურთიერთობაში ლიზინგის მიმღების მხრიდან ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო ლიზინგის გამცემის მიერ ლიზინგის საგნების მფლობელობაში დაბრუნებისას ამ უკანასკნელს ლიზინგის მიმღების მიმართ არ ეკისრება ლიზინგის საგნის გადახდილი ღირებულების უკან დაბრუნების ვალდებულება. აღნიშნული ეწინააღმდეგება სალიზინგო ურთიერთობის არსს.

22. სააპელაციო პალატამ სრულად გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს განმარტება, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსისა და სალიზინგო ურთიერთობების ძირითადი საერთაშორისო სამართლებრივი წყაროების, რომის მოდელური კანონისა და ოტავას კონვენციის შესაბამისად, სალიზინგო ურთიერთობა ხასიათდება განსაკუთრებული სპეციფიკით, კერძოდ, ლიზინგის ხელშეკრულების გაფორმებისა და ლიზინგის საგნის მიღების შემდგომ ლიზინგის მიმღებს გააჩნია უპირობო და გამოუთხოვადი ვალდებულება გადაიხადოს სალიზინგო საზღაურები, რაც იმაში გამოიხატება, რომ აღნიშნული ვალდებულება არ არის დამოკიდებული ლიზინგის გამცემის მხრიდან ვალდებულების შესრულებაზე და/ან სხვა დამატებით ფაქტორებზე. აღნიშნული განპირობებულია იმით, რომ ლიზინგის მიმღები ახორციელებს ქონებით სარგებლობას, რომელიც არ წარმოადგენს ამ უკანასკნელის საკუთრებას, ხოლო ლიზინგის გამცემის, როგორც მესაკუთრის, ფუნდამენტური უფლებაა იყოს დაცული უკანონო ხელყოფისგან. გარდა ამისა, სალიზინგო ურთიერთობა არის ისეთი სახის მომსახურება, რომლის ფარგლებშიც ლიზინგის მიმღები სალიზინგო საზღაურს იხდის სწორედ ლიზინგის საგნის გამოყენების (მოხმარების/ამორტიზაციის) პროპორციულად. შესაბამისად, მის მიერ სალიზინგო საზღაურების გადაუხდელობა ავტომატურად ანიჭებს მესაკუთრეს (ლიზინგის გამცემს) უფლებას დაიბრუნოს მის საკუთრებაში არსებული ქონება და არ მიეცეს ლიზინგის მიმღებს სხვისი საკუთრების განადგურების (ცვეთის) შესაძლებლობა. ამდენად, სალიზინგო საზღაურის გადაუხდელობა/დარღვევა ლიზინგის

მიმღებისთვის წარმოშობს ლიზინგის საგანზე მფლობელობის უფლების უპირობო ჩამორთმევას მასზე მფლობელობის აღდგენის მოთხოვნის უფლების გარეშე, ხოლო მის მიერ გადახდილი თანხები წარმოადგენს უკვე მიღებული მომსახურების საფასურს და ზიანად ვერ იქნება განხილული.

23. სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, სალიზინგო ურთიერთობა, თავისი არსით, ლიზინგის მიმღებთან მიმართებაში გულისხმობს ვალდებულების შესრულებას ხელშეკრულების შეწყვეტის შემდგომაც, რაც ლიზინგის საგნების გამცემის მფლობელობაში დაბრუნებას გულისხმობს. მოსარჩელემ აღნიშნული ვალდებულება დაარღვია. სწორედ მოსარჩელის მხრიდან ლიზინგის საგნების გამცემის მფლობელობაში დაუბრუნებლობა გადაიზარდა მოპასუხის, როგორც მესაკუთრის, ფუნდამენტური უფლების დარღვევაში.

24. სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიიჩნია მოსარჩელის აპელირება უპირატესი შესყიდვის უფლების წართმევასთან დაკავშირებით. პალატამ მიუთითა მხარეთა შორის გაფორმებული ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 6.2.5 და 6.2.6 პუნქტებზე, ასევე გენერალური ხელშეკრულების 14.17.4 პუნქტზე, რომლის თანახმად, ლიზინგის საგნის რეალიზაციის ან/და ხელახალი ლიზინგით გადაცემის შემთხვევაში, ლიზინგის მიმღებს უნდა ეცნობოს, რა ფასად ხდება რეალიზაცია, ხელახალი ლიზინგით გაცემა და მიეცეს არანაკლებ 05 საბანკო დღე უფრო მაღალ ფასად ყიდვის მსურველის შესარჩევად. მიმღების მიერ შერჩეული ახალი მყიდველის მიერ ლიზინგის საგნის საზღაურის გადახდის ვადა არ შეიძლება აღემატებოდეს ამ მუხლით დადგენილ ვადას.

25. სააპელაციო პალატის განმარტებით, რეალიზაციის შესახებ შეტყობინების მიზანი არის ის, რომ ლიზინგის მიმღებს ეცნობოს ლიზინგის საგნის საბაზრო (სარეალიზაციო) ფასი. სარჩელის შეტანით კი მოპასუხემ ლიზინგის მიმღებს მიაწოდა 14.17.4 პუნქტით გათვალისწინებული სარეალიზაციო ღირებულების შესახებ ინფორმაცია და, 05 დღის ნაცვლად, მიეცა 18-თვიანი ვადა ლიზინგის საგნების შესაძენად, რომელიც უშედეგოდ გავიდა, ლიზინგის საგნების შეძენის შესაძლებლობა ლიზინგის მიმღებს არ გამოუყენებია, მას არ მიუმართავს მოპასუხისათვის ლიზინგის საგნის შეძენის მოთხოვნით, რაც ადასტურებს, რომ მოსარჩელეს ლიზინგის საგნის შეძენის ინტერესი იმ დროისათვის არ გააჩნდა.

26. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, მოპასუხემ №2/6830 სამოქალაქო საქმეზე სარჩელი შეიტანა 2016 წლის მარტში და მასში მიუთითა ლიზინგის საგნების სარეალიზაციო ფასი. ამასთან, ლიზინგის საგნების რელიზინგი მოპასუხემ განახორციელა 2017 წლის 13 სექტემ-

ბერს, 18 თვის შემდგომ. ამდენად, მოსარჩელეს ლიზინგის საგნების შესაძენად 18-თვიანი ვადა ჰქონდა. მიუხედავად ამისა, მოსარჩელეს მოპასუხისათვის ლიზინგის საგნების შეძენის მოთხოვნით არ მიუმართავს და არც დაინტერესებული პირი წარუდგენია, აღნიშნულის დამადასტურებელი რაიმე სახის მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება და არც მოსარჩელეს წარუდგენია. მოსარჩელემ ვერ მიუთითა და ვერც დაადასტურა მოპასუხის მხრიდან ზიანის მიყენების ფაქტი, ასევე, ის გარემოება, თუ რაში გამოიხატა დამდგარი ზიანი. კერძოდ, მხარის ინფორმირებულობის წესის დარღვევას მისთვის რა შესაძლო ზიანი მოჰყვა და აღნიშნულის თაობაზე მოპასუხე მხარეს რა მოლოდინი/ვარაუდი გააჩნდა. მარტოოდენ თუნდაც იმ ფაქტობრივი გარემოების დადგენა, რომ მოპასუხის მხრიდან ადგილი ჰქონდა ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.17.4 მუხლით დადგენილი ინფორმირებულობის წესის დარღვევას (მაგ. წერილობით არ ეცნობა რელიზინგის თაობაზე), თავისთავად არ ადგენს და ადასტურებს ზიანის მიყენების ფაქტს და ავტომატურად არ წარმოშობს ზიანის ანაზღაურების ფაქტობრივ-სამართლებრივ საფუძვლებს, იმ პირობებში, როდესაც მოპასუხეს წერილობითი შეტყობინების გაგზავნის ვალდებულებას არც კანონი და არც ხელშეკრულება აკისრებდა.

27. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მითითება, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლომ №2ბ/4418-18 საქმეზე დაადგინა მოპასუხის მხრიდან მოსარჩელისათვის ზიანის მიყენების ფაქტი, რომელსაც განსახილველი დავის მიმართ პრეიუდიციული მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მითითებული დავის ფარგლებში ლიზინგის გამცემის სარჩელის საფუძველზე განიხილებოდა ლიზინგის მიმღების მხრიდან ლიზინგის ხელშეკრულების დარღვევის შედეგად წარმოშობილი დავალიანების გადახდევინების საკითხი; დავა არ ეხებოდა ზიანს, შესაბამისად, ამ დავის ფარგლებში ვერ იქნებოდა დადგენილი და არც დადგენილა მოპასუხისათვის ზიანის მიყენების ფაქტი.

28. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ექსპერტის დასკვნისა თუ აუდიტორული დასკვნის შემოწმება და შეფასება მტკიცების პროცესის აუცილებელი პირობაა. ექსპერტის დასკვნის უარყოფა ან მტკიცებულებად გამოყენება არ შეიძლება, თუ იგი არ იქნება შემოწმებული და შეფასებული სსსკ-ის 105-ე მუხლის შესაბამისად. ექსპერტის დასკვნა კრიტიკულად უნდა შეფასდეს, როგორც ცალკე, ისე საქმეში არსებულ სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლიობაში (იხ. სუსგ საქმეზე №ას-633-966-07). სასამართლომ მიიჩნია, რომ სწორედ ამ თვალსაზრისით უნდა შეფასებულიყო საქმეში წარდგენილი შეფასების ანგარიში, რომლის საფუძველზეც, მოსარჩელე სანარმოო ზიანის ოდენობას ადგენდა.

29. სააპელაციო პალატის მითითებით, შეფასების აქტში შემფასებელი უნდა აკეთებდეს კონკრეტული ფაქტის ანალიზს. დასკვნაში შემფასებელი საუბრობს ლიზინგის საგნების შეძენის ფასებზე და უთითებს თანხებს, რომელთა შესახებაც მას ინფორმაციის მოძიება თავისივე დასკვნაში მითითებული დოკუმენტაციიდან არ შეეძლო. ამასთან, შეფასების აქტში საუბარია ყურძნის პირველადი დამუშავების ხარჯებზე, თუმცა არ განმარტავს პირველადი დამუშავების შინაარსს. ყურძნის პირველადი დამუშავება შედგება ფაზებისგან, რომელთა სრული გავლა ლიზინგის საგნებით ვერ მოხდება. შესაბამისად, წარდგენილ შეფასებაში მითითებული მონაცემები სრულად არ შეესატყვისება ლიზინგის საგნების გამოყენების შესაძლებლობებს და თავისთავად ვერ დათვლის მათი გამოყენებით მისაღები თანხების მოცულობას. ამასთან, საწარმოო ტიპის მატერიალური ზიანის მოცულობის დადგენისას უნდა დადგინდეს სუბიექტური ღირებულება. თუ მოსარჩელე ამტკიცებს, რომ მას მიადგა საწარმოო ზიანი, მან თავის საწარმოო შესაძლებლობებზე, ფინანსურ ანგარიშგებებზე, დოკუმენტაციაზე და ფინანსურ მონაცემებზე/შესაძლებლობებზე დაყრდნობით უნდა განსაზღვროს ზიანის მოცულობა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, მოსარჩელის მიერ წარდგენილი შეფასების დოკუმენტი არ არის აღნიშნული დავის გადანყევით სათანადო მტკიცებულება. თუმცა, ზიანის ოდენობის დადასტურების შემთხვევაშიც, აღნიშნული დავის შედეგი არ შეიცვლება, რადგან არ დასტურდება ზიანის მიყენების ფაქტი. შესაბამისად, სასამართლო მოკლებული იყო შესაძლებლობას ემსჯელა ზიანის ოდენობის განსაზღვრაზე.

30. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოსარჩელემ წარადგინა საკასაციო საჩივარი, რომლითაც მისი გაუქმება და ახალი გადანყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

31. კასატორმა საკასაციო საჩივარში მიუთითა სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძვლებზე:

31.1. წინამდებარე საქმეზე ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებმა დაარღვიეს კანონის მოთხოვნა „ფაქტების პრეიუდიციასთან“ დაკავშირებით. მოცემულ საქმეში სადავოდ ქცეულ სალიზინგო ურთიერთობასთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის გადანყვეტილება კანონიერ ძალაშია შესული. განსახილველი დავა მიმდინარეობს იმავე სალიზინგო სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებში, იმავე მხარეებს შორის. შესაბამისად, სსკ-ის 106-ე მუხლის ნორმატიული შინაარსიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის განჩინებით დადგენილ გარემოებებს გააჩნიათ პრეიუდიციული ძალა, რაც გასაჩივრებული გადანყვეტილებით უგულებელყოფილი იქნა;

31.2. სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის გადაწყვეტილებით დადგინდა, რომ მოპასუხე არაკეთილსინდისიერების ფარგლებში მოქმედებდა, სამოქალაქო კანონმდებლობისა და ლიზინგის ხელშეკრულების უხეში დარღვევით განხორციელდა როგორც ხელშეკრულების შეწყვეტა, ისე – ლიზინგის საგნების გასხვისება, ხოლო ამ ქმედებით – „ლიზინგის მიმღებმა ის საკმაოდ სოლიდური თანხა, რაც ლიზინგის საგნის საბოლოო შესყიდვის მიზნით ეტაპობრივად გადაიხადა, დაკარგა [საუბარია წინამდებარე საქმეზე სარჩელით მოთხოვნილ ზიანზე – 36 451 აშშ დოლარზე], ასევე, უფლება სალიზინგო საგნებზეც ვერ შეინარჩუნა“;

31.3. სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის განჩინების მე-14 პუნქტში, ასევე, აღნიშნულია შემდეგი: „პალატა ადგენს, რომ ლიზინგის გამცემი კეთილსინდისიერი ქცევის სტანდარტით არ მოქმედებდა, მან ხელშეკრულების პირობის დარღვევით არ შეატყობინა ლიზინგის მიმღებს ლიზინგის საგნების რეალიზაციისა და ფასის შესახებ, რითაც ლიზინგის მიმღებს მოუსპო შესაძლებლობა მოეძებნა მყიდველი, რომელიც უფრო ძვირად შეიძენდა აღნიშნულ ქონებას ან/და თავად შეესყიდა“, ხოლო, გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში სასამართლო მიუთითებს შემდეგს: „მიუხედავად პრეიუდიციულად დადგენილი ფაქტებისა...“. ფაქტობრივად, სააპელაციო სასამართლო ამ მსჯელობით არ ცნობს პრეიუდიციულ ფაქტებს და უკვე დადგენილი ფაქტების ხელახალ განხილვაში შედის;

31.4. მოცემულ შემთხვევაში გასაჩივრებული განჩინება აშკარა წინააღმდეგობაში მოდის თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის გადაწყვეტილებით დადგენილ პრეიუდიციულ ფაქტობრივ გარემოებებთან. სასამართლომ დაარღვია სსსკ-ის 106-ე და 266-ე მუხლების მოთხოვნები, ასევე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დამკვიდრებული პრაქტიკა;

31.5. სასამართლომ არასწორი განმარტებები გააკეთა ლიზინგის ხელშეკრულების მოშლასთან დაკავშირებით და ამავდროულად არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა, კერძოდ, სასამართლო არასწორად განმარტავს, რომ საქმეზე არსებული გარემოებებიდან გამომდინარე, მოპასუხემ სსკ-ის 580⁶-ე მუხლის საფუძველზე სწორად შეწყვიტა ლიზინგის ხელშეკრულება. სახელშეკრულებო ვალდებულების შეუსრულებლობა თავისთავად არ აფუძნებს ხელშეკრულებიდან გასვლის/შეწყვეტის უფლებას. შეუსრულებლობა გარკვეული ობიექტური მასშტაბით უნდა გაიზომოს. ზოგადად, ხელშეკრულების შეწყვეტის უფლება წარმოიშობა, მიუხედავად იმისა, თუ რა ტიპის ვალდებულება დაირღვა. ვალდებულება, რომლის დარღვევაც ხელშეკრულებიდან გასვლის/შეწყვეტის საფუძველს წარმოადგენს, უნდა იყოს ნამ-

დვილი, ვადამოსული და უპრეტენზიო;

31.6. ხელშეკრულების შეწყვეტა, რომელიც იწვევს ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის ანუღიერებას, არ შეიძლება განხორციელდეს მოვალისათვის ვალეზულების შესასრულებლად ხელმეორე შესაძლებლობის მიცემის გარეშე, რათა ამით თავიდან იქნეს აცილებული ხელშეკრულების ანუღიერება. სწორედ ამიტომ, კანონი (სსკ-ის 405-ე მუხლი) ითვალისწინებს შემთხვევებს, როდესაც ვალდებულების შესასრულებლად მოვალეს მიეცემა დამატებითი ვადა, ამ დროს კრედიტორი სარგებლობს შეზღუდული უფლებით, შეწყვეტოს ხელშეკრულება, მოვალის ინტერესები კი გარკვეულწილად დაცულია. ვალდებულების ხასიათიდან გამომდინარე, შესაძლებელია, რომ დამატებითი ვადის განსაზღვრას გაუთანაბრდეს გაფრთხილება, რომლითაც კრედიტორი ავალდებულებს მოვალეს შეასრულოს ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება. ხელშეკრულების შეწყვეტა ხორციელდება მეორე მხარისათვის შეტყობინების გზით. ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ შეტყობინება ძალაშია მას შემდეგ, რაც განსაზღვრული წინაპირობები იქნება დაკმაყოფილებული;

31.7. სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სასამართლომ ხელშეკრულების შეწყვეტის მართლზომიერებაზე მსჯელობისას შეამოწმა, დაცული იყო თუ არა სსკ-ის 405-ე მუხლის დანაწესი მოვალისათვის ვადის დამატებით განსაზღვრასა თუ გაფრთხილებასთან დაკავშირებით. დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ მოპასუხეს არ მიუცია მოსარჩელისათვის დამატებითი ვადა და იგი არც ხელშეკრულების შეწყვეტის თაობაზე გაუფრთხილებია. შესაბამისად, დარღვეულია სსკ-ის 405-ე მუხლის მოთხოვნები;

31.8. სასამართლომ არასწორი განმარტებები გააკეთა, როდესაც უსაფუძვლოდ მიიჩნია მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნა – 36 451 აშშ დოლარის ანაზღაურების ნაწილში, კერძოდ: ლიზინგის მარეგულირებელი ნორმების გამოყენება არ უნდა მოხდეს იმგვარად, რომ აშკარად/მკვეთრად დაირღვეს თანაფარდობის პრინციპი ლიზინგის მიმღების საუარესოდ. სალიზინგო ურთიერთობებში, გარდა მისი მომწესრიგებელი სპეციალური ნორმებისა, სასამართლომ მხედველობაში უნდა მიიღოს საერთაშორისო სამართლით დადგენილი სტანდარტები და სამოქალაქო სამართლის უზოგადესი პრინციპები (კეთილსინდისიერება, უსაფუძვლო გამდიდრების აკრძალვა, გონივრული ქცევის სტანდარტი და ა.შ). ლიზინგის ხელშეკრულების განმარტებისას მნიშვნელოვანია კეთილსინდისიერების პრინციპის გათვალისწინება. კეთილსინდისიერების პრინციპის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აღიარებულია, როგორც რომის მოდელური კანონით (მე-4 მუხლი), ისე – ოტავას კონვენციით (მუხლი 6-1). კეთილსინდისიერების პრინციპი, როგორც მხარეთა

შორის შეთანხმებულ თუ ნაგულისხმევ პირობათა ერთგვარი ნაერთი, ლიზინგის ხელშეკრულების განმარტებისას გარკვეული თავისებურებებით ხასიათდება. უპირველესად, გასათვალისწინებელია მხარეთა უფლებრივი თანაფარდობის პრობლემა. ამ თვალსაზრისით ღირებულია უზენაესი სასამართლოს ერთ-ერთი გადაწყვეტილება (2013 წლის 25 თებერვლის განჩინება, საქმე №ას-1686-1580-2012), რომელიც კომპლექსურ სამართლებრივ დავაზე დასაბუთებულ და ამომწურავ მსჯელობას ავითარებს. ხსენებულ საქმეში სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს მხარეთა უფლებრივი თანაფარდობის პრობლემაზე, კერძოდ, სადავო სამართალურთიერთობებში ლიზინგის საგნების გამცემის მიერ უფლების არაკეთილსინდისიერად განხორციელებაზე შედარებით „სუსტ“ მხარესთან მიმართებაში. მოცემულ შემთხვევაშიც სახეზეა მოპასუხის არაკეთილსინდისიერ ქმედებათა კასკადი. მოპასუხემ მოქმედი კანონმდებლობისა და ლიზინგის ხელშეკრულების დარღვევით შეწყვიტა ლიზინგის ხელშეკრულება, ხოლო ხელშეკრულების შეწყვეტის შემდეგ ასევე ლიზინგის ხელშეკრულების დარღვევით განახორციელა ლიზინგის საგნების რელიზინგი, რასაც 2018 წლის 27 დეკემბერს სააპელაციო სასამართლომ უკვე მისცა შეფასება;

31.9. ზემოაღნიშნულის საწინააღმდეგო მსჯელობა არის განვითარებული სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში. სასამართლო განმარტავს, რომ მოპასუხემ ხელშეკრულება სწორად შეწყვიტა, ხოლო სასარჩელო მოთხოვნა 36 451 აშშ დოლარის ნაწილში არის უსაფუძვლო, რადგან მოპასუხეს არ ეკისრება არავითარი ვალდებულება, დააბრუნოს მოსარჩელის მიერ გადახდილი თანხა, ვინაიდან ეს თანხა წარმოადგენს მომსახურების საფასურს და ზიანად ვერ იქნება აღქმული. სააპელაციო სასამართლოს ეს მსჯელობა ყოველგვარ სამართლებრივ შეფასებას მოკლებულია. სასამართლო არ აფასებს და მხედველობაში არ იღებს პრეიუდიციულად დადგენილ ფაქტს, რომ მოპასუხეს არ წარმოეშობოდა არავითარი ვალდებულება იმ შემთხვევაში, თუ ის კანონისა და ხელშეკრულების დაცვით შეწყვეტდა მას, ასევე, ლიზინგის საგნების რელიზინგი განხორციელდებოდა ხელშეკრულების დაცვით, რასაც ადგილი არ ჰქონია. უფრო მეტიც, მოპასუხეს მოსარჩელე ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ ხელშეკრულების პირობების დაცვით რომ გაეფრთხილებინა და დავალიანების გადასახდელად მისთვის ვადა მიეცა, მოსარჩელე მოახერხებდა ამ დავალიანების დაფარვას, რადგან მას გააჩნდა მატერიალური ინტერესი ლიზინგის საგნების მიმართ, რასაც მოწმობს მისი წინააღმდეგობა ლიზინგის საგნების ნაღებასთან დაკავშირებით;

31.10. ამასთან, მოპასუხეს ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.17.4 პუნქტის შესაბამისად რომ ეცნობებინა მოსარჩელისათვის

ლიზინგის საგნების რელიზინგის სურვილისა და ფასის თაობაზე, მიეცა მისთვის არანაკლებ 05 დღე უფრო ძვირად მყიდველის მოსაძებნად, მოსარჩელე 28 000 აშშ დოლარად თავად შეიძენდა ამ საგნებს, რადგან მათი რეალური ღირებულება იყო 71 000 აშშ დოლარი. მოპასუხემ მოსარჩელეს ეს შესაძლებლობები მოუსპო არაკეთილსინდისიერი და უკანონო ქმედებით;

31.11. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების თანახმად, მოპასუხეს არ ჰქონდა ვალდებულება წერილობით შეეტყობინებინა მოსარჩელისათვის, რომ აპირებდა ლიზინგის საგნების რელიზინგს. აღნიშნული მსჯელობა არის არასამართლებრივი და დაუსაბუთებელი. ამ მხრივ საყურადღებოა სამოქალაქო სამართალწარმოებაში დამკვიდრებული პრაქტიკა და მტკიცების ტვირთის განაწილების პრინციპი. მართალია, მოცემულ შემთხვევაში კონკრეტულად წერილობითი შეტყობინების ვალდებულება მოპასუხეს არ გააჩნდა, თუმცა იმისათვის, რომ მხარემ შეძლოს მის მიერ განხორციელებული სავალდებულო ქმედების შესრულების დამტკიცება, რაც მხარის მტკიცების ტვირთია, აუცილებელია წარდგენილი იყოს ამის დამადასტურებელი მტკიცებულება. მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხის მიერ არ ყოფილა წარდგენილი იმის დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ მან მოსარჩელეს შეატყობინა სარეალიზაციო ფასი, ასევე, იმის შესახებ, რომ აპირებდნენ ლიზინგის საგნის რელიზინგს. თავის მხრივ, ყველა ინსტანციის სასამართლოში მოსარჩელე აცხადებდა, რომ მისთვის აღნიშნულის შესახებ არ შეუტყობინებიათ არც ზეპირად, არც წერილობით და არც სხვა რაიმე ფორმით;

31.12. საერთაშორისო სასამართლო პრაქტიკიდან გამომდინარე, ლიზინგის ტრანზაქციაში კეთილსინდისიერების პრინციპის დანიშნულება ნათლად ვლინდება მისი ე.წ. „უპირობო ვალდებულებებთან“ მიმართებით ანალიზისას. ლიზინგის საერთაშორისო დოქტრინა და პრაქტიკა იცნობს ლიზინგის მიმღების უპირობო ვალდებულებების კონცეფციას (Hell or high water clauses), თუმცა აღნიშნული ტიპის ვალდებულებების ლიზინგის მიმღებისათვის დაკისრებით არ უნდა დაირღვეს მხარეთა ორმხრივი ინტერესების დაცვის პრინციპი. თითოეულ ასეთ ვალდებულებას გააჩნია შესაბამისი წინაპირობები და გამონაკლისები. ამ თვალსაზრისით კეთილსინდისიერების პრინციპი უპირობო ვალდებულებების განმსაზღვრელი პირობების სამართლიანობის საზომად განიხილება. ლიზინგის გამცემის კეთილსინდისიერების შეფასებით განსახილველი პრინციპი გამოკვეთილად ლიზინგის მიმღების დაცვის ფუნქციას იძენს. აშშ-ს სასამართლოები არაერთ საქმეზე განმარტებისას ცხადად უთითებენ ლიზინგის გამცემის კეთილსინდისიერებაზე, როგორც ლიზინგის მიმღებისთვის უპირობო ვალდებულებების დაკისრების წინაპირობაზე. მაგალითად, ერთ-ერთ საქმეზე (Recent Cases and Legal De-

velopments in Leasing Law, Equipment Leasing Association, Legal Association, 2005, Harte-Hanks Direct Marketing/Baltimore, Inc. v. Varilease Technology Finance Group, Inc., 299 F.Supp.2d 505 (D. Md. 2004)) აშშ-ს სასამართლომ განმარტა, რომ ლიზინგის მიმღებს შეუძლია ამტკიცოს ლიზინგის გამცემის არაკეთილსინდისიერება და აღნიშნული ხელშეკრულების ბათილობის მოთხოვნის საფუძვლად აქციოს;

31.13. ლიზინგის გამცემის უსაფუძვლო გამდიდრების პრევენციის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია, ასევე, როგორც ოტავას კონვენციისა და მოდელური კანონის მოწესრიგება, ისე შიდა სახელმწიფოებრივი კანონმდებლობა. მოცემულ შემთხვევაში დადგა ისეთი რეალობა, რომ, ერთი მხრივ, მოპასუხის უკანონო ქმედებით მას დარჩა, როგორც ლიზინგის საგნები, ისე მის შესაძენად მოსარჩელის მიერ გადახდილი თანხა, ხოლო, მეორე მხრივ, ლიზინგის მიმღებმა ლიზინგის გამცემის უკანონო ქმედებით დაკარგა საკუთრების უფლება ლიზინგის საგნებზე და გადახდილი თანხა;

31.14. მოპასუხის არაკეთილსინდისიერების ფარგლები გასცდა სამოქალაქო სამართალწარმოების სფეროს და მოსარჩელემ მიმართა საქართველოს პროკურატურას მოსარჩელის მიმართ განხორციელებული ქმედების გამო. კერძოდ, როდესაც იხილებოდა მოპასუხის სარჩელი მოსარჩელის მიმართ, აღნიშნულ საქმეზე მოპასუხემ მტკიცებულების სახით წარადგინა დოკუმენტაცია, რომელიც შეეხებოდა ზემოაღნიშნული ლიზინგის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ურთიერთობებს და რომელზეც თითქოს იყო მოსარჩელე კომპანიის დირექტორის ხელმოწერა. ხელმოწერა (არც პირადი ნომერი) სინამდვილეში არ ეკუთვნოდა მოსარჩელე კომპანიის დირექტორს, რის გამოც დაიწყო გამოძიება. საქმის განხილვის ეტაპზე მოსარჩელემ მოითხოვა ამ დოკუმენტების დედნების წარდგენა, რათა ჩატარებულიყო ექსპერტიზა, თუმცა მოპასუხემ მიზანმიმართულად არ წარადგინა დედნები, რომელიც შემდგომ გამოძიების ორგანოებმა ამოიღეს და ჩაუტარეს ექსპერტიზა. ფაქტობრივად, მოპასუხის ინტერესს წარმოადგენდა მოსარჩელისათვის რაც შეიძლება მეტი ზიანის მიყენება. მიუხედავად მოსარჩელე კომპანიის არაერთი განცხადებისა, რომ ამ დოკუმენტებზე არ იყო მისი დირექტორის ხელმოწერა და ისინი სავარაუდოდ იყო გაყალბებული, მოპასუხე მაინც იყენებდა მათ მტკიცებულების სახით სასამართლოში;

31.15. სასამართლომ არასწორი განმარტებები გააკეთა მოსარჩელისათვის ზიანის მიყენების ფაქტთან დაკავშირებით და ამავდროულად არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა. სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის განჩინებით დადასტურებულია, რომ მოპასუხის ქმედებამ მოსარჩელეს მიაყენა 36 451 აშშ დოლარისა

და 740 062 ლარის ოდენობის ზიანი;

31.16. საწარმოო ანაცდენი ზიანის მოცულობა დაანგარიშებულია 2019 წლის 17 ივნისის საშემფასებლო დასკვნით. ეს დასკვნა შედგენილია საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, კვლევის მეთოდად გამოყენებულია აკრედიტებული მეთოდი და ჩატარებულია აკრედიტებული უმაღლესი რანგის სპეციალისტის მიერ. აღსანიშნავია, რომ სასამართლო არაფერს განმარტავს იმასთან დაკავშირებით, რომ ექსპერტიზა. დ. დაიკითხა სასამართლო სხდომაზე და მისცა ძალიან ამომწურავი განმარტება ყველა საკითხზე. ექსპერტიზის მიერ შეფასებულია მოსარჩელისათვის მიყენებული ზიანი 2017 წლის 13 სექტემბრიდან (ზიანის ოდენობა დაანგარიშებულია იმ პერიოდიდან, როდესაც მოპასუხემ კანონდარღვევით მოახდინა ლიზინგის საგნების რელიზინგი), პერიოდების მითითებით, რეალიზებული ღვინიდან გამომდინარე. კერძოდ, სარეალიზაციო ღვინოების შეძენა ხდებოდა მზა სახით, ხოლო ლიზინგის საგნების ქონის შემთხვევაში ქარხანა შეიძენდა ყურძენს და მას გადაამუშავებდა ღვინოდ (რასაც აკეთებდა, როდესაც გააჩნდა ლიზინგის საგნები), რაც თავისთავად თვითღირებულებათა შორის სხვაობას მისცემდა. სწორედ ეს სხვაობაა დათვლილი ანაცდენი ზიანის სახით, რომელიც 740 062 ლარს შეადგენს;

31.17. რაც შეეხება გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში მითითებულ მსჯელობას, თითქოს ყურძნის პირველადი დამუშავება ლიზინგის საგნების გამოყენებით ვერ მოხდებოდა, არასწორი და ფაქტობრივ შეფასებას მოკლებულია, ვინაიდან სასამართლოზე დაკითხვისას ექსპერტმა დაადასტურა, რომ ზიანი დაანგარიშებულია ლიზინგის საგნების ქონის შემთხვევაში მოსარჩელე კომპანიის საწარმოო შესაძლებლობების გათვალისწინებით. დაკითხვისას ექსპერტმა ასევე თვალნათლივ დაადასტურა, რომ ზარალის დათვლისას მან მხედველობაში მიიღო მოსარჩელის ტექნიკური შესაძლებლობები ლიზინგის საგნების გათვალისწინებით და მის გარეშე. აქ მნიშვნელოვანია იმის აღნიშვნა, რომ ეს ზიანი არის კონკრეტულად ლიზინგის საგნების უკანონოდ რელიზინგის შემდეგ მოსარჩელის მიერ განხორციელებული ექსპორტიდან გამომდინარე ანუ სათუო არაა, მოსარჩელე გაყიდდა თუ არა ღვინოს, ექნებოდა თუ არა ამდენი შეკვეთა და ა.შ., აქ საუბარია იმაზე, რაც მან გაყიდა და რა ექნებოდა მოგება გაყიდული ღვინო, რაც მზა სახით შეიძინა, ლიზინგის საგნების ქონის შემთხვევაში თავის ქარხანაში რომ ეწარმოებინა. მოსარჩელემ სწორედ ღვინის საწარმოებლად შეიძინა 125 000 აშშ დოლარად ლიზინგის საგნები. შესაბამისად, სასამართლოს მსჯელობა თითქოს მოსარჩელის მხრიდან არ ყოფილა წარდგენილი დოკუმენტი, რომლითაც ზიანის მიყენების ფაქტი დადასტურდებოდა, არის უსაფუძვლო;

31.18. სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.17.4 პუნქტის მიზანი არის ლიზინგის მიმღებ-ბისთვის სარეალიზაციო ღირებულების შეტყობინება. აღნიშნული პუნქტის შინაარსში ნათლად არის განმარტებული, რომ ლიზინგის მიმღებს უნდა ეცნობოს ორი ფაქტის შესახებ – პირველი, ლიზინგის გამცემის ნება, რომ მას გადაწყვეტილი აქვს მოახდინოს ლიზინგის საგნების რეალიზაცია/ხელახალი რელიზინგი და მეორე, სარეალიზაციო/ხელახალი რელიზინგის ღირებულება. მოსარჩელემ არაერთხელ დააფიქსირა, რომ მოპასუხეს არ შეუტყობინებია აღნიშნულის თაობაზე. მოპასუხეს ამის დამადასტურებელი მტკიცებულება არ წარუდგენია. ამასთან, ეს ფაქტი უკვე პრეიუდიციულად არის დადგენილი;

31.19. სასამართლომ არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოპასუხემ ლიზინგის საგნების სარეალიზაციო ღირებულების შესახებ მოსარჩელეს აცნობა მაშინ, როდესაც 2016 წლის მარტში მოპასუხემ სარჩელით მიმართა სასამართლოს. მოპასუხემ 2016 წელს მართლაც მიმართა სარჩელით სასამართლოს ლიზინგის მიმღების წინააღმდეგ ლიზინგის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნით. აღნიშნული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა მოპასუხის მიერ ხელშეკრულების პირობების დარღვევის გამო. სარჩელს ერთვოდა მოპასუხე კომპანიის თანამშრომლის – აქტივებისა და შეფასების მენეჯერის აუდიტორული დასკვნა, რომლითაც ლიზინგის საგნების საბაზრო ღირებულება შეფასებული იყო 38 000 აშშ დოლარად. მოსარჩელემ არაერთხელ დააფიქსირა პოზიცია, რომ ეს იყო საბაზრო ღირებულების შეფასება და არა – სარეალიზაციო ფასი, რაც დასტურდება, ასევე, ციფრებს შორის სხვაობითაც. კერძოდ, დასახელებული აუდიტორული დასკვნით ლიზინგის საგნების საბაზრო ღირებულებად განისაზღვრა 38 000 აშშ დოლარი, ხოლო რეალიზინგი კი განხორციელდა 28 000 აშშ დოლარად. მოპასუხის აქტივებისა და შეფასების მენეჯერის მიერ ლიზინგის საგნების საბაზრო ღირებულების შეფასება შემდეგი მიზნით განხორციელდა: ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.15 პუნქტში განსაზღვრულია, რომ ლიზინგის გამცემი უფლებამოსილია მოითხოვოს „ლიზინგის გამცემის მფლობელობაში ლიზინგის საგნის გადასვლასთან დაკავშირებული ხარჯების დაფარვა და ლიზინგის ხელშეკრულების ვადამდე მოშლის შედეგად ლიზინგის გამცემისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება, რომლის ოდენობის განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება ლიზინგის საგნის დაბრუნების მომენტისათვის დაფიქსირებულ საბაზრო ფასსა და დარჩენილ სალიზინგო საზღაურის დისკონტირებულ მოცულობას შორის ფასთა სხვაობა“. სწორედ ამ ოდენობის გამოთვლა იყო აუდიტორული დასკვნის ჩატარების მიზანი, რომლითაც განისაზღვრა ლიზინგის საგნის საბაზრო და არა სარეა-

ლიზაციო ღირებულება. უფრო მეტიც, პრეიუდიციულად დადგენილი გარემოებაა, რომ მოპასუხემ მოსარჩელეს არ შეატყობინა ლიზინგის საგნების ხელახალი რელიზინგისა და სარეალიზაციო ფასის შესახებ;

31.20. მოსარჩელემ არაერთხელ განაცხადა, რომ მოპასუხის მიერ ლიზინგის საგნების ხელახალი რელიზინგის შესახებ გაიგო 2017 წლის 18 დეკემბრის სხდომაზე, როდესაც მიმდინარეობდა მოპასუხის სარჩელის განხილვა. სწორედ ამ სხდომაზე წარადგინა მოპასუხემ №4261/17 წერილი. ამდენად, მოსარჩელისათვის რელიზინგის შესახებ ცნობილი გახდა რელიზინგიდან (13.09.2017წ.) სამითვის შემდეგ (18.12.2017წ.). მნიშვნელოვანია ის გარემოებაც, რომ ლიზინგის საგნების რელიზინგი განხორციელდა იმ დროს, როდესაც მიმდინარეობდა დავა მოპასუხის სარჩელიდან გამომდინარე;

31.21. სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ მოსარჩელე მუდმივად არღვევდა ხელშეკრულებას და 2015 წლის 25 აპრილის შემდეგ არ იხდიდა ლიზინგის საფასურს. მოსარჩელეს პერიოდულად ჰქონდა ვადაგადაცილება, თუმცა მოგვიანებით ახდენდა მის ანაზღაურებას. მოსარჩელეს 2015 წლის ნოემბრის ჩათვლით აქვს განხორციელებული ჩარიცხვები, ეს ფაქტი ასევე პრეიუდიციულად დადგენილია;

31.22. სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ მოპასუხეს შეეძლო ლიზინგის საგნების დაბრუნება. მართალია, სსკ-ის 580⁶-ე და 580⁵-ე მუხლებიდან გამომდინარე, ლიზინგის გამცემს აქვს უფლება, მოითხოვოს ლიზინგის საგნების უკან დაბრუნება, მაგრამ ეს არ არის უპირობო უფლება. კერძოდ, ამისათვის საჭიროა ხელშეკრულების კანონის მოთხოვნების შესაბამისად შეწყვეტა, რაც მოცემულ შემთხვევაში არ მომხდარა და ეს პრეიუდიციულად დადგენილი გარემოებაა;

31.23. უსაფუძვლოა სასამართლოს განმარტება, რომ მოსარჩელის მიერ გადახდილი 36 451 აშშ დოლარი ლიზინგის საგნების მფლობელობისა და სარგებლობის გამო უნდა გაიქვითოს. აღნიშნული თანხა არის ლიზინგის საგნის საფასური, რომელიც ლიზინგის ხელშეკრულების ღირებულებაში ჩაითვლება და რომელიც მოპასუხის უკანონო ქმედებების შედეგად დაკარგა მოსარჩელემ;

31.24. დაუსაბუთებელია სასამართლოს განმარტება, რომ მოსარჩელეს ლიზინგის საგნების ინტერესი არ გააჩნდა. მოსარჩელე არის ღვინის მწარმოებელი კომპანია, რომელმაც ქარხნის გადაიარაღების მიზნით, ღვინის წარმოებისათვის 125 000 აშშ დოლარის სპეციალური დანიშნულების დანადგარები შეიძინა (ლიზინგის საგნები, რომლებიც მათი ფუნქციონალური დატვირთვიდან გამომდინარე, მხოლოდ ღვინის წარმოებისთვის არის გამოსადეგი). სანამ მოპასუხე ლიზინგის გენერალურ ხელშეკრულებას გააფორმებდა, ლიზინგის მიზნობრიობიდან გამომდინარე, ქარხნის მონიტორინგი და სანარმოო მდგომარეობა შეს-

წავლილი ჰქონდა. შესაბამისად, მისთვის ცნობილი იყო იმის შესახებ, რომ ლიზინგის საგნების წაღებითა და შემდგომი რელიზინგით მოსარჩელე ღვინის წარმოებას ვერ განახორციელებდა;

31.25. ასევე, უნდა აღინიშნოს, რომ მოპასუხემ 71 000 აშშ დოლარის ღირებულების ლიზინგის საგნები 28 000 აშშ დოლარად გაყიდა. ამ ფონზე დაუსაბუთებელია სასამართლოს შეფასება, რომ მოსარჩელემ დაკარგა 71 000 დოლარიანი ნივთის 28 000 დოლარად შეძენის ინტერესი. მით უფრო იმ პირობებში, რომ მოსარჩელე მზად იყო ამ საგნების შესაძენად 125 000 აშშ დოლარი გადაეხადა. გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ მოსარჩელეს მისი საქმიანობის განსახორციელებლად ჰქონდა მოთხოვნილება და ფინანსური რესურსიც, რასაც მოწმობს საქმეზე წარდგენილი დოკუმენტაცია: 2017-2018 წ. ექსპორტზე გატანილი ღვინის შესახებ სსიპ შემოსავლების სამსახურიდან მოპოვებული დეკლარაციები და ღვინომასალის შეძენაზე სასაქონლო ზედნადებები. ლიზინგის საგნების მიმართ მოსარჩელის ინტერესს ისიც ადასტურებს, რომ მოსარჩელე, მართალია, გრაფიკით გათვალისწინებული კონკრეტული გადახდის ვადის გადაცილებით, თუმცა მაინც იხდიდა ლიზინგის საფასურს.

32. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა და საშვებად საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

33. საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობა, საქმის მასალები, შეამოწმა გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება და მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

34. საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას [სსსკ-ის 410-ე მუხლი].

35. საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში [სსსკ-ის 404.1 მუხლის პირველი წინადადება]. საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მი-

ლებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება) [სსსკ-ის 407-ე მუხლი].

36. წინამდებარე საქმეში სარჩელით მოთხოვნილია ხელშეკრულების უკანონოდ შეწყვეტით მიყენებული ზიანისა და უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ანაზღაურება, რომელიც თანხობრივად 36 451 აშშ დოლარს შეადგენს და იმავე ქმედების შედეგად მიყენებული სანარმოო ზიანის – 740 062 ლარის ანაზღაურება.

37. კასატორი აპელირებს იმაზე, რომ მოპასუხემ ლიზინგის ხელშეკრულება უკანონოდ შეწყვიტა და ამასთან, არც აცნობა რელიზინგის თაობაზე.

38. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ხელშეკრულების დადების მომენტიდან მხარეები ვალდებული არიან შეუდგნენ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას. მათ არ შეუძლიათ ცალმხრივად თქვან უარი ნაკისრი ვალდებულების შესრულებაზე. ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულების მოთხოვნა მხარეების მხრიდან პირველადი მოთხოვნის ხასიათს ატარებს, რომლის შეუსრულებლობაც იწვევს მეორადი მოთხოვნის უფლების წარმოშობას. ამ უკანასკნელს კი მიეკუთვნება ხელშეკრულებიდან გასვლის მოთხოვნა. ხელშეკრულებიდან გასვლა გამოიყენება მხოლოდ კანონით ან მხარეთა შეთანხმებით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში. ამიტომ კანონი ამომწურავად განსაზღვრავს ხელშეკრულებიდან გასვლის საფუძვლებსა და წესს, კერძოდ, იმას, თუ როდის შეუძლია ხელშეკრულების მხარეს მოითხოვოს ხელშეკრულებიდან გასვლა (სსკ-ის 405-ე, 352-ე-359-ე მუხლები). თუმცა, ეს არ გამოირიცხავს, რომ მხარეები შეთანხმდნენ ხელშეკრულებიდან გასვლის დამატებითი პირობებზე. თუ მხარეები ამ უფლებით არ ისარგებლებენ, გამოიყენება კანონის დისპოზიციური ნორმები.

39. ხელშეკრულებიდან გასვლის, როგორც მეორადი მოთხოვნის, უფლების საფუძვლები შეიძლება დაიყოს მატერიალურ და ფორმალურ ნაწილებად. მატერიალურში იგულისხმება სახელშეკრულებო ვალდებულების შეუსრულებლობა, ხოლო ფორმალურში – დამატებითი ვადის დანესება და ხელშეკრულებაზე უარის თქმის შესახებ შეტყობინება.

40. სსკ-ის 580⁵-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ლიზინგის გამცემს შეუძლია მოშალოს ლიზინგის ხელშეკრულება, თუ ლიზინგის მიმღები არსებითად არღვევს თავის ვალდებულებებს. ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 6.2.5 პუნქტის თანახმად, ლიზინგის გამცემი უფლებამოსილია, მოითხოვოს ლიზინგის საგნის დაბრუნება და

ხელშეკრულების მოშლა, თუ ლიზინგის მიმღები არ ასრულებს ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებებს.

41. განსახილველ შემთხვევაში კასატორს დასაბუთებული შედაგება არ წარმოუდგენია იმ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების საწინააღმდეგოდ, რომ 2015 წლის 25 აპრილიდან მოსარჩელე მუდმივად არღვევდა ლიზინგის ხელშეკრულებებით ნაკისრ ვალდებულებებს (იხ. წინამდებარე განჩინების მე-6 პუნქტი).

42. გამომდინარე აქედან, სადავო არ არის, რომ ლიზინგის გამცემს წარმოეშვა ხელშეკრულებიდან გასვლის მატერიალური საფუძველი, რასაც სსკ-ის 580¹.1 მუხლის თანახმად [ლიზინგის ხელშეკრულების ვადის გასვლისას ან ვადაზე ადრე შეწყვეტისას ლიზინგის გამცემს უფლება აქვს, ქონება დაიბრუნოს მფლობელობაში და განკარგოს იგი] ამ უკანასკნელის მიერ ლიზინგის საგნის მფლობელობაში დაბრუნებისა და განკარგვის უფლების წარმოშობა უკავშირდება.

43. რაც შეეხება ხელშეკრულებიდან გასვლის ფორმალურ საფუძველს, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლით დადგენილია ხელშეკრულებიდან გასვლის წესი [თუ ხელშეკრულების ერთი მხარე არღვევს ორმხრივი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებას, მაშინ ხელშეკრულების მეორე მხარეს შეუძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე ვალდებულების შესრულებისათვის მის მიერ დამატებით განსაზღვრული ვადის უშედეგოდ გასვლის შემდეგ. თუ ვალდებულების დარღვევის ხასიათიდან გამომდინარე, არ გამოიყენება დამატებითი ვადა, მაშინ დამატებითი ვადის განსაზღვრას უთანაბრდება გაფრთხილება], რომლის დარღვევაც ლიზინგის გამცემის მხრიდან ლიზინგის მიმღებს სსკ-ის 580¹.2 მუხლის შესაბამისად ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას წარმოუშობს [ლიზინგის მიმღებს უფლება აქვს, მოსთხოვოს ლიზინგის გამცემს მისი მოქმედებით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება, თუ ლიზინგის გამცემი ქონებას მფლობელობაში დაიბრუნებს ლიზინგის მიმღების მფლობელობის არამართლზომიერი ხელშეშლის გზით, ან თუ ლიზინგის გამცემს არ დაუწესებია დამატებითი ვადა ამ კოდექსის 405-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ასეთი ვადის დაწესება 405-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად არ არის საჭირო. ამასთანავე, ლიზინგის მიმღებს არ აქვს უფლება, მოითხოვოს ლიზინგის საგანზე მფლობელობის აღდგენა].

44. განსახილველ შემთხვევაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის კანონიერ ძალაში შესული განჩინებით დადგენილია, რომ 2015 წლის 10 ივნისს, ლიზინგის მიმღების მიერ ლიზინგის ხელშეკრულების დარღვევის, დავალიანების ოდენობისა და მოსალოდნელი პროცედურების თაობაზე ლიზინგის მიმღები კომპანიისა

და თავდებების: ე. ზ-ის, გ. ზ-მა და ნ. ზ-ის მისამართით გაფრთხილების წერილებია შედგენილი. წერილები ჩაბარებული აქვს გ. ზ-ს, პირადი ნომრით ..., რაც ლიზინგის მიმღები კომპანიის დირექტორის გ. ზ-ს პირად ნომერს ... არ ემთხვევა (იხ. მითითებული განჩინების მე-9 პუნქტი). სააპელაციო პალატის განმარტებით, მოდავე მხარეთა შორის 2014 წლის 25 და 27 აგვისტოს სამი (№691-1143-11824; №691-1143-11844, №691-114-11845) ლიზინგის ხელშეკრულება გაფორმდა. აღნიშნული ლიზინგის ხელშეკრულებების უზრუნველყოფის მიზნით ლიზინგის გამცემსა და გ. ზ-ს, ნ. ზ-სა და ე. ზ-ს შორის სოლიდარული თავდებობის შესახებ ხელშეკრულებები დაიდო. საქმის მასალებში არსებული – ლიზინგის გამცემის მიერ 2015 წლის 10 ივნისის ლიზინგის მიმღებისა და თავდებებისთვის გაგზავნილი წერილით დგინდება, რომ ლიზინგის მიმღების დავალიანება 2015 წლის 08 ივნისის მდგომარეობით 6 435,41 აშშ დოლარს შეადგენდა. დავალიანების 15 დღეში გადაუხდელობის შემთხვევაში, ლიზინგის გამცემი მათ ხელშეკრულების შეწყვეტისა და ლიზინგის საგნების სასამართლო წესით გამოთხოვის შესახებ აცხობინებდა. სააპელაციო პალატის შეფასებით, ეს წერილი სსკ-ის 405-ე მუხლის მიზნებისთვის ხელშეკრულების მოშლამდე მოვალის გაფრთხილების ვალდებულების შესრულების ფარგლებშია გაგზავნილი, თუმცა იგი მიღებასა ვალდებული ნების გამოვლენას წარმოადგენს და ნამდვილია მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მოვალე აღნიშნულ ნებას მიიღებს. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოპასუხე მხარემ სადავო გახადა გზავნილების ჩაბარება. ამ მიმართებით სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნა, რომ გაგზავნილი კორესპონდენცია მოვალეს და თავდებ პირებს არ ჩაბარებულია. აღნიშნული დასკვნა ემყარება იმ გარემოებას, რომ წერილები ჩაბარებული აქვს გ. ზ-ს, პირადი ნომრით ..., რაც არ ემთხვევა ლიზინგის მიმღების დირექტორის გ. ზ-ს პირად ნომერს – ..., ხოლო თავდები პირებისთვის კორესპონდენციის გაგზავნის შესახებ მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება. იდენტური მდგომარეობაა 2015 წლის 09 სექტემბერს გაგზავნილი გაფრთხილების წერილების მიმართაც. საქმის მასალებში ასევე წარმოდგენილია ლიზინგის გამცემის მიერ 2015 წლის 12 ნოემბერს გაგზავნილი წერილი, სადაც ლიზინგის მიმღებს აცნობებდნენ, რომ 2015 წლის 20 ნოემბრამდე დავალიანების გადაუხდელობის შემთხვევაში, ამავე დღიდან სალიზინგო ხელშეკრულებები ცალმხრივად შეწყვეტილად ჩაითვლებოდა. ნიშანდობლივია, რომ აღნიშნული კორესპონდენციაც ჩაბარებული აქვს არა სანარმოს დირექტორ გ. ზ-ს, რომლის პირადი ნომერია ..., არამედ გ. ზ-ს, პირადი ნომრით ... ფაქტობრივ გარემოებას, რომ ლიზინგის მიმღებს აღნიშნული წერილები არ მიუღია, ადასტურებს ლიზინგის გამცემის ამონაწერიც, საიდანაც დგინდება, რომ ლიზინგის მიმ-

ლებმა ლიზინგის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულების შე-
სასრულებლად 2015 წლის 30 ივნისს – 6 500 ლარი, 2015 წლის 07 ოქ-
ტომბერს – 4 366,08 ლარი, ხოლო 2015 წლის 16 ნოემბერს 10 000 ლარი
ჩარიცხა. შესაბამისად, პალატამ მიიჩნია, რომ გაფრთხილების წერი-
ლების გაგზავნისას ლიზინგის გამცემმა დაარღვია ელემენტარული წინ-
დახედულობისა და გულმოდგინე ქცევის სტანდარტი, სათანადოდ არ
შეამოწმა წერილის ადრესატის საიდენტიფიკაციო მონაცემები, რასაც
წერილის სრულიად სხვა პირისთვის ჩაბარება მოჰყვა შედეგად, ხოლო
თავდებებისთვის შეტყობინება საერთოდ არ გაუგზავნია, რაც კეთილ-
სინდისიერი ბიზნესმენის ქცევის სტანდარტად ვერ იქნება მიჩნეული.

45. მხარეები თავისუფლდებიან მტკიცებულებათა წარმოდგენისა-
გან ისეთი ფაქტების დასადასტურებლად, რომლებსაც თუმცა ემყარე-
ბა მათი მოთხოვნები თუ შესაგებელი, მაგრამ დამტკიცებას არ საჭი-
როებენ. ესენია ფაქტები, რომლებიც დადგენილია ერთ სამოქალაქო
საქმეზე სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით,
თუ სხვა სამოქალაქო საქმეების განხილვისას იგივე მხარეები მონაწი-
ლეობენ [სსსკ-ის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი]. წინასწარ დადგენილი
ძალის მქონე ფაქტებად კანონმდებელი განიხილავს კანონიერ ძალაში
შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტებს და მხა-
რეს მათ დასადასტურებლად მტკიცებულებათა წარდგენის ვალდებუ-
ლებისაგან ათავისუფლებს იმ შემთხვევაში, თუ სამოქალაქო საქმის
განხილვისას იგივე მხარეები მონაწილეობენ, ანუ პრეიუდიციული ძა-
ლის მქონედ ფაქტობრივი გარემოების მიჩნევისათვის, სავალდებულოა,
არსებობდეს სამოქალაქო საქმეზე მიღებული, კანონიერ ძალაში შე-
სული სასამართლო გადაწყვეტილება და ამ გადაწყვეტილების სუბიექ-
ტები სხვა სამოქალაქო საქმის მხარეებად უნდა გვევლინებოდნენ. თა-
ვად პრეიუდიციულ ფაქტებში იგულისხმება ისეთი იურიდიულად მნიშ-
ვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებითაც განსაზღვრულია
მხარეთა მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობით გათვალისწი-
ნებული უფლებები და ვალდებულებები, რაც საფუძვლად დაედო გა-
დაწყვეტილების გამოტანას. პრეიუდიციულობის შემოწმების დროს
მნიშვნელობა ენიჭება როგორც იმ პროცესუალურ-სამართლებრივ კრი-
ტერიუმებს, რომლითაც განისაზღვრება კანონიერ ძალაში შესული გა-
დაწყვეტილების ფორმალური მოთხოვნები, ისე ამ გადაწყვეტილებით
დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების შინაარსს (იხ. სუსგ საქმე №ას-
58-56-2016, 26 თებერვალი, 2016 წელი).

46. გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ მხარე-
ებს, აგრეთვე მათ უფლებამონაცვლებს არ შეუძლიათ ხელახლა გა-
ნაცხადონ სასამართლოში იგივე სასარჩელო მოთხოვნები იმავე საფუძ-
ველზე, აგრეთვე სადავო გახადონ სხვა პროცესში გადაწყვეტილებით

დადგენილი ფაქტები და სამართლებრივი ურთიერთობანი [სსკ-ის 266-ე მუხლი]. აღნიშნული მუხლით დადგენილია სასამართლო გადაწყვეტილების მატერიალური კანონიერი ძალა, რომელიც უზრუნველყოფს გადაწყვეტილების საბოლოო ხასიათსა და სავალდებულობას არა მარტო კონკრეტული პროცესისათვის, არამედ მის ფარგლებს გარეთაც.

47. მოცემულ შემთხვევაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის კანონიერ ძალაში შესული განჩინებით პრეზიდიციულად დადგენილია ლიზინგის გამცემის მიერ სსკ-ის 405.1. მუხლის შესაბამისად მოვალის გაფრთხილების წესის დარღვევა.

48. კასატორი ასევე უთითებს, რომ ლიზინგის გამცემმა ლიზინგის ხელშეკრულების დარღვევით განახორციელა ლიზინგის საგნების რეალიზინგი.

49. ლიზინგის გენერალური ხელშეკრულების 14.17.4 პუნქტის თანახმად, ლიზინგის საგნის რეალიზაციის ან/და ხელახალი ლიზინგით გაცემის შემთხვევაში, ლიზინგის მიმღებს უნდა ეცნობოს, რა ფასად ხდება რეალიზაცია, ხელახალი ლიზინგით გაცემა და მიეცეს არანაკლებ 05 საბანკო დღე უფრო მაღალ ფასად ყიდვის მსურველის შესარჩევად. მიმღების მიერ შერჩეული ახალი მყიდველის მიერ ლიზინგის საგნის საზღაურის გადახდის ვადა არ შეიძლება აღემატებოდეს ამ მუხლით დადგენილ ვადას (იხ. წინამდებარე განჩინების 24-ე პუნქტი).

50. საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ რეალიზაციის შესახებ შეტყობინების მიზანი არის ლიზინგის მიმღებისთვის ლიზინგის საგნის საბაზრო (სარეალიზაციო) ფასის შეტყობინება, სარჩელის შეტანით კი მოპასუხემ ლიზინგის მიმღებს მიაწოდა 14.17.4 პუნქტით გათვალისწინებული სარეალიზაციო ღირებულების შესახებ ინფორმაცია და, შედეგად, 05 დღის ნაცვლად, მას მიეცა 18-თვიანი ვადა ლიზინგის საგნების შესაძენად, რომელიც უშედეგოდ გავიდა.

51. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აღნიშნული შეთანხმება ემსახურება ლიზინგის მიმღების უფლების დაცვას, კერძოდ, ამ დათქმით ხელშეკრულების სუსტ მხარეს ეძლევა შესაძლებლობა, მიუხედავად ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულებისა, მოიძიოს მყიდველი, რომელიც ლიზინგის საგანს იმ ფასად შეიძენს, რომელიც ლიზინგის მიმწოდებელს ლიზინგის მიმღებისგან დავალიანების ანაზღაურების მოთხოვნას მოუესპობს. კანონიერ ძალაში შესული თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის განჩინების თანახმად, ლიზინგის გამცემს ლიზინგის საგნის რეალიზაციის შესახებ ინფორმაცია ლიზინგის მიმღებისთვის წერილობით არ მიუწოდებია, თუმცა, ლიზინგის გამცემი აღნიშნავდა, რომ ამგვარ ვალდებულებას მას კანონი არ აკისრებდა, მოპასუხისთვის ცნობილი იყო ლიზინგის საგნის ღირებულების

შესახებ და მას არცერთხელ არ მიუმართავს ლიზინგის საგნის შეძენის თაობაზე. ასევე სააპელაციო საჩივარში მითითებულია, რომ ლიზინგის მიმღებს ზეპირი ფორმით არაერთხელ ეცნობა ლიზინგის საგნის ხელახალი რეალიზაციის თაობაზე, წერილობითი შეტყობინების გაგზავნას კი მას არც კანონი და არც ხელშეკრულება ავალდებულებდა. აღნიშნული განმარტება სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა და დაადგინა, რომ ამ შემთხვევაშიც ლიზინგის გამცემი კეთილსინდისიერი ქცევის სტანდარტით არ მოქმედებდა, მან ხელშეკრულების პირობის დარღვევით არ შეატყობინა ლიზინგის მიმღებს ლიზინგის საგნის რეალიზაციისა და ფასის შესახებ, რითიც ლიზინგის მიმღებს მოუსპო შესაძლებლობა მოეძებნა მყიდველი, რომელიც უფრო ძვირად შეიძენდა აღნიშნულ ქონებას ან/და თავად შეესყიდა იგი. სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ ლიზინგის გამცემის მიერ დარღვეულ იქნა ხელშეკრულების 14.17.4 პუნქტის პირობა, კერძოდ, ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება ლიზინგის საგნის რელიზინგის დროს მოპასუხისთვის შესაბამისი ინფორმაციის მიწოდების თაობაზე, რამაც მოპასუხეს არ მისცა საშუალება, ეპოვნა ქონების უფრო მაღალ ფასად შემძენი და ამ გზით შეემცირებინა ან გაექციათ ის დავალიანება, რომელიც ლიზინგის გამცემის მიმართ გააჩნდა.

52. ამრიგად, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2018 წლის 27 დეკემბრის კანონიერ ძალაში შესული განჩინებით პრეიუდიციულად დადგენილია, რომ ლიზინგის გამცემმა დაარღვია როგორც ხელშეკრულებიდან გასვლის პროცედურული წესი, ასევე ხელშეკრულებით გათვალისწინებული რელიზინგის განხორციელების პირობები.

53. რაც შეეხება ზემოაღნიშნული დარღვევების შედეგად მოსარჩელისთვის მიყენებულ ზიანს, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების დარღვევისათვის ზიანის ანაზღაურების დაკისრების ცენტრალურ და უზოგადეს ნორმას წარმოადგენს სსკ-ის 394.1. მუხლი [მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევისას კრედიტორს შეუძლია მოითხოვოს ამით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება. ეს წესი არ მოქმედებს მაშინ, როცა მოვალეს არ ეკისრება პასუხისმგებლობა ვალდებულების დარღვევისათვის], რომელიც კრედიტორს მოვალის მიერ სახელშეკრულებო ვალდებულების დარღვევის შედეგად წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლებას ანიჭებს. აღნიშნული ნორმით გათვალისწინებული დანაწესის გამოყენების წინაპირობებია: 1) ზიანი; 2) ქმედების მართლწინააღმდეგობა; 3) მიზეზობრივი კავშირი; 4) ბრალი. ამრიგად, სახელშეკრულებო ზიანის ანაზღაურების დაკისრებისთვის აუცილებელია დადასტურდეს, რომ მოვალეს ნაკისრი ჰქონდა ის ვალდებულება, რომლის დარღვევაც ედავება კრედიტორი, ასევე სახეზე უნდა იყოს აღნიშნული ვალდე-

ბულების დარღვევა, რაც კრედიტორისთვის ზიანის მიყენების პირდაპირი და უშუალო საფუძველი გახდა.

54. როგორც ზიანის მიყენების ფაქტის, ასევე განცდილი ზიანის ოდენობის დამტკიცების ტვირთი აწევს დაზარალებულ მხარეს ანუ კრედიტორს, რომელიც სასამართლო პროცესში წარმოადგენს მოსარჩელეს. შესაბამისად, ზიანის ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომლის არსებობის ფაქტი მოსარჩელისაგან დადასტურებულია.

55. ზიანის ანაზღაურების ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს რეალურად განცდილი დანაკარგების ჯამს. ის არ უნდა ატარებდეს მოვალის მიმართ სადამსჯელო ხასიათს და არ უნდა წარმოადგენდეს საჯარიმო სანქციას, რამეთუ ვალდებულების დარღვევისათვის სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის არსი მდგომარეობს კრედიტორისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაში და არა მოვალის დასჯაში. ზიანის ანაზღაურების ინსტიტუტი მიმართულია ვალდებულების დარღვევის პრევენციისა და მხარეთა ინტერესთა წონასწორობის აღდგენაზე. საჯარიმო სანქციები ქართული სამართლისათვის უცხოა. ზიანის ანაზღაურება გულისხმობს შემდეგი პრინციპების დაცვას: ზიანის სრულად ანაზღაურება; უსაფუძვლო გამდიდრების არდაშვება; ადეკვატურობა; სავარაუდოობა (იხ. სუსგ საქმე №ას-1069-2021, 23 დეკემბერი, 2021 წელი).

56. ზიანის ანაზღაურების ოდენობა ისე უნდა განისაზღვროს, რომ ამას არ მოჰყვეს რომელიმე მხარის უსაფუძვლო გამდიდრება. ზიანის ანაზღაურების უმნიშვნელოვანეს დათქმას უსაფუძვლო გამდიდრების აკრძალვა წარმოადგენს. ამ პრინციპის მიხედვით, მოვალემ უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელშიც კრედიტორი იქნებოდა, ვალდებულება რომ ჯეროვნად შესრულებულიყო. მოვალე არ არის ვალდებული კრედიტორი იმაზე უკეთეს მდგომარეობაში ჩააყენოს, ვიდრე იგი ზიანის არარსებობის შემთხვევაში იქნებოდა.

57. საკასაციო პალატა მიუთითებს ასევე 408.1. მუხლზე, რომლის თანახმად, იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. საკასაციო პალატის განმარტებით, ზიანი არის კანონით გათვალისწინებული ანაზღაურებადი სხვაობა „უნდა-ყოფილიყო“ და „არის მდგომარეობას“ შორის (სხვაობის ჰიპოთეზა). სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს პირვანდელი მდგომარეობა, ანუ მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არა ვალდებულების დარღვევა (Totalreparation-ის პრინციპი) (იხ. სუსგ საქმე №ას-459-438-2015, 07 ოქტომბერი, 2015 წელი).

58. მოსარჩელე ითხოვს მოპასუხისთვის მის მიერ გადახდილი ლიზინგის საზღაურის – 36 451 აშშ დოლარის დაკისრებას. მისი განმარტებით, მან ეს თანხა გადაიხადა იმ პირობით, რომ მას, გარდა სარგებლობისა, საკუთრებით გადაეცემოდა ქონება. იმის გამო, რომ მოპასუხე კომპანიამ უკანონოდ შეწყვიტა ხელშეკრულება და ხელშეკრულების დარღვევით განახორციელა რელიზინგი, ამით ფაქტიურად მოსარჩელე კომპანიის მიერ გადახდილი 36 451 აშშ დოლარი ზიანის სახით წარმოიშვა.

59. საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის ზემოაღნიშნულ მსჯელობას და მიუთითებს ხელშეკრულების დადების დროს მოქმედ სსკ-ის 576-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, ლიზინგის ხელშეკრულებით ლიზინგის გამცემი ვალდებულია ლიზინგის მიმღებს სარგებლობაში გადასცეს განსაზღვრული ქონება ხელშეკრულებით დათქმული ვადით, ამ ქონების შესყიდვის უფლებით ან ასეთი უფლების გარეშე, ხოლო ლიზინგის მიმღები ვალდებულია გადაიხადოს საზღაური დადგენილი პერიოდულობით, იმ პირობით, რომ: ა) ლიზინგის მიმღები განსაზღვრავს ქონებას და ირჩევს მიმწოდებელს, რომლისგანაც ხდება ქონების შესყიდვა ან მისი სხვაგვარად მიღება; ბ) ლიზინგის გამცემი ქონებას იძენს ლიზინგით გასაცემად და მიმწოდებლისთვის ეს ფაქტი ცნობილია.

60. იურიდიული დოქტრინის თანახმად, ლიზინგის საგნის შესყიდვა ლიზინგის ხელშეკრულების არსებით პირობას არ წარმოადგენს. თუმცა, როგორც წესი, ლიზინგის საგანზე საკუთრების უფლება ლიზინგის ხელშეკრულების ვადის ამოწურვის შედეგად გადადის ლიზინგის მიმღებზე დამატებითი საზღაურის გარეშე. აღნიშნულის წინაპირობაა ლიზინგის მიმღების მიერ ლიზინგის მთლიანი ფასის სრულად დაფარვა და ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სხვა ვალდებულებების ჯერონად შესრულება. ლიზინგის კონცეფციის მიხედვით, მოგების მისაღებად არ არის აუცილებელი ქონებაზე საკუთრების უფლების ფლობა. შესაბამისად, ლიზინგის ხელშეკრულების მიზანი ლიზინგის საგნით სარგებლობის უფლების რეალიზაციით გამოიხატება (იხ. <https://gccc.tsu.ge/>, ქეთევან ირემაშვილი, სსკ-ის 576-ე მუხლის კომენტარი, ბოლო დამუშავება: 14 მარტი, 2016).

61. სალიზინგო ურთიერთობის არსი სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ ლიზინგის საგანი წარმოადგენს სახელშეკრულებო ურთიერთობის ძირითად უზრუნველყოფას ანუ ლიზინგის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გადახდის გრაფიკის დარღვევის შემთხვევაში, ლიზინგის საგანი უზრუნდება ლიზინგის გამცემს და რჩება მის საკუთრებაში/მფლობელობაში, ხოლო ლიზინგის მიმღებს არ აქვს მასზე მფლობელობის აღდგენის მოთხოვნის უფლება. აღნიშნული ნიშნავს იმას, რომ მოსარჩელის მტკიცება, თითქოს სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებ-

ში მის მიერ გადახდილი თანხებით მოსარჩელის საკუთრებაში გადადიოდა სახელშეკრულებო ქონება, სამართლებრივ საფუძველს არის მოკლებული. სახელშეკრულებო ქონების ლიზინგის მიმღების საკუთრებაში გადასვლის ერთადერთ პირობას სალიზინგო საზღაურების სრულად და ჯეროვნად შესრულება წარმოადგენს. ხოლო, ლიზინგის მიმღებისთვის ვალდებულების დარღვევის გამო პასუხისმგებლობის ერთ-ერთი სახე ლიზინგის საგანზე მფლობელობის/ლიზინგის მიმღების უფლების დაკარგვა არის, რაც არცერთ შემთხვევაში არ შეიძლება განხილული იქნეს, როგორც არათანაბარი სანქცია ლიზინგის მიმღების მიმართ, რადგან ლიზინგის მიმღებს, როგორც სალიზინგო ურთიერთობის მონაწილეს, ლიზინგის გამცემის მხრიდან, გადახდილი სალიზინგო საზღაურის საპირწონე მომსახურება უკვე მიღებული აქვს ლიზინგის საგნის მფლობელობის პერიოდში. შესაბამისად, მოსარჩელის მიერ გადახდილი თანხა ვერ ჩაითვლება ლიზინგის მიმღების ზიანად, რადგან აღნიშნულ პერიოდში მოსარჩელე ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე სრულიად თავისუფლად ფლობდა ლიზინგის საგანს და იღებდა შესაბამის სარგებელს. საკასაციო პალატა იზიარებს ასევე სააპელაციო პალატის მსჯელობას, რომ ლიზინგის ხელშეკრულების გაფორმებისა და ლიზინგის საგნის მიღების შემდგომ ლიზინგის მიმღებს გააჩნია უპირობო და გამოუთხოვადი ვალდებულება გადაიხადოს სალიზინგო საზღაურები, რაც იმაში გამოიხატება, რომ აღნიშნული ვალდებულება არ არის დამოკიდებული ლიზინგის გამცემის მხრიდან ვალდებულების შესრულებასა და/ან სხვა დამატებით ფაქტორებზე. აღნიშნული განპირობებულია იმით, რომ ლიზინგის მიმღები ახორციელებს ქონებით სარგებლობას, რომელიც არ წარმოადგენს ამ უკანასკნელის საკუთრებას, ხოლო ლიზინგის გამცემის, როგორც მესაკუთრის, ფუნდამენტური უფლებაა იყოს დაცული უკანონო ხელყოფისგან. გარდა ამისა, სალიზინგო ურთიერთობა არის ისეთი სახის მომსახურება, რომლის ფარგლებშიც ლიზინგის მიმღები სალიზინგო საზღაურს იხდის სწორედ ლიზინგის საგნის გამოყენების (მოხმარების/ამორტიზაციის) პროპორციულად. შესაბამისად, მის მიერ სალიზინგო საზღაურების გადაუხდელობა ავტომატურად ანიჭებს მესაკუთრეს (ლიზინგის გამცემს) უფლებას დაიბრუნოს მის საკუთრებაში არსებული ქონება და არ მიეცეს ლიზინგის მიმღებს სხვისი საკუთრების განადგურების (ცვეთის) შესაძლებლობა. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სალიზინგო საზღაურის გადაუხდელობა/დარღვევა წარმოშობს ლიზინგის მიმღებისთვის ლიზინგის საგანზე მფლობელობის უფლების უპირობო ჩამორთმევის უფლებას მასზე მფლობელობის აღდგენის მოთხოვნის უფლების გარეშე, ხოლო ლიზინგის მიმღების მიერ გადახდილი თანხები წარმოადგენს უკვე მიღებული მომსახურების საფასურს და ზიანად ვერ იქნება განხილუ-

ლი. შესაბამისად, ლიზინგის გამცემისთვის ლიზინგის მიმღების მიერ გადახდილი ლიზინგის საზღაურის – 36 451 აშშ დოლარის დაკისრება, იმ პირობებში, როდესაც ლიზინგის მიმღები ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე სარგებლობდა ლიზინგის საგნებით, არსობრივად ეწინააღმდეგება თავად ლიზინგის ხელშეკრულების სამართლებრივ ბუნებას.

62. რაც შეეხება ლიზინგის გამცემის მიერ მოსარჩელისთვის მიყენებული სანარმოო ზიანის – 740 062 ლარის ანაზღაურების საკითხს, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აღნიშნულ შემთხვევაშიც ზიანის მიყენების ფაქტი მოსარჩელემ კვალიფიციურად ვერ დაადასტურა.

63. მოსარჩელის განმარტებით, ლიზინგის გამცემის ქმედებებით მას მიადგა ფინანსური ზარალი, რაც მან განიცადა სანარმოო პერიოდში. აღნიშნული გამოწვეული იყო ლიზინგის გამცემის მიერ ლიზინგის მიმღებისთვის სალიზინგო ხელშეკრულებების მიხედვით შეძენილი დანადგარების გასხვისების შედეგად (ლიზინგის მიმღების მიერ განცდილი ზარალი, რაც გამოწვეული იყო ყურძნის პირველადი გადამუშავების შეუძლებლობით, რისთვისაც აუცილებელი იყო ლიზინგით შეძენილი დანადგარები). საკასაციო საჩივრის თანახმად, სარეალიზაციო ღვინოების შეძენა ხდებოდა მზა სახით, ხოლო ლიზინგის საგნების ქონის შემთხვევაში, ქარხანა შეიძენდა ყურძენს და მას გადაამუშავებდა ღვინოდ (რასაც აკეთებდა, როდესაც გააჩნდა ლიზინგის საგნები), რაც თავისთავად თვითღირებულებათა შორის სხვაობას მისცემდა. სწორედ ეს სხვაობაა დათვლილი ანაცდენი ზიანის სახით, რომელიც 740 062 ლარს შეადგენს (იხ. წინამდებარე განჩინების 31.16 ქვეპუნქტი).

64. მოსარჩელეს ზიანის მიყენების ფაქტისა და ოდენობის დასადასტურებლად წარმოდგენილი აქვს დამოუკიდებელი სასამართლო ექსპერტიზის ცენტრი შპს „ვ-ის“ ექსპერტის დასკვნა, რომლის თანახმად, მოსარჩელე კომპანიის მიერ განცდილმა ზარალმა, რაც გამოწვეული იყო სალიზინგო საგნების არქონის შედეგად, ყურძნის პირველადი დამუშავების ნაცვლად უკვე მზა ღვინომასალის შეძენით, 2017 წლის 13 სექტემბრიდან დღემდე 740062,90 ლარი შეადგინა.

65. საკასაციო პალატის შეფასებით, აღნიშნული დასკვნის შესწავლით ვერ დგინდება ის აუცილებელი გარემოებები, რაც მსგავსი დასკვნის გამოტანის შესაძლებლობას მისცემდა ექსპერტს, კერძოდ, ის გარემოებები, რომ ლიზინგის ხელშეკრულების შეწყვეტამდე მოსარჩელე კომპანია ნამდვილად ახორციელებდა ღვინის წარმოებას ლიზინგის საგნების გამოყენების გზით; არ არის განსაზღვრული, რა მოცულობის სამუშაო სრულდებოდა ლიზინგის საგნებით, შესაბამისად, არ არის დადგენილი აღნიშნული საგნებით შესასრულებელი სამუშაოს ღირებულება; ასევე ლიზინგის საგნების არქონის პერიოდში მის მიერ იმავე მოცულობის სამუშაოსთან მიმართებით გაზრდილი ხარჯის ოდენო-

ბა. კასატორის მიერ წარმოდგენილი დასკვნა არ შეიცავს მსგავს გარემოებებს. თუ მოსარჩელე ამტკიცებს, რომ მას მიაღდა საწარმოო ზიანი, მან თავის საწარმოო შესაძლებლობებზე, ფინანსურ ანგარიშგებაზე, დოკუმენტაციასა და ფინანსურ მონაცემებზე/შესაძლებლობებზე დაყრდნობით უნდა განსაზღვროს ზიანის მოცულობა.

66. სსსკ-ის 102-ე მუხლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა (მესამე პირთა) ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, ფაქტების კონსტატაციის მასალებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებითა და ექსპერტთა დასკვნებით. საქმის გარემოებები, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით.

67. საკასაციო პალატის განმარტებით, ექსპერტიზის დასკვნის შეფასებისას (იმდენად რამდენადაც იგი სპეციალური ცოდნით ალჭურვილი პირის კომპეტენციას ეფუძნება), ყურადღება უნდა მიექცეს რამდენიმე გარემოებას, მათ შორის: გამოსაკვლევად მიწოდებულ მასალას, მის კვლევით ნაწილს, რადგან სწორედ კვლევითი ნაწილია ასახული საბოლოო დასკვნაში. მტკიცებულების გამოკვლევა უპირველესად გულისხმობს მისი შინაარსის სრულყოფილ შესწავლა-ანალიზს, ხოლო შემდეგ მისი იურიდიული ძალის (დამაჯერებლობის, სარწმუნოების) შემოწმებას (იხ. სუსგ საქმე №ას-406-383-2014, 17 აპრილი, 2015 წელი).

68. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის მხრიდან წარმოდგენილი დოკუმენტი არ არის ზიანის მიყენებისა და მისი ოდენობის დასადგენად სათანადო მტკიცებულება. მოსარჩელემ ვერ მოახდინა მასზე დაკისრებული მტკიცების ტვირთის რეალიზაცია, რის გამოც საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მას მართებულად ეთქვა უარი სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

69. სსსკ-ის 410-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

70. საკასაციო პალატის ზემოთ მითითებული მსჯელობის გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არსებითად სწორია, რაც გასაჩივრებული განჩინების ძალაში დატოვებისა და საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

71. ვინაიდან საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, არ არსებობს კასატორის მიერ გაღებული ხარჯის მხარეთა შორის განაწილების სსსკ-

ის 53-ე მუხლით გათვალისწინებული წინაპირობები და აღნიშნული ხარჯი უნდა დარჩეს სახელმწიფო ბიუჯეტში.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. შპს „ქ. ყ-ის“ საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2020 წლის 25 ნოემბრის განჩინება დარჩეს უცვლელი;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

3. სესხი

სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე თანხის დაკისრება

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-71-2023

24 ივლისი, 2023 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ე. გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
მ. ერემაძე

დავის საგანი: სესხის დაბრუნება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 15 სექტემბრის გადაწყვეტილებით – თ. ს-ძის (შემდეგში: მოსარჩელე, გამსესხებელი ან კასატორი) სარჩელი ხ. გ-ძის (შემდეგში: მოპასუხე, მსესხებელი ან აპელანტი) მიმართ, თანხის დაკისრების თაობაზე, დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ;

1.1. მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაეკისრა 3000 (სამი ათასი) ევროს გადახდა, საიდანაც ძირითადი თანხაა 2000 ევრო, სარგებელი – 1000 ევრო.

2. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სააპელაციო წესით გასაჩივრების შედეგად, დაკმაყოფილდა მოპასუხის სააპელაციო პრეტენზია და ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 26 სექტემბრის გადაწყვეტილებით გაუქმდა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება, სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

3. სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

3.1. გამსესხებელი სარჩელით ითხოვს, მის სასარგებლოდ, მსესხებელს (მოპასუხეს) დაეკისროს სასესხო ურთიერთობიდან გამომდინარე თანხის გადახდა;

3.2. სარჩელს ერთვის ხელწერილის ასლი. მასში მითითებულია, რომ მოპასუხემ (პ/ნ ..., პასპორტის ნომერი ...) მოსარჩელისაგან (პ/ნ ...) ისესხა 2000 (ორი ათასი) ევრო, თვეში 5% სარგებლით, მაქსიმუმ 5 წლით.

ხელწერილი თარიღდება 2011 წლის 10 ოქტომბრით;

3.3. სარჩელს ასევე ერთვის ფაქტების კონსტატაციის მასალები – სოციალური ქსელის მეშვეობით ელექტრონული მიმონერა მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის. მოსარჩელის მტკიცებით, სწორედ ფაქტების კონსტატაციის ოქმით წარდგენილი მტკიცებულება (სოციალურ ქსელში მიმონერა) ადასტურებს მოპასუხის ვალდებულებას.

4. სააპელაციო სასამართლომ შეისწავლა მოსარჩელის მიერ მითითებული მასალები და განმარტა, რომ მათი შინაარსი არ არის იდენტიფიცირებადი, ანუ არ ირკვევა კონკრეტურად რა ვალდებულებაზეა საუბარი, მით უფრო, ვერ დგინდება ამ მიმონერის კავშირი ხელწერილის ასლში მითითებულ და სარჩელით მოთხოვნილ ვალდებულებასთან;

5. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მოპასუხემ პირველი ინსტანციის სასამართლოში 2018 წლის 22 მარტს წარდგენილი შესაგებლით იმთავითვე სადავო გახადა ხელწერილი და ეჭვქვეშ დააყენა მისი ნამდვილობა;

6. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 14 მაისის მოსამზადებელ სხდომაზე მოპასუხის წარმომადგენელმა – ხ. კ-ქმ წერილობითი შუამდგომლობით მიმართა სასამართლოს, მიუთითა, რომ მოსარჩელის მიერ წარდგენილი ხელწერილი არ არის ნამდვილი (არ არსებობს) და მის მარწმუნებელს არ მოუწერია მასზე ხელი. ხელწერილში არ ფიქსირდება მოპასუხის მხრიდან ნების გამოვლენა, შესაბამისად, მოპასუხის წარმომადგენელმა იშუამდგომლა, რომ მოსარჩელეს წარმოედგინა ხელწერილის დედანი და დანიშნულიყო კალიგრაფიული ექსპერტიზა;

7. სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოპასუხემ, როგორც წერილობით წარდგენილი შესაგებლით, ისე მოსამზადებელ სხდომაზეც სადავო გახდა მოსარჩელის მტკიცებულება – ხელწერილის ასლი და მასში მოპასუხის მიერ გამოხატული ნების ნამდვილობა. ამასთან, სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მიერ 2021 წლის 14 ივნისს მოპასუხის წარმომადგენლისათვის – ხ. კ-ძისათვის გაგზავნილი წერილით დასტურდება, რომ ხელწერილზე კალიგრაფიული ექსპერტიზის ჩატარების მოთხოვნა დაბრუნდა შეუსრულებლად ხელწერილის ასლის და არა დედნის წარდგენის გამო;

8. ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს მსგავსად, სააპელაციო სასამართლოშიც მოპასუხის მთავარი შედავება ეფუძნებოდა საქმეში წარმოდგენილი ხელწერილის სიყალბეს, რაც, ასევე, შედავებულია სააპელაციო საჩივრითაც. მოპასუხის მიერ სარჩელის გამორიცხვა ეფუძნება სწორედ ხელწერილის სიყალბეს.

9. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-6 მუხლით გათვალისწინებული სამართლიანი სასამართლოს უფლების რეალიზებაზე და გან-

მარტა, რომ ეს უფლება უმეტესწილად დამოკიდებულია და გულის-ხმობს სასამართლოს მიერ დასაბუთებული, მტკიცებულებათა შეჯერების საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილების მიღებას.

10. მტკიცების ტვირთის როლი განსაკუთრებით ვლინდება სამოქალაქო სამართალწარმოებაში, სადაც მხარეთა ნების ავტონომიას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება. შესაძლებელია მხარის მოთხოვნა საფუძვლიანი იყოს, მაგრამ შეუძლებელია მხარემ მიიღოს თავისი სასარგებლო გადაწყვეტილება, თუ ვერ დაამტკიცებს თავის სასარგებლო გარემოებებს საპროცესო სამართლით დადგენილი წესით. ამიტომაც, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს ფაქტების მითითების ტვირთისა და ფაქტების დამტკიცების ტვირთის სწორი გადანაწილება მოდავე მხარეებს შორის. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ) მე-3 მუხლის მიხედვით, მხარეები იწყებენ საქმის წარმოებას სასამართლოში, ამ კოდექსში ჩამოყალიბებული წესების შესაბამისად, სარჩელის ან განცხადების შეტანის გზით. ისინი განსაზღვრავენ დავის საგანს და თვითონვე იღებენ გადაწყვეტილებას სარჩელის (განცხადების) შეტანის შესახებ. მხარეებს შეუძლიათ საქმის წარმოება მორიგებით დაამთავრონ. მოსარჩელეს შეუძლია უარი თქვას სარჩელზე, ხოლო მოპასუხეს – ცნოს სარჩელი. ამავე კოდექსის მე-4 მუხლის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული შესაგებლები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები;

11. სსსკ ითვალისწინებს მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპს, რომელიც მხარეთა თანასწორობის პრინციპთან ერთად, წარმოადგენს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლით, აგრეთვე, სსსკ-ის მე-4 და მე-5 მუხლებით გათვალისწინებული სამართლიანი სასამართლო უფლების მნიშვნელოვან კომპონენტს. შეჯიბრებითობის პრინციპი მოიცავს მხარეთა საქმიანობას მხოლოდ საქმის ფაქტობრივი გარემოებებისა და მტკიცებულებების სფეროში. მხარეთა მოთხოვნების თუ შესაგებლის ფაქტობრივი (და არა იურიდიული) დასაბუთება (გამართლება) ეკისრებათ თვითონ მხარეებს. მხარეებმა თვითონ უნდა განსაზღვრონ, თუ რომელი ფაქტები დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს (შესაგებელს). ამის შესახებ პირდაპირაა მითითებული აგრეთვე სსსკ-ის 178-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტში, რომლის თანახმად, სარჩელში აღნიშნული უნდა იყოს გარემოებები, რომლებზეც მოსარჩელე ამყარებს თავის მოთხოვნებს, აგრეთვე, სსსკ-ის 201-ე მუხლში, რომლის

თანახმად, თუ მოპასუხე სარჩელს არ ცნობს, მან უნდა მიუთითოს რა კონკრეტულ გარემოებებს ემყარება მისი შესაგებელი სარჩელის წინააღმდეგ. მხარეებმა თვითონ უნდა მიუთითონ მტკიცებულებებზე, რომელთა საფუძველზე უნდა დამტკიცდეს (დადასტურდეს) მათ მიერ თავიანთი მოთხოვნის (შესაგებლის) დასაბუთების მიზნით მითითებული ფაქტები. ამის შესახებ პირდაპირაა მითითებული სსკ 178-ე მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტში, რომლის თანახმად სარჩელში აღნიშნული უნდა იყოს მტკიცებულებანი, რომლებიც ადასტურებენ ამ გარემოებებს (ე.ი. მოსარჩელის მიერ სარჩელში მითითებულ გარემოებებს), აგრეთვე, სსკ-ის 201-ე მუხლში, რომლის თანახმად, მოპასუხემ თავის პასუხში (შესაგებელში) უნდა მიუთითოს რა მტკიცებულებებით შეიძლება დამტკიცდეს ეს გარემოებები (ე.ი. მოპასუხის მიერ თავის შესაგებელში მითითებული გარემოებები). ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა (მესამე პირთა) ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, ფაქტების კონსტატაციის მასალებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებითა და ექსპერტთა დასკვნებით;

12. ზემოთ დასახელებული ნორმების თანახმად, სამოქალაქო პროცესში მხარეები ვალდებული არიან, სათანადო მტკიცებულებების წარდგენის გზით დაადასტურონ მათი პოზიციის გასამყარებლად მითითებული გარემოებების არსებობა. კანონით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, რომელიც ადგენს მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის განაწილების სპეციფიკურ წესს, მოსარჩელეს ევალება სასარჩელო განცხადებაში ასახული ფაქტების მტკიცება. მტკიცების ტვირთი – ესაა სამოქალაქო სამართალწარმოებაში საქმის სწორედ გადანყვევებისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტების დამტკიცების მოვალეობის დაკისრება მხარეებისათვის, რომლის შესრულება უზრუნველყოფილია მატერიალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით არახელსაყრელი გადანყვევების გამოტანით იმ მხარის მიმართ, რომელმაც ეს მოვალეობა არ (ვერ) შეასრულა. მხარეთა მტკიცებითი საქმიანობის საბოლოო მიზანი – ესაა სასამართლოს დარწმუნება საქმის სწორად გადანყვევებისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობაში. სასამართლოს დაურწმუნებლობა კი მხარისათვის არახელსაყრელ შედეგს იწვევს. მტკიცების ტვირთი დამოკიდებულია არა მხარის როლზე პროცესში, არამედ – მოთხოვნის საფუძველზე. ის ვინც ითხოვს ვალდებულების შესრულებას, უნდა დაამტკიცოს მოთხოვნის საფუძვლის არსებობა არა მხოლოდ მაშინ, როდესაც იგი ითხოვს თავისი მოთხოვნის შესრულებას, ან აღიარებას, არამედ მაშინაც, როდესაც იგი თავს იცავს მოწინააღმდეგე მხარის ნეგატიური აღიარებითი სარჩელისაგან (მოთხოვნისაგან). მტკიცების ტვირთისაგან უნდა გაიმიჯნოს ფაქტების მითითების ტვირთი, როგორც მხარის ფაკულტატური მოვალეობა. მხარეები, სსკ-ის მე-4 მუხ-

ლის თანახმად, სრულიად თავისუფალნი არიან, მიუთითონ ნებისმიერ ფაქტზე. ეს მათი უფლებაა, მაგრამ მათ მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასება, ე.ი. იმის დადგენა და გარკვევა, თუ რამდენად ასაბუთებენ ეს ფაქტები იურიდიულად მხარეთა მოთხოვნებს და შესაგებელს – სასამართლოს უფლებამოსილებაა.

13. სააპელაციო სასამართლო განმარტავს, რომ კრიტერიუმი, რომელითაც უნდა იხელმძღვანელოს სასამართლო იმისათვის, რომ სწორად განსაზღვროს მხარეთა მიერ მითითებული ფაქტებიდან თუ რომელი ამართლებს სამართლებრივად მხარეთა მოთხოვნებს (შესაგებელს) და რომელი არა, ესაა – სარჩელის საგანი (მოსარჩელის მოთხოვნის შინაარსი), მოპასუხის შესაგებელი და შესაბამისი მატერიალურ სამართლებრივი ნორმა. შესაბამისად, მოსარჩელემ, როგორც წესი, უნდა დაამტკიცოს ყველა გარემოება, რომელიც წარმოადგენს მოთხოვნის წარმოშობის საფუძველს, ხოლო მოპასუხემ კი – ყველა გარემოება, რომელიც წარმოადგენს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველს (იხ., ჰაინ ბიოლინგი, ლადო ჭანტურია, სამოქალაქო საქმეებზე გადაწყვეტილებათა მიღების მეთოდика, თბ., 2003, გვ.64). კონცენტრირებულად შეჯიბრებითობის პრინციპი გამოხატულია სსსკ-ის 102-ე მუხლში, რომლის თანახმად თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. შეჯიბრებაში გამარჯვებულად გამოცხადდება მხარე, რომელმაც უკეთ შეძლო, დაერწმუნებინა სასამართლო თავისი მოთხოვნის (შესაგებლის) ფაქტობრივ დასაბუთებულობაში, ანუ მხარე, რომელმაც მიუთითა ფაქტებზე, რომლებიც იურიდიულად ამართლებენ მოთხოვნას (შესაგებელს) და წარუდგინა სასამართლოს შესაბამისი მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ ამ ფაქტებს;

14. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ დავაზე, სარჩელში მითითებული ფაქტების მტკიცების ტვირთი ეკისრება მოსარჩელეს. მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი ძირითადი ვალდებულების წარმომშობი დოკუმენტი – ხელწერილი (რომლითაც მოთხოვნილია მოპასუხისათვის თანხის დაკისრება), საქმეში მოთავსებულია არა დედნის, არამედ ასლის სახით. სსსკ-ის 135-ე მუხლის თანახმად, წერილობითი მტკიცებულება, როგორც წესი, დედნის სახით უნდა იქნეს წარდგენილი. აღნიშნული მუხლი იძლევა იმის შესაძლებლობასაც, რომ სასამართლოს დასაბუთებული მოსაზრებით დოკუმენტის ასლსაც მტკიცებულებითი ძალა მიენიჭოს, რაც არ ნიშნავს, რომ ესა თუ ის გარემოება ცალსახად დადგენილია და მტკიცებულებაში მითითებული ცნობები არ საჭიროებს შეფასებას. კანონის ეს დანაწესი იძლევა მხოლოდ იმის საშუალებას, რომ წერილობითი საბუთის ასლიც მტკიცებულებითი ძალის მქონედ იქნეს მიჩნეული. დოკუმენტის ასლისათვის ამგვარი

სტატუსის მინიჭება დამოკიდებულია სასამართლოს შეხედულებაზე, რომელიც უნდა ემყარებოდეს სსსკ-ის 105-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებულ მტკიცებულების ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური განხილვის სტანდარტს. კანონის მითითებული დანაწესი არ გულისხმობს მტკიცებულების შეფასებაზე უფლებამოსილი პირის მიერ მტკიცებულებათა ერთპიროვნულ, ინტუიციურ შეფასებას, არამედ მტკიცებულებათა ინდივიდუალურად და ერთობლივად განხილვას. ცალკეული მტკიცებულებების გამოკვლევისას მაქსიმალურად უნდა გამოიყენოს ნებისმიერი საეჭვოობა და დიდი ალბათობით უნდა დადგინდეს მისი უტყუარობა (იხ. სუსგ №ას-1103-1258-2018, 2.06. 2009წ.);

15. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მოცემულ შემთხვევაში, ხელწერილის ასლს იურიდიულ ძალას ვერ მიანიჭებს იმ დასაბუთებით, რომ მოსარჩელემ სადავოდ გახადა, როგორც ხელწერილის ნამდვილობა (ხელმოწერა), ისე – მასში დაფიქსირებული ჩანაწერი. ამასთან, როგორც მოსარჩელე უთითებს, მოპასუხეს არ დაუსახელებია დოკუმენტის დედნის წარმოდგენის შეუძლებლობის საპატიო მიზეზი. მოსარჩელის მტკიცება, რომ იმ დოკუმენტის დედანი, რომლითაც მოსარჩელემ მოპასუხეს მისცა სარგებლიანი სესხი, მსესხებელმა (მოპასუხემ) დაიტოვა, არ წარმოადგენს დოკუმენტის დედნის წარმოადგენლობის საპატიო გარემოებას. ამასთან მითითებული ფაქტობრივი გარემოების დასადასტურებლად მოსარჩელემ ვერ წარმოადგინა მის მიერ დასახელებული ვერც ერთი მოწმე, რომლებიც დაადასტურებდნენ მხარეთა მიერ სადავო ხელწერილის შედგენას და მასზე მოწმეთა თანდასწრებით ხელმოწერას, რაც ასევე წარმოქმნის დოკუმენტის სანდოობის მიმართ ეჭვის საფუძველს და კიდევ უფრო ამცირებს მის მტკიცებულებით ღირებულებას (სადავო ხელწერილი არის ასლი, დედნის წარმოადგენლობის გამო მასზე ვერ ჩატარდა კალიგრაფიული ექსპერტიზა. იმის დადგენა, დაწერილია თუ არა იგი მოპასუხის მიერ, შეუძლებელია, რის გამოც მას ვერ მიენიჭება მტკიცებულებითი ძალა. ამ პირობებში, გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ საქმეში არსებული ხელწერილი მოსარჩელის ძირითად მტკიცებულებას წარმოადგენს და მის საფუძველზე ითხოვს თანხის დაკისრებას მოპასუხისათვის. მითითებული გარემოებების გამო მოსარჩელის ამ მოთხოვნას მოპასუხის მიმართ, გამოეცალა ძირითადი ფაქტობრივი საფუძველი. სააპელაციო სასამართლომ ისიც აღნიშნა, რომ რადგან მოპასუხემ საბუთის სიყალბის თაობაზე განაცხადა, სსსკ-ის 137-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე, მისი წარმდგენი პირი, ანუ მოსარჩელე – გამსესხებელი ვალდებული იყო, საბუთის ნამდვილობა დაემტკიცებინა, რაც ვერ შეძლო. საბუთის ნამდვილობის დამადასტურებელი მტკიცებულება იმ თვალსაზრისით რა თვალსაზრისითაც მოპასუხე მას სადავოდ ხდიდა, მო-

სარჩელეს სასამართლოსათვის არ წარუდგენია. აქედან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლო საქმეში წარმოდგენილ „ხელწერილს“ უტყუარ მტკიცებულებით ძალას ვერ მიანიჭებს და მის საფუძველზე მოპასუხეს თანხის გადახდას ვერ დააკისრებს;

16. რაც შეეხება ფაქტის კონსტატაციის მასალებს, მისი შესწავლის შედეგად სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ კონსტატაციის მასალებით, მასში არსებული მიმოწერით არ იკვეთება კონკრეტულად რა ვალდებულებაზე საუბრობენ მხარეები და რამდენია მისი მოცულობა. შესაბამისად, ვერ დგინდება კავშირი ხელწერილში ასახულ ფულად ვალდებულებასთან და მიმოწერა ვერ ქმნის მტკიცებულებათა ერთობლიობის უტყუარ ჯაჭვს.

17. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მხარეთა მიერ მითითებული ფაქტებისა და საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებების სამართლებრივი შეფასების შედეგად, სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს სრულად. უნდა გაუქმდეს ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 15 სექტემბრის გადაწყვეტილება, რომლითაც მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ 3 000 ევროს გადახდა დაეკისრა და სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

18. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

18.1. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებითა და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა შემდეგ ძირითად საკასაციო პრეტენზიებზე მითითებით:

18.1.1. მხარეთა შორის ვალდებულების წარმოშობა დადასტურებულია არა მხოლოდ ხელწერილით, არამედ სოციალურ ქსელში მიმოწერით, მხარეები დღემდე იყენებენ ამ ელექტრონული კომუნიკაციის საშუალებას. სასამართლოს არ გამოუკვლევია ეს მიმოწერა და მარტოდენ ზოგადად მიუთითა, რომ ფაქტების კონსტატაციის მასალებით მიმოწერის შინაარსი არაიდენტიფიცირებადია და არ დგინდება, კონკრეტულად რა ვალდებულებაზეა საუბარი. სააპელაციო სასამართლოსაგან განსხვავებით, პირველი ინსტანციის სასამართლომ გამოაქვეყნა მხარეთა მიმოწერა და ვრცლად იმსჯელა მასზე;

18.1.2. არასწორია სააპელაციო სასამართლოს მითითება, რომ თითქოს 2021 წლის მოსამზადებელ სხდომაზე მოპასუხის წარმომადგენელმა წერილობითი შუამდგომლობის წარდგენით სადავო გახადა ხელწერილის ნამდვილობა, რადგან მოსარჩელემ ჯერ კიდევ გამარტივებული აღსრულების დროს აღსრულების ეროვნულ ბიუროში დაწყებისას მოითხოვა მოპასუხისაგან ხელწერილის დედნის გადაცემა, ამ უკანასკნელმა

კი მისი ასლი გადასცა და მოატყუა. მხარეთა შორის კეთილგანწყობასა და ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობის შესახებ დეტალურად ისაუბრა მოსარჩელემ პირველი ინსტანციის სასამართლოში და განმარტა, რომ ისინი 2007 წლიდან იცნობენ ერთმანეთს, ხოლო რადგან მოპასუხემ მოსარჩელე დაასაქმა იტალიაში, ეს უკანასკნელი ნდობით იყო განწყობილი მოპასუხისადმი. მოსარჩელემ მტკიცებულების დაცვა – ხელწერილის დედნის განადგურების არიდებაც მოითხოვა შუამდგომლობით;

18.1.3. მოპასუხე ფორმალურად შეედავა სარჩელში მითითებულ გარემოებებს, ჯერ სარჩელის განუხილველად დატოვება მოითხოვა მოთხოვნის ხანდაზმულობის საფუძვლით, რითაც ირიბად აღიარა ვალდებულების არსებობა, ხოლო შემდეგ დააყენა შუამდგომლობა ხელწერილზე მისი ხელმოწერის ნამდვილობის თაობაზე. მოსარჩელემ დეტალურად განუმარტა სასამართლოს მოპასუხის მხრიდან ხელწერილზე ხელმოწერასთან დაკავშირებული გარემოებები და ისიც კი აღნიშნა, რომ უჯრედებიან („კლექტიან“) ფურცელზე მოუწერა ხელი მოპასუხემ, რაც დადასტურდა კიდეც პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის მასალებისა და მტკიცებულებების გამოკვლევა-გამოქვეყნების დროს;

18.1.4. სააპელაციო სასამართლომ მტკიცებულებათა ერთობლივი შეფასების გზით არ იმსჯელა, რასაც საქმეზე არასწორი გადანყვეტილების მიღება მოჰყვა, რის გამოც საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს და, ახალი გადანყვეტილების მიღებით, სარჩელი დაკმაყოფილდეს ისე, როგორც ეს პირველი ინსტანციის სასამართლომ გადანყვიტა.

18.2. მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2023 წლის 1 მარტის განჩინებით, ამავე სასამართლოს 2023 წლის 21 აპრილის განჩინებით კი დასაშვებად იქნა ცნობილის არსებითად განსახილველად სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე „სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე“.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზების, მხარეთა ახსნა-განმარტებების შეფასების, მოსარჩელის საკასაციო საჩივრის სამართლებრივი დასაბუთებულობის არსებითად განხილვის გზით შემოწმების შედეგად მივიდა დასკვნამდე, რომ საკასაციო განაცხადი დასაბუთებულია და სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, ანუ საკასაციო საჩივრით მოთხოვნილ ფარგლებში.

19. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადანყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კო-

დექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმ-სჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ მოპასუხეს დასაბუთებული საკასაციო შედავება აქვს წარმოდგენილი, ამასთან, საქმეზე სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები სავსებით საკმარისია სადავო სამართალურთიერთობის შეფასებისათვის, არ ქმნის საქმის ხელახლა განსახილველად (ფაქტობრივი გარემოებების დასადგენად ან სხვა მტკიცებულებების ხელახლა გამოსაკვლევად) ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოში დაბრუნების სსსკ-ის 412-ე მუხლით გათვალისწინებულ პროცესუალურ საფუძველს და, დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებათა სამართლებრივი შეფასების გზით, შესაძლებელია ახალი გადაწყვეტილების მიღება საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპზე.

20. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს სავსებით მართებულად აქვს მითითებული სამოქალაქო სამართალსა და სამოქალაქო საპროცესო სამართალში დამკვიდრებული მტკიცების ტვირთის ზოგად სტანდარტზე, შესაბამისად, მათზე მიუთითებს (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების 10-13 პუნქტები), თუმცა, მოცემულ საქმეზე არასწორად არის განაწილებული მტკიცების ტვირთი, რამაც საქმეზე დადგენილი გარემოებების არასწორი შეფასება გამოიწვია.

21. სარჩელით მოთხოვნილია სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულების შესრულება და მსესხებლისათვის სესხად მიცემული თანხის დაბრუნების დაკისრება. მოსარჩელემ სარჩელში მიუთითა, რომ ის პერიოდულად ითხოვდა და შეახსენებდა ხოლმე მოვალეს ყოველთვიური სარგებლისა და სესხის გადახდას. ამის თაობაზე სატელეფონო და ელექტრონული მიმოწერა მოსარჩელემ შეინახა მას შემდეგ, რაც გადახდის გაჭიანურება დაიწყო მოპასუხემ და გამსესხებელს უთხრა, რომ ამ უკანასკნელს მხოლოდ ხელწერილის ასლი ჰქონდა, ხოლო დედანი მასთან ინახებოდა, რასაც გაანადგურებდა, ამით კი ასლს ძალა დაეკარგებოდა. ამის შემდეგ გამსესხებელმა მსესხებელთან მიმოწერის აღწერა-დადასტურება გააკეთა, რაც სასამართლოს წარუდგინა ფაქტების კონსტატაციის ოქმით. 2018 წლის 22 მარტის წერილობითი შესაგებლით, სარჩელის პირველი ფაქტობრივი გარემოების პასუხად, მოპასუხემ მხოლოდ ის მიუთითა, რომ მხარეთა შორის არ ყო-

ფილა არანაირი ხელწერილი და საექვოა მოსარჩელის მიერ წარდგენილი ხელწერილი, შესაბამისად, მე-2 ფაქტობრივი გარემოების პასუხად მოპასუხემ მხოლოდ ფორმალური მონიშვნა „არ ვეთანხმები“ გამოიყენა, ხოლო სარჩელის მე-3 და მე-4 ფაქტობრივი გარემოებების პასუხად, სადაც მოსარჩელე უთითებს მისთვის განეულ იურიდიულ კონსულტაციასა და 2018 წლის 26 თებერვლის მონაცემებით საქართველოს ეროვნული ბანკის ოფიციალური გაცვლით კურსზე, რომლის მიხედვით 1 ევრო 3.03 ლარია, რა გაანგარიშებითაც არის მოთხოვნილი ვალდებულების შესრულება, მოპასუხე შესაგებელში იყენებს ფორმალურ მონიშვნას „ვეთანხმები“. ამის შემდეგ მოპასუხემ 2021 წლის 14 მაისს წარადგინა წერილობითი შუამდგომლობა სასამართლოში, სადაც მიუთითა, რომ სარჩელზე საქმისწარმოება უნდა შეწყვეტილიყო ხანდაზმულობის გამო, რადგან „მხარისათვის უფლების დარღვევის შესახებ ცნობილი იყო უკვე 2011 წლის 11 აპრილს, მან თავდაპირველად გამარტივებული წარმოება დაიწყო 2017 წლის 2 ნოემბერს, 2017 წლის 5 დეკემბერს კი განცხადებით თავად მიმართა თ. ს-ქმ აღსრულების ეროვნულ ბიუროს, რის საფუძველზეც შეწყდა წარმოება“.

22. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების მიხედვით, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ არსებობს სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი, რადგან მნიშვნელოვანია მტკიცებულებათა ერთობლივად შეფასება. იმ პირობებში, როდესაც მოსარჩელემ (გამსესხებელმა) სარჩელშივე მიუთითა, რის გამო არ ჰქონდა მას სესხის ხელწერილის დედანი, ხოლო მოპასუხემ მხოლოდ ის დაუპირისპირა, რომ მხარეთა შორის არანაირი ხელწერილი არ ყოფილა, ხოლო შემდეგ წარდგენილ შუამდგომლობაში განმარტა, რომ მსესხებლისათვის უფლების დარღვევის შესახებ ჯერ კიდევ 2011 წლის 11 აპრილს იყო ცნობილი და საქმისწარმოება სარჩელზე ხანდაზმულობის საფუძველით უნდა შეწყვეტილიყო, საკასაციო სასამართლო სამართლებრივი შეფასების შედეგად განმარტავს, რომ ვალდებულებითი ურთიერთობა არსებობს, თუმცა, გასარკვევი და შესამოწმებელია, ხომ არ არის მოთხოვნა ხანდაზმული, რადგან ამ მიმართებით მოპასუხეს (მსესხებელს) პრეტენზია გაცხადებული აქვს.

23. სასარჩელო მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის დასადგენად, მნიშვნელოვანია მხარეთა მიერ რეალიზებული მტკიცების ტვირთის შეფასება. მოსარჩელემ საკუთარ მოთხოვნის ფაქტობრივ საფუძველად სესხის ურთიერთობიდან გამომდინარე არა მხოლოდ მასთან შემონახული ხელწერილის ასლი წარადგინა (ამ მიმართებით არ არის გაზიარებული სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები) და სარჩელშივე განმარტა, თუ რატომ არ შეეძლო მტკიცებულების დედნის წარდგენა, არამედ ფაქტების კონსტატაციის ოქმი წარადგინა, რას-

თან დაკავშირებითაც არავითარი პრეტენზია, განმარტება არ წარუდგენია მოპასუხეს. პირველი ინსტანციის სასამართლომ საკვებით სწორად აღნიშნა, რომ მოპასუხემ ფორმალური შესაგებელი წარადგინა. რაც შეეხება სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას, რომ არ არის გასაზიარებელი ფაქტების კონსტატაციის ოქმით წარმოდგენილი მხარეთა ელექტრონული მიმონერა, მისი შინაარსის გაურკვევლობისა და ვალდებულების არაიდენტიფიცირებადობის, მათ შორის, მისი მოცულობის გამო (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-4 და მე-16 პუნქტები), საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს და განმარტავს, ამ შემთხვევაში იმის დამტკიცების ტვირთი, რომ მოსარჩელის მიერ სესხად გადაცემული თანხის (მისი სარგებელი) დაბრუნების თაობაზე „ფეისბუქის“ მეშვეობით მიმონერა, რომ არ ეხებოდა სარჩელით მოთხოვნილი ვალდებულების შესრულებას, მთლიანად მოპასუხეს ეკისრებოდა.

24. საკასაციო სასამართლომ მხარეთა მტკიცების ტვირთის ფარგლებში, შეამოწმა მოსარჩელის (კასატორი) მიერ წარდგენილი მტკიცებულება-ფაქტების კონსტატაციის ოქმი, რომლის მიხედვითაც მოდავე მხარეები ერთმანეთს უკავშირდებიან და მათ შორის ახლობლური ურთიერთობა ჩანს იმ მიმონერიდანაც, სადაც მოპასუხე მოსარჩელეს უდასტურებს, რომ უნდა გაისტუმროს ვალი. მხარეთა მიმონერა სოციალურ ქსელში, რომელიც მათ შორის სადავო არ გამხდარა და სააპელაციო სასამართლომ სესხის ურთიერთობის დამადასტურებელ მტკიცებულებად არ მიიჩნია (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-16 პუნქტი), შემდეგი შინაარსის მიმონერას ასახავს: „ვიცი თ. რომ დამეხმარე, ვიცი, რომ უნდა გავისტუმრო, მაგრამ რადგან ამდენი გამიკეთე, უნდა მომცე საშუალება, რაღაც რომ ავანცო. ერთ სამსახურზე ვარ და ვერ ვახერხებ, მაქვს რაღაც ვარიანტები და როგორც დავინყებ, ცოტ-ცოტას მოგანოდებ, მეგონა უფრო მალე ავენწყობდით, ამდენი პატივი მეცი და ცოტაც დამაცადე“; „ხ., უმუშევარი დავრჩი და რაღაც მომიხერხე... 200 ევრო როგორმე გამომიგზავნე“; „თ., მოგწერე რომ მეც ვმუშაობ ცოტას და სანამ მეორეს არ ვნახავ, არ შემოძლია, ნუ გეშინია, დავინყებ მუშაობას და გამოგიგზავნი“; „მჯერა ხ., მაგრამ ბანკი მაქვს კიდევ უმუშევარს გადასახდელი, თორემ ვიცი, რომ გადამიხდი“; „დამირეკე ხ., ვარ უმუშევარი 10 მარტის შემდეგ, დამირეკე და რაღაცა თანხა მომანოდე, 50 ევროც ეხლა ჩემთვის ფულია“; „თ., ძნ გთხოვ, ცოტა ხანს კიდევ მაცადო საოპერაციო ვარ, ვერ ვმუშაობ ვერც მე, ექიმთან დავდივარ, ნუ გეშინია მოგცემ“; „2 თვეა უმუშევარი ვარ და ძალიან მიჭირს! დამირეკე და რაღაც თანხა გამომიგზავნე!“; „ვერაფერს გამოგიგზავნი ახლა თ., მე არ ვარ კარგად, რასაც ვმუშაობ, გაჭირვებით ჩემს ფიზიოთერაპიებს უნდება, მერე უნდა გავიკეთო ინფილტრაცია და თუ ამანაც არ მიშველა ოპერაცია, უნდა დამაცადო“; „უკვე მესამე თვე მი-

დის და ისევ უმუშევარი ვარ! მამა მყავს სასწრაფოდ საოპერაციო, ეხლა სხვა ვინმეს თხოვე დახმარება, უკვე ძალიან გავიჭედე, გთხოვ ნუ მანერვიულებ, დამირეკე“; „თ., გითხარი რომ ცუდად ვარ, ვერ ვმუშაობ, ცოტა ხანს უნდა მაცადო, არ მუშაობს არც ანა და ძნ კარგად იცი, სანამ მქონდა და შემეძლო, ყველას ვუხდიდი პროცენტს. ახლა კიდევ პროცენტებს ველარ ვისესხებ. დამაცადე და ნელ-ნელა გადაგიხდი, არსად გავრბივარ, უბრალოდ უნდა გამოვჯანმრთელდე. ჩემი საქმეების რჩევას თავი დაანებეთ, ჯერ მკვდარი არ ვარ და თუ ფულს მიიღებ, უნდა დამელოდო. ისე ჩემზე რომ ლაპარაკობთ რალაციებს თქვენიც გაიხსენეთ, სხვებსაც ასე გადაეცი“; „შენი საქმეები ვერ გეტყვი სად ირჩევა და რა ირჩევა, მე ის ვიცი, რომ მაქსიმალურად დაგეხმარე! ის ვინც ამბები მოგიტანა, იმას ჰკითხე ზუსტად ვინ არჩევს ამბებს და რას არჩევს, ვინც შენ ამბები მოგიტანა, მას აინტერესებს შენი ამბები ალბათ, მე ფული გამისტუმრე და შენი სხვა პირადად მე არაფერი მაინტერესებს“; „გაგისტუმრებ, მაგრამ ახლა არ მაქვს...“; „ხ., რალაც უნდა მომიხერხო! მეტი რა გიყო! ლომბარდი გაგისტუმრე! მამა მყავს საოპერაციო და ფული მჭირდება, სხვა ვინმეს თხოვე დახმარება!!!!!!!!!!!!“; „თ., გაიგე რომ ცუდად ვარ!“; „ახლა არ მაქვს, თ. და ისე 5 %-იანი ვისესხე და მერე თურმე ჩამინაცვლე 3%-იანი. ვიცი, ბოლოს არ მახდევინებდი ვერ ვიხდიდი და მადლობელი ვარ. ახლა არაფერი მაქვს, ვერაფერს მოგცემ, ცუდად ვარ, საოპერაციო და წადი ახლა ვინც გინდა მოიყვანე, დაგიღებ წინ ჩემს ექიმის პასუხებს და ექიმი ხომ ხარ, მითხარი მერე მოკვდი, მაგრამ მომიტანე თქო. ექიმი ხარ ნამდვილად?“; „რომ შემეცოდე იმიტომ დაგეხმარე. გამხდარი იყავი ავადმყოფურად! მე მართლა შემეცოდე, მაგრამ მე ეხლა მიჭირს და შენ ჩემთვის უცხო ადამიანს ძალიან დაგეხმარე. კი არ გაშინებ რომ მაქვს. დარეკვის ღირსადაც არ მთვლი...“; „თ., ვიცი არაფერი დამივინწყია. გთხოვ ნუ იფიქრებ ცუდად, მაცადე. ცუდად ვარ. მოგცემ“; „რაც შეეხება პროცენტების გადახდას, სანამ მქონდა თავანიც მოგაწოდე და როცა მოვახერხებ, დანარჩენსაც მოგაწოდებ კიდევ. კიდევ ერთხელ არ მომწვდეს შენი ენა, თორემ ვალი კი არა, სადაც საჭიროა, იქ მივაბრძანებ...“; (იხ. ფაქტების კონსტატაციის ოქმი). მოსარჩელემ სარჩელში მიუთითა, რომ მის მიერ მოპასუხისათვის სესხის გადაცემას ამ უკანასკნელის და – ნ. გ-ძე ესწრებოდა. გამსესხებელი მსესხებელს პერიოდულად ახსენებდა გადასახდელი სარგებლის შესახებ, რაზედაც მოპასუხე ჰპირდებოდა, რომ ძირითად თანხას და სარგებელსაც ერთად გადაუხდიდა, ბოლოს კი უარი განაცხადა გადახდაზე, თანაც მსესხებელს უთხრა, რომ სესხის მსესხებლისათვის გადაცემის ხელწერილის მხოლოდ ასლით, რომელიც გამსესხებელს ჰქონდა, ვერაფერს გახდებოდა, ხოლო ხელწერილის ორიგინალს (დედანს) გაანადგურებდა. მას შემდეგ, რაც მსესხებელმა დაიწყო სეს-

ხად გადაცემული თანხის სარგებლის გადახდის გაჭიანურება, გამსესხებელმა შეინახა სატელეფონო და ელექტრონული მიმოწერა, რომელიც ფაქტების კონსტატაციის ოქმის სახით წარუდგინა სასამართლოს. ამის პასუხად, შესაგებელში მოპასუხეს არავითარი შედაგება არ წარუდგენია, გარდა ფორმალური მითითებისა „არ ვეთანხმები“;

24.1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა ითვალისწინებს სარჩელისაგან მოპასუხის თავდაცვის ისეთ ეფექტურ საშუალებას, როგორიცაა შესაგებელი. შესაგებელი, როგორც მოპასუხის საპროცესო თავდაცვის საშუალება, მნიშვნელოვანი ინსტიტუტია სამოქალაქო სამართალწარმოებაში, მასში ვლინდება წერილობითი შეჯიბრებითობის პრინციპი. იგი ასევე ერთგვარი გამოხატულებაა დისპოზიციურობის (სსსკ-ის მე-3 მუხლი) პრინციპისა. საპროცესო ავტონომიის ფარგლებში მოპასუხის გადასაწყვეტია ცნობს თუ არა სარჩელს, დაასრულებს თუ არა საქმეს მორიგებით, ან რა სახის საპროცესო თავდაცვის საშუალებას გამოიყენებს, რაც გარკვეულწილად დავაში შესვლას და სარჩელში მითითებულ გარემოებებზე პასუხის გაცემას გულისხმობს. შესაბამისად, სარჩელის წარმატება იმაზე იქნება დამოკიდებული, თუ რამდენად კვალიფიციურად დაიცავს თავს მოპასუხე სარჩელისაგან;

24.2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატა (საქმეზე №ას-664-635-2016) 2017 წლის 2 მარტის გადაწყვეტილებაში განმარტავს, რომ „სამოქალაქო პროცესში მტკიცების საგანი, რომელიც წარმოადგენს სადავო მატერიალურსამართლებრივ ფაქტებს, რომელზეც მიუთითებენ მოსარჩელე და მოპასუხე, მოთხოვნის თუ შესაგებლის დასაბუთების ან გაქარწყლებისათვის, შეუძლებელია წარმოვიდგინოთ მტკიცებითი საქმიანობის გარეშე. სსსკ-ის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილი ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ მოპასუხე ვალდებულია, საქმის მომზადების მიზნით აქტიურად იმოქმედოს, რაც, უპირველესად, სასამართლოსათვის სარჩელზე მისი წერილობითი მოსაზრებების წარდგენაში გამოიხატება. მოპასუხის მიერ ამ უფლების განუხორციელებლობა, სსსკ-ის 206-ე მუხლის შესაბამისად, ართმევს მას უფლებას, შეასრულოს ასეთი მოქმედება ამ საქმის არსებითად განხილვის დროს (ანუ, სასამართლოს სხდომაზე მხარისაგან მტკიცებულების მიღება აღარ ხდება). ამ შემთხვევისათვის სხვა რაიმე სპეციალურ შედეგს კანონი არ ადგენს“ (დიდი პალატის გადაწყვეტილების 206-ე პუნქტი);

24.3. ფორმალური გამართულობის მოთხოვნა ვრცელდება არამართო სარჩელზე, არამედ შესაგებელზეც, რა დროსაც მოწმდება, თუ რა ტიპის შესაგებელი წარადგინა მოპასუხემ (მოთხოვნის შემწყვეტი, შემაფერხებელი, გამომრიცხავი და ა.შ.). შესაგებლის კლასიფიკაციას არ ვხვდებით საპროცესო ნორმებში, თუმცა ამას გვთავაზობს იურიდიული დოქტრინა და სასამართლო პრაქტიკა. შესაგებლის ზოგადი კლასი-

ფიკაცია შემდეგია: მატერიალური და საპროცესო შესაგებელი; აბსტრაქტული (ზოგადი) და კონკრეტული შესაგებელი; მარტივი და კვალიფიციური (არსებითი) შესაგებელი. რა ტიპის შესაგებელს წარადგენს მოპასუხე, სრულად თავსდება ამ უკანაქნელის ნების ავტონომიის ფარგლებში. გენერალური მიდგომაა, რომ აბსტრაქტული შესაგებლის წარდგენა დაუშვებელია (აღნიშნული უტოლდება შესაგებლის წარუდგენლობას), ასეთივე მიდგომაა შესაგებლის შეუვსებელი (ცარიელი) ფორმის მიმართაც. კონკრეტული შესაგებლის წარდგენის ვალდებულება გამომდინარეობს 201-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შინაარსიდან (ივარაუდება, რომ შედავებული უნდა იყოს დავის გადასაწყვეტად მნიშვნელოვანი ფაქტები და არა სამართლებრივი მოსაზრებები, ე.ი. ისეთი ფაქტები, რომელთა არსებობა წარმოშობენ მოთხოვნას, წინააღმდეგ შემთხვევაში მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტები დამტკიცებულად ითვლებას)- სხვა მრავალთა შორის შეად. სუსგ-ებს: №ას-590-2023, 20.07.2023წ; №ას-541-2023. 5.07.2023წ; №ას-424-2023, 22.06.2023წ; №ას-1167-2021, 15.03.2023წ;

24.4. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მას შემდეგ, რაც მოსამართლე მოიძიებს მოთხოვნის დამფუძნებელ ნორმას, განსაზღვრავს ნორმის ფაქტობრივ ელემენტებს (წინაპირობებს), ამ წინაპირობებს მიუსადაგებს მოსარჩელის მიერ მოხსენებულ ფაქტებს და თითოეულ წინაპირობაზე გასცემს დადებით პასუხს, იგი ამოწმებს, რომელ ფაქტებს ხდის მოპასუხე სადავოდ. თუ მოპასუხეს არ აქვს წარდგენილი კვალიფიციური (არსებითი) შედავება და მხოლოდ სამართლებრივად მნიშვნელოვანი ფაქტების უარყოფით შემოიფარგლება, მოსამართლე გადადის მტკიცების სტადიაზე. შესაგებლის სახეებიდან განსაკუთრებული დატვირთვა აქვს კვალიფიციურ შედავებას. კვალიფიციური შედავება იურიდიულ დოქტრინაში განმარტებულია შემდეგნაირად: მოპასუხე მოსარჩელის მოხსენების ნაცვლად წარმოადგენს მოვლენათა განვითარების მისეულ, განსხვავებულ ვერსიას, რომელიც ცალკეულ საკითხებში სადავოდ ხდის მოსარჩელის მოხსენებას. კვალიფიციური შედავებისას, მოსამართლემ უნდა შეამოწმოს, რას პასუხობს მოპასუხის ვერსიას მოსარჩელე და ეს პროცესი გრძელდება, ვიდრე არ დასრულდება მოსარჩელის სტადიიდან მოპასუხის სტადიაზე გადასვლა და პირიქით (შეად. სუსგ-ებს: №ას-613-2020, 17.06.2021წ; №ას-790-2020, 20.05.2021წ.);

24.5. საკასაციო სასამართლოს სამართლებრივი შეფასებით იმ პირობებში, როდესაც მოსარჩელის მიერ მითითებულ ფაქტობრივ გარემოებებს და მათ დასამტკიცებლად წარდგენილ მტკიცებულებებს მოპასუხემ ფორმალური შესაგებელი დაუპირისპირა და არათუ მოვლენების განვითარების მისეული ვერსია წარადგინა, არამედ საერთოდ არ

შეედავა კონკრეტულ ფაქტებს, ამასთან, არც ფაქტების კონსტატაციის ოქმით წარდგენილი მიმოწერის ნამდვილობა გაუხდია სადავოდ, მტკიცებულებათა ერთობლივი შეჯერებით და იმის გათვალისწინებით, რომ მხარეთა მიერ წარდგენილ თითოეულ მტკიცებულებას თანაბარი იურიდიული ძალა გააჩნია და სასამართლოსათვის არც ერთ მტკიცებულებას წინასწარ დადგენილი სავალდებულო ძალა არ აქვს, სარჩელის სტადიაზე წარდგენილი მტკიცებების საწინააღმდეგო მსჯელობის არარსებობის პირობებში, საკასაციო სასამართლოსათვის სრულად ცხადია, რომ მხარეთა მიმოწერა სწორედ არსებული სესხის ვალდებულებას ეხებოდა. როგორც ეს უკვე აღინიშნა, მოსარჩელის მიერ სესხად გადაცემული თანხის (მისი სარგებლის) დაბრუნების თაობაზე „ფეისბუქის“ მეშვეობით მიმოწერა, რომ არ ეხებოდა სარჩელით მოთხოვნილი ვალდებულების შესრულებას და სხვა ვალდებულებიდან გამომდინარეობდა, მთლიანად მოპასუხეს ეკისრებოდა (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების 23-ე პუნქტი). რაც შეეხება საქმის მასალებში წარდგენილი წერილობითი მტკიცებულების ასლს, რომელშიც დაფიქსირებულია მხარეთა (და გამსესხებლის) პირადი საიდენტიფიკაციო მონაცემები, კერძოდ, მსესხებლის პირადი ნომერი და პასპორტის ნომერი, ასევე, გამსესხებლის პირადი ნომერი, სესხის 2000 ევროს მსესხებლისათვის გადაცემისა და ამ უკანასკნელის მიერ მიღების ფაქტი, ამასთან, 2011 წლის 10 ოქტომბრის ხელწერილის მიხედვით, სესხი სარგებლიანია და ყოველთვიურად 5 პროცენტს შეადგენს და გაცემულია მაქსიმუმ 5 წლით, ფაქტების კონსტატაციის ოქმთან, მოსარჩელის მიერ წერილობით წარდგენილ სარჩელსა და ზეპირი განმარტების დროს მითითებულ ფაქტობრივ გარემოებებთან ერთად, მტკიცებულებათა ერთობლივად შეფასებით, ადასტურებს მსესხებლისათვის სესხის გადაცემას;

24.6. სსკ-ის 623-ე მუხლის დანაწესის მიხედვით „სესხის ხელშეკრულებით გამსესხებელი საკუთრებაში გადასცემს მსესხებელს ფულს ან სხვა გვაროვნულ ნივთს, ხოლო მსესხებელი კისრულობს დააბრუნოს იმავე სახის, ხარისხისა და რაოდენობის ნივთი“. ამდენად, დასახელებული ნორმის მიხედვით, სესხის ხელშეკრულება წარმოადგენს ცალმხრივ და რეალურ ხელშეკრულებას, ანუ იგი დადებულია ითვლება და მხარეს დაბრუნების ვალდებულება წარმოეშობა გამსესხებლის მხრიდან ხელშეკრულების საგნის მსესხებლის საკუთრებაში გადაცემის მომენტიდან (იხ. სუსგ-ები: №ას-361-343-2015, 14.12.2015წ; №ას- 662-2022, 11.11.2022წ.). ამავე კოდექსის 624-ე მუხლის თანახმად, სესხის ხელშეკრულება იდება ზეპირად. მხარეთა შეთანხმებით შეიძლება გამოყენებულ იქნეს წერილობითი ფორმაც. ზეპირი ხელშეკრულების დროს მისი ნამდვილობა არ შეიძლება დადგინდეს მხოლოდ მოწმეთა ჩვენებებით. საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, სესხი რეალურ

ხელშეკრულებათა რიგს განეკუთვნება, რაც იმას ნიშნავს, რომ სახელშეკრულებო ურთიერთობა არა მხოლოდ მის არსებით პირობებზე მხარეთა შეთანხმებით, არამედ ხელშეკრულების საგნის – ფულის ან სხვა გვაროვნული ნივთის მსესხებლისთვის საკუთრებაში გადაცემის მომენტიდან წარმოიშობა, შესაბამისად, მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებაც, უპირველესად ხელშეკრულების საგნის გადაცემა (ხელშეკრულების დადება). ხელშეკრულების ფორმის არჩევის საკითხი მტკიცების ტვირთზე პირდაპირ და უშუალო გავლენას ახდენს და სესხის ხელშეკრულების დადების ფაქტი სსსკ-ის 102-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული ნებისმიერი დასაშვები მტკიცებულებით, მათ შორის, მონმის ჩვენებით შეიძლება დადასტურდეს, თუმცა, კანონისმიერი ჩანაწერის მიხედვით, ზეპირი სესხის ხელშეკრულების არსებობის პირობებში, თანხის გადაცემის ფაქტი მართოდენ მონმეთა ჩვენებაზე დაყრდნობით არ მტკიცდება. ამ მიმართებით საკასაციო სასამართლო გასესხებული თანხის გადაცემის ფაქტობრივი გარემოების დამადასტურებელ დასაშვებ და საკმარის მტკიცებულებად ისეთ წერილობით საბუთს მიიჩნევს, როგორიცაა მაგალითად, სავალო საბუთი, გადარიცხვის ქვითარი, სალარო შემოსავლის ორდერი და ა.შ. (იხ. სუსგ №ას-398-371-2017, 6 ივნისი, 2017 წელი). სსსკ-ის 135-ე მუხლის თანახმადაც, წერილობითი მტკიცებულება, როგორც წესი, წარდგენილ უნდა იქნეს დედნის სახით. თუ წარდგენილია საბუთის ასლი, სასამართლოს მხარეთა შუამდგომლობით ან თავისი ინიციატივით შეუძლია მოითხოვოს დედნის წარდგენა. პირი შეიძლება გათავისუფლდეს დედნის წარდგენისგან მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დაამტკიცებს, რომ ასეთი საბუთის წარდგენა გარკვეული მიზეზით, რომელსაც სასამართლო საფუძვლიანად მიიჩნევს, შეუძლებელია. საბუთის ასლისთვის მტკიცებულებითი მნიშვნელობის მინიჭება დამოკიდებულია სასამართლოს შეხედულებაზე. განსახილველ შემთხვევაში, მოპასუხემ სადავო გახადა „სესხის ხელწერილის“ ნამდვილობა, თუმცა, როგორც უკვე აღინიშნა, წერილობითი შესაგებლით და არც შემდეგ არ შედავებია მოსარჩელის მიერ ხელწერილის დედნის წარუდგენლობის მიზეზის განმარტებას და სესხის ნამდვილობის დასადასტურებლად მის მიერ წარდგენილ კიდევ ერთ მტკიცებულებას – ფაქტების კონსტატაციის ოქმს. კანონი არ გამორიცხავს წერილობითი დოკუმენტის დედნის წარდგენის შეუძლებლობას და იგი შეიძლება გამოწვეული იყოს მხარისგან დამოუკიდებელი სხვადასხვა ყოფითი მიზეზის რეალურად არსებობით, თუმცა ეს გარემოება მხარემ დამაჯერებლად უნდა დაასაბუთოს, რაც მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლოს სამართლებრივი შეფასებით მოსარჩელემ სარწმუნოდ დაამტკიცა. იმისათვის, რომ ხელწერილის ასლს, სხვა მტკიცებულებებთან ერთად, სასამართლომ ნამდვილი და

სარწმუნო მტკიცებულების მნიშვნელობა მიაჩნო, მასში მკაფიოდ და არაორაზროვნად უნდა იყოს ჩამოყალიბებული კანონით დადგენილი „მინიმალური შინაარსი“, ანუ სსკ-ის 327-ე მუხლის თანახმად, ხელშეკრულება დადებულიად ითვლება, თუ მხარეები მის ყველა არსებით პირობაზე შეთანხმდნენ საამისოდ გათვალისწინებული ფორმით. არსებითად ჩაითვლება ხელშეკრულების ის პირობები, რომლებზედაც ერთ-ერთი მხარის მოთხოვნით მიღწეული უნდა იქნეს შეთანხმება, ანდა რომლებიც ასეთად მიჩნეულია კანონის მიერ. ერთ-ერთ საქმეზე, სადაც საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს სამართლებრივი შეფასება, რომ არ დადასტურდა მხარეთა შორის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სამართლებრივი ურთიერთობა, დადგენილი იყო, რომ წარდგენილ დოკუმენტზე მხარის ხელმოწერა, სხვადასხვა თარიღები და თანხა იკითხებოდა, ხოლო თუ რა სამართალურთიერთობას ეხებოდა იგი, ვერ ირკვეოდა. საკასაციო სასამართლომ განმარტა, „ხელწერილი ვერ პასუხობს კანონის მოთხოვნებს, რომლებიც ეხება ხელშეკრულების ნამდვილობას. აქედან გამომდინარე, რომც დადგინდეს მოპასუხის ხელმოწერის ნამდვილობა, დოკუმენტიდან არ ირკვევა ვალდებულების არსებობა“ (იხ. სუსგ №ას-662-2022, 11.11.2022წ.). საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მტკიცებულებათა შეფასების დროს სასამართლო ხელმძღვანელობს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც თავისუფალია და იმავდროულად კანონის დანაწესითაა შეზღუდული. შინაგანი რწმენა საქმეზე შეკრებილი მტკიცებულებების ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური განხილვის შედეგად ყალიბდება. მტკიცებულებათა შეფასება არა სპონტანური და ინტუიციური, არამედ სათანადოდ მოტივირებული და დამაჯერებელი უნდა იყოს (სსსკ-ის 105-ე მუხლის მეორე ნაწილი) (შდრ. სუსგ №ას-279-264-17, 21.04.2017წ.). მტკიცებულებათა შეფასების სტანდარტი მიუთითებს სასამართლოსათვის არა სუბიექტურ მოსაზრებებზე დაყრდნობით მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებების დადგენილად მიჩნევაზე, არამედ, მოსამართლის შინაგან რწმენაზე, რომელიც შეჯიბრებითობის ფარგლებში მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ შეფასებაზეა დაფუძნებული (შდრ. სუსგ-ებს: №ას-895-2021, 23.12.2022წ; №ას-441-2020, 20.02.2022წ; №ას-52-2022, 19.10.2022წ; №ას-1142-2022, 23.03.2023წ; №ას-183-2023, 11.05.2020წ; №ას-266-2023, 25.05.2023წ.).

25. მოპასუხის მიერ სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობაზე წარდგენილი პრეტენზიის პასუხად, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მტკიცებულებათა ერთობლივად შეფასებით, საკასაციო სასამართლოს შეფასებით, დადასტურებულია მსესხებლისათვის სესხის გადაცემა 2000 ევროს ოდენობით 2011 წლის 10 ოქტომბერს, რომლის დაბ-

რუნების ვადა განსაზღვრული იყო არა უგვიანეს 2016 წლის 10 ოქტომბრისა, ხოლო გამსესხებლის მიერ სარჩელი აღძრულია 2018 წლის 28 თებერვალს, რაც სავსებით აკმაყოფილებს სსსკ-ის 129.1 მუხლით განსაზღვრულ სახელშეკრულებო მოთხოვნათა ხანდაზმულობის 3-წლიან ვადას, რომლის გასვლის შემდეგ, სარჩელი განუხორციელებადია სწორედ მისი ხანდაზმულობის მოტივით.

26. რაც შეეხება კასატორის მოთხოვნას, სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმების გზით, სარჩელის დაკმაყოფილების თაობაზე იმ ფარგლებში და მოცულობით, როგორც ეს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით განისაზღვრა, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ვინაიდან სასარჩელო მოთხოვნა ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, სწორედ კასატორის მოთხოვნის ფარგლებში (სსსკ-ის 248-ე მუხლი) დაკმაყოფილდა წინამდებარე საკასაციო განაცხადი და, სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილებით, მოპასუხეს (მოვალეს, მსესხებელს) კრედიტორის (გამსესხებლის) სასარგებლოდ დაეკისრა სულ 3000 (სამი ათასი) ევრო, საიდანაც 2000 (ორი ათასი) ევრო სესხის ძირითადი თანხაა, ხოლო 1000 (ათასი) ევრო მხარეთა შორის შეთანხმებული სარგებელი.

27. კასატორის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაეკისრა სახელმწიფო ბაჟის ანაზღაურება (იხ. გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-5 პუნქტი).

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ე ჯ ი ტ ა :

1. თ. ს-ძის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 26 სექტემბრის გადაწყვეტილება და მიღებული იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. თ. ს-ძის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
4. ბ. გ-ძეს, თ. ს-ძის სასარგებლოდ, დაეკისროს 3000 (სამი ათასი) ევროს გადახდა, საიდანაც ძირითადი თანხაა 2000 ევრო, სარგებელი – 1000 ევრო;
5. ბ. გ-ძეს, თ. ს-ძის სასარგებლოდ, დაეკისროს სახელმწიფო ბაჟის – 693,87 ლარის ანაზღაურება;
6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

4. ნარდობა

მიახლოებითი სარჯთაღრიცხვის გადაჭარბება

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-1084-2022

24 იანვარი, 2024 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: თანხის დაკისრება (ძირითად სარჩელში), ხელშეკ-
რულების ბათილად ცნობა, თანხის დაკისრება (შეგებებულ სარჩელში)

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 2019 წლის 13 ივნისს შპს „L. C. L.“-ს (შემდგომში – „მოსარჩელე“, „მოსარჩელე კომპანია“, „შემსრულებელი“, „მოპასუხე შეგებებულ სარჩელში“ ან „კასატორი“) და შპს „ი-ი“-ს (შემდგომში – „მოპასუხე“, „მოპასუხე კომპანია“, „დამკვეთი“ ან „მოსარჩელე შეგებებულ სარჩელში“) შორის დაიდო ხელშეკრულება №19/011. აღნიშნულ ხელშეკრულებაში გათვალისწინებული სამუშაოების შესრულებით, მოპასუხე, თავად როგორც ქვეკონტრაქტორი, ასრულებდა მასზე ნაკისრ ვალდებულებას.

2. 2019 წლის 02 აპრილს მოპასუხესა და შპს „ბ.ს.გ-ს“ შორის დაიდო ხელშეკრულება „ქუთაისის შემოვლითი გზა სამტრედიის მონაკვეთების 4-ზოლიან ავტომაგისტრალად მოდერნიზების სამუშაოების ლოტი 4 კვ.მ. 30+300 – კმ +354“. აღნიშნული ხელშეკრულების შესაბამისად, მოპასუხემ იკისრა ქუთაისის შემოვლითი გზის სამტრედიის მონაკვეთის ოთხზოლიანი ავტომაგისტრალის სამუშაოების ფარგლებში მიწის სამუშაოებისა და ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობის ვალდებულება; ხელოვნური ნაგებობების მშენებლობის ნაწილში შედიოდა მოსარჩელის მიერ შესასრულებელი სამუშაოს ნაწილი (13.06.2019 წლის ხელშეკრულება), კერძოდ, ნაბურღ-ნატენი რკინაბეტონის ხიმინჯის მოწყობა სამაგრი (გარსაცმის) მილების გამოყენებით, ჯამურად 4151 გრძივი მეტრი.

3. მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის 2019 წლის 13 ივნისის ხელშეკრულებით განისაზღვრა მხარეთა ვალდებულებები, კერძოდ, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ერთი გრძივი მეტრი ნაბურღ-ნატენი ხიმინ-

ჯის მოწყობის ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს. მოცემულ ფასში შედის შემდეგი სამუშაოს შესრულება: გაბურღვა სამაგრი მილების საშუალებით, ხიმინჯის არმატურის ჩონჩხის ჩალაგება და ბეტონის ჩასხმა, აგრეთვე, სანვავის ღირებულება დღგ-ს გარეშე, მიწოდებული დამკვეთის მიერ შემსრულებლისათვის, სამუშაოს შესასრულებლად.

4. 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დადებამდე მოსარჩელეს მოპასუხემ მიაწოდა ხელშეკრულებით განსაზღვრული სამუშაოების შესასრულებლად აუცილებელი პროექტი და ის მახასიათებლები, რისი გათვალისწინებითაც უნდა შესრულებულიყო სამუშაო.

5. მხარეთა შორის გაფორმდა 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დამაზუსტებელი ოთხი შეთანხმება:

5.1. 21.06.2019 წლის შეთანხმების მე-7 პუნქტის შესაბამისად, 13.06.2019 წლის ხელშეკრულების 3.1 პუნქტის მიხედვით, არა უმეტეს 20მ გარსაცმის მქონე საბურღ-სატენი ხიმინჯის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს. თუ ნიადაგის გეოლოგიური თავისებურებების გამო, სამშენებლო მოედანზე გარსაცმი მილების გამოყენებით რკინაბეტონის საბურღ-სატენი ხიმინჯების დაყენებისას საჭირო გახდება მათი დამაგრება 20მ სიღრმეზე მეტად, ეს გამოიწვევს ხელშეკრულების ღირებულების გაზრდას და მხარეები დამატებით შეთანხმდებიან ახალ ფასზე;

5.2. 27.06.2019 წელს, 03.07.2019 წელს და 30.07.2019 წელს გაფორმდა დამატებითი შეთანხმებები;

5.3. მეოთხე დამატებითი შეთანხმების (30.07.2019 წლის) მიხედვით, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ საბურღ-სატენი ხიმინჯის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 83 აშშ დოლარს. ამასთან, მხარეები გასაანგარიშებლად გაითვალისწინებენ შესრულებული სამუშაოების ფაქტობრივ მოცემულობას. ამავე შეთანხმებით, სამშენებლო ალჭურვილობის უწყვეტად მუშაობისათვის, დამკვეთი იღებს ვალდებულებას მიაწოდოს სამშენებლო მოედანზე 40 ტონა დიზელის სანვავი თავისი ხარჯებით. დიზელის სანვავის დარჩენილი მოთხოვნილება, მისი ღირებულებიდან დღგ-ს გამოკლებით, უზრუნველყოფილი იქნება შემსრულებლის ხარჯზე;

5.4. 30.07.2019 წლის შეთანხმების მე-3 პუნქტის თანახმად, დამკვეთი იღებს ვალდებულებას შეასრულოს შემდეგი პირობები: სამშენებლო მოედანი უწყვეტად (შეფერხების გარეშე) უზრუნველყოს ბეტონის ტუმბოთი; მუდმივად იქონიოს სამშენებლო მოედანზე ამწეკრანი არანაკლებ 25-ტონიანი ტვირთამწეობით, ალჭურვილობის გადმოსატვირთად და დასატვირთად, მისი მონტაჟისა და დემონტაჟისას და ხიმინჯებისათვის არმატურის მზა კარკასების დასაყენებლად. მხარეები, სამუშაოთა ცხადი სირთულის გათვალისწინებით, თანხმდებიან სა-

მუშაოების შესრულების ვადის გახანგრძლივებაზე 2019 წლის 30 ნოემბრამდე.

6. მოსარჩელემ 2019 წლის ნოემბრის ბოლოსთვის სამშენებლო მოედანზე შეაჩერა სამუშაოები. იგი სამშენებლო სამუშაოების გაგრძელების შემაფერხებელ გარემოებებად ასახელებდა: 1. შესაბამისი სამშენებლო ტექნიკის (25 ტ. ამწეკრანის) არარსებობას; 2. სამშენებლო მოედანზე სათანადო მდგრადობისა და ფორმის პლატფორმის არარსებობას; 3. სამშენებლო მოედანზე ბეტონის შეფერხებებით მიწოდების ფაქტს, რაც აფერხებდა დადგენილ დროსა და პირობებში სამუშაოების შესრულებას და 4. ფულადი ვალდებულების შეუსრულებლობას.

7. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხის მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ:

7.1. შესრულებული სამუშაოს ღირებულების – 40 879.43 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება;

7.2. ზიანისა და პირგასამტეხლოს სახით, ჯამში 34 453.30 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება.

8. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და აღძრა შეგებებული სარჩელი, რომლითაც მოითხოვა:

8.1. მხარეთა შორის 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დამაზუსტებელი მე-4 შეთანხმების ბათილად ცნობა;

8.2. შეგებებული სარჩელით მოპასუხისათვის შეგებებული სარჩელით მოსარჩელის სასარგებლოდ:

8.2.1. 68 033.94 აშშ დოლარისა და 21 702.86 ლარის გადახდის დაკისრება;

8.2.2. 5 896.28 აშშ დოლარისა და 1 880.97 ლარის და შეგებებული სარჩელის შეტანის დღიდან კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულებამდე ყოველთვიურად 453.56 აშშ დოლარისა და 144.69 ლარის გადახდის დაკისრება;

8.2.3. 70 980 აშშ დოლარისა და კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებამდე ყოველდღიური 218.40 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება;

8.2.4. 20 389.3 აშშ დოლარისა და 68 419.99 ლარის გადახდის დაკისრება;

8.2.5. 18 299.40 ლარის გადახდის დაკისრება.

9. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით მოსარჩელე კომპანიის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; მოპასუხე კომპანიას მოსარჩელე კომპანიის სასარგებლოდ დაეკისრა 40 879.43 აშშ დოლარისა და პირგასამტეხლოს სახით, 4578 აშშ დოლარის გადახდა; მოსარჩელის მოთხოვნა ზიანისა და პირგასამტეხლოს სახით, 29 875.30 აშშ დოლა-

რის მოპასუხისათვის დაკისრების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა; შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

10. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ.

11. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 15 ივლისის გადაწყვეტილებით მოპასუხის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; ნაწილობრივ გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილება; მოპასუხის შეგებებული სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი მხარეთა შორის 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დამაზუსტებელი მე-4 შეთანხმება, ხოლო სხვა ნაწილში მოპასუხის შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა; მოსარჩელეს უარი ეთქვა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

12. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია წინამდებარე გადაწყვეტილების 1-6 პუნქტებში მითითებული ფაქტები.

13. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი გარემოება, რომ მოპასუხეს სამშენებლო მოედნის მოწყობისა და ბეტონის მიწოდების ვალდებულება არ დაურღვევია. შესაბამისად, პალატა არ დაეთანხმა მოსარჩელეს, რომ სამუშაო ობიექტზე პლატფორმა არ იყო სათანადოდ გამართული; სამუშაო ობიექტი მუდმივად არ მარაგდებოდა ბეტონით; სამუშაო ობიექტზე მუდმივად არ იმყოფებოდა მძიმე ტექნიკა.

14. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო გარემოება ეხება მომსახურების გაზრდილ საფასურს, რის დაკისრებასაც სარჩელით ითხოვს მოსარჩელე მხარე. მოპასუხე აცხადებს, რომ გაზრდილი საფასურის გადახდის ვალდებულება მას არ გააჩნდა, ხოლო შეგებებული სარჩელით ითხოვს ფასის გაზრდის შესახებ დამატებითი შეთანხმების ბათილად ცნობას.

15. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სსკ-ის 50-ე, 327-ე, 629.1, 81-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ მოსარჩელე ხელშეკრულების ფასის ცვლილებასთან დაკავშირებით მიუთითებდა ნიადაგის მდგომარეობაზე. მოპასუხე არ ეთანხმება მითითებულ გარემოებას და თავის შეგებებულ სარჩელს ამყარებს იმ ფაქტზე, რომ ნიადაგის მდგომარეობა რეალურად იყო ის, რაც ხელშეკრულების დადების მომენტისთვის მხარეებისთვის იყო ცნობილი.

16. პალატის მითითებით, საქმეში წარმოდგენილია ზომინჯის მონაცემების შესახებ მხარეთა შორის 2019 წლის 13 ივნისის დადებული ხელშეკრულება, რომლის 2.2. პუნქტის თანახმად, შემსრულებელი ვალდებულია ხელშეკრულებით განსაზღვრული პირობები შეასრულოს მკაც-

რი და განუხრელი დაცვით; ამასთან, შემსრულებელი აცხადებს, რომ მას სრულად აქვს წარმოდგენილი, განსაზღვრული და შესწავლილი შესასრულებელი სამუშაოს მოცულობა, მასშტაბი, სირთულე და სპეციფიკა და მომსახურებისადმი წაყენებული მოთხოვნები; მისთვის ცნობილია ყველა გარემოება, რომელმაც შეიძლება გავლენა იქონიოს გასაწევი მომსახურების ხარისხსა და შესრულების ვადებზე; ხელშეკრულების 3.1. პუნქტის თანახმად, მხარეები თანხმდებიან, რომ 1 გრძივი მეტრი ნაბურღ-ნატენი ხიმიწვის მოწყობის ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს; ხოლო 3.2. პუნქტის მიხედვით, მოცემულ ფასში შედის შემდეგი სამუშაოს შესრულება: გაბურღვა სამაგრი მილების საშუალებით, ხიმიწვის არმატურის ჩონჩხის ჩალაგება და ბეტონის ჩასხმა, აგრეთვე სანვავის ღირებულება დღგ-ს გარეშე.

17. სააპელაციო სასამართლოს დასკვნით, დგინდება, რომ შემკვეთს შემსრულებლისთვის გადაცემული ჰქონდა ყველანაირი დოკუმენტი, რაც საჭირო იყო ნიადაგის ნიშან-თვისებების დასადგენად. ამასთან, შემსრულებელს გააჩნდა ცოდნა და გამოცდილება, რათა მისთვის ყველა გარემოების გათვალისწინებით ხელშეკრულების დადებამდე ცნობილი ყოფილიყო, თუ რა პირობებში მოუწევდა სამუშაოს შესრულება. შესაბამისად, ითვალისწინებდა ყველა გარემოებას შემკვეთისთვის ხელშეკრულების ფასის წარდგენისთვის.

18. სააპელაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა საქმეში წარდგენილ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს №000638520 დასკვნაზე, სადაც ექსპერტისგან ითხოვენ საინჟინრო-გეოლოგიურ კვლევასა და მიღებული შედეგების შედარებას დანართი N2-ში წარმოდგენილ $X=286098.05$; $Y=4671062.06$ კოორდინატებზე გაბურღული ჭაბურღილის BH-SB1-4-ზე შედგენილ საპროექტო დოკუმენტაციასთან. კითხვა მდგომარეობდა შემდეგში: აღნიშნულ გრუნტებს რა სიღრმემდე ახასიათებს ჩამოშლა და შესაბამისად – 7,85მ აბსოლუტურ ნიშნულამდე (30 გრძ.მ) 1200მ ხიმიწვების ბურღვისას რა სიღრმემდეა გათვალისწინებული გარსაცმი მილების გამოყენება. დასკვნის თანახმად, E– 60 ავტომაგისტრალის ქ. ქუთაისის შემოვლითი გზის სამტრედიაში მონაკვეთზე მოპასუხის მიერ გადმოცემულ გეოგრაფიულ კოორდინატებზე ჩატარებული ბურღვითი სამუშაოებისა და გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის მონაცემების საფუძველზე შედგენილია ჭაბურღილის ლითოლოგიური სვეტი. ჭაბურღილში გრუნტის წყალი გამოვლინდა 0,6მ სიღრმეზე, დამყარების დონე 0,5 მეტრზეა. მოხდა გაბურღული ჭაბურღილის ლითოლოგიური სვეტის შედარება შპს „ჯ-ის“ ტექნიკურ ანგარიშში წარმოდგენილ BH SB1-4-ის ლითოლოგიურ სვეტთან. გაბურღული ჭაბურღილის და შპს „ჯ-ის“ მიერ ტექნიკურ ანგარიშში წარმოდგენილი BH SB1-4-ის ლითოლოგიური

სვეტები ძირითადად იდენტურია, მათ შორის სხვაობა უმნიშვნელოა და განპირობებულია გრუნტების გენეზისით. გაბურღული ჭაბურღილის ლითოლოგიური ჭრილიდან გამომდინარე დასკვნის თანახმად, 30მ სიღრმემდე ბურჟებისთვის ჭაბურღილების ბურღვა უნდა განხორციელდეს საცავი მიწების გამოყენებით.

19. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, ექსპერტიზის დასკვნით დადგენილია, რომ ნიადაგის მდგომარეობა შეესაბამება შპს „ჯ-ის“ მიერ მომზადებულ ტექნიკურ ანგარიშს. ამასთან, მოსარჩელეს ხელშეკრულებით ნაკისრი ჰქონდა ვალდებულება, შეესწავლა არსებული სიტუაცია მოპასუხის მიერ მიწოდებული მასალების საფუძველზე და, შესაბამისად, დაედგინა ხელშეკრულების ღირებულება. ვინაიდან ირკვევა, რომ ნიადაგის ნიშან-თვისებები იყო იდენტური და მისი ცვლილება არ დადგინდა, შემსრულებლისთვის, როგორც აღნიშნულ სფეროში მოქმედი იურიდიული პირისთვის, ცნობილი უნდა ყოფილიყო ნიადაგის მდგომარეობა და, შესაბამისად შეეთავაზებინა ფასი შემკვეთისთვის, რის შემდეგადაც შემკვეთი გადანაცვტდა, რამდენად შეესაბამებოდა მის ნებას აღნიშნული პირობებით გარიგების დადება.

20. ამდენად, ხელშეკრულების დადებიდან მოკლე დროში შესასრულებელი სამუშაოს ფასის ცვლილებასთან დაკავშირებით პალატამ გაიზიარა მოპასუხის პოზიცია და მიიჩნია, რომ მოპასუხის მხრიდან არსებობს შეცილების საფუძველი. შეცილების უფლების გამოყენება კი გარიგების (ხელშეკრულების დამატებითი შეთანხმების) ბათილად ცნობის საფუძველია.

21. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატამ ბათილად მიიჩნია 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დამაზუსტებელი მე-4 შეთანხმება და არ დააკმაყოფილა მოსარჩელის სარჩელი ხელშეკრულების გაზრდილი ფასის, ზიანისა და პირგასამტეხლოს მოპასუხისთვის დაკისრების თაობაზე.

22. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ წარმოდგენილი შეგებებული სარჩელით მოპასუხე (შეგებებული სარჩელით მოსარჩელე) ითხოვს თანხის დაკისრებას მოსარჩელისთვის (შეგებებული სარჩელით მოპასუხისთვის). მისი პოზიციით, მოსარჩელის მიერ სამუშაოების მიტოვებით მიადგა ზიანი, რაც გამოიხატა იმაში, რომ მოპასუხეს მოუწია სხვა კონტრაქტორის დაქირავება. ზიანის ოდენობაში მხარე უთითებს სანავის ღირებულებას, დანადგარის ტრანსპორტირების ხარჯს. მოპასუხე ითხოვს მოსარჩელეს დაეკისროს პირგასამტეხლო და ფულად ვალზე გადასახდელი პროცენტი.

23. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სსკ-ის 394.1, 408.1, 412-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ არ არსებობდა მოსარჩელისათვის (შეგებებული სარჩელით მოპასუხისთვის) თანხის დაკისრების სამარ-

თლებრივი საფუძველი, ვინაიდან არ დგინდებოდა პირდაპირი და უშუალო ზიანი. სანვავის ღირებულება, საბურღი დანადგარების ტრანსპორტირების ხარჯი შემკვეთის გასანევი იყო, ხოლო სხვა კონტრაქტორის მოძიება და მასთან ხელშეკრულების პირობებზე შეთანხმება – მოპასუხის პრეროგატივა. შესასრულებელი სამუშაოს ახალი ფასი შესაძლებელია ყოფილიყო როგორც მოსარჩელესთან შეთანხმებულ ფასზე მაღალი, ასევე – დაბალი. აღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატამ მიიჩნია, რომ მოსარჩელისთვის თანხის დაკისრების შესახებ შეგებებული სარჩელი და სააპელაციო საჩივარი უსაფუძვლო იყო და არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

24. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე მოსარჩელემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილება, ხოლო შეგებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

25. საკასაციო საჩივარი ემყარება შემდეგ საფუძვლებს:

25.1. მხარეთა შორის 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების პირობებზე 30.07.2019 წლის დამატებითი შეთანხმება დადებულია მხარეთა მიერ გამოვლენილი ნამდვილი ნების საფუძველზე და ადგილი არ ჰქონია მოსარჩელის მხრიდან მოპასუხის მოტყუებას;

25.2. მოსარჩელის მიერ კეთილსინდისიერების პრინციპის სრული დაცვით მოხდა სამუშაოების ადგილზე შესწავლა და დამკვეთისთვის დაუყოვნებლივ იმ ინფორმაციის გაზიარება, რომ შეთანხმებული ფასი – 73 აშშ დოლარი ვერ დარჩებოდა ძალაში, იმის გათვალისწინებით, რომ შემსრულებელს ადგილზე დახვდა იმისგან განსხვავებული მდგომარეობა, ვიდრე მას დამკვეთისგან მიეწოდა ინფორმაცია. კერძოდ, გრუნტის ჩამოშლის ტენდენციისა და არასიმყარის გამო, შესრულებული სამუშაოების სიმყარისა და მედეგობისთვის აუცილებელი გახდა საბურღი სამუშაოებით 20 მეტრზე მეტ სიღრმეზე ჩასვლა, რაც არსებითად ცვლიდა სურათს საჭირო ბეტონის, სანვავის, სამუშაო რესურსისა და შესაბამისად, ფასის გათვალისწინებით;

25.3. ხელშეკრულებაში ცვლილებას გააჩნდა წინაპირობები. კერძოდ, 21.06.2019 წლის შეთანხმების მე-7 პუნქტის შესაბამისად, 13.06.2019 წლის 3.1. პუნქტის მიხედვით, არაუმეტეს 20მ გარსაცმის მქონე საბურღ-სატენი ხიმინჯის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს. თუ ნიადაგის გეოლოგიური თავისებურებების გამო, სამშენებლო მოედანზე გარსაცმი მიღების გამოყენებით რკინა-ბეტონის საბურღ-სატენი ხიმინჯების დაყენებისას საჭირო გახდება მათი დამაგრება 20მ სიღრმეზე მეტად, ეს გამოიწვევს ხელშეკრულების ღირებულების გაზრდას და მხარეები დამატებით შეთანხმდებიან ახალ ფასზე. დამკვეთის თანხმობა ნაკარნახევი იყო იმ გარემოებით, რომ

თავად დარწმუნდა შემსრულებლის კეთილსინდისიერებაში, უშუალოდ და თავისი უფლებამოსილი, კვალიფიციური წარმომადგენლების მეშვეობით აკვირდებოდა (ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ჰქონდა სრული ბერკეტი და ვალდებულება) აღნიშნულ პროცესს და მისთვის დამატებითი სიღრმეზე საბურთო სამუშაოების წარმოების საჭიროება ეჭვქვეშ არ დამდგარა. შესაბამისად, ეს არ ყოფილა არც ნაჩქარევი გადაწყვეტილება, რომელიც შემსრულებლის ზემოქმედებით მიიღო დამკვეთმა, რადგან არანაირი ხელშეშლელი გარემოება არ არსებობდა იმისათვის, რომ დამკვეთს თავად, მათ შორის, დამატებითი კვლევების/შესწავლის გზით დაედგინა საინააღმდეგო. თუმცა აღნიშნული არ მომხდარა, რადგან დამკვეთი თავად დარწმუნდა შემსრულებლის მიერ მიწოდებული ინფორმაციის სიზუსტეში;

25.4. მოსარჩელე კომპანია სპეციალიზირდება მინის სამუშაოებზე და ყველა სახის გრუნტის გამაგრების სამუშაოზე, თუმცა მისი ლიცენზია არ მოიცავს საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევითი სამუშაოების შესრულებას. მოპასუხის მიერ მხარისთვის თავდაპირველად გადაცემული შპს „ჯ-ის“ გეოლოგიური დასკვნა არ მოიცავდა სრულყოფილ მონაცემებს გრუნტის გეოლოგიური თავისებურებების შესახებ. გრძივ კვეთებზე გრუნტების აღწერის დოკუმენტების თანახმად, ადგილის ძირითად გრუნტს წარმოადგენს ხრეში ამესებით, მტვრიანი ქვიშის სახით. მტვრიანი ქვიშის შემადგენლობაში მტვრის შემადგენლობისა და პროცენტული შეფარდების მიხედვით, ჭაბურღილის ბურღვის დროს ეს გრუნტები უნდა იქცეოდნენ სტაბილურად და არ იშლებოდნენ. ვინაიდან კომპანიას არ წარედგინა ლაბორატორიული მონაცემები მტვრიანი ქვიშის შემადგენლობის შესახებ, რომელიც განისაზღვრება აეროდინამიკური მეთოდებით, გრუნტი ჩაითვალა სტაბილურად, რომელიც არ არის მიდრეკილი ჩამოშლისკენ. სამუშაოს დაწყების პროცესშივე, შემსრულებელი განმარტავდა, რომ თითოეული ხიმიწვევის დაყენებას სჭირდება დაგეგმილზე გაცილებით მეტი დრო იმ მიზეზით, რომ ჭაბურღილში სამაგრი მიღების დამონტაჟების დროს ხდება ხრეშისა და ქვიშის ნარევის ჩამოშლა მიღებს მიღმა სივრცეში, რაც დიდ პრობლემას ქმნის ჭაბურღილში სამაგრი მიღების დაყენებისას და ჩაბეტონების შემდეგ მათი ხიმიწვევიდან ამოღებისას. ამგვარ არასასურველ გეოლოგიურ პირობებში ხიმიწვევის სამუშაოების შესრულება კი იწვევდა საბურთო აღჭურვილობისა და საბურთო ინსტრუმენტების სწრაფ ცვლას, სამუშაოების დასრულების დროის გაზრდას, დიზელის საწვავის ხარჯების გაზრდას, რის გამოც წარმოიშვა რკინა ბეტონის საბურთო-სატენი ხიმიწვევის დაყენებისას მათი 20 მეტრზე მეტ სიღრმეზე გამაგრების საჭიროება. მოპასუხე შემსრულებელთან არსებული მიმოწერის შედეგად, დათანხმდა მითითებული საჭიროების გამო ხიმიწვევის 20 მეტრზე მეტ სიღ-

რმეზე დაყენების მიზნით შეთანხმებული ფასის გაზრდას, რის შემდეგაც ერთი წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 83 აშშ დოლარს;

25.5. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს №000638520 დასკვნა არ მიუთითებს იმის შესახებ, რომ შემსრულებელი ცდება ან განზრახ არასწორ ინფორმაციას აწვდის დამკვეთს გრუნტის თავისებურების შეფასებისას. დასკვნის თანახმად, მოპასუხის მიერ გადმოცემულ გეოგრაფიულ კოორდინატებზე ჩატარებული ბურღვითი სამუშაოებისა და გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის მონაცემების საფუძველზე შედგენილია ქაბურღილის ლითოლოგიური სვეტი და გაკეთებულია გრუნტების კლასიფიკაცია. ქაბურღილში გრუნტის წყალი გამოვლინდა 0.6მ სიღრმეზე, დამყარების დონე 0.5 მეტრზეა. მოხდა გაბურღული ქაბურღილის ლითოლოგიური სვეტის შედარება შპს „ჯ-ის“ ტექნიკურ ანგარიშში წარმოდგენილ ლითოლოგიურ სვეტთან. ექსპერტიზის ბიუროს მიერ გაბურღული ქაბურღილის და შპს „ჯ-ის“ მიერ ტექნიკურ ანგარიშში წარმოდგენილი ლითოლოგიური სვეტები ძირითადად იდენტურია, მათ შორის სხვაობა უმნიშვნელოა და განპირობებულია გრუნტების გენეზისით;

25.6. დასკვნიდან არ გამომდინარეობს, რომ გრუნტების გენეზისით განპირობებული თუნდაც უმნიშვნელო სხვაობები ვერ გამოიწვევდა იმ გარემოებებს, რაც შემსრულებელს ადგილზე დახვდა, მით უმეტეს იმ პირობებში, როდესაც ქვიშის აეროდინამიკური კვლევა მისი ზუსტი შემადგენლობის დასადგენად არ ყოფილა ჩატარებული. მოპასუხე იმგვარად, რომ არანაირი დამატებითი, ჩალრმავებული კვლევა არ ჩატარებია, სასამართლოს წინაშე ამტკიცებს, რომ შემსრულებელმა „გამოსტყუა“ ნება. საქმეში არ არსებობს მტკიცებულება, რომლითაც კვალიფიციური წინააღმდეგობა გაუწია დამკვეთმა შემსრულებელს გრუნტის თავისებურების თაობაზე ნამოჭრილ საკითხზე. იგივე დასკვნა სიტყვასიტყვით მიუთითებს, რომ გაბურღული ქაბურღილის ლითოლოგიური ჭრილიდან გამომდინარე, 30მ სიღრმემდე ბურჯებისთვის ქაბურღილების ბურღვა უნდა განხორციელდეს საცავი მიწების გამოყენებით. წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნა არ უთითებს იმის საწინააღმდეგოს, რაზეც შემსრულებელმა დაამყარა თავისი პოზიცია ნიადაგის თავისებურებიდან გამომდინარე გარსაცმის მიწების 20მ-ზე მეტ სიღრმეზე დაყენების აუცილებლობაზე. ექსპერტიზის დასკვნა მიუთითებს ზუსტად იმავე გარემოებაზე, რასაც 2019 წლის 15 ივლისის №40/19 წერილით მოსარჩელე კომპანია ატყობინებს დამკვეთს, კერძოდ, რადგან პროექტით შეთანხმებული სიღრმე წარმოადგენს 31.5მ-ს (და ეს ცნობილია დამკვეთისთვის), აღნიშნული სამუშაო აუცილებელია განხორციელდეს გარსაცმი მიწების მეშვეობით. იმავეს იმეორებს

ექსპერტიზის დასკვნა, რომ 20მ-ზე მეტი ჩაღრმავებით ბურღეისას აუცილებელია ბურღვა მოხდეს გარსაცმი მილების გამოყენებით. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა აღნიშნულ დასკვნაზე აპელირებით, რომ არ დასტურდება 20მ-ზე მეტ სიღრმეზე სამუშაოების შესრულების საჭიროება, უხეში შეცდომაა;

25.7. დამკვეთმა მიწოდებული ინფორმაციის შემდგომ, თან იმ პირობებში, როდესაც სამშენებლო მოედანზე ჰყავდა თავისი წარმომადგენლები და აკვირდებოდა უშუალოდ მუშაობის პროცესს, 30.07.2019 წელს გამოავლინა ნება დამატებითი №4 შეთანხმებით ხელშეკრულების პირობების (მათ შორის, ფასის) დაზუსტების თაობაზე. თუკი დამკვეთი არ ეთანხმებოდა ან საეჭვოდ მიიჩნევდა სამშენებლო მოედანზე არსებული ნიადაგის გეოლოგიური თავისებურებების გამო ხიმიწვანის მოსაწყობად გარსაცმის მილის შეთანხმებულზე უფრო მეტ სიღრმეზე ჩაყენების საჭიროებას, მას შეეძლო შეთანხმების დადებამდე უზრუნველყო კვალიფიციური სპეციალისტებისა და ინჟინრების მონაწილეობა გეოლოგიური ფაქტობრივი მდგომარეობის უკეთ შესასწავლად და ობიექტური დასკვნის მისაღებად, რასაც წერილობით მოსარჩელეც სთავაზობდა (იხ. 2019 წლის 18 ივლისის №42/19 წერილი);

25.8. დამკვეთი წარმოადგენს საწარმო ორგანიზაციას, რომელიც, თავის მხრივ, არის ქვეკონტრაქტორი და ახორციელებს მსგავსი ტიპის არაერთ სამშენებლო თუ გამაგრებით სამუშაოს. საგულისხმოა ის ფაქტიც, რომ სამუშაო მოედანზე პროცესის დაწყებიდანვე რამდენიმე დღეში დამკვეთი გაფრთხილებულ იქნა ფაქტობრივად არსებული გეოლოგიური თავისებურებების გათვალისწინებით შეთანხმებული ფასის გაზრდის შესახებ;

25.9. საკასაციო სასამართლომ უნდა შეაფასოს, რამდენად ჰქონდა შემსრულებელს მიზანი, შეცდომაში შეეყვანა დამკვეთი და რამდენად შეიძლება ჩაითვალოს მოტყუებად კეთილსინდისიერი გარემოებების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება, დროული რეაგირება, თანაც იმ პირობებში, როდესაც ამ პროცესს უშუალოდ სამუშაოს შესრულების ადგილზე აკვირდებოდა დამკვეთის წარმომადგენელი და დამკვეთს გააჩნდა საკმარისი დრო რეაგირებისათვის იმ შემთხვევაში, თუ მას გააჩნდა ვარაუდის საფუძველი, რომ შესაძლოა მიწოდებული ინფორმაცია გრუნტის გეოლოგიური თავისებურების შესახებ მცდარი ყოფილიყო;

25.10. სასამართლოს მხრიდან შეფასების თვალსაზრისით ნიშანდობლივია მე-4 დამატებითი შეთანხმების პრეამბულა, სადაც მხარეები, მათ შორის, დამკვეთი ერთმნიშვნელოვნად, როგორც დადგენილ გარემოებაზე უთითებენ, რომ გრუნტის თავისებურებიდან გამომდინარე, შემსრულებელი „იძულებულია“ საბურღი სამუშაოები დაგეგმილისგან განსხვავებულად აწარმოოს;

25.11. ხელშეკრულების 2.2 პუნქტის დათქმა არ გულისხმობს ნებისმიერ ცოდნას. ამგვარ ცოდნას აქვს ფარგლები და ის ეყრდნობა მეორე მხარის მიერ მიცემულ გარანტიას – ამ შემთხვევაში გრუნტის კვლევის შედეგს და მხარის აქცეპტი ხელშეკრულების დასაბუთებლად მისი არსებითი პირობების, მათ შორის ფასისადმი, სწორედ იმ ინფორმაციაზე დაყრდნობით გაიცემა, რაც შემსრულებელს ხელშეკრულების დასაბუთებლად გადაეცა;

25.12. ის გარემოება, რომ მოტყუების შესახებ მოპასუხემ მხოლოდ მას შემდეგ განაცხადა, რაც შემსრულებელმა სარჩელი წარადგინა, ასევე ის გარემოება, რომ მას ჰქონდა რეალური დრო და შესაძლებლობა დამატებითი შეთანხმების ხელმოწერამდე გამოეკვლია რამდენად შეესაბამებოდა სიმართლეს შემსრულებლის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია, ნათლად ადასტურებს, რომ ის დარწმუნებული იყო შემსრულებლის მიერ მიწოდებული გარემოებების სისწორეში და მისი მხრიდან შეგებებული სარჩელის წარდგენა საპროცესო შესაძლებლობის ინსტრუმენტალიზებას წარმოადგენს კონტრაქტორისთვის გადასახდელი საფასურის გადახდის თავიდან არიდების მიზნით;

25.13. მნიშვნელოვანია შეფასდეს, მხარეთა შორის ხელშეკრულების შეწყვეტის შემდეგ ახალი კონტრაქტორის მიერ რა წესით დასრულდა სამუშაო. საქმეში არ არის წარდგენილი არანაირი მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა, რომ ახალი კონტრაქტორის მიერ საბურღ-სატენი სამუშაოები ხიმინჯების 20მ-ზე მეტ სიღრმეზე დამაგრებით არ მომხდარა.

26. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2023 წლის 20 ივლისის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სსსკ-ის 391.5. მუხლის „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტების საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

27. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძველების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს.

28. საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში [სსსკ-ის 404.1 მუხლის პირველი წინადადება]. საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებუ-

ლად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება) [სსკ-ის 407-ე მუხლი]. დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

29. საკასაციო სასამართლომ არაერთ საქმეში განმარტა, რომ სასამართლოს უპირველესი ამოცანაა, დაადგინოს, თუ რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რომელ ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს ის სამართლებრივი ნორმა (ნორმები), რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რისი მიღწევაც მხარეს სურს. ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად განხილული ნორმა (ან ნორმები) შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომლის შემოწმებაც სასამართლოს პრეროგატივაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენების გზით, ანუ სასამართლომ უნდა დაადგინოს, ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ ცხოვრებისეულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხარე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რომელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი წანამძღვრის (სამართლებრივი წინაპირობის) არარსებობა გამორიცხავს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას.

30. განსახილველ შემთხვევაში მხარეთა შორის წარმოშობილი სამართლებრივი ურთიერთობა ნარდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარეობს [სსკ-ის 629.1 მუხლი: ნარდობის ხელშეკრულებით მენარდე კისრულობს შეასრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაო, ხოლო შემკვეთი ვალდებულია გადაუხადოს მენარდეს შეთანხმებული საზღაური].

31. ნარდობა თავისი ბუნებით ორმხრივ მავალდებულებელი, სასყიდლიანი და კონსენსუალური ხელშეკრულებაა. ნარდობის ხელშეკრულებით მენარდის ძირითად ვალდებულებას წარმოადგენს, შეასრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაო ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას (სსკ-ის 361.2. მუხლი), ხოლო შემკვეთის ერთ-ერთ ძირითად ვალდებულებას წარმოად-

გენს, მიიღოს შესრულებული სამუშაო და გადაუხადოს მენარდეს შეთანხმებული საზღაური.

32. განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელე მოპასუხისაგან ითხოვს სწორედ შესრულებული სამუშაოს ღირებულების – 40 879,43 აშშ დოლარის ანაზღაურებას. მოპასუხემ კი აღნიშნულ მოთხოვნას დაუპირისპირა შესაგებელი, რომლის თანახმად, მოსარჩელეს ხელშეკრულების დადებამდე ჰქონდა ხელშეკრულებით განსაზღვრული სამუშაოების შესახებ აუცილებელი ინფორმაცია. მხარეთა შორის გაფორმებული 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დამაზუსტებელი შეთანხმებების დადება გამოწვეული იყო მოსარჩელის მხრიდან გამოვლენილი არაკეთილსინდისიერი ქმედებებით. მან სამუშაოების დაწყების პირველივე დღიდან დააყენა მოთხოვნა, რომ საბურღ-სატენი ხიმინჯის 1 (გრძივი) მეტრის დაყენებისათვის საჭირო იყო შეთანხმებულზე მეტი სამუშაოს შესრულება, რის გამოც 2019 წლის 13 ივნისის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ფასი უნდა გადახედილიყო. მოსარჩელე სამუშაოების დაწყების დღიდანვე ცდილობდა მისთვის ხელსაყრელ პირობებზე დამკვეთის დაყოლიებას, რასაც მიაღწია კიდეც არასწორი და შეცდომაში შემყვანი ცნობების მიწოდებითა და მხარეებს შორის დადებული მე-4 შეთანხმებით, რომლითაც შესასრულებელი სამუშაოების – 1 გრძივი მეტრი ხიმინჯის განთავსების ღირებულება განისაზღვრა 83 აშშ დოლარით, ნაცვლად 70 აშშ დოლარისა. მოპასუხემ აღძრა კიდეც შეგებებული სარჩელი აღნიშნული მე-4 შეთანხმების, როგორც მოტყუებით დადებული გარიგების, ბათილად ცნობის მოთხოვნით [სსკ-ის 81-ე მუხლი: თუ პირი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს, იგი უფლებამოსილია მოითხოვოს ამ გარიგების ბათილობა. ეს ხდება მაშინ, როცა აშკარაა, რომ მოტყუების გარეშე გარიგება არ დაიდებოდა. თუ ერთი მხარე დუმს იმ გარემოებათა გამო, რომელთა გამჟღავნების დროსაც მეორე მხარე არ გამოავლენდა თავის ნებას, მაშინ მოტყუებულს შეუძლია მოითხოვოს გარიგების ბათილობა. გამჟღავნების ვალდებულება არსებობს მხოლოდ მაშინ, როცა მხარე ამას ელოდებოდა კეთილსინდისიერად].

33. კანონის მითითებული დანაწესის შესაბამისად, მოტყუების საფუძველით გარიგების ბათილობისათვის აუცილებელია, რომ მოტყუებას ნების გამომვლენში ისეთი შეცდომის გამოწვევა შეეძლოს, რომელიც ნების გამომვლენის საფუძველი ხდება. მოტყუების დროს პირს შექმნილი უნდა ჰქონდეს ისეთი ობიექტური ვითარება, რომელიც ხელს შეუშლის ნების გამომვლენს ნამდვილი, ანუ მისთვის სასურველი ნების გამომვლენაში და აღნიშნული გარემოება, ყველა ნორმალურ მოაზროვნე ადამიანში არანამდვილი ნების გამომვლენას უნდა იწვევდეს, ანუ ადამიანს ობიექტური განსჯის შედეგად არ უნდა ჰქონდეს თავისი ნამ-

დვილი ნების გამოვლენის შესაძლებლობა. შესაბამისად, მოტყუების ფაქტი იმდენად თვალსაჩინო და აშკარა უნდა იყოს, რომ ნებისმიერი საშუალო განვითარებისა და აზროვნების ადამიანის მოტყუება უნდა იყოს შესაძლებელი (იხ. სუსგ საქმე №ას-620-592-2016, 6 მარტი, 2017 წელი; სუსგ №ას-182-171-2014, 16 ივნისი, 2014 წელი; №ას-1117-1051-2015, 20 იანვარი, 2016 წელი).

34. საკასაციო პალატა არ იზიარებს მოპასუხის შედავებას, რომ სახეზეა შემსრულებლის არაკეთილსინდისიერი ქცევა და მის მიერ დამკვეთისთვის გარიგების დადების მიზნით არასწორი და შეცდომაში შემყვანი ცნობების მიწოდება ანუ მოტყუება. აღნიშნულ დასკვნამდე საკასაციო პალატა მივიდა დადგენილი გარემოებებისა და საქმეში არსებული მტკიცებულებების ერთობლივი შეფასებისა და გაანალიზების საფუძველზე.

35. დადგენილია, რომ 2019 წლის 13 ივნისის მხარეთა შორის დაიდო №19/011 ხელშეკრულება, რომლითაც მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ერთი გრძივი მეტრი ნაბურღ-ნატენი ხიმიწვის მოწყობის ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს. მოცემულ ფასში შედის შემდეგი სამუშაოს შესრულება: გაბურღვა სამაგრი მილების საშუალებით, ხიმიწვის არმატურის ჩონჩხის ჩალაგება და ბეტონის ჩასხმა, აგრეთვე, სანვავის ღირებულება დღგ-ს გარეშე, მიწოდებული დამკვეთის მიერ შემსრულებლისათვის, სამუშაოს შესასრულებლად (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების 1-ლი და მე-3 პუნქტები).

36. დადგენილია ასევე, რომ 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დადებაზე მოსარჩელეს მოპასუხემ მიაწოდა ხელშეკრულებით განსაზღვრული სამუშაოების შესასრულებლად აუცილებელი პროექტი და ის მახასიათებლები, რისი გათვალისწინებითაც უნდა შესრულებულიყო სამუშაო (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-4 პუნქტი).

37. დადგენილია, რომ მხარეთა შორის გაფორმდა 2019 წლის 13 ივნისის №19/011 ხელშეკრულების დამაზუსტებელი ოთხი შეთანხმება (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტი).

38. 21.06.2019 წლის შეთანხმების მე-7 პუნქტის შესაბამისად, 13.06.2019 წლის ხელშეკრულების 3.1 პუნქტის მიხედვით, არა უმეტეს 20მ გარსაცმის მქონე საბურღ-ნატენი ხიმიწვის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს. თუ ნიადაგის გეოლოგიური თავისებურებების გამო, სამშენებლო მოედანზე გარსაცმი მილების გამოყენებით რკინაბეტონის საბურღ-ნატენი ხიმიწვების დაყენებისას საჭირო გახდება მათი დამაგრება 20მ სიღრმეზე მეტად, ეს გამოიწვევს ხელშეკრულების ღირებულების გაზრდას და მხარეები დამატებით შეთანხმდებიან ახალ ფასზე (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტი-

ლების 5.1. ქვეპუნქტი).

39. მეოთხე დამატებითი შეთანხმების (30.07.2019 წლის) მიხედვით, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ საბურღ-სატენი ხიმინჯის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 83 აშშ დოლარს (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების 5.3. ქვეპუნქტი).

40. საქმეში განთავსებულია მხარეთა წერილობითი კომუნიკაცია, რომლის შედეგად მხარეები მივიდნენ ზემოაღნიშნული მე-4 დამატებითი შეთანხმების დადებაზე.

41. მოპასუხე კომპანიისადმი გაგზავნილი მოსარჩელე კომპანიის 2019 წლის 15 ივლისის №40/19 წერილის თანახმად: ხელშეკრულების დადების და სამუშაოების ღირებულების შეთანხმებისას, მოსარჩელე დაეყრდნო მოპასუხის მიერ მიწოდებულ ხიდების გრძივი კვეთების შედეგებს, გრუნტების გეოლოგიური მონაცემების მითითებით. გრძივ კვეთებზე გრუნტების აღწერის დოკუმენტების თანახმად, ადგილის ძირითად გრუნტს წარმოადგენს ხრეში ამვსებით, მტვრიანი ქვიშის სახით. მტვრიანი ქვიშის შემადგენლობაში მტვრის შემადგენლობისა და პროცენტული შეფარდების მიხედვით, ჭაბურღილის ბურღვის დროს ეს გრუნტები უნდა იქცეოდნენ სტაბილურად და არ იშლებოდნენ. ვინაიდან კომპანიას არ წარედგინა ლაბორატორიული მონაცემები მტვრიანი ქვიშის შემადგენლობის შესახებ, რომელიც განისაზღვრება აეროდინამიკური მეთოდებით, გრუნტი ჩაითვალოს სტაბილურად, რომელიც არ არის მიდრეკილი ჩამოშლისკენ. ამრიგად, მოპასუხის მონაცემებიდან და აღწერილობებიდან გამომდინარე, ხელშეკრულების შედგენისას, მოსარჩელის მიერ გაანგარიშდა და შეთანხმდა არა უმეტეს 20მ სამაგრი მილების მქონე საბურღ-სატენი ხიმინჯების ღირებულება. 2019 წლის 8 ივლისს, მე-9 ფუძის ფუნდამენტთან ხიმინჯების სამუშაოების ჩატარებისას, ჭაბურღილის კედლების ჩამოშლის გამო, შეთანხმებული 20-მეტრიანი სამაგრი მილების ნაცვლად, მოსარჩელე კომპანია იძულებული გახდა დაეყენებინა სამაგრი მილები მთელ საპროექტო სიღრმეზე (31.5მ). 2019 წლის 10 ივლისს, მე-7 ფუძის ფუნდამენტთან ხიმინჯის სამუშაოების ჩატარებისას, მოსარჩელე კომპანია იძულებული გახდა გამოეყენებინა სამაგრი მილები 25მ სიღრმემდე, არმოკარკასის დაყენებით და ბეტონის ჩასხმით. ამრიგად, მე-9 ფუძის ფუნდამენტთან მოსარჩელემ დააყენა ხიმინჯები 24 საათის განმავლობაში, ხოლო მე-7 ფუძის ფუნდამენტთან 18 საათის განმავლობაში. მიზეზს, რის გამოც ხდება საჭირო ასეთი დიდი დრო ყოველი ამ ხიმინჯის დასაყენებლად, წარმოადგენს ის, რომ ჭაბურღილში სამაგრი მილების დამონტაჟების დროს ხდება ხრეშის და ქვიშის ნარევის ჩამოშლა მილებს მიღმა სივრცეში, რასაც თან მოსდევს მისი მხრიდან მილების შევიწროვება. ეს კი, თავის მხრივ, დიდ პრობლემებს უქმნის ჭაბურღილში სამაგრი მი-

ლების დაყენებას და შემდგომში მათი ხიმიწვებიდან ამოღებას ჩაბეტონების შემდეგ (ჭაბურლილის კიდეების ჩამოშლის და სამაგრი მილების შევიწროვების პროცესის ფოტო და ვიდეომასალები თან ერთვის მოცემულ წერილს). გარემოს ამგვარ არასასურველ გეოლოგიურ პირობებში ხიმიწვების სამუშაოების შესრულება იწვევს საბურღი აღჭურვილობისა და საბურღი ინსტრუმენტების სწრაფ ცვლას და გაუთვალისწინებელ მოშლას, ჭაბურღილებში სამაგრი მილების გაჭედვის რისკს და ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოს დასრულების ვადის 3-ჯერ გაზრდას და, შესაბამისად, დიზელის სანვავის ხარჯების სამჯერად გაზრდას, რაც საბოლოოდ იწვევს ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოების ღირებულების ზრდას. წერილში მოსარჩელე კომპანიამ მიუთითა ხელშეკრულების 21.06.2019 წლის №1 დანართის მე-7 პუნქტით გათვალისწინებულ დებულებაზე და წერილის ბოლოს მოპასუხეს შესთავაზა ახალი ფასები ხიმიწვების სიღრმეების გათვალისწინებით.

42. ზემოაღნიშნული წერილის პასუხად, დამკვეთმა 2019 წლის 17 ივლისის წერილით შემსრულებელს აცნობა შემდეგი: ვინაიდან თქვენს წერილში მითითებულია, რომ გრუნტის ფაქტობრივი გეოლოგიური მდგომარეობა განსხვავდება პროექტში წარმოდგენილ მონაცემებთან და აღწერილობებთან, გთხოვთ, წარმოგვიდგინოთ გეოლოგიური დასკვნა და ტექნიკურ-ინჟინრული დოკუმენტალური დასაბუთება, სადაც მკაფიოდ იქნება დაფიქსირებული, რომ პროექტში მოცემული გეოლოგიური ჭრილები და გრუნტის თვისებები განსხვავდება არსებულისგან და საჭიროებს გარსაცმი მილების დაყენებას სრულ საპროექტო სიღრმეზე. დამკვეთმა შემსრულებელს ასევე გაუგზავნა მეორე წერილიც, რომელშიც შემსრულებელს სთხოვდა წარმოედგინა 1 წრფივი მეტრის ღირებულების დეტალური განაწილება, რათა საშუალება მისცემოდა შეესწავლა და შეეფასებინა საკითხი, გაეკეთებინა დასკვნები, რამდენად პროპორციულად შეესაბამება განახლებული ფასები ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ საწყის ფასებს.

43. საქმეში განთავსებულია მოპასუხე კომპანიისადმი მოსარჩელე კომპანიის 2019 წლის 18 ივლისის №42/19 წერილი, რომელშიც მოსარჩელე აღნიშნავს შემდეგს: შემსრულებელი კომპანია სპეციალიზირდება მინის სამუშაოებზე და ყველა სახის გრუნტის გამაგრების სამუშაოებზე (საყრდენ-სამაგრი სამუშაოები (ხიმიწვები), ანკერების მინაში დამაგრება და მშენებლობა „კედელი მინაში“ მეთოდით და ა.შ.), რაზედაც გააჩნია შესაბამისი ლიცენზია უვადოდ (ლიცენზიის ასლი თან ერთვის). სამუშაოების ჩამონათვალი, რომელთა განხორციელებისთვისაც გაიცა ეს ლიცენზია, არ შეიცავს საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევითი სამუშაოების შესრულებას. ამრიგად, ჩვენი კომპანია, რომელსაც მრავალწლი-

ანი გამოცდილება აქვს აზერბაიჯანში და მის ფარგლებს გარეთ ხიმინჯების და გათხრითი სამუშაოების შესრულებაში, არასოდეს ყოფილა დაკავებული გეოლოგიური დასკვნის და მისი ტექნიკურ-საინჟინრო დოკუმენტალური დასაბუთების წარმოდგენით, რასაც თქვენ ითხოვთ თქვენს წერილში. წინა წერილში ჩვენ შეგატყობინეთ შექმნილი ვითარების შესახებ და წერილს დავურთეთ შესაბამისი მატერიალური მტკიცებულებები. როგორც ქვეკონტრაქტორი, რომელსაც ეკისრება მხოლოდ ამ ხელშეკრულების ვალდებულებები და რომელსაც გააჩნია შეზღუდული ხარჯთაღრიცხვა ამ სამუშაოების შესრულებაზე, ჩვენ არ შეგვიძლია და არ გვაქვს შესაძლებლობა განვახორციელოთ საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევითი სამუშაოები და წარმოვადგინოთ გეოლოგიური დასკვნა და ტექნიკურ-საინჟინრო დასაბუთება. ფაქტობრივი მდგომარეობიდან გამომდინარე, ჩვენ, როგორც ქვეკონტრაქტორები, გირჩევთ, რომ ენვით სამშენებლო ობიექტს დამკვეთის შესაბამის უფლებამოსილ წარმომადგენლებთან ერთად და დაესწროთ ბურღვის და ხიმინჯების დაყენების პროცესს, გაეცნოთ არსებულ ვითარებას ადგილზე, ასევე მოისმინოთ ჩვენი წარმომადგენლების მოსაზრებები და შეხედულებები. მიგვაჩნია მოცემულ პროცესში დამოუკიდებელი კვალიფიციური სპეციალისტების და ინჟინრების მონაწილეობა უფრო ობიექტური დასკვნის მიღების და პრობლემის გადაწყვეტის დაჩქარების მიზნით, რადგან ამგვარ პირობებში მუშაობის გაგრძელება ჩვენთვის წარმოადგენს არამიზანშეწონილს.

44. მოსარჩელე კომპანია მოჰასუსხე კომპანიის 2019 წლის 17 ივლისის მეორე წერილის საპასუხოდ 2019 წლის 26 ივლისს გაგზავნილ წერილში დამკვეთს სთავაზობს ახალ ფასს – 90 აშშ დოლარს/გრძ.მ. სანავის გათვალისწინების გარეშე, რაც, შემსრულებლის განმარტებით, არ ითვალისწინებს არც კომპანიის მოგებას და არც ალჭურვილობის სრულ ამორტიზაციას. ასევე წერილის ბოლოს შემსრულებელი დასძენს: როგორც ალტერნატივა, ამგვარი სამუშაოების ბაზრის შესასწავლად და ფასების შესადარებლად, გთავაზობთ, რომ გამოითხოვოთ შემოთავაზებები სხვა კომპანიებისგან, მოთხოვნაში თითოეული ხიმინჯის სიღრმის ბოლომდე გამაგრების და გაანგარიშების წერტილის 0,5 მ-დან 2,5 მ-მდე გადაჭარბების გამო ბურღვის სიღრმის გადაჭარბების საჭიროების სავალდებულო მითითებით.

45. ამდენად, მხარეთა შორის არსებული ზემოაღნიშნული წერილობითი კომუნიკაციით, რომელიც წინ უძღოდა 2019 წლის 30 ივლისს მე-4 შეთანხმების დადებას, რომლითაც, თავის მხრივ, საბურღ-სატენი ხიმინჯის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება განისაზღვრა 83 აშშ დოლარით, ირკვევა, რომ მოსარჩელე კომპანია მოქმედებდა კეთილსინდისიერად და გულისხმიერად. ვინაიდან თავად ვერ უზრუნველყოფ-

და საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევითი სამუშაოების შესრულებას ლიცენზიის არარსებობისა და შეზღუდული ხარჯთაღრიცხვის გამო, მოპასუხეს სთავაზობდა დამოუკიდებელი კვალიფიციური სპეციალისტებისა და ინჟინრების საქმეში ჩართვას ობიექტური დასკვნის მისაღებად და პრობლემის გადაჭრის მიზნით, ასევე სთავაზობდა დამკვეთს ადგილზე ვითარების გაცნობასა და ბურღვისა და ხიმინჯების დაყენების პროცესზე დასწრებას, შესაბამის უფლებამოსილ წარმომადგენლებთან ერთად.

46. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მხარეთა შორის 2019 წლის 13 ივნისს გაფორმებული №19/011 ხელშეკრულების 4.1.8 ქვეპუნქტის თანახმად, დამკვეთი ვალდებულია უზრუნველყოს გეოდეზიური სამუშაოების ჩატარება ობიექტზე (ხიმინჯის გაბურღვის ადგილმდებარეობის კოორდინატების მონიშვნა და გაბურღული სიღრმეების გადამოწმება) და კვალიფიციერებული წარმომადგენლის დასწრება, სამუშაოების მიმდინარეობის შემოწმება და მიღება-ჩაბარების აქტზე ხელის მოწერა. შესაბამისად, თუ დამკვეთი არ ეთანხმებოდა ან საეჭვოდ მიიჩნევდა სამშენებლო მოედანზე არსებულ ნიადაგის გეოლოგიური თავისებურებების გამო ხიმინჯის მოსაწყობად გარსაცმი მილის შეთანხმებულზე უფრო მეტ სიღრმეზე ჩაყენების საჭიროებას, მას შეეძლო შეთანხმების დადებამდე უზრუნველყო კვალიფიციური სპეციალისტებისა და ინჟინრების მონაწილეობა გეოლოგიური ფაქტობრივი მდგომარეობის უკეთ შესასწავლად და ობიექტური დასკვნის მისაღებად.

47. საკასაციო პალატა მიუთითებს ასევე საქმეში წარდგენილ სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს №000638520 დასკვნაზე, სადაც ექსპერტისგან ითხოვენ საინჟინრო-გეოლოგიურ კვლევასა და მიღებული შედეგების შედარებას დანართი №2-ში წარმოდგენილ $X=286098.05$; $Y=4671062.06$ კოორდინატებზე გაბურღული ჭაბურღილის BH-SB1-4-ზე შედგენილ საპროექტო დოკუმენტაციასთან. კითხვა მდგომარეობდა შემდეგში: აღნიშნულ გრუნტებს რა სიღრმემდე ახასიათებს ჩამოშლა და შესაბამისად – 7,85მ აბსოლუტურ ნიშნულამდე (30 გრძ.მ) 1200მ ხიმინჯების ბურღვისას რა სიღრმემდეა გათვალისწინებული გარსაცმი მილების გამოყენება. დასკვნის თანახმად, E- 60 ავტომაგისტრალის ქ. ქუთაისის შემოვლითი გზის სამტრედიამდე მონაკვეთზე მოპასუხის მიერ გადმოცემულ გეოგრაფიულ კოორდინატებზე ჩატარებული ბურღვითი სამუშაოებისა და გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის მონაცემების საფუძველზე შედგენილია ჭაბურღილის ლითოლოგიური სვეტი. ჭაბურღილში გრუნტის წყალი გამოვლინდა 0,6მ სიღრმეზე, დამყარების დონე 0,5 მეტრზეა. მოხდა გაბურღული ჭაბურღილის ლითოლოგიური სვეტის შედარება შპს „ჯ-ის“ ტექნიკურ ანგარიშში წარმოდგენილ BH-SB1-4-ის ლი-

თოლოგიურ სვეტთან. გაბურღული ჭაბურღილის და შპს „ჯ-ის“ მიერ ტექნიკურ ანგარიშში წარმოდგენილი BH SB1-4-ის ლითოლოგიური სვეტები ძირითადად იდენტურია, მათ შორის სხვაობა უმნიშვნელოა და განპირობებულია გრუნტების გენეზისით. გაბურღული ჭაბურღილის ლითოლოგიური ჭრილიდან გამომდინარე დასკვნის თანახმად, 30მ სიღრმემდე ბურჯებისთვის ჭაბურღილების ბურღვა უნდა განხორციელდეს საცავი მიწების გამოყენებით (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-18 პუნქტი).

48. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აღნიშნული ექსპერტიზის დასკვნით დასტურდება გარსაცმი მიწების 20მ-ზე მეტ სიღრმეზე დაყენების აუცილებლობა, რომელზეც მიუთითებდა შემსრულებელი და რაც გახდა სწორედ მხარეთა შორის დადებული მე-4 შეთანხმებით ფასის გაზრდის საფუძველი. შესაბამისად, აღნიშნული დასკვნა აქარწყლებს მოპასუხის შედავებას, რომ იგი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს.

49. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სახეზეა მოპასუხისთვის მოსარჩელის მიერ შესრულებული სამუშაოს ანაზღაურების საფუძველი.

50. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ნარდობის ხელშეკრულებით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს რთული და მოცულობითი ხასიათის სამუშაოს შესრულება. ასეთ შემთხვევაში ნარდობის ხელშეკრულებას თან ერთვის სამუშაოთა წარმოების ტექნიკური და საპროექტო დოკუმენტაცია (ნარდობის საგნის ტექნიკური დახასიათება – ხარჯთაღრიცხვა). ხარჯთაღრიცხვა მოიცავს სამუშაოების ცალკეულ ეტაპების, სახეებისა და დანახარჯების მიხედვით, ანაზღაურების რაოდენობის ცალ-ცალკე და საბოლოო შეფასებას (ჯამს). ხარჯთაღრიცხვა შეიძლება იყოს ორი სახის: 1) მყარი, როცა ზუსტადაა განსაზღვრული ხარჯებისა და საზღაურის ოდენობა, რომელიც შემკვეთმა უნდა გადაუხადოს მენარდეს შესრულებული სამუშაოსათვის და 2) მიახლოებითი, რომელიც სამუშაოთა მიმდინარეობის პროცესში შეიძლება გაიზარდოს ან შემცირდეს.

51. სსკ-ის 631-ე მუხლის თანახმად, თუ მენარდე მიახლოებით ხარჯთაღრიცხვას მნიშვნელოვნად გადააჭარბებს, მას შეუძლია მოითხოვოს მხოლოდ შეთანხმებული საზღაური, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა გადახარჯების წინასწარ გათვალისწინება შეუძლებელი იყო. მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის ისეთი გაზრდის შესახებ, რომლის გათვალისწინებაც შეუძლებელი იყო ხელშეკრულების დადებისას, მენარდემ დაუყოვნებლივ უნდა შეატყობინოს შემკვეთს. თუ შემკვეთი წყვეტს ხელშეკრულებას ხარჯთაღრიცხვის გაზრდის გამო, მაშინ იგი ვალდებულია აანაზღაუროს შესრულებული სამუშაო მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის მიხედვით.

52. მითითებული ნორმის მიხედვით, მენარდეს შეუძლია მოითხოვოს გადახარჯვის ანაზღაურება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს შემდეგი წინაპირობები: ა. მხარეები შეთანხმდნენ შესრულებული სამუშაოს ანაზღაურებაზე მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის მიხედვით; ბ. მენარდემ მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვას მნიშვნელოვნად გადააჭარბა; გ. მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის გაზრდის გათვალისწინება შეუძლებელი იყო ხელშეკრულების დადებისას; დ. მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის გაზრდის შესახებ მენარდემ დაუყოვნებლივ შეატყობინა შემკვეთს.

53. სამოქალაქო კოდექსის 631-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგის მისაღებად აუცილებელია, რომ ყველა ზემოაღნიშნული პირობა ერთდროულად არსებობდეს. ამასთან, უპირველესად, სასამართლომ უნდა შეამოწმოს, არსებობს თუ არა მხარეთა შეთანხმება შესრულებული სამუშაოს ანაზღაურებაზე მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის მიხედვით, ვინაიდან ზემოხსენებული ნორმა განსაზღვრავს სწორედ მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის გადაჭარბების სამართლებრივ შედეგებს. საერთოდ, ხარჯთაღრიცხვა არის სპეციალური დოკუმენტი, რომელიც გამოიყენება ნარდობის ხელშეკრულების ფასის განსაზღვრისათვის რთული სამუშაოების შესრულებისას. ხარჯთაღრიცხვა შეიძლება იყოს მყარი (როცა ზუსტადაა განსაზღვრული საზღაურის ოდენობა, რომელიც შემკვეთმა უნდა გადაუხადოს მენარდეს შესრულებული სამუშაოსათვის) და მიახლოებითი (რომელიც სამუშაოების მიმდინარეობის პროცესში შეიძლება გაიზარდოს ან შემცირდეს). თუ ხარჯთაღრიცხვა მიახლოებითია და მენარდე მას მნიშვნელოვნად გადააჭარბებს, აღნიშნულის თაობაზე მან დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს შემკვეთს. ასეთი ვალდებულების მენარდისათვის დაკისრების არსი მდგომარეობს იმაში, რომ თუკი მენარდე არ შეატყობინებს შემკვეთს ხარჯთაღრიცხვის მნიშვნელოვნად გაზრდის შესახებ და გააგრძელებს სამუშაოს შესრულებას, შემდეგში იგი კარგავს უფლებას, შემკვეთისაგან მოითხოვოს ფასებს შორის სხვაობის ანაზღაურება. მას შემდეგ, რაც შემკვეთი მენარდისაგან მიიღებს შეტყობინებას მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის მნიშვნელოვნად გადაჭარბების შესახებ, მას შეუძლია, მოითხოვოს ნარდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაოს შესრულება, თუ იგი თანახმაა, გადაიხადოს გაზრდილი ანაზღაურება. იმ შემთხვევაში, თუ შემკვეთი არ მოისურვებს გაზრდილი ანაზღაურების გადახდას, მას შეუძლია, შეწყვიტოს ხელშეკრულება ხარჯთაღრიცხვის გაზრდის გამო. მითითებული საფუძვლით ხელშეკრულების შეწყვეტის შემთხვევაში, შემკვეთი ვალდებულია, აანაზღაუროს შესრულებული სამუშაო მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის მიხედვით (იხ. სუსგ საქმე №ას-888-834-2012, 30 დეკემბერი,

2013 წელი).

54. განსახილველ შემთხვევაში მხარეთა შორის 21.06.2019 წლის შეთანხმების მე-7 პუნქტით [13.06.2019 წლის ხელშეკრულების 3.1 პუნქტის მიხედვით, არა უმეტეს 20მ გარსაცმის მქონე საბურღი-სატენი ხიმინჯის 1 წრფივი მეტრის დაყენების ღირებულება შეადგენს 70 აშშ დოლარს. თუ ნიადაგის გეოლოგიური თავისებურებების გამო, სამშენებლო მოედანზე გარსაცმი მიღების გამოყენებით რკინაბეტონის საბურღი-სატენი ხიმინჯების დაყენებისას საჭირო გახდება მათი დამაგრება 20მ სიღრმეზე მეტად, ეს გამოიწვევს ხელშეკრულების ღირებულების გაზრდას და მხარეები დამატებით შეთანხმდებიან ახალ ფასზე] გათვალისწინებული იყო სწორედ მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვით სამუშაოების წარმოება 20მ-ზე მეტ სიღრმეზე ხიმინჯების დაყენებისას. როგორც მოსარჩელე კომპანიის 2019 წლის 15 ივლისის წერილიდან ირკვევა, 2019 წლის 8 ივლისს მე-9 ფუძის ფუნდამენტთან ხიმინჯების სამუშაოების ჩატარებისას, ჭაბურღილის კედლების ჩამოშლის გამო, შეთანხმებული 20-მეტრიანი სამაგრი მიღების ნაცვლად, მოსარჩელე კომპანია იძულებული გახდა დაეყენებინა სამაგრი მილები მთელ საპროექტო სიღრმეზე (31.5მ), ხოლო 2019 წლის 10 ივლისს, მე-7 ფუძის ფუნდამენტთან ხიმინჯის სამუშაოების ჩატარებისას, მოსარჩელე კომპანია იძულებული გახდა გამოეყენებინა სამაგრი მილები 25მ სიღრმემდე, არმოკარკასის დაყენებით და ბეტონის ჩასხმით. ამდენად, 20მ-ზე მეტ სიღრმეზე გარსაცმი მიღების გამოყენების თაობაზე ანუ მიახლოებითი ხარჯთაღრიცხვის გადაჭარბების თაობაზე მოსარჩელე კომპანიამ დაიცვა სსკ-ის 631.2 მუხლით გათვალისწინებული პირობა და ამის შესახებ დაუყოვნებლივ – 2019 წლის 15 ივლისს აცნობა დამკვეთს.

55. დამკვეთს, ხარჯთაღრიცხვის მნიშვნელოვნად გაზრდის გამო, სსკ-ის 631.2 მუხლის შესაბამისად, ხელშეკრულების შეწყვეტა არ მოუთხოვია, პირიქით, მხარეები 2019 წლის 30 ივლისს შეთანხმდნენ გაზრდილ ფასზე.

56. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ნარდობა, როგორც კონსენსუალური ხელშეკრულება, მოიცავს არა მხოლოდ შესრულებული სამუშაოს შედეგს, არამედ სამუშაოს შესრულების მიმდინარეობის პროცესს, რომელშიც ორივე მხარე თანაბარი პასუხისმგებლობით უნდა მონაწილეობდეს იმ უფლება-მოვალეობათა კეთილსინდისიერად განსახორციელებლად, რაც სახელშეკრულებო ბოჭვის ფარგლებში ერთმანეთის მიმართ აკისრიათ.

57. გამომდინარე იქედან, რომ არ დასტურდება მხარეთა შორის დადებული გარიგების ბათილობის საფუძველი, ხოლო მოსარჩელეს დაცული აქვს სსკ-ის 631-ე მუხლით გათვალისწინებული წინაპირობები, მოსარჩელეს უნდა აუნაზღაურდეს მის მიერ შესრულებული სამუშაოს

ღირებულება 40 879,43 აშშ დოლარის ოდენობით. მოპასუხეს ასევე უნდა დაეკისროს პირგასამტეხლო 4578 აშშ დოლარის ოდენობით (შესრულებული სამუშაოს გადაუხდელი ღირებულებიდან ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 81,75 აშშ დოლარი x 56 დღეზე).

58. სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადანყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადანყვეტილება იურიდიულად არ არის საკმარისად დასაბუთებული.

59. სსსკ-ის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო საქმეზე გადანყვეტილებას თვითონ მიიღებს, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადანყვეტილების გაუქმებისა და საქმის ხელახლა განსახილველად სააპელაციო სასამართლოში დაბრუნების საფუძვლები. ამავე კოდექსის 412.1 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადანყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. მოცემულ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ არ არსებობს ამგვარი საფუძვლები და არ არის საჭირო მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა, შესაბამისად, საკასაციო პალატა უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადანყვეტილება.

60. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს; უნდა გაუქმდეს გასაჩივრებული გადანყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმისა და შეგებებული სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილების ნაწილში და ახალი გადანყვეტილებით მოსარჩელის სარჩელი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს; მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს 40 879,43 აშშ დოლარისა და პირგასამტეხლოს სახით, 4 578 აშშ დოლარის გადახდა, ხოლო შეგებებული სარჩელი ხელშეკრულების ბათილად ცნობის ნაწილში არ უნდა დაკმაყოფილდეს; დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული გადანყვეტილება უნდა დარჩეს უცვლელი.

61. სსსკ-ის 53.1. მუხლის პირველი და მე-2 ნინადადებების საფუძველზე [იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადანყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადანყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელ-

ზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს 9 334 ლარის გადახდა ამ უკანასკნელის მიერ სარჩელსა და საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა ღ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. შპს „L. C. L.“-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 15 ივლისის გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმისა და შეგებებული სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილების ნაწილში და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. შპს „L. C. L.“-ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
4. შპს „ი-ის“ შპს „L. C. L.“-ის სასარგებლოდ დაეკისროს 40 879,43 აშშ დოლარის გადახდა;
5. შპს „ი-ის“ შპს „L. C. L.“-ის სასარგებლოდ დაეკისროს პირგასამტეხლოს სახით, 4 578 აშშ დოლარის გადახდა;
6. შპს „ი-ის“ შეგებებული სარჩელი ხელშეკრულების ბათილად ცნობის ნაწილში არ დაკმაყოფილდეს;
7. დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელი;
8. შპს „ი-ის“ (ს.კ. ...) შპს „L. C. L.“-ის (ს.კ. ...) სასარგებლოდ დაეკისროს 9 334 ლარის გადახდა ამ უკანასკნელის მიერ სარჩელზე და საკასაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად;
9. საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

5. გადაზიდვა-გადაყვანა

გადაზიდვის ხელშეკრულებით შეთანხმებული საზღაურის დაკისრება

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-750-2022

6 ოქტომბერი, 2023 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა**

**შემადგენლობა: ლ. მიქაბერიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მ. ერემაძე,
ვ. კაკაბაძე**

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. შპს „ს. ფ-ამ“ (შემდგომ – მოსარჩელე, აპელანტი, კასატორი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში გ. ც-ის (შემდგომ – მოპასუხე, მონინალ-მდეგე მხარე) მიმართ და მოითხოვა 4 416.79 ლარის მოპასუხისათვის დაკისრება.

სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელის განმარტებით, თურქეთიდან ტრანსპორტირებული პროდუქცია მოპასუხემ განაბაჟა მოსარჩელის ტერმინალში და გაიტანა 29.12.2016 წელს, რაც დასტურდება სასაქონლო დეკლარაციითა და ინვოისით. ადრესატი (მიმღები) ვალდებული იყო ტვირთის გადაზიდვისა და სატერმინალო მომსახურების ღირებულება მოპასუხისათვის გადაეხადა. მას ბოლო გადახდის ვადა ჰქონდა 2016 წლის 30 დეკემბერს, თუმცა, მოპასუხეს ამ დრომდე ნაკისრი ვალდებულება არ შეუსრულებია.

მოპასუხის პოზიცია:

3. მოპასუხემ წარდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მოპასუხის ტერმინალიდან მას არანაირი პროდუქცია არ გაუტანია. სასაქონლო დეკლარაცია, რომელიც ერთვის სარჩელს, მისთვის უცნობია, მისი შევსების დროს გამოყენებულია მისი პირადობის ნომერი. მოპასუხის განმარტებით 18.11.2019 წელს დაბეჭდილ „ინვოისზე“ მისი ხელმოწერა არ არის. ამასთან, არანაირი შეტყობინება დავალიანების დაფარვასთან დაკავშირებით, 19.11.2019 წელს არ მიუღია. მოპა-

სუხის მტკიცებით, ვიდეო ჩანაწერის მოპოვება შეუძლებელია, ასევე, ელ. ხელმოწერის კალიგრაფიული ექსპერტიზის ჩატარება მოსარჩელე მხარის მიზეზით ვერ მოხერხდა.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2021 წლის 29 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

5. ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილება მოსარჩელემ სააპელაციო წესით გაასაჩივრა და სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივსამართლებრივი დასაბუთება:

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 30 მარტის განჩინებით, აპელანტის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 29 ივლისის გადაწყვეტილება.

7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად არ მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ ტვირთი მოპასუხის სასარგებლოდ გადაზიდა და 2016 წლის 29 დეკემბერს ამ უკანასკნელმა ტერმინალიდან გაიტანა კუთვნილი პროდუქცია. პალატის განმარტებით, საქმის მასალებით უტყუარად და უცილობლად არ დასტურდებოდა მოპასუხის მიერ მოსარჩელის ტერმინალიდან ნივთების/პროდუქციის გატანის ფაქტი, კერძოდ, მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი „ინვოისზე“ ელექტრონული ხელმოწერის მოპასუხის მიერ შესრულების დასადასტურებლად სასამართლოს მიერ დანიშნული კალიგრაფიული ექსპერტიზის ჩატარება ვერ მოხერხდა, რაც არ იყო გამოწვეული მოპასუხის მიზეზით; შემოსავლების სამსახურში გაგზავნილი/არსებული დოკუმენტები, თავად მოსარჩელის მხრიდან იყო შევსებული; საგადახდო დავალებით და მოპასუხის სახელზე შევსებული საშემოსავლო დოკუმენტაციის საფუძველზე გაფორმებული და გადმოზიდული საქონლის ღირებულების საფასური გადაიხადა სხვა პირმა, კერძოდ, ბ. ბ-მა 2016 წლის 30 დეკემბერს; შემოსავლების სამსახურის მიერ სასამართლოში წარმოდგენილ დოკუმენტებში მოპასუხის ნაცვლად, მითითებულია სხვადასხვა სახელი და გვარი; საქმეზე არ მოიპოვება პროდუქციის გატანის ან/და ელ. ხელმოწერის დასმის დასადასტურებლად რაიმე ვიდეო ჩანაწერი.

8. ამ ფაქტობრივი გარემოებების პირობებში, რაკი მოპასუხემ სადავო გახადა მოსარჩელესთან სახელშეკრულებო ურთიერთობაში შესვლა და ნების გამოვლენის ნამდვილობის ფაქტი, სწორედ მოსარჩელე იყო ვალდებული ემტკიცებინა, რომ მან მოპასუხის შეკვეთით და მის სასარგებლოდ ტვირთი გადაზიდა. მოსარჩელემ კი, სასარჩელო მოთ-

ხოვნის საფუძვლიანობის დასტურად წარმოდგენილი „ინვოისით“, საგადასახადო დეკლარაციითა და დავალიანების შესახებ ცნობით, რომელსაც მოპასუხე შეედავა, ვერ დაადასტურა, სადავო ფაქტი. შესაბამისად, პალატამ დაასკვნა, რომ მოპასუხე ვალდებული არ იყო გადაზიდვისა და სატერმინალო მომსახურების ღირებულება გადაეხადა.

კასატორის მოთხოვნა:

9. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოსარჩელემ წარადგინა საკასაციო საჩივარი, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

10. კასატორის პრეტენზიის მიხედვით, იმ პირობებში, როდესაც საქმეში წარმოდგენილია ხელმოწერილი დოკუმენტი, სწორედ მოპასუხის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენდა მასზე ხელმოწერის ნამდვილობის გაქარწყლება. ამ უკანასკნელს, გარდა საკუთარი განმარტებისა, სასამართლოსთვის არ წარუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რომელიც გააბათილებდა საქმეში არსებულ წერილობით მტკიცებულებას. შესაბამისად, პრეტენზია იმასთან დაკავშირებით, რომ მის მიერ არ არის შესრულებული ხელმოწერა სადავო დოკუმენტზე, დაუსაბუთებელია. რეალურად, თბილისის საქალაქო სასამართლომ და შემდეგ სააპელაციო სასამართლომ მოსარჩელეს მხოლოდ იმიტომ უთხრა უარი სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, რომ მოპასუხემ სადავო გახადა ხელმოწერის ნამდვილობა ინვოისზე. სსიპ სამხარაულის ექსპერტიზის ბიურომ ტექნიკურად ვერ შეძლო ექსპერტიზის ჩატარება. თბილისის საქალაქო სასამართლომ, იმის გამო რომ ექსპერტიზა ვერ ჩატარდა, ინვოისზე არსებული ხელმოწერა მიიჩნია არავალიდურად, რაც არის სრული უგულებელყოფა მტკიცების ტვირთის განაწილების არსებული სტანდარტის.

11. ამასთან, მნიშვნელოვანია, რომ ინვოისის გარდა, მოპასუხე ადრესატად მითითებულია სსიპ შემოსავლების სამსახურის არაერთ დოკუმენტში. ასევე, მოპასუხემ გადაიხადა გადასახადები სახელმწიფო ბიუჯეტში. შემოსავლების სამსახურის დეკლარაციაში იმპორტიორად მითითებულია მოპასუხე, მისი პირადი ნომერი და მისამართი. ამ დეკლარაციაში მითითებულია შემოტანილი ტვირთის სახეობები და სახელმწიფო ბიუჯეტისთვის გადასახდელი თანხების ოდენობა. დეკლარაციაში აღნიშნულია, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტისთვის გადასახდელი თანხა 8075 ლარია. სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ საგადასახადო კოდექსით დადგენილი გადასახადების გადახდა ადასტურებს სწორედ იმ ფაქტს, რომ ტვირთი ნამდვილად გადაიზიდა – შემოვიდა საქართველოში, განბაჟდა და ტვირთის მიმღები სწორედ მოპასუხე იყო. ის თუ მოპასუხის დავალებით და მასთან შეთანხმებით, გადასახადი უშუალოდ სხვა პირმა გადაიხადა, ეს არ ცვლის ფაქტს, რომ ტვირთი მოპა-

სუხის სასარგებლოდ გადაიზიდა.

12. სსიპ შემოსავლების სამსახურის გამარტივებულ დეკლარაციაში დაფიქსირებულია გადაზიდვების საფასურის ოდენობა, რასაც მოსარჩელე ედავება მოპასუხეს. დეკლარაციაში მითითებულია, რომ გადაზიდვის ღირებულება არის 4356.79 ლარი. ეს თანხა მითითებულია ინვოისშიც. ინვოისი ერთვის სარჩელს. როგორც აღინიშნა, გამარტივებული დეკლარაცია არის სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ შექმნილი დოკუმენტი, რომლის საფუძველზეც მოპასუხემ თანხა სახელმწიფო ბიუჯეტში გადაიხადა. გარდა შემოსავლების სამსახურის დეკლარაციისა, მოპასუხე დაფიქსირებულია არაერთ სხვა დოკუმენტში, მაგალითად, საქმეს ერთვის სსიპ შემოსავლების სამსახურიდან გამოთხოვილი ინფორმაცია მოპასუხის მიერ საქართველოში ტვირთების შემოტანის შესახებ.

13. სასამართლომ არასათანადო ყურადღება მიაქცია იმ ფაქტს, რომ მოპასუხე მითითებული არის არამხოლოდ სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ შექმნილ დოკუმენტებში, არამედ თურქეთის რესპუბლიკაში შექმნილ თურქულენოვან დოკუმენტებშიც. შესაბამისად, მოპასუხე ადრესატად მითითებული იყო ჯერ კიდევ თურქეთში, სანამ ტვირთი გამოიგზავნებოდა საქართველოში. მისი ხელმოწერაა საბაჟო დეპარტამენტში საქონლის გაფორმებისათვის წარდგენილი დოკუმენტების შესახებ განაცხადზეც. ამდენად, საქმეში წარმოდგენილი არაერთი მტკიცებულებით დასტურდებოდა სადავო ფაქტი, რის გამოც არ არსებობდა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველი.

სამოტივაციო ნაწილი:

14. საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლისა და საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ის დაუსაბუთებელია და უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

15. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომ – სსსკ-ის) 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურსამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებთან მიმართებით არ წარმოუდგენიათ

დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

16. მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, მოპასუხისათვის გადაზიდვისა და სატერმინალო მომსახურების საზღაურის დაკისრების მოთხოვნა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომ – სსკ-ის) 668-ე (გადაზიდვის ხელშეკრულებით გადამზიდველი ვალდებულია შეთანხმებული საზღაურის გადახდით გადაიტანოს ტვირთი ან გადაიყვანოს მგზავრი დანიშნულების ადგილზე) და 629.1 (ნარდობის ხელშეკრულებით მენარდე კისრულობს შეასრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სამუშაო, ხოლო შემკვეთი ვალდებულია გადაუხადოს მენარდეს შეთანხმებული საზღაური) მუხლებს ეფუძნება.

17. ამ სამართლებრივი შედეგის მისაღებად შესრულებული უნდა იყოს შემდეგი წინაპირობები: ა) მხარეთა შორის დადებული უნდა იყოს შესაბამისი ხელშეკრულება; ბ) მოსარჩელეს განეული უნდა ჰქონდეს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მომსახურება; გ) მოპასუხეს არ უნდა ჰქონდეს ანაზღაურებული შესრულებული სამუშაო.

18. შესაგებლით მოპასუხემ სადავო გახადა პირველი და მეორე გარემოება, კერძოდ, მოპასუხე უარყოფს მოსარჩელესთან სახელშეკრულებო ურთიერთობას. მისი მტკიცებით, მოსარჩელეს მისთვის არც გადაზიდვის მომსახურება გაუწევია და არც ტერმინალიდან გაუტანია მოპასუხეს გზავნილი.

19. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს მოპასუხის ამ მტკიცებას და მიიჩნევს, რომ მოსარჩელემ სათანადო და განკუთვნილი მტკიცებულებებით დაადასტურა სამართლებრივი შედეგის განმაპირობებელი წინაპირობები, კერძოდ, მოპასუხესთან სახელშეკრულებო ურთიერთობის არსებობასა და მომსახურების განევის ადასტურებს მომსახურების საფასურის გადასახდელად გამოწერილ ინვოისზე მოპასუხის ხელმოწერა (ინვოისზევეა მითითებული მოპასუხის პირადი ნომერი), გარდა ამისა, შემოსავლების სამსახურიდან წარმოდგენილია დოკუმენტები, მათ შორის, სასაქონლო საბაჟო დეკლარაცია (№ 11115/A24024) და საბაჟო ღირებულების გამარტივებული დეკლარაცია, სადაც დეტალურადაა განერილი ტვირთის დასახელება, ფასი და ა.შ., ხოლო ტრანსპორტირების ხარჯად მითითებულია სწორედ 4356.79 ლარი, დეკლარაციას ხელს აწერს მოპასუხე. გარდა ამისა, წარმოდგენილია ტვირთის ღირებულების გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტი, სადაც, მართალია, გადახდას ასრულებს მესამე პირი (ხ. ბ-ი), თუმცა საგადახდო დავალებაში მითითებულია, რომ გადახდა სრულდება მოპასუხის სასარგებლოდ, დოკუმენტში მითითებულია მოპასუხის პირადი ნომერიც. საქმეში წარმოდგენილია საბაჟო დეპარტამენტში საქონლის გაფორმებისათვის წარდგენილი დოკუმენტების შესახებ მოპასუხის განაცხადი.

დი, რომელსაც თავად აწერს ხელს. უფრო მეტიც, მოპასუხის მტკიცებაც, რომ ის მოსარჩელესთან სახელშეკრულებო ურთიერთობაში არ შესულა და არც ტვირთი არ მიუღია, აქარწყლებს საქმეში წარმოდგენილი ტვირთის გამოგზავნამდე თურქეთის რესპუბლიკაში შექმნილი თურქულენოვანი დოკუმენტები, სადაც ადრესატად სწორედ მოპასუხეა მითითებული (იხ. 121-126). მოპასუხის შედავების მიხედვით, ამ დოკუმენტების ნაწილზე მოპასუხის სახელი და გვარი შეცდომით არის დაფიქსირებული (გ. ც-ის ნაცვლად მითითებულია გ. ც-ლი, გ. ს-ლი და სხვა). საკასაციო პალატა აღნიშნულთან დაკავშირებით მიუთითებს, რომ, რაკი დოკუმენტებზე სახელი და გვარი თურქულ ენაზეა მითითებული, ქართული სახელისა და გვარის დანერისას, შესაძლოა, გარკვეული ასოები შეცდომით იყოს მითითებული, თუმცა ეჭვს, რომ დოკუმენტები სწორედ მოპასუხის სახელზეა შევსებული ამყარებს ის ფაქტიც, რომ მათში სახელის და გვარის გარდა, მოპასუხის პირადი ნომერიცაა მითითებული.

20. საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს მოპასუხის შედავებას „ინვოისზე“ თავისი ხელმოწერის არანამდვილობასთან დაკავშირებით. სსსკ-ის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. დასახელებული ნორმა წარმოადგენს მტკიცების ტვირთის მხარეთა შორის განაწილების ზოგად, პროცესუალურ სტანდარტს და ადგენს ვალდებულ პირს, რომელმაც მტკიცების საგანში შემავალი ფაქტი სათანადო გარემოებებზე მითითებითა და დასაშვები მტკიცებულებების წარდგენით უნდა დაადასტუროს. მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელემ წარმოადგინა მოპასუხის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტები. მოპასუხის მტკიცებით, წარმოდგენილ საბუთებზე ხელმოწერა მას არ შეუსრულებია. შესაბამისად, სწორედ მოპასუხის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენდა სადავო დოკუმენტებზე მოპასუხის ხელმოწერის ნამდვილობის გაქარწყლება (იხ. სუსგ №ას-1207-1127-2017, 19.09.2018.; №ას-1061-2019, 25.02.2021 წელი). საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის პრეტენზიას, რომ, ექსპერტიზის ჩატარების შეუძლებლობის მიუხედავად, აღნიშნული ფაქტი სასამართლოს მოპასუხის პოზიციის დამადასტურებელ გარემოებად არ უნდა მიეჩნია. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნულ ბიუროს პასუხის თანახმად, სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს მოკლებულია შესაძლებლობას ჩაატაროს სასამართლოს მიერ 2021 წლის 22 აპრილის განჩინებით დანიშნული ხელწერის ექსპერტიზა ელექტრონულ ხელმოწერა. იმ პირობებში, როდესაც კასატორის მოწინააღმდეგე მხარეს, გარდა საკუთარი განმარტებისა, სასამართლოსთვის არ წარუდ-

გენია რაიმე მტკიცებულება, რომელიც გააბათილებდა საქმეში არსებულ წერილობით მტკიცებულებებს, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ პრეტენზია იმასთან დაკავშირებით, რომ მოპასუხის მიერ არ არის შესრულებული ხელმოწერა სადავო დოკუმენტებზე, გასაზიარებელი არ არის.

21. საკასაციო პალატა, კიდევ ერთხელ გაამახვილებს ყურადღებას მტკიცების ტვირთის მხარეთა შორის გადანაწილებაზე და განმარტავს, რომ სსსკ-ის 102-ე მუხლის მიხედვით, მოსარჩელემ უნდა ამტკიცოს ის გარემოებები, რომლებზედაც დაფუძნებულია სასარჩელო მოთხოვნა, ხოლო მოპასუხემ გარემოებები, რომლებსაც მისი შესაგებელი ემყარება. მტკიცების ტვირთი არის სამოქალაქო სამართალწარმოებაში საქმის სწორად გადანყვეტისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტების დამტკიცების მოვალეობის დაკისრება მხარეებზე, რომლის შესრულება უზრუნველყოფილია მატერიალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით არახელსაყრელი გადანყვეტის შემთხვევების გამოტანით იმ მხარის მიმართ, რომელმაც ეს მოვალეობა სათანადოდ არ (ვერ) შეასრულა. მხარეთა მტკიცებითი საქმიანობის საბოლოო მიზანი – ესაა სასამართლოს დარწმუნება საქმის სწორად გადანყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობაში. სასამართლოს დაურწმუნებლობა კი, მხარისათვის არახელსაყრელ შედეგს იწვევს. მტკიცების ტვირთი დამოკიდებულია არა მხარის როლზე პროცესში, არამედ მოთხოვნის საფუძველზე. ის ვინც ითხოვს ვალდებულების შესრულებას, უნდა დაამტკიცოს მოთხოვნის საფუძვლის არსებობა არა მხოლოდ მაშინ, როდესაც იგი ითხოვს თავისი მოთხოვნის შესრულებას, ან აღიარებას, არამედ მაშინაც, როდესაც იგი თავს იცავს მოწინააღმდეგე მხარის ნეგატიური აღიარებითი სარჩელისაგან (მოთხოვნისაგან). მტკიცების ტვირთისაგან უნდა გაიმიჯნოს ფაქტების მითითების ტვირთი, როგორც მხარის ფაქტობრივი მოვალეობა. მხარეები სსკ-ის მე-4 მუხლის თანახმად სრულიად თავისუფალი არიან მიუთითონ ნებისმიერ ფაქტზე. ეს მათი უფლებაა, მაგრამ მათ მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასება, ე.ი. იმის დადგენა და გარკვევა, თუ რამდენად ასაბუთებენ ეს ფაქტები იურიდიულად მხარეთა მოთხოვნებს და შესაგებელს – ეს უკვე სასამართლოს პრეროგატივაა. ამასთან, საკმარისი არ არის, რომ მხარემ ზოგადად გამოთქვას მოსაზრება საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებაზე, მაგალითად, განაცხადოს, რომ იგი მთლიანად უარყოფს მეორე მხარის მიერ მოხსენებულ საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს. მხარის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები კონკრეტულად და დეტალურად უნდა ჩამოყალიბდეს და ეხებოდეს საქმის გადანყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოებას. მხარეთა მიერ წარმოდგენილი ახსნა-განმარტებები უნდა იყოს დასაბუთებული

და ეხებოდეს იმ გარემოებებს, რომლებსაც უშუალო კავშირი აქვს დავასთან. მოსარჩელემ, როგორც წესი, უნდა დაამტკიცოს ყველა გარემოება, რომელიც წარმოადგენს მოთხოვნის წარმოშობის საფუძველს, ხოლო მოპასუხემ კი – ყველა გარემოება, რომელიც წარმოადგენს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველს (იხ. ჰაინ ბიოლინგი, ლადო ჭანტურია, სამოქალაქო საქმეებზე გადაწყვეტილებათა მიღების მეთოდика, თბ., 2003, გვ.64; ასევე შდრ: სუსგ-ებს №ას-1298-2018; 22.03.2019წ.; №ას-1329-2018, 22.02.2019წ.; №ას-1610-2019, 07.02.2020წ).

22. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა ასკვნის, რომ მოსარჩელემ დაამტკიცა თავისი სასარჩელო მოთხოვნის წარმოშობის წინაპირობები, ხოლო მოპასუხემ ვერ დაამტკიცა მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესაგებელში მითითებული გარემოებები.

23. სსსკ-ის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თავად მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველები. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, ვინაიდან საჭირო არაა მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევა, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია, თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება საქმეზე. პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, კერძოდ, გასაჩივრებული განჩინება უნდა გაუქმდეს და სარჩელი დაკმაყოფილდეს – მოპასუხეს უნდა დაეკისროს 4 416.79 ლარის გადახდა მოსარჩელის სასარგებლოდ.

24. სსსკ-ის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, მაშინ მოსარჩელეს ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რაც სასამართლოს გადაწყვეტილებით დაკმაყოფილდა, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. ამავე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილების თანახმად, აღნიშნული წესები შეეხება, აგრეთვე, სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც განიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას. თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწ-

ყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

25. განსახილველ შემთხვევაში, სსსკ-ის 53-ე მუხლის დანაწესის შე-საბამისად, მოპასუხეს დაეკისრება 304.6 ლარის გადახდა მოსარჩელის სასარგებლოდ.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ე ყ ვ ი ტ ა :

1. შპს „ს. ფ-ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 30 მარტის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი ადანაწევრება;
3. შპს „ს. ფ-ის“ სარჩელი დაკმაყოფილდეს;
4. გ. ც-შ დაეკისროს 4 416.79 ლარის გადახდა შპს „ს. ფ-ის“ სასარგებლოდ;
5. გ. ც-შ დაეკისროს 304.6 ლარის გადახდა შპს „ს. ფ-ის“ სასარგებლოდ;
6. განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

6. დავალება

რწმუნებული მძიმარ უფლება-მოვალეობათა კეთილსინდისიერად განხორციელების ვალდებულება

განჩინება საქართველოს სახელმთ

№ას-734-2021

26 დეკემბერი, 2023 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: თ. ზამბახიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
გ. მიქაუტაძე,
რ. ნადარაია

დავის საგანი: ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, მესაკუთ-
რედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. ა. ა-ნმა (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „პირველი მოსარჩელე“) და ი. ა-ნმა (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „მეორე მოსარჩელე“, პირველ მოსარჩელესთან ერთად მოხსენიებული, როგორც „მოსარჩელები“ ან „კასატორები“) სარჩელი აღძრეს სასამართლოში ნ. ა-ნის (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „მოპასუხე“) მიმართ და მოითხოვეს მოსარჩელებსა და მოპასუხეს შორის 14.06.2017 წელს უძრავ ქონებაზე, ს/კ: ... (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „უძრავი ქონება“), დადებული ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და უძრავი ქონების 128400 კვ.მ-ის 1/7 ნაწილის მესაკუთრედ – პირველი მოსარჩელის, 1/7 ნაწილის მესაკუთრედ კი – მეორე მოსარჩელის ცნობა.

2. სარჩელის საფუძვლები:

2.1. ბ. კ-ძე (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „მოპასუხის შვილი“) არის მოსარჩელეთა ნათესავი. პირველ მოსარჩელეს მასთან ჰქონდა მამაშვილური ურთიერთობა. მოპასუხის შვილს აძლევდნენ ყველა სახის მინდობილობას, თუმცა ერთ წელზე მეტია, მათ შორის ურთიერთობა დაიძაბა. როდესაც პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხის შვილს კარგი ურთიერთობა ჰქონდათ, პირველმა მოსარჩელემ თავისი კუთვნილი მიწის ნაკვეთები, რომლებიც შეიძინა, პირდაპირ მის სახელზე გააფორმა. პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხის შვილს შორის არა-

ერთი დავა არსებობს. ერთ-ერთი სარჩელი უკვე რამდენიმე თვეა განსახილველად იმყოფება ქუთაისის საქალაქო სასამართლოში. სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით დაყადაღებულია მოპასუხის შვილის საკუთრებაში არსებული ქონება.

2.2. ვინაიდან პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხის შვილს შორის ურთიერთობის დაძაბვას მოჰყვა სასამართლოში სარჩელის წარდგენა, პირველმა მოსარჩელემ მოპასუხის შვილს მოსთხოვა თავისი მიწის ნაკვეთების (რომლებიც მოპასუხის შვილის სახელზე ჰქონდა გაფორმებული) დაბრუნება, რაზეც მან უარი განაცხადა. პირველი მოსარჩელისთვის მიწის ნაკვეთების დაბრუნების ნაცვლად, 14.06.2017 წელს მოპასუხის შვილმა ბოროტად გამოიყენა მოსარჩელების მიერ მის სახელზე 10 წლის წინ უვადოდ გაცემული მინდობილობა და მოსარჩელების უძრავი ქონება (128400 კვ.მ მიწის ნაკვეთის 1/7 ნაწილი პირველი მოსარჩელის, 1/7 ნაწილი მეორე მოსარჩელის) აჩუქა თავის დედას – მოპასუხეს, რაზეც მოსარჩელებს არანაირი ნება არ ჰქონიათ გამოვლენილი.

2.3. მართალია, 2007 წელს მინდობილობა მოპასუხის შვილზე გაცემული იყო უძრავი ქონების გასხვისებასთან დაკავშირებით, მაგრამ დიდი ხნის გასვლის გამო მოსარჩელებს არც ახსოვდათ აღნიშნულის შესახებ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, იმის გათვალისწინებით, რომ მოპასუხის შვილთან აქვთ დავა, აუცილებლად გააუქმებდნენ მინდობილობას.

3. მოპასუხის პოზიცია:

3.1. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მის შვილს მოსარჩელეთა ნდობა ბოროტად არ გამოუყენებია. პირველ მოსარჩელეს არ შეუძენია მიწის ნაკვეთები, მათი რეალური მფლობელი და მეპატრონე იმთავითვე მოპასუხის შვილი იყო. პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხის შვილს შორის ურთიერთობა დაიძაბა 3-4 წელია, თუმცა ეს არაფერ შუაშია დავის საგანთან. პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხის შვილს შორის დავა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოში მიმდინარეობს თანხის – 50 000 აშშ დოლარის დაკისრებაზე.

3.2. 2007 წელს, 10 წლის წინ, მოპასუხის შვილის სახელზე პირველი მოსარჩელის მიერ გაფორმებული მინდობილობა მთელი 10 წლის განმავლობაში ძალაში იყო, მის გაუქმებაზე პირველ მოსარჩელეს არც კი უფიქრია. ამ მინდობილობით მოპასუხის შვილს სრული უფლება ჰქონდა, ემოქმედა მინდობილობით განსაზღვრულ ფარგლებში და განეკარგა მასში მითითებული უძრავი ნივთი. მან იმოქმედა კიდევ კანონით განსაზღვრული წესით. რაც შეეხება ნების გამოვლენას, იგი იმ წუთიდან არსებობს, როდესაც მოსარჩელებმა მოპასუხის შვილს მიანდეს, გაყიდოს, გაყიდოს განვადებით, გაცვალოს, გააჩუქოს, დატვირთოს

იპოთეკით მათი კუთვნილი უძრავი ქონება – მიწის ნაკვეთი. შესაბამისად, ამ მინდობილობით მოპასუხის შვილს უფლება მიენიჭა მიმდებარე ნებისმიერ პირთან და შეასრულოს ნებისმიერი მოქმედება ამ დავალებასთან დაკავშირებით. ნიშანდობლივია, რომ ხსენებული მინდობილობა განუსაზღვრელი ვადით გაიცა და ძალაში იყო მის გაუქმებამდე. მოსარჩელეთათვის ცნობილი იყო მინდობილობის არსებობისა და მისი არსის თაობაზე. ჩუქების ხელშეკრულება ნამდვილია, არ არსებობს მისი ბათილობის საფუძვლები.

3.3. მოსარჩელები ითხოვენ ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობას და ამ ფონზე დამსაჩუქრებელთა წარმომადგენელი, მოპასუხის შვილი მოპასუხედ დასახელებული არ არის, რაც კიდევ უფრო დაუსაბუთებელს ხდის სარჩელს. მხარე მიუთითებს მინდობილობის ნაკლზე, შესაბამისად, მოპასუხის შვილი საქმეში ჩართული უნდა იყოს თანამოპასუხედ.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და საფუძვლები:

4. ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 27.06.2019 წლის გადაწყვეტილებით, სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი 14.06.2017 წელს მოსარჩელებსა და მოპასუხეს შორის უძრავი ქონებაზე დადებული ჩუქების ხელშეკრულება და უძრავი ქონების 128400 კვ.მ-ის 1/7 ნაწილის მესაკუთრედ ცნობილ იქნა მეორე მოსარჩელე, 1/7 ნაწილის მესაკუთრედ პირველი მოსარჩელე.

სასამართლოს მითითებით, სადავო ჩუქების ხელშეკრულება არ შეესაბამებოდა გამჩუქებლების ნებას და წარმომადგენელს რეალურად არც აინტერესებდა, გაერკვია ეს საკითხი, რადგან მიაჩნდა, რომ მიწის ნაკვეთი, რომელიც დაურეგისტრირა საკუთარ დედას, ისედაც მას ეკუთვნოდა და მარწმუნებელბთან გართულებული ურთიერთობის გამო, საერთოდ რომ არ დაეკარგა ეს ქონება, გააფორმა ჩუქების ხელშეკრულება. ჩუქების ხელშეკრულების დადება არ გამომდინარეობდა გამჩუქებელთა სურვილიდან, მათი წარმომადგენელი მოქმედებდა მარწმუნებელთა ინტერესების საწინააღმდეგოდ და დასაჩუქრებულთან შეთანხმებით, რამაც რეალური ზიანი მიაყენა მოსარჩელებს. ადგილი აქვს გარიგებას, რომელიც ეწინააღმდეგება ზნეობის ნორმებს, რაც მისი ბათილად ცნობისა და სადავო უძრავი ქონების თავდაპირველი მესაკუთრეების სახელზე აღრიცხვის საფუძველია.

5. გადაწყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით – სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო

ნაწილი და საფუძვლები:

6. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 15.02.2021 წლის გადაწყვეტილებით – სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება; სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. გადაწყვეტილება ეფუძნება შემდეგს:

6.1. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომ მოსარჩელეები, მოპასუხე და მისი შვილი არიან ნათესავები, რომელთა შორისაც წლების განმავლობაში არსებობდა ურთიერთნდობაზე დამყარებული ურთიერთობა. მოსარჩელებსა და მოპასუხის შვილს შორის ბოლო წლების განმავლობაში იმდენად დაიძაბა ურთიერთობა, რომ პირველმა მოსარჩელემ სარჩელიც კი აღძრა მის წინააღმდეგ თანხის დაკისრების მოთხოვნით. 26.07.2017 წელს მოსარჩელებმა გააუქმეს 26.03.2007 წლის მინდობილობა.

6.2. უძრავი ქონება, მდებარე, წყალტუბოს რაიონის სოფელ ..., მიწის ფართი 128400 კვ.მ, სასოფლო-სამეურნეო (სახნავი), ირიცხებოდა 7 პირის – მოპასუხის, მოპასუხის შვილის, ვ. ა-ის, მეორე მოსარჩელის, პირველი მოსარჩელის, ი. კ-ძისა და ნ. ნ-ძის თანასაკუთრებაში.

6.3. 26.03.2007 წელს ვ. ა-მა და მოსარჩელებმა სანოტარო წესით გააფორმეს მინდობილობა, რომლითაც მოპასუხის შვილს მიანიჭეს შემდეგი უფლებამოსილება: გაეყიდა, გაეყიდა განვადებით, გაეცვალა, გაერქუქებინა, დაეტვირთა იპოთეკით მათი კუთვნილი უძრავი ქონება – მიწის ნაკვეთი, მდებარე, წყალტუბოს რაიონში, სოფელ ..., ამასთან დაკავშირებით შეეგროვებინა ყოველგვარი დოკუმენტაცია, განესაზღვრა გასაყიდი ფასი, ვადა, პირობები, მიეღო მათდამი კუთვნილი თანხა, მათი სახელით ხელი მოეწერა ხელშეკრულებებზე: ყიდვა-გაყიდვის, ნასყიდობის ხელშეკრულებაზე გადახდის განვადების პირობით, გაცვლის, გაჩუქების, იპოთეკის, იპოთეკაში ცვლილების შეტანის, იპოთეკის გაუქმების. ყოფილიყო მათი წარმომადგენელი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ქუთაისის სარეგისტრაციო სამსახურში, სანოტარო ბიუროში და სხვა ორგანიზაციაში-დანესებულებაში, იურიდიულ და ფიზიკურ პირებთან, დაედო კანონით გათვალისწინებული ნებისმიერი გარიგება და შეესრულებინა ყოველგვარი მოქმედება ამ დავალებასთან დაკავშირებით. მინდობილობა გაიცა განუსაზღვრელი ვადით.

6.4. 14.06.2017 წელს მოპასუხის შვილმა, როგორც მოსარჩელების წარმომადგენელმა, პირველი მოსარჩელის საკუთრებაში რიცხული – უძრავი ქონების 1/7 ნაწილი და ამავე ქონების მეორე მოსარჩელის საკუთრებაში რიცხული 1/7 ნაწილი აჩუქა მოპასუხეს, მასთან დადებული უძრავი ნივთის ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე.

6.5. ზემოაღნიშნული 14.06.2017 წლის ჩუქების ხელშეკრულება აღი-

რიცხა საჯარო რეესტრში, რის შედეგადაც მოპასუხის საკუთრებაში მთლიანობაში ირიცხება უძრავი ქონების 3/7 ნაწილი.

6.6. 18.01.2021 წლის ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხული რ. ხ-ას ჩვენების თანახმად: მოდავე მხარეებს იცნობს ბავშვობიდან; წყალტუბოს რაიონის სოფელ ... 4 წლის განმავლობაში მუშაობდა მოპასუხის შვილთან; იგი სამუშაოზე ამ უკანასკნელმა მიიყვანა; ამ მიწის ნაკვეთზე მოპასუხის შვილს ჰქონდა სათბურები, რესტორანი და მაღაზია; იგი მუშაობდა სათბურში, სადაც მოჰყავდათ კიტრი და პომიდორი; მოსარჩელებს მისთვის რაიმე დავალება არასოდეს მიუციათ; ისინი ხანდახან სტუმრად მოდიოდნენ მოპასუხის შვილთან. ამავე სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხული რ. ა-ის ჩვენების თანახმად: 2007 წლიდან 2010 წლამდე, მუშაობდა წყალტუბოს რაიონის სოფელ ... მოპასუხის შვილთან; იგი მუშაობდა სათბურში, სადაც მოჰყავდათ კიტრი და პომიდორი; მას ხელფასს მოპასუხის შვილი უხდიდა; მოსარჩელებს მისთვის რაიმე დავალება არასოდეს მიუციათ და ხელფასი არ გადაუხდიათ.

6.7. სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში სსსკ) მე-4 და 102-ე მუხლებზე და აღნიშნა: იმ გარემოების მტკიცების ტვირთი, რომ მოპასუხესთან ჩუქების ხელშეკრულება დაიდო მოსარჩელეთა (მარწმუნებლების) თანხმობის გარეშე, რომ ჩუქება არ წარმოადგენდა მოსარჩელეთა ნებას და გამჩუქებელი მოქმედებდა არაკეთილსინდისიერად, – მოსარჩელეთა მხარეზეა, ვინაიდან ამ გარემოებებს ემყარება სარჩელი. პირველი ინსტანციის სასამართლომ არასწორად გაანალიზა მტკიცების ტვირთი და მითითებული გარემოებების მტკიცების ტვირთის მოპასუხე მხარეზე გადატანით, სადავო საკითხზე მიიღო არასწორი გადაწყვეტილება.

6.8. სარჩელში მითითებული გარემოებების დადასტურების მიზნით მოსარჩელებმა მხოლოდ თავიანთ ახსნა-განმარტებაზე მიუთითეს, რასაც არ ეთანხმება მოპასუხე. როდესაც მოპასუხე მოსარჩელების ახსნა-განმარტებას უარყოფს, ხოლო აღნიშნული ახსნა-განმარტება საქმეში წარმოდგენილი სხვა მტკიცებულებით არ არის გამყარებული, მხოლოდ მოსარჩელეთა ახსნა-განმარტების საფუძველზე სადავო გარემოება დადასტურებულად ვერ მიიჩნევა. მოსარჩელეთა განმარტების საპირისპიროდ სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ თავდაპირველი გარჩევის (მინდობილობის) დადებისას მოსარჩელებს შესწევდათ უნარი, დამოუკიდებლად გამოეყვლინათ ნება, განეგოთ თავიანთი მოქმედების მნიშვნელობა და გაეცნობიერებიათ მისი შედეგები. 26.03.2007 წლის მინდობილობის შინაარსიდან ცალსახად შეიძლება გაკეთდეს დასკვნა, რომ მოსარჩელებმა გამოხატეს ნება, მოპასუხის შვილს გაეჩუქებინა უძრავი ქონება, ხოლო ვის მიმართ განახორციელებდა იგი ამ

მოქმედებას, ეს არც ყოფილა ამ მინდობილობით დათქმული. ასე რომ, სადავო ქმედების (ჩუქების) განხორციელებისას, მოპასუხის შვილს სრული თავისუფლება ჰქონდა კონტრაჰენტის შერჩევის თვალსაზრისითაც.

6.9. სააპელაციო პალატა არ დაეთანხმა მოსარჩელეთა პოზიციას იმის თაობაზე, რომ „ბ. კ-ქმ მარნმუნებლების ნების საწინააღმდეგოდ გააფორმა უძრავი ქონების ჩუქების ხელშეკრულება დედის სახელზე, რითაც ის მოიქცა არაკეთილსინდისიერად“, ვინაიდან ამ გარემოებების დამადასტურებელ მტკიცებულებებზე მოსარჩელები ვერ უთითებენ. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მინდობილობა და ჩუქების ხელშეკრულებაც მიმართული იყო კონკრეტული სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის, შეცვლისა თუ შეწყვეტისაკენ და წარმოადგენდა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში სსკ) 50-ე მუხლით გათვალისწინებულ გარიგებას.

6.10. სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა სსკ-ის 103.1, 107-ე, 104.1, 709-ე მუხლებით. პალატის მითითებით, დასახელებული ნორმების შესაბამისად, ხელშეკრულებიდან გამომდინარე წარმოადგენლობითი უფლებამოსილება შეიძლება არსებობდეს დავალების საფუძველზე. დავალების ხელშეკრულება მიეკუთვნება იმ ხელშეკრულებათა ტიპს, რომელიც დაკავშირებულია სამუშაოს შესრულებასთან. დავალების ხელშეკრულების შემთხვევაში სამართალურთიერთობა ყალიბდება მარნმუნებელსა და რნმუნებულს შორის. მოცემულ შემთხვევაში, 26.03.2007 წელს მოსარჩელების მიერ სანოტარო წესით გაცემულ მინდობილობაში ცალსახად და ნათლად მითითებულია, რომ მოსარჩელებმა მოპასუხის შვილს, სხვა უფლებებთან ერთად, მიანიჭეს წყალტუბოს რაიონის სოფელ ... მდებარე მათი კუთვნილი უძრავი ქონების – მიწის ნაკვეთის გაჩუქების უფლება. ამასთან, დადგენილია, რომ მინდობილობა გაიცა განუსაზღვრელი ვადით. აღსანიშნავია, ქუთაისის სააპელაციო სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხული რ. ხ-ასა და რ. ა-ის ჩვენებებიც, რომელთა თანახმად, სადავო მიწის ნაკვეთს ფლობდა მოპასუხის შვილი, რომელმაც დაასაქმა ისინი მიწის ნაკვეთზე მდებარე სათბურში და უზდიდა ხელფასს. დადგენილია, რომ 14.06.2017 წელს, ანუ ჯერ კიდევ მინდობილობის ძალაში ყოფნის პერიოდში, მოსარჩელების მიერ მის გაუქმებამდე, მოპასუხის შვილმა მოსარჩელების საკუთრებაში რიცხული – უძრავი ქონების 1/7 და 1/7 ნაწილი, ჯამურად 2/7 ნაწილი აჩუქა მოპასუხეს. ამდენად, მოპასუხის შვილმა მართლზომიერად განკარგა მასზე გაცემულ მინდობილობაში მითითებული უფლება. მაშასადამე, მოსარჩელებმა 26.03.2007 წელს სანოტარო აქტით გაცემული მინდობილობის მინიჭებით გამოხატეს ნება, მოპასუხის შვილს აღნიშნული რნმუნე-

ბულების საფუძველზე ემოქმედა მათი სახელით და მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში, სხვა უფლებებთან ერთად, გაეჩუქებინა მარნმუნებლების სახელზე რიცხული უძრავი ქონება, მდებარე წყალტუბოს რაიონის სოფელ ...

6.11. სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ 26.03.2007 წლის მინდობილობის გაფორმებისას მოსარჩელებს ესმოდათ თავიანთი მოქმედების მნიშვნელობა, აცნობიერებდნენ სამართლებრივ შედეგებს და გამოხატეს ნება, უძრავ ნივთთან მიმართებით მოპასუხის შვილისთვის მიენიჭებინათ გასხვისების უფლება, მათ შორის – ჩუქების გზითაც, რაც განახორციელა კიდევ და უძრავი ნივთი ჩუქების გზით გაასხვისა მოპასუხეზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, არ არსებობს სადავო ჩუქების ხელშეკრულების ბათილად ცნობის საფუძველი. სსკ-ის 524-ე მუხლის თანახმად, ჩუქების ხელშეკრულებით მჩუქებელი უსასყიდლოდ გადასცემს დასაჩუქრებულს ქონებას საკუთრებად მისი თანხმობით. ამავე კოდექსის 525-ე მუხლის თანახმად, მოძრავ ნივთზე ჩუქების ხელშეკრულება დადებულიად ითვლება ქონების გადაცემის მომენტიდან, უძრავ ნივთზე ჩუქების ხელშეკრულება დადებულიად ითვლება ხელშეკრულებით განსაზღვრული საკუთრების უფლების საჯარო რეესტრში რეგისტრაციის მომენტიდან. მოცემულ შემთხვევაში, ჩუქების ხელშეკრულება შედგა 14.06.2017 წელს და დარეგისტრირდა საჯარო რეესტრში. პალატამ დაასკვნა, რომ ჩუქების ხელშეკრულება ნამდვილია, ხოლო მოსარჩელეთა მოთხოვნა კი – დაუსაბუთებელი და უსაფუძვლო. მოპასუხის შვილმა განკარგა კანონით დადგენილი წესით გაცემული მინდობილობით მისთვის მინიჭებული უფლება და არ გასცდენია მის ფარგლებს.

6.12. სააპელაციო პალატამ დამატებით მიუთითა, რომ მოსარჩელებმა მოპასუხის შვილზე გაცემული მინდობილობით, იმ ფორმულირებით, რაც გაიცა და მხარეებს შორის სადავო არ არის, გარკვეულწილად საკუთარ თავზე აიღეს მინდობილობის არაკეთილსინდისიერად გამოყენების რისკი. მოსარჩელებმა არ გამოიჩინეს განსაკუთრებული წინდახედულობა, რის გამოც მისგან გამოწვეული რისკი იტვირთეს, ხოლო ამ ფონზე „არაკეთილსინდისიერების“ მოტივით ნივთის გასხვისებისა და ამ ხელშეკრულების გაბათილების მიზნით აღძრული სარჩელი საფუძვლიანი ვერ გახდება.

საკასაციო საჩივრის მოთხოვნა:

7. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი წარადგინეს მოსარჩელებმა, მოითხოვეს მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით – სარჩელის დაკმაყოფილება.

8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. სსსკ-ის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურსამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად (საკასაციო სასამართლო ამომწებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. საკასაციო სასამართლოს არ შეუძლია თავისი ინიციატივით შეამოწმოს საპროცესო დარღვევები, გარდა სსსკ-ის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტებისა), საკასაციო სასამართლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებას სწორედ საკასაციო საჩივარში გამოთქმული პრეტენზიების შესაბამისად შეამოწმებს.

10. დამტკიცებულად ცნობილია შემდეგი გარემოებები:

10.1. მოსარჩელები, მოპასუხე და მისი შვილი არიან ნათესავები, რომელთა შორისაც წლების განმავლობაში არსებობდა ნდობაზე დამყარებული ურთიერთობა.

10.2. 26.03.2007 წელს ვ. ა-მა და მოსარჩელებმა სანოტარო წესით გააფორმეს მინდობილობა, რომლითაც მოპასუხის შვილს მიანიჭეს თავიანთი უძრავი ქონების – მიწის ნაკვეთის გაყიდვის, განვადებით გაყიდვის, გაცვლის, გაჩუქებისა და სხვა უფლებამოსილებები. მინდობილობა გაიცა განუსაზღვრელი ვადით.

10.3. 14.06.2017 წელს მოპასუხის შვილმა, როგორც მოსარჩელების წარმომადგენელმა, პირველი მოსარჩელის საკუთრებაში რიცხული – უძრავი ქონების 1/7 ნაწილი და ამავე ქონების მეორე მოსარჩელის საკუთრებაში რიცხული 1/7 ნაწილი აჩუქა თავის დედას – მოპასუხეს, მასთან დადებული უძრავი ნივთის ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე.

10.4. 26.07.2017 წელს მოსარჩელებმა გააუქმეს 26.03.2007 წლის მინდობილობა.

11. წარმოდგენილი სარჩელით მოსარჩელები ითხოვენ 14.06.2017

წლის ჩუქების ხელშეკრულების ბათილობასა და უძრავი ქონების 1/7-1-7 ნაწილების მესაკუთრედ ცნობას. სარჩელის თანახმად, მოპასუხის შვილმა ბოროტად გამოიყენა ათი წლის წინ გაცემული მინდობილობა და მოსარჩელების კუთვნილი უძრავი ქონება ამ უკანასკნელთა მიერ შესაბამისი ნების გამოვლენის გარეშე აჩუქა თავის დედას – მოპასუხეს. აღნიშნულს მოპასუხე არ ეთანხმება და მიიჩნევს, რომ ჩუქების ხელშეკრულების დადებისას მისი შვილი 26.03.2007 წლის მინდობილობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში მოქმედებდა.

12. პალატა განმარტავს, რომ წარმომადგენლობის ინსტიტუტს საფუძვლად უდევს კონკრეტული პირის (ან პირთა) უფლება, სამართლებრივ ურთიერთობებში წარმოადგინოს სხვა პირი (ან პირები) – წარმომადგენლობის უფლებამოსილება. სსკ-ის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის მე-2 წინადადების თანახმად, წარმომადგენლობის უფლებამოსილება ან კანონიდან გამომდინარეობს ანდა წარმოიშობა მინდობილობის საფუძველზე (ქანტურია ლ., სამოქალაქო სამართლის ზოგადი ნაწილი, თბ., 2011, გვ.425, 426).

13. სსკ-ის 709-ე მუხლის თანახმად, დავალების ხელშეკრულებით რწმუნებული ვალდებულია შეასრულოს მისთვის დავალებული (მინდობილი) ერთი ან რამდენიმე მოქმედება მარწმუნებლის სახელითა და ხარჯზე. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ დავალების ხელშეკრულება ის სამართლებრივი საშუალებაა, რომლის მეშვეობითაც პირს შეუძლია მიანდოს თავის რწმუნებულს იურიდიული მომსახურების განწვევა, პარტნიორთა კრებაზე მონაწილეობის მიღება, ფასიან ქალაქდებთან დაკავშირებული ოპერაციების წარმოება და ა.შ. ამ ხელშეკრულების საგანია რწმუნებულის მიერ ერთი ან რამდენიმე მოქმედების შესრულება. მარწმუნებელმა შეიძლება, დაავალოს რწმუნებულს როგორც იურიდიული, ისე ფაქტობრივი მოქმედების შესრულება, ვინაიდან, თავად დავალების ხელშეკრულების მომწესრიგებელ მუხლში არ არის დაკონკრეტებული რწმუნებულის მიერ შესასრულებელი მოქმედების ხასიათი, ამიტომ ასეთი ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენს ყველა იმ მოქმედების შესრულება, რომელიც იწვევს ამა თუ იმ სამართლებრივ შედეგს (სუსგ №ას-895-845-2015, 29.01.2016წ; №ას-1281-2018, 27.03.2019წ; იხ: ასევე, ცისკაძე მ., საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, ნიგნი მეოთხე, ტომის, თბილისი, 2001, გვ. 394, 395).

14. რწმუნებული მოქმედებს რა მარწმუნებლის სახელით და მის ხარჯზე, ეს მხარეთა შორის ურთიერთობის განსაკუთრებულ ხასიათზე მიუთითებს, რომელიც უნდა ეფუძნებოდეს ურთიერთნდობასა და საიმედოობას. რწმუნებულმა დავალებული საქმეები უნდა აწარმოოს გულისხმიერად. დავალების ურთიერთობის თავისებურებიდან გამომდინარე რწმუნებული მის მიერ განხორციელებული მოქმედების შედეგად არ

იძენს რაიმე უფლება-მოვალეობებს, ამიტომ მან კარგად უნდა გაიაზროს დავალების მიზანი და დავალებული საქმის ხასიათი (ცისკაძე მ., საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი მეოთხე, ტომი, თბილისი, 2001, გვ. 396).

15. კასატორები 26.03.2007 წლის მინდობილობის გაცემას უკავშირებენ მხარეთა შორის სსკ-ის 709-ე მუხლით განსაზღვრული დავალების ხელშეკრულების არსებობას, კერძოდ, მათი განმარტებით, მოპასუხის შვილის სახელზე 26.03.2007 წლის მინდობილობა გასცეს გარკვეული ხელშეკრულებების დადების მიზნით, რაც ამ უკანასკნელმა შეასრულა, რითაც „მინდობილობამ ამოწურა თავისი მისია, დამატებითი დავალება არ მიცემია მარწმუნებლების მიერ რწმუნებულს“. აღნიშნულზე მოსარჩელები ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოებში საქმის განხილვის დროსაც უთითებდნენ. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მათ მიერ წარდგენილია მტკიცებულებები, რომლებიც გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით გამოკვლეული/შეფასებული არ არის. სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია, თუ რა დავალებით/მიზნით გაიცა 26.03.2007 წლის მინდობილობა და შესრულდა თუ არა იგი რწმუნებულის მიერ.

16. მოსარჩელები უთითებენ, რომ ჩუქების ხელშეკრულების დადებისას მოსარჩელეთა და მოპასუხის შვილს შორის ურთიერთობა იყო დაძაბული, არსებობდა დავები, მათ შორის – სასამართლოში, რასაც არც მოპასუხე მხარე უარყოფს. აღსანიშნავია, რომ მოპასუხის შვილმა, როგორც უკვე წინამდებარე დავაში მოპასუხის საპროცესო წარმომადგენელმა/რწმუნებულმა ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს 22.05.2019 წლის სხდომაზე განაცხადა, რომ ხელშეკრულება თავისი მარწმუნებლების, მოსარჩელების ინფორმირების/ნებართვის გარეშე გააფორმა მას შემდეგ, რაც მათთან შეთანხმებით 50 000 აშშ დოლარის აღიარების შესახებ ხელწერილი დაწერა.

17. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით გამოკვლეული არ არის, თუ რა გარემოებები უძღოდა წინ, 14.06.2017 წელს, 26.03.2007 წლის მინდობილობის საფუძველზე მოპასუხის შვილის მიერ მოსარჩელეთა უძრავი ქონების თავის დედისთვის – მოპასუხისთვის ჩუქებას. საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, თავად დაადგინოს ეს ფაქტები და განსაზღვროს, რამდენად საკმარისი და ძალმოსილია საქმეში არსებული მტკიცებულებები მითითებული გარემოების დასადგენად.

18. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ, ზოგადად, ყველა მართლწესრიგი სამართლის სუბიექტთა ქცევის წესს კეთილსინდისიერების პრინციპზე აფუძნებს და ამ პრინციპს ნორმატიულ კონცეფციად განიხილავს. იგი თანამედროვე სამართლის, ფილოსოფიისა და ბიზნესის ერთ-ერთი ფუძემდებლური დებულებაა. თანამედროვე ქართულ

სამართლებრივ სივრცეში კეთილსინდისიერება მატერიალურ სამართლებრივ ნორმად გადაიქცა და სამართლიანობასა და თანასწორობაზე დამყარებულ სამართლებრივ სისტემაში გაერთიანდა, რითაც უფრო ვრცელი დატვირთვა შეიძინა. კეთილსინდისიერება ნიშნავს გულწრფელობას, სამართლიანობას, ვალდებულებების მიმართ პატიოსან დამოკიდებულებას. კეთილსინდისიერების ინსტიტუტი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სამოქალაქო სამართლისათვის და იგი მთლიანად კერძო სამართლის უმთავრეს პრინციპს წარმოადგენს (სუსგ №ას-1338-1376-2014, 29.06.2015წ.). კეთილსინდისიერების პრინციპის ძირითადი ფუნქცია სამართლიანი შედეგების დადგომა და, ამავე დროს, აშკარად უსამართლო შედეგების თავიდან აცილებაა, რაც პირდაპირ უკავშირდება სამოქალაქო ურთიერთობათა სტაბილურობასა და სიმყარეს (სუსგ №ას-549-521-2015, 18.11.2015წ.).

19. სსკ-ის მე-8 მუხლის მე-3 ნაწილი განსაზღვრავს კერძოსამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეების ქცევის მასშტაბს – კეთილსინდისიერების ვალდებულებას, ინდივიდის მოქმედებას სამართლიანობის კრიტერიუმთან ურთიერთკავშირში (ჭანტურია ლ., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბილისი, 2017, მუხ.8, ველი 1, 10-12). სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილენი ვალდებული არიან, კეთილსინდისიერად განახორციელონ თავიანთი უფლებები და მოვალეობები. კოდექსის ეს დანაწესი, რომელსაც ავსებს სსკ-ის 361-ე მუხლის მეორე ნაწილი, მოიცავს მთელ კერძო სამართალს. აღნიშნული მუხლების მოქმედება ცალსახა და იმპერატიულია, ამიტომაც მხარეებს არ აქვთ უფლება, ხელშეკრულებით ან შეთანხმებით გამორიცხოონ მათი მოქმედება. სსკ-ის მე-8 მუხლის მესამე ნაწილი განსაზღვრავს კეთილსინდისიერებას, როგორც ვალდებულების ძირითად და აუცილებელ კომპონენტს და მხოლოდ ვალდებულებათა შესრულებით არ შემოიფარგლება, ხოლო 361-ე მუხლის მეორე ნაწილის დანაწესი იმის შესახებ, რომ ვალდებულება უნდა შესრულდეს კეთილსინდისიერად, წარმოადგენს კანონისმიერ მოთხოვნას და გულისხმობს, ზოგადად, სამოქალაქოსამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეთა მიერ სხვა მონაწილის ინტერესების პატივისცემას, საკუთარი როლისა და პასუხისმგებლობის გათვალისწინებით, თუნდაც იმ შემთხვევაში, როდესაც მას კონკრეტული პირდაპირი ვალდებულება არ ეკისრება (სუსგ №ას-1338-1376-2014, 29.06.2015წ.; №ას-189-2020, 20.04.2021წ.).

20. სახელშეკრულებო სამართალში შეიძლება გამოვყოთ კეთილსინდისიერების რამდენიმე ფუნქცია: 1) კანონისა და ხელშეკრულების ხარვეზის შევსება, რაც გულისხმობს მხარეთათვის დამატებით ვალდებულებების დადგენას, ანუ სახელშეკრულებო ვალდებულებების განვრცობას, გაფართოებას, შევსებას; 2) ხელშეკრულებიდან გამომდინა-

რე უფლებების შეზღუდვა; 3) ხელშეკრულების კორექტირება; 4) ხელშეკრულების განმარტება (ხუნაშვილი ნ., კეთილსინდისიერების პრინციპი სახელშეკრულებო სამართალში, თბილისი, 2016, გვ. 102, 103).

21. ამა თუ იმ ხელშეკრულებაში, შესაძლოა, არც კი იყოს ჩამოყალიბებული განსაზღვრულად ქცევის წესი, მაგრამ განსაზღვრული წესით ქცევის, განსაზღვრული მოქმედების შესრულების ვალდებულება კეთილსინდისიერების პრინციპის მოთხოვნებიდან გამომდინარეობდეს (მაგ: ინფორმაციის გაცემისა და ზრუნვის ვალდებულება). კეთილსინდისიერების პრინციპი მხარეებს ავალდებულებს სახელშეკრულებო ურთიერთობებში ერთმანეთის ინტერესების გათვალისწინებას. თუ უფლება იმდაგვარად გამოიყენება, რომ მხარეთა ინტერესების ურთიერთგათვალისწინების ვალდებულება (მოთხოვნა) ირღვევა, უფლების ასეთი გამოყენება ბოროტ განზრახვად უნდა დაკვალიფიცირდეს (Christian Eckl, *Treu und Glauben im spanischen Vertragsrecht*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2007, 34, მითითებულია ხუნაშვილი ნ., კეთილსინდისიერების პრინციპი სახელშეკრულებო სამართალში, თბილისი, 2016, გვ. 117, 118).

22. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კეთილსინდისიერება გულისხმობს სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეთა მოქმედებას პასუხისმგებლობით, ერთმანეთის უფლებებისადმი პატივისცემით მოპყრობას. კეთილსინდისიერება როგორც ნორმატიული, ისე სუბიექტური ნების განმარტების ინსტრუმენტია. მის საფუძველზე აღმოიფხვრება როგორც კანონის, ისე ხელშეკრულების ხარვეზი (სუსგ №ას-559-2019, 04.12.2019წ., პუნ. 185). კეთილსინდისიერი ქცევის დადგენა კონკრეტული ფაქტის შეფასების საკითხია და მოსამართლის მიერ უნდა გადაწყდეს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით. მოსამართლის მიერ წარმოებული შეფასების ეს პროცესი საკმაოდ კომპლექსურია და დიდ დაკვირვებას მოითხოვს, რადგან კეთილსინდისიერების მოთხოვნას არ გააჩნია აბსოლუტური უპირატესობა სახელშეკრულებო თავისუფლების მიმართ და დაუშვებელია ყოველი გადაწყვეტილების დასაბუთება აბსტრაქტული პრინციპების საფუძველზე. აუცილებელია ყოველი კონკრეტული შემთხვევის სპეციფიკურობის გათვალისწინება (სუსგ №ას-559-2019, 04.12.2019წ., პუნ. 186).

23. საქმის ხელახლა განხილვისას სააპელაციო სასამართლომ ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად უნდა გამოიკვლიოს მტკიცებულებები და დაადგინოს, 14.06.2017 წელს, 26.03.2007 წლის მინდობილობის საფუძველზე, რწმუნებულის მიერ დედასთან ჩუქების ხელშეკრულების დადებისას მარწმუნებლების ინტერესების გათვალისწინების ხარისხი და აღნიშნული მოქმედების უფლება-მოვალეობათა კეთილსინ-

დისიერად განხორციელების ვალდებულებასთან შესაბამისობა.

24. მტკიცებულებები უნდა შეფასდეს ყველა იმ ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორით, რაც მათ იურიდიულ ბუნებას ახლავს. თითოეული მტკიცებულების სათანადოდ გამოკვლევის გარეშე შეუძლებელია მტკიცების საგანში შემავალ გარემოებებზე საუბარი. სსკ-ის 105-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. ამდენად, მტკიცებულებათა შეფასება სათანადოდ მოტივირებული და დამაჯერებელი უნდა იყოს. მტკიცებულებათა შეფასება ეფუძნება შეჯიბრებითობის ფარგლებში მხარეთა მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას და არა – სასამართლოს სუბიექტურ მოსაზრებებს. მტკიცებულების გამოკვლევა, უპირველესად, გულისხმობს მისი შინაარსის სრულყოფილ შესწავლა-ანალიზს, ხოლო შემდეგ მისი იურიდიული ძალის (დამაჯერებლობის, სარწმუნოების) შემოწმებას (სუსგ №ას-406-383-2014, 17.04.2015წ.).

25. სააპელაციო პალატამ საქმის ხელახლა განხილვისას ასევე უნდა გამოიკვლიოს, მოპასუხის შვილის მიერ მოსარჩელეთა სახელით დედისთვის სადავო უძრავი ქონების ჩუქება ხომ არ ექცევა სსკ-ის 114-ე მუხლის (თუ თანხმობით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, წარმომადგენელს არ შეუძლია წარმოდგენილი პირის სახელით საკუთარ თავთან თავისი სახელით, ან, როგორც მესამე პირის წარმომადგენელმა, დადოს გარიგება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა გარიგება უკვე არსებობს რაიმე ვალდებულების შესასრულებლად) მოწესრიგების ფარგლებში, კერძოდ, აქტივის გადაფორმებას ხომ არ ჰქონდა ფორმალური ხასიათი და ხომ არ ემსახურებოდა მოპასუხის შვილის ფინანსურ ინტერესებს. ამ მხრივ გამოკვლეულ უნდა იქნეს პირველი ინსტანციის სასამართლოს სხდომის ოქმი, სადაც მოპასუხის წარმომადგენლად მისი შვილი გამოდიოდა (მდრ. ჯორბენაძე ს., განერელია ა., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, ქანტურია (რედ.), 2017, მუხლი 114, ველი 16-18). ამ კონტექსტით მნიშვნელოვანია წინამდებარე დავაში მოპასუხის შვილის თანამოპასუხეობის საკითხიც, რადგან სადავო მის მიერ მოსარჩელეთა სახელით გამოვლენილი ნების ნამდვილობა. თუ გადანაცვებილება შეიძლება შეეხოს პირის უფლება-მოვალეობებს, მას უნდა ჰქონდეს საპროცესო უფლებათა თანაბარი რეალიზების საშუალება (მდრ. სუსგ №ას-231-2021, 16.03.2023წ., პუნ.36). მხოლოდ ამ გზით მიიღწევა ყველა პირთან მიმართებით სამართალწარმოება თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის საფუძველზე. პირის მონაწილეობა სასა-

მართლო პროცესში, მოსამართლისათვის საკუთარი არგუმენტაციის წარდგენა და პოზიციების დაცვის შესაძლებლობა მართლმსაჯულების განხორციელების აუცილებელი კომპონენტია.

26. სსკ-ის 114-ე მუხლის მიზანია, რომ წარმომადგენელს არ უნდა გააჩნდეს გარიგების ორივე მხარის წარმოდგენის/განსახიერების უფლებამოსილება. წარმომადგენელი შესაძლოა, აღმოჩნდეს საკუთარ ინტერესებთან კონფლიქტში. აღნიშნული ფაქტი ართულებს წარმომადგენლის მიერ საკუთარი თავის საზიანოდ მარწმუნებლის ინტერესების დაცვის შესაძლებლობას. წარმომადგენლის უმთავრესი მიზანი წარმოდგენილის ინტერესების დაცვაა. ეს კი ცალკეულ შემთხვევებში შეიძლება წარმომადგენლობითი უფლებამოსილებით სარგებლობის აკრძალვაში გამოიხატოს. თავის მხრივ, ამის აღსრულება, წარმომადგენლის მიერ როგორც წარმოდგენილის, ასევე საკუთარი თავის ან მესამე პირის სახელით ერთდროულად მოქმედებისას, შეუძლებელია. იმის გათვალისწინებით, რომ წარმოდგენილს შესაძლებლობა აქვს უკეთ შეაფასოს ხსენებული გარიგების სამართლებრივი შედეგები მისი დადების შემდეგ და არა მის დადებამდე, განსახილველი დანაწესი წარმოდგენილს ანიჭებს უფლებას მოიწონოს წარმომადგენლის მიერ საკუთარ თავთან დადებული გარიგება და ამ მოწონების საფუძველზე დატოვოს ის ძალაში. გამომდინარე აღნიშნულიდან, 114-ე მუხლი ადგენს წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მხოლოდ შეზღუდვის წინაპირობას, რომლის თანახმად, წარმომადგენლის მიერ დადებული ხელშეკრულება არა მისი დადებისთანავე უპირობოდ ბათილია, არამედ მის მოწონებამდე – მერყევად ბათილი (იხ: ჯორბენაძე ს., განერელია ა., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, ჭანტურია (რედ.), 2017, მუხლი 114, ველი 1,2,5). საკუთარ თავთან გარიგების დადება აკრძალულია, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ეს ნებადართულია თავად წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების გამცემი პირის მხრიდან (იხ: ბურდული ი., მახარობლიშვილი გ., თოხაძე ა., ზუბიტაშვილი ნ., ალადაშვილი გ., მალერაძე, გ., ეგნატაშვილი დ., საკორპორაციო სამართალი, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, მეორე გადამუშავებული გამოცემა, 2022წ., გვ. 206).

27. საკასაციო პალატა დამატებით აღნიშნავს, რომ დავის განხილვისას სასამართლო ეყრდნობა საჯარო რეესტრის ჩანაწერს. სსკ-ის 312-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, რეესტრის მონაცემების მიმართ მოქმედებს უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია, ე.ი. რეესტრის ჩანაწერები ითვლება სწორად, ვიდრე არ დამტკიცდება მათი უზუსტობა. პრეზუმფცია მიზნად ისახავს სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილის ინტერესების დაცვას, სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილურობის უზრუნველყოფასა და დაინტერესებული პირების მხრიდან მარეგისტრირებელი

ორგანოს მიმართ ნდობის მაღალი ხარისხის გარანტიების შექმნას (შოთაძე თ., სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, ნიგნი, თბილისი, 2018წ., მუხ.312, ველი 1).

28. მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უფლება განმტკიცებულია საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, საქართველოს კონსტიტუციითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით. საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის პირველი პუნქტით აღიარებულია უფლების სასამართლო წესით დაცვის საყოველთაო პრინციპი – ყოველ ადამიანს აქვს უფლება, თავის უფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს და უზრუნველყოფილია საქმის სამართლიანი და დროული განხილვის უფლება. კონვენციის მე-6 მუხლით დაცულია სამართლიანი სასამართლოს უფლება. სამართლიანი სასამართლოს უფლების რეალიზება უმეტესწილად დამოკიდებულია და გულისხმობს სასამართლოს მიერ დასაბუთებული, მტკიცებულებათა შეჯერების საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილების მიღებას.

29. ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ კასატორების მიერ წარმოდგენილია ნაწილობრივ დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია. სსკ-ის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. ამავე კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, შეამოწმოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე არ დადგინდება დავის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება. ამდენად, საკასაციო პალატა ნაწილობრივ აკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს და აუქმებს გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას, თუმცა, ვინაიდან საჭიროა მტკიცებულებათა ხელახალი გამოკვლევა, საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს იმავე სასამართლოს, რომელმაც უნდა შეაფასოს საქმის მასალები, სრულყოფილად დაადგინოს დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე ფაქ-

ტობრივი გარემოებები და შემდგომ გადაწყვეტოს უფლების საკითხი.

30. სსსკ-ის 53-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ვინაიდან მოცემული საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდა ქვემდგომ სასამართლოს, პროცესის ხარჯების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სსსკ-ის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ა. ა-ნისა და ი. ა-ნის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 15.02.2021 წლის გადაწყვეტილება და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად.

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

7. შუამავლობა

ბასამრჯელო ხელშეკრულების დასადავად განთავსებული შუამავლობისთვის

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1192-2022

20 აპრილი, 2023 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ე. გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
მ. ერემაძე

დავის საგანი: შუამავლობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებით შპს „მ.კ.ჯ. მ. ც. გ.“-ს (შემდეგში: მოსარჩელე, აპელანტი ან კომპანია) სარჩელი შ. დ-ისა (შემდეგში: პირველი მოპასუხე ან პირველი კასატორი) და თ. დ-ის (შემდეგში: მეორე მოპასუხე ან მეორე კასატორი) წინააღმდეგ, შუამავლობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე თანხის დაკისრების თაობაზე, არ დაკმაყოფილდა.

2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 16 ივნისის გადაწყვეტილებით მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და ახალი გადაწყვეტილება იქნა მიღებული; მოსარჩელის სარჩელი დაკმაყოფილდა; მოპასუხეებს მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად 35 400 (ოცდათხუთმეტი ათას ოთხასი) ლარის გადახდა დაეკისრა.

3. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია საქმის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

3.1. ქ. თბილისში, ... (ს/კ №...) მდებარე უძრავი ქონება საკუთრების უფლებით ირიცხებოდა მეორე მოპასუხის სახელზე;

3.2. მეორე მოპასუხესა და შპს „ა.ა. ა-ბს“ შორის, 2019 წლის 30 აგვისტოს, გაფორმდა უძრავი ნივთის ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის

შესაბამისად მეორე მოპასუხემ ზემოაღნიშნული უძრავი ქონება საკუთრებაში გადასცა მყიდველს;

3.3. 2020 წლის 27 იანვრის უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე, მყიდველი შპს „ა.ა. ა-ები“ საჯარო რეესტრში დარეგისტრირდა მეორე მოპასუხისაგან შეძენილი უძრავი ქონების მესაკუთრედ. ნასყიდობის საგნის ღირებულება 1 180 000 ლარით განისაზღვრა;

3.4. მოსარჩელის მტკიცებით, მას საშუამავლო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე შესრულებული სამუშაოს ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება აქვს. მოსარჩელე უთითებს მასსა და პირველ მოპასუხეს შორის შუამავლობის სამართლებრივ ურთიერთობაზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში: სსკ) 744-ე მუხლი);

3.5. მოსარჩელესა და პირველ მოპასუხეს შორის შედგა შეთანხმება, რომლის თანახმად, პირველმა მოპასუხემ დაავალა მოსარჩელეს დედამისის – მეორე მოპასუხის კუთვნილი უძრავი ქონების, მდებარე, ქ. თბილისში, ..., ს/კ №..., გასასხვისებლად შეძენის მოძიება და მასთან ხელშეკრულების დადება. ამასთან, მოსარჩელის მიერ მოძიებულ პირთან ხელშეკრულების დადება პირველ მოპასუხეს მომსახურების საფასურის ანაზღაურების ვალდებულებას წარმოუშობდა;

3.6. სსკ-ის 744-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვას ჰპირდება გასამრჯელოს ხელშეკრულების დასადებად განეული შუამავლობისათვის, ვალდებულია გადაიხადოს ეს გასამრჯელო მხოლოდ მაშინ, თუ ხელშეკრულება ამ შუამავლობის შედეგად დაიდო. თუ ხელშეკრულება იდება გადადების პირობით, გასამრჯელო შეიძლება მოთხოვილ იქნეს მხოლოდ ამ პირობის დადგომის შემდეგ. თუ გასამრჯელოს ოდენობა განსაზღვრული არ არის, შეთანხმებულად ითვლება ჩვეულებრივ მოქმედი გასამრჯელო. შემკვეთის საზიანოდ ამ მუხლის პირველი და მე-2 წინადადებებისაგან განსხვავებულად დადებული შეთანხმება ბათილია;

3.7. სააპელაციო სასამართლომ მოცემული დავა შუამავლობის სამართლებრივი ურთიერთობის მომწესრიგებელი ნორმების საფუძველზე შეაფასა. აპელანტმა (მოსარჩელემ) პირველ მოპასუხესთან შეთანხმების არსებობის დასადასტურებლად წარადგინა მასთან „ვაიბერით“ მიმონერა და ხელშეკრულების პროექტი. „ვაიბერის“ მიმონერის მიხედვით, მოსარჩელის წარმომადგენელმა პირველ მოპასუხეს გაუგზავნა სააგენტოსთან თანამშრომლობის ხელშეკრულების პროექტი, რომლის სახელწოდება იყო – საშუამავლო მომსახურების ხელშეკრულება; საგანი – უძრავი ქონების სააგენტოს მიერ შემკვეთის კუთვნილი ქონების გაყიდვის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება და ქონების ყიდვის მსურველ პირთა მოძიება-შერჩევა. საშუამავლო გასამრჯელოდ მითითებული იყო ქონების ღირებულების 3%, რომელიც შემკვეთის მიერ

გადახდილი იქნებოდა უძრავი ქონების სააგენტოს მიერ მოძიებულ პირთან ან/და მის ოჯახის წევრთან ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების შემთხვევაში. პირველმა მოპასუხემ დაადასტურა საზღაურის გადახდის ვალდებულება 3%-ის ოდენობით;

3.8. საკასაციო სასამართლომ ერთ-ერთ განჩინებაში მიუთითა, რომ სამოქალაქო სამართლით განმტკიცებული მხარეთა ავტონომიურობის პრინციპი ყველაზე ნათლად ხელშეკრულების თავისუფლებაში გამოიხატება. ხელშეკრულების თავისუფლება ეფუძნება მხარეთა სურვილს, დაამყარონ კონკრეტული სამართლებრივი ურთიერთობა. ხელშეკრულების თავისუფლება ორი ნაწილისაგან შედგება: ა) ხელშეკრულების დადების თავისუფლება; ბ) ხელშეკრულების შინაარსის თავისუფლება. ხელშეკრულების შინაარსის თავისუფალი განსაზღვრა გულისხმობს იმასაც, რომ სსკ-ის 319-ე მუხლის პირველი ნაწილის მე-2 წინადადების მიხედვით, „კერძო სამართლის სუბიექტებს შეუძლიათ კანონის ფარგლებში თავისუფლად დადონ ხელშეკრულებები და განსაზღვრონ ამ ხელშეკრულებათა შინაარსი. მათ შეუძლიათ დადონ ისეთი ხელშეკრულებებიც, რომლებიც კანონით გათვალისწინებული არ არის, მაგრამ არ ეწინააღმდეგება მას“. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ სამოქალაქო კოდექსით განმტკიცებული ხელშეკრულების სახეები არ არის ამომწურავი. ხელშეკრულების მხარეებს, როგორც წესი, უფლება აქვთ, დამოუკიდებლად აირჩიონ ხელშეკრულების ტიპიც და განსაზღვრონ ამ ხელშეკრულების შინაარსი (იხ: სერგი ჯორბენაძე, ხელშეკრულების თავისუფლება სამოქალაქო სამართალში, თბილისი, 2017, გვ. 103; შეად. სუსგ. №ას-405-2021; 29.06.2021 წ.);

3.9. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი სადავო გარემოება და აქედან გამომდინარე იურიდიული კვალიფიკაცია იმის თაობაზე, რომ იმ პირობებში, როდესაც პირველი მოპასუხე არ წარმოადგენდა გასაყიდი უძრავი ქონების მესაკუთრეს, მასსა და მოსარჩელეს შორის წარმოიშვა დავალების სახელშეკრულებო ურთიერთობა, რომლის მიხედვით, პირველმა მოპასუხემ დაავალა მოსარჩელეს დედამისის – მეორე მოპასუხის კუთვნილი უძრავი ქონების, მდებარე, ქ. თბილისში, ..., ს/კ №..., გასასხვისებლად შემძენის მოძიება და მასთან ხელშეკრულების დადება;

3.10. სსკ-ის 709-ე მუხლის თანახმად, დავალების ხელშეკრულებით რწმუნებული ვალდებულია, შეასრულოს მისთვის დავალებული (მინდობილი) ერთი ან რამდენიმე მოქმედება მარწმუნებლის სახელითა და ხარჯზე. შუამავალი (აპელანტი) თავისი ვალდებულების შესრულებისას არ მოქმედებს შემკვეთის სახელით, მისი მთავარი დანიშნულება მესამე პირამდე იმ ძირითადი ინფორმაციის მიტანაა, რომლის საფუძველზეც შემკვეთსა და მესამე პირს შორის ძირითადი ხელშეკრულება

უნდა დაიდოს (შდრ. სსკ-ის 744-ე მუხლის კომენტარი, www.gccc.ge, ბოლო დამუშავება: 07.03.2016 წ.). სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, წინამდებარე საქმეზე დადგენილია, რომ აპელანტი ახორციელებს საშუამავლო მომსახურებას, რომლის ფარგლებშიც კისრულობს უძრავი ქონების შეძენითა და გასხვისებით დაინტერესებულ პირებს შორის შუამავლობას, საკუთარი რესურსით უზრუნველყოფს გასასხვისებელი უძრავი ქონების რეკლამირებას, მისი შეძენით დაინტერესებული პირების მოძიებასა და მესაკუთრესთან დაკავშირებას; ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე/აპელანტი შემკვეთის სახელითა და ხარჯზე არ მოქმედებდა, ამიტომ დავალების ხელშეკრულებისათვის არსებითი დამახასიათებელი ნიშანი ზემოაღნიშნულ გარიგებას არ გააჩნია, შესაბამისად, მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულება დავალებად არ მიიჩნევა;

3.11. რაც შეეხება პირველი ინსტანციის სასამართლოს განმარტებას იმასთან დაკავშირებით, რომ ვინაიდან პირველი მოპასუხე არ წარმოადგენდა გასაყიდი უძრავი ქონების მესაკუთრეს, ამიტომ მასსა და მოსარჩელეს შორის წარმოიშვა დავალების სახელშეკრულებო ურთიერთობა და არა – შუამავლობა, სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიიჩნია და არ გაიზიარა. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მოცემულ სახელშეკრულებო ურთიერთობაში პირველი მოპასუხე შესაძლებელია განხილულ იქნეს წარმომადგენლად, ხოლო ქონების მესაკუთრე – მეორე მოპასუხე – წარმოდგენილ პირად;

3.12. სსკ-ის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, გარიგება შეიძლება დაიდოს წარმომადგენლის მეშვეობითაც. წარმომადგენლის უფლებამოსილება ან კანონიდან გამომდინარეობს ანდა წარმოიშობა დავალების (მინდობილობის) საფუძველზე. ამავე კოდექსის, 107-ე მუხლის მიხედვით, (1) უფლებამოსილების (რწმუნებულების) მიცემა ხდება რწმუნებულის ან იმ მესამე პირის მიმართ ნების გამოვლენით, რომელთანაც უნდა შედგეს წარმომადგენლობა; (2) ნების გამოვლენას არ სჭირდება ის ფორმა, რომელიც აუცილებელია იმ გარიგების დასადავად, რომლისთვისაც გაცემულია უფლებამოსილება. ეს ნების არ გამოიყენება მაშინ, როდესაც დადგენილია სპეციალური ფორმა;

3.13. სსკ-ის 104-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, (1) იმ გარიგებით, რომელსაც წარმომადგენელი დებს თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში, და იმ პირის სახელით, რომელსაც იგი წარმოადგენს, უფლებები და მოვალეობები წარმოეშობა მხოლოდ წარმოდგენილ პირს; (2) თუ გარიგება დადებულია სხვა პირის სახელით, მაშინ წარმომადგენლობითი უფლების არარსებობა არ შეიძლება გამოიყენოს გარიგების მეორე მხარემ, თუკი წარმოდგენილმა ისეთი გარემოებები შექმნა, რომ გარიგების მეორე მხარეს კეთილსინდისიერად ეგონა ასეთი უფ-

ლებამოსილების არსებობა; (3) თუ გარიგების დადებისას წარმომადგენელი არ მიუთითებს თავის წარმომადგენლობით უფლებამოსილებაზე, მაშინ გარიგება წარმოშობს შედეგებს უშუალოდ წარმოდგენილი პირისათვის მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი მეორე მხარეს უნდა ევარაუდა წარმომადგენლობის შესახებ. იგივე წესი მოქმედებს მაშინაც, როცა მეორე მხარისათვის სულ ერთია, ვისთან დადებს გარიგებას;

3.14. ზემოაღნიშნულ მსჯელობას ამყარებს მეორე მოპასუხის განმარტება – მისთვის ცნობილი იყო ის ფაქტი, რომ პირველი მოპასუხე დათანხმდა მის საკუთრებად რიცხული უძრავი ქონების ფოტოების მოსარჩელის ვებ-გვერდზე განთავსებას. მეორე მოპასუხეს ასევე ჰქონდა ინფორმაცია მის მეუღლესთან – ზ. დ-თან მოსარჩელე მხარის კომუნიკაციის შესახებ. ამდენად, საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით დგინდება, რომ პირველი მოპასუხე მოქმედებდა მეორე მოპასუხის (ქონების მესაკუთრის) ინტერესებისთვის, რომელიც ეთანხმებოდა საშუამავლო ხელშეკრულების პირობებს და მისთვის, სულ მცირე, ცნობილი იყო უძრავი ქონების გაყიდვის მიზნით პირველი მოპასუხის მიერ განხორციელებული ქმედებები;

3.15. სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ სადავო გარემოება იმის შესახებ, რომ მეორე მოპასუხის კუთვნილი უძრავი ქონება არ გაუყიდა მოსარჩელის მიერ გაწეული საშუამავლო მომსახურების ფარგლებში;

3.16. სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლობის მოტივით არ გაიზიარა, მოწინააღმდეგე მხარის (პირველი მოპასუხის) მტკიცება იმასთან დაკავშირებით, რომ მოდავე მხარეებს შორის არ შემდგარა საშუამავლო შეთანხმება/ხელშეკრულება და მეორე მოპასუხის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების მყიდველის მოძიება არ მომხდარა მოსარჩელის დახმარებით, მისი კუთვნილი ვებ-გვერდიდან;

3.17. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ წინამდებარე საქმეში, ვინაიდან შუამავლის სასარჩელო მოთხოვნა ემყარება მის მიერ ვალდებულების შესრულების ფაქტს, ამ გარემოების მტკიცების ტვირთი სწორედ მას ეკისრებოდა;

3.18. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ საშუამავლო ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება მოითხოვს: სხვადასხვა პირთან ურთიერთობას, მოლაპარაკებების წარმოებას, შეხვედრების ორგანიზებას, რაც გარკვეული მატერიალური მტკიცებულებების შექმნასთან არის დაკავშირებული, განსაკუთრებით კი იმ გარემოების გათვალისწინებით, როდესაც საკითხი ეხება უძრავ ქონებას. შუამავალმა სასამართლოს წარუდგინა მტკიცებულებები იმის დასადასტურებლად, რომ ხელშეკრულებით ნაკისრი მოქმედებები განახორციელა;

3.19. სააპელაციო სასამართლომ სამართლებრივი დასაბუთებისას იხელმძღვანელა სსკ-ის 317-ე, 477-ე და 744-ე მუხლებით და განმარტა, რომ გასამრჯელოს/საზღაურის გადახდა დამოკიდებულია შუამავლობის შედეგად ხელშეკრულების დადებაზე ან გარკვეული სამუშაოს შესრულებაზე. თუ ეს გარემოებები სახეზე არ არის, მაშინ არც თანხის გადახდის ვალდებულება არ წარმოიშობა. ვინაიდან, საქმის მასალებით დასტურდება შუამავლის მიერ საშუამავლო ვალდებულებების შესრულება, შესაბამისად, არსებობს საზღაურის ანაზღაურების ვალდებულება;

3.20. სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებების ერთობლივად შეფასება ერთმნიშვნელოვნად იძლეოდა იმ გარემოების დადგენის შესაძლებლობას, რომ, (1) ერთი მხრივ, მოსარჩელესა (აპელანტს) და, მეორე მხრივ, პირველ მოპასუხესა და მეორე მოპასუხეს შორის დაიდო საშუამავლო მომსახურების ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც მოპასუხეებმა სოლიდარულად იკისრეს ვალდებულება მოსარჩელის სასარგებლოდ გადაეხადათ საშუამავლო გასამრჯელო უძრავი ქონების ღირებულების 3%-ის ოდენობით, აპელანტი კომპანიის მიერ მოძიებულ პირთან ან მისი ოჯახის წევრთან ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების შემთხვევაში; (2) ქ. თბილისი, ... მისამართზე მდებარე უძრავი ქონებაზე (ს/კ №...) ნასყიდობის ხელშეკრულება შპს „ა. ა. ას-ებსა“ და მეორე მოპასუხეს შორის აპელანტის მიერ გაწეული საშუამავლო მომსახურების შედეგად დაიდო;

3.21. სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება მიაქცია საქმეში წარდგენილ ვიდეო ჩანაწერს, მხარეთა შორის არსებულ „ვაიბერის“ მიმონერას, სატელეფონო ზარების ამონაწერს და მოწმეთა ჩვენებებს: მოწმის სახით დაკითხული დ. მ-ძის ჩვენებით დასტურდება ის გარემოება, რომ ა. ი-შა და თ. მ-შ სურდათ უძრავი ქონების შეძენა შპს „ა. ა. ა-ბის“ სახელით და შეძენის მიზნით, მოწმემ გადაიყვანა ა. ი-ი და თ. მ-ი მოსარჩელე კომპანიის ოფისში; დ. მ-ძის ჩვენებით ასევე დგინდება ის გარემოება, რომ თ. მ-ისა და შპს „ა. ა. ა-ბის“ დირექტორის – ა. ი-ის მოსარჩელის ოფისში ვიზიტის დროს კომპანიის წარმომადგენელმა აჩვენა მათ და შესთავაზა მოსარჩელის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე განთავსებული მეორე მოპასუხის კუთვნილი ქ. თბილისი, ... მისამართზე მდებარე უძრავი ქონება (ს/კ ...) შეძენის ვარიანტად. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ მოწმის სახით დაკითხული გ. გ-ის ჩვენებიდან დგინდება, რომ თ. მ-ისა და ა. ი-ის (შპს „ა. ა. ა-ბის“ დირექტორის) ოფისში ვიზიტისას მათ მოსარჩელის მიერ მიეწოდა ინფორმაცია მეორე მოპასუხის კუთვნილი ქ. თბილისი, ... მისამართზე მდებარე უძრავი ქონების შესახებ, მათ შორის, რუკაზე დასმულ იქნა ლოკაციაც. მოწმე გ. გ-ისა და დ.

მ-ძის მიერ დადასტურებულ იქნა ის გარემოებაც, რომ უძრავი ქონების სააგენტოს მიერ ინფორმაციის მიწოდებამდე თ. მ-შა და ა. ი-შ არ ჰქონდათ ინფორმაცია აღნიშნული უძრავი ქონების შესახებ. აპელანტის განმარტებით, თ. მ-ისა და ა. ი-ის ვიზიტის პერიოდში, კომპანიის წარმომადგენელი არაერთხელ დაუკავშირდა პირველ მოპასუხეს და მეორე მოპასუხის მეუღლეს – ზ. დ-ს, რაც მიზნად ისახავდა უძრავი ქონების სარეალიზაციო პირობების, მათ შორის, ნასყიდობის ფასის შემცირების შეთანხმებას, ზემოაღნიშნული უძრავი ქონების დათვალეიერების ორგანიზებას თ. მ-ისა და ა. ი-ის, როგორც შპს „ა. ა. ა-ბის“ უფლებამოსილი პირების მიერ; მოსარჩელის მეშვეობით, უძრავი ქონების შეძენის შემთხვევაში ფართის დაცლისა და შეძენისთვის გადაცემის პირობების შეთანხმებას. ის გარემოება, რომ თ. მ-ისა და ა. ი-ის სააგენტოს ოფისში ვიზიტის დროს არაერთხელ განხორციელდა კომუნიკაცია მოპასუხე მხარესთან დასტურდება საქმეში წარდგენილი ვიდეო-ჩანაწერით, მონმე გ. გ-ისა და დ. მ-ძის ჩვენებებით და სატელეფონო ზარების ამონაწერით;

3.22. სააპელაციო სასამართლომ დასაბუთებულად მიიჩნია აპელანტი კომპანიის განმარტება, რომ შპს „ა. ა. ა-ები“, აპელანტი კომპანიის წარმომადგენლის მიერ, მეორე მოპასუხის კუთვნილი უძრავი ქონების მოსარჩელის ვებ-გვერდზე ჩვენებისა და ინფორმაციის მიწოდების შედეგად დაინტერესდა ზემოაღნიშნული უძრავი ქონების შეძენით, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ მეორე დღეს კომპანიის წარმომადგენელს ჩვენება/დათვალეიერების მიზნით უძრავ ქონებაში უნდა მიეყვანა თ. მ-ი და ა. ი-ი. გარდა ზეპირი სატელეფონო კომუნიკაციისა, პირველ მოპასუხეს „ვაიბერის“ მეშვეობით გადაეგზავნა უძრავი ქონების შეძენით დაინტერესებული პირის (მისი წარმომადგენლების) ვინაობა, შპს „ა. ა. ა-ბის“ ამონაწერი მენარმეთა და არასამენარმეო იურიდიული პირების რეესტრიდან, ამასთან, ეცნობა, რომ აღნიშნულ პირს გადაეცა ზუსტი ინფორმაცია (ლოკაცია, დასახელება, მისამართი) მეორე მოპასუხის კუთვნილ უძრავ ქონებაზე;

3.23. სააპელაციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებები ადასტურებს, რომ მოსარჩელემ მოიძია შპს „ა. ა. ა-ები“ მეორე მოპასუხის კუთვნილი უძრავი ქონების შესაძენად – მოსარჩელის შუამავლობით განხორციელდა მეორე მოპასუხესა და შპს „ა. ა. ა-ბის“ დაკავშირება და მათ შორის ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმება. მეორე მოპასუხემ უძრავი ქონება გაყიდა მოსარჩელის შუამავლობით, რაც მოპასუხეთათვის საშუამავლო გასამრჯელოს სოლიდარულად დაკისრების საფუძველია;

3.24. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა აპელანტის განმარტება იმასთან დაკავშირებით,

რომ მითითებული სახელშეკრულებო ურთიერთობის ფარგლებში მოსარჩელესა და პირველ მოპასუხეს შორის ელექტრონული ფორმით შედგა შეთანხმება საშუამავლო მომსახურების განევის შესახებ. პირველი მოპასუხე დაინტერესებული იყო დედამისის – მეორე მოპასუხის საკუთრებაში რიცხული უძრავი ქონების – სასტუმროს გასხვისებით, მდებარე: ქ. თბილისში, ..., ს/კ №... შესაბამისად, ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენდა უძრავი ქონების სააგენტოს მიერ აღნიშნული უძრავი ქონების გაყიდვის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება და ქონების ყიდვის მსურველი პირების მოძიება. მითითებული უძრავი ქონება 2019 წლის 29 ივლისს განთავსებდა სააგენტოს ვებ-გვერდზე WWW.MYCLIENT.GE, რომლის საშუალებითაც მოხდა უძრავი ქონების გაყიდვის შესახებ ინფორმაციის გავრცელება და ქონების ყიდვის მსურველ პირთა მოძიება-შერჩევა. პირველი მოპასუხის განმარტებით, იგი არ იმყოფებოდა თბილისში, რის გამოც ვერ შეძლბდა საშუამავლო მომსახურების ხელშეკრულებას წერილობით გაცნობოდა. შესაბამისად, მისი მოთხოვნით 2019 წლის 31 ივლისს მოსარჩელემ ელექტრონული ფორმით მიანოდა საშუამავლო მომსახურების ხელშეკრულება და გააცნო მისი პირობები, რომელზედაც პირველმა მოპასუხემ თანხმობა განაცხადა. ამის შემდეგ, პირველ მოპასუხეს დაუკავშირდა მოსარჩელის (აპელანტის) წარმომადგენელი და მიანოდა ინფორმაცია, რომ სააგენტოს მიერ მოძიებული იქნენ უძრავი ქონების შეძენით დაინტერესებული პირები, რომლებსაც წარმოადგენდნენ თ. მ-ი და მისი თანმხლები უცხოელი ინვესტორი და მათ მოსარჩელე მხარემ დეტალური ინფორმაცია მიანოდა გასაყიდი უძრავი ქონების მახასიათებლების, ფასის, მესაკუთრისა და ადგილმდებარეობის შესახებ. მოსარჩელემ პირველ მოპასუხეს აცნობა, რომ მითითებული პირები დაინტერესებული იყვნენ უძრავი ქონების ადგილზე დათვალიერებით, რის გამოც შეთანხმდნენ შეხვედრის თაობაზე. გარდა ამისა, მოსარჩელე (აპელანტმა) კომპანიამ პირველ მოპასუხეს მიანოდა ინფორმაცია იმ იურიდიული პირის შესახებ, რომელიც დაინტერესებული იყო გასაყიდი უძრავი ქონების შეძენით და შემდეგ ამ ფართში სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელებით;

3.25. მიუხედავად იმისა, რომ დაინტერესებული პირის მიერ უძრავი ქონების შეძენა განხორციელდა სააგენტოს მიერ გაწეული საშუამავლო მომსახურების ფარგლებში, ნასყიდობის ხელშეკრულების დადება მეორე მოპასუხესა და შპს „ა. ა. ა-ებს“ შორის 2019 წლის 30 აგვისტოს განხორციელდა უძრავი ქონების სააგენტოს გვერდის ავლით, რაც შეთანხმების არსებით დარღვევას წარმოადგენს და მოპასუხეთა მხრიდან საშუამავლო მომსახურების ღირებულების ანაზღაურების ვალდებულებას წარმოშობს;

3.26. საქმეზე დადგენილია, რომ მეორე მოპასუხესა და შპს „ა. ა. ა-ბის“ წარმომადგენელს – ა. ი-ის შორის გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების თანახმად, უძრავი ნივთის ნასყიდობის ღირებულებად განისაზღვრა 1 180 000 (ერთი მილიონ ასოთხმოცი ათასი) ლარი. საშუაშემო მომსახურების შესახებ ხელშეკრულების პირველი მუხლის 1.4 პუნქტის თანახმად, საშუაშემო გასამრჯელო შეადგენდა გაყიდული ქონების ღირებულების 3%-ს, რომელიც შემკვეთის მიერ გადახდილი იქნებოდა უძრავი ქონების სააგენტოს მიერ მოძიებულ პირთან ან/და მისი ოჯახის წევრთან ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების შემთხვევაში. უძრავი ნივთის ნასყიდობის ღირებულებად განისაზღვრა 1 180 000 ლარი. ამდენად, საქმეზე უდავოდ დადგენილი გარემოებაა, რომ საშუაშემო მომსახურების ხელშეკრულების 1.4 პუნქტის შესაბამისად, საშუაშემო გასამრჯელოს ოდენობა მითითებული თანხის 3 პროცენტს – 35 400 ლარს შეადგენს, რაც მოსარჩელე კომპანიას მოპასუხეების მიერ სრულად უნდა აუნაზღაურდეს;

3.27. განსახილველ შემთხვევაში, წარდგენილ მტკიცებულებათა ერთობლივად შეფასებით სააპელაციო სასამართლო მივიდა დასკვნამდე, რომ აპელანტმა მისთვის კანონით დაკისრებული მტკიცების ტვირთი დაძლია, დაადასტურა საშუაშემო ხელშეკრულების დადება მოპასუხე მხარესთან, ასევე შუამავლის მიერ საშუაშემო ვალდებულების შესრულება, შესაბამისად, დაადასტურა საზღაურის ანაზღაურების ვალდებულების არსებობა, რაც შეეხება მოპასუხე მხარეს, მან სარჩელში/სააპელაციო საჩივარში მითითებული გარემოებების საპირისპირო მტკიცება ვერ განახორციელა. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ, სააპელაციო საჩივარი დასაბუთებულად მიიჩნია და დაასკვნა, რომ უნდა დაკმაყოფილდეს მისი მოთხოვნა, აქედან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღების გზით გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილება და, მოსარჩელის სასარგებლოდ, მოპასუხეებს სოლიდარულად 35 400 (ოცდათხუთმეტი ათას ოთხასი) ლარის გადახდა დაეკისრათ.

4. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

4.1. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო საჩივრით გაასაჩივრეს მოპასუხეებმა და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის უარყოფა მოითხოვეს.

4.2. კასატორთა განმარტებით, განსახილველ შემთხვევაში უძრავი ქონების მესაკუთრესა და მოსარჩელეს შორის არ არსებობდა შეთანხმება საშუაშემო ხელშეკრულების დადების თაობაზე. მოსარჩელესა და პირველ მოპასუხეს შორის ურთიერთობა დავალების ხელშეკრულების საფუძველზე წარმოიშვა. მეორე მოპასუხემ კუთვნილი უძრავი ქონ-

ნება მოსარჩელის შუამავლობის გარეშე გაყიდა, რის გამოც მოსარჩელეს ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება არ წარმოშობია;

4.3. კასატორთა განმარტებით, მოსარჩელე ვერ ადასტურებს, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულების დადება მისი შუამავლობით განხორციელდა. ამისათვის მოწმეთა ჩვენება და ვიდეო ჩანაწერი საკმარისი არ არის, სააპელაციო სასამართლომ სათანადოდ არ შეაფასა მოწმეთა ჩვენებები, რასაც შედეგად მოჰყვა არასწორი გადაწყვეტილების მიღება

4.4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 15 დეკემბრის განჩინებით მოპასუხეთა სააპელაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში: სსსკ) 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად, ხოლო 2023 წლის 17 თებერვლის განჩინებით საკასაციო სასამართლომ არსებითად განსახილველად დასაშვებად ცნო მოპასუხეთა საკასაციო განაცხადი სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნტის საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზების, მხარეთა ახსნა-განმარტებების ზეპირი განხილვის შედეგად მოსმენის, შეფასებისა და საკასაციო საჩივრის სამართლებრივი დასაბუთებულობის არსებითი განხილვის შედეგად მივიდა დასკვნამდე, რომ მოპასუხეთა საკასაციო განაცხადი დაუსაბუთებელია, არ უნდა დაკმაყოფილდეს და უცვლელად უნდა დარჩეს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

5. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). სსსკ-ის 410-ე მუხლის საფუძველზე საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძველად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების

სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას. მოცემულ შემთხვევაში „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული გარემოება გამოიკვეთა.

6. საკასაციო სასამართლო არაერთ გადანყვეტილებაში/განჩინებაში უთითებს, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი წანამძღვრის (სამართლებრივი წინაპირობის) არარსებობა გამორიცხავს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას. საქმის განმხილველი სასამართლო შეზღუდულია მხოლოდ მხარის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებით, რაც შეეხება სამართლის ნორმების გამოყენებას, სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, ადგენს თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება შედის სასამართლოს კომპეტენციაში, თუმცა საქმეზე გადანყვეტილება მიღებულ უნდა იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად რეალიზაციის პირობებში; მოთხოვნის საფუძველი სამოქალაქო სამართალში, ზოგადად არის სამართლის ის ნორმა, რომელიც დამოუკიდებლად ან სხვა მოთხოვნის საფუძველთან ერთობლიობაში აფუძნებს ამა თუ იმ მოთხოვნას ანუ სამოქალაქო სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეთა კონკრეტულ უფლება-მოვალეობებს (იხ. ბოელინგი/ჭანტურია, სამოქალაქო საქმეებზე სასამართლო გადანყვეტილებათა მიღების მეთოდიკა, მეორე გამოცემა, თბ., 2004, 38.) კერძო-სამართლებრივი ურთიერთობის მომწესრიგებელი მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმების დანიშნულებაა ურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტების უფლებების განსაზღვრა და მათი განხორციელების უზრუნველყოფა. მოთხოვნა უფლების რეალიზაციის კანონით გათვალისწინებული შესაძლებლობაა.

7. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მოთხოვნა პირის ნებას დაქვემდებარებული და სხვა პირისაკენ მიმართული უფლებაა, რომელიც მისი პროცესუალური განხორციელებისაგან მკვეთრად იმიჯნება. მოთხოვნა ძირითადად მატერიალურ-სამართლებრივი მნიშვნელობის მატარებელია. მოთხოვნა, საპროცესო-სამართლებრივი გაგებით, ყოველთვის მიმართულია სასამართლო გადანყვეტილების დადგომისაკენ. მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი არის სამართლის ნორმა, რომლის სამართლებრივი შედეგით გათვალისწინებულია სამართლებრივი ურთიერთობაში მონაწილე პირის მიერ რაიმე მოქმედების განხორციელებისა თუ მოქმედების შესრულებისაგან თავის შეკავების ვალდებულება. თითოეული მოთხოვნის დამფუძნებელი სამართლის ნორმა განსაზღვრავს მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძველს, თუმცა მისი

განმარტება და ფაქტობრივ გარემოებებზე მისადაგება სასამართლოს უფლებამოსილება. მოთხოვნის საფუძველი ორი ნაწილისაგან შედგება: ა) ნორმის შემადგენლობა, რომელიც მოიცავს ცალკეულ წინაპირობას და ბ) სამართლებრივი შედეგი, რომელიც კანონის საფუძველზე დადგება იმ შემთხვევაში, თუ სახეზეა ნორმის შემადგენლობით განსაზღვრული ყველა წინაპირობა.

8. მოთხოვნა და მოთხოვნის საფუძველი სხვადასხვა ცნებებია და მათი აღრევა არიდებული უნდა იქნეს. ამ გამიჯვნას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს იმის გათვალისწინებით, რომ მოთხოვნათა შორის არჩევანის უფლება, მოსარჩელის უფლებამოსილებაა, ხოლო მოსარჩელის მიერ წარდგენილი მოთხოვნის დამფუძნებელი მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძველთა შორის ერთ-ერთის მისადაგება სასამართლოს უფლებამოსილება და ვალდებულებაა (იხ. ბოელინგი /ჭანტურია, სამოქალაქო საქმეებზე სასამართლო გადაწყვეტილებათა მიღების მეთოდის, მეორე გამოცემა, თბ., 2004, 42.)

9. მოთხოვნის საფუძვლის (საფუძვლების) ძიებისას, სასამართლოსათვის ამოსავალია ის კონკრეტული ფაქტები და გარემოებები, რომლებზედაც მოსარჩელე ამყარებს თავის მოთხოვნას. სწორედ მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტები და გარემოებები განსაზღვრავენ მისი მოთხოვნის შინაარსს. სასამართლომ, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, უნდა გაარკვიოს, თუ საიდან გამომდინარეობს მოსარჩელის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი, კერძოდ, სახელმეკრულებო შეთანხმებებიდან თუ სხვა ვალდებულებითი ურთიერთობებიდან.

10. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ მოსარჩელის მოთხოვნის შინაარსის განმსაზღვრელია სარჩელში მითითებული ფაქტები და გარემოებები. სარჩელის ინდივიდუალიზაცია სარჩელის ელემენტების მეშვეობითაა შესაძლებელი. სსსკ-ის მე-3, მე-4, 83-ე და 178-ე მუხლების ანალიზით შესაძლებელია, დავას კენათ, რომ სარჩელი შედგება ორი ელემენტისგან: სარჩელის საგნისა და სარჩელის საფუძვლისგან. სარჩელის საგანია მოსარჩელის მოთხოვნა მოპასუხისადმი (სსსკ-ის 178.1 მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტი), ხოლო სარჩელის საფუძველი – კონკრეტული ფაქტები და გარემოებები, რომლებზედაც მოსარჩელე ამყარებს თავის მოთხოვნას (სსსკ-ის 178.1 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტი). მოსარჩელის სტადიის შემდეგ, სასამართლომ უნდა შეამოწმოს მოპასუხის სტადია, რაც მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების პასუხად შესაგებელში შედავებული გარემოებების კვალიფიციურობაზეა დამოკიდებული. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 2 მარტის დიდი პალატის გადაწყვეტილებაში (საქმეზე №ას-664-635-2016; პუნქტი 201) მითითებულია: „2007 წლის 28 დეკემბერს საქარ-

თველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებების მიხედვით, მოპასუხის მიერ პასუხის (შესაგებლის) წარდგენა სავალდებულო ხასიათს ატარებს (საქართველოს 28.12.2007წ.-ის კანონი №5669-სსმ), რაც იმაში გამოიხატება, რომ აღნიშნული საპროცესო ვალდებულების შეუსრულებლობა მხარისათვის უარყოფით საპროცესო სამართლებრივ შედეგებს იწვევს. კერძოდ, სარჩელში მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები ითვლება შეუდავებლად და, შესაბამისად, დამტკიცებულად. სსსკ-ის 201-ე მუხლის მე-7 ნაწილით გათვალისწინებული შესაგებლის წარუდგენლობის ფაქტი თავისთავად განსაზღვრავს მტკიცების საგანს, რადგანაც მოსარჩელე თავისუფლდება სარჩელში მითითებული ფაქტების მტკიცებისაგან. აღნიშნული გარემოება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანის წინაპირობაცაა. საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილია მოპასუხის მიერ კონკრეტული შესაგებლის წარდგენის ვალდებულება, კერძოდ, სსსკ-ის 201-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შინაარსიდან გამომდინარე, დგინდება, რომ მოპასუხე უნდა შეედავოს მოსარჩელის გამართულ, დასაბუთებულ მოთხოვნას ანუ დავის გადაწყვეტისათვის სამართლებრივად მნიშვნელოვან ფაქტობრივ გარემოებებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტები (და არა მისი სამართლებრივი შეხედულებები) დამტკიცებულად ითვლება“.

11. ყოველი კონკრეტული სამოქალაქო საქმის გადაწყვეტა სასამართლოში, დაკავშირებულია გარკვეული ფაქტების დადგენასთან. ფაქტების დადგენის აუცილებლობა განპირობებულია იმით, რომ სასამართლო იხილავს და წყვეტს მხარეთა შორის წარმოშობილ დავებს, რომლებიც სამართლით რეგულირებული ურთიერთობებიდან წარმოიშობიან. სამართლებრივი ურთიერთობა კი, როგორც ეს ცნობილია, შეიძლება აღმოცენდეს, განვითარდეს ან შეწყდეს მხოლოდ იურიდიული ფაქტების საფუძველზე. სწორედ მტკიცების ტვირთსა და მის სწორ განაწილებაზეა დამოკიდებული დასაბუთებული და კანონიერი გადაწყვეტილების მიღება (სხვა მრავალთა შორის შეად. სუსგ-ებს: №ას-475-2019, 15.04.2021წ; №ას-1065-2020, 08.04.2021წ; №ას-338-2019, 22.03.2021წ; №ას-1102-2022, 6.12.2022წ; №ას-1529-2022, 1.03.2023წ.).

12. სსსკ-ის მე-3 მუხლის მიხედვით, მხარეები იწყებენ საქმის წარმოებას სასამართლოში, ამ კოდექსში ჩამოყალიბებული წესების შესაბამისად, სარჩელის ან განცხადების შეტანის გზით. ისინი განსაზღვრვენ დავის საგანს და თვითონვე იღებენ გადაწყვეტილებას სარჩელის (განცხადების) შეტანის შესახებ. მხარეებს შეუძლიათ საქმის წარმოება მორიგებით დაამთავრონ. მოსარჩელეს შეუძლია უარი თქვას სარჩელზე, ხოლო მოპასუხეს – ცნოს სარჩელი. ამავე კოდექსის მე-4 მუხლის მიხედვით სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის

საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული შესაგებლები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები.

13. მტკიცების ტვირთს აწესრიგებს სსსკ-ის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომლის მიხედვითაც თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. მოსარჩელემ უნდა ამტკიცოს ის გარემოებები, რომლებზედაც დაფუძნებულია სასარჩელო მოთხოვნა, ხოლო მოპასუხემ გარემოებები, რომლებსაც მისი შესაგებელი ემყარება. მტკიცების ტვირთი არის სამოქალაქო სამართალწარმოებაში საქმის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტების დამტკიცების მოვალეობის დაკისრება მხარეებზე, რომლის შესრულება უზრუნველყოფილია მატერიალურ-სამართლებრივი თვალსაზრისით არახელსაყრელი გადაწყვეტილების გამოტანით იმ მხარის მიმართ, რომელმაც ეს მოვალეობა სათანადოდ არ (ვერ) შეასრულა. მხარეთა მტკიცებითი საქმიანობის საბოლოო მიზანი – ესაა სასამართლოს დარწმუნება საქმის სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობაში. სასამართლოს დაურწმუნებლობა კი, მხარისათვის არახელსაყრელ შედეგს იწვევს. მტკიცების ტვირთი დამოკიდებულია არა მხარის როლზე პროცესში, არამედ მოთხოვნის საფუძველზე. ის ვინც ითხოვს ვალდებულების შესრულებას, უნდა დაამტკიცოს მოთხოვნის საფუძვლის არსებობა არა მხოლოდ მაშინ, როდესაც იგი ითხოვს თავისი მოთხოვნის შესრულებას, ან აღიარებას, არამედ მაშინაც, როდესაც იგი თავს იცავს მონინალმდევე მხარის ნეგატიური აღიარებითი სარჩელისაგან (მოთხოვნისაგან).

14. მტკიცების ტვირთისაგან უნდა გაიმიჯნოს ფაქტების მითითების ტვირთი, როგორც მხარის ფაქტულტატური მოვალეობა. მხარეები სსკ-ის მე-4 მუხლის თანახმად სრულიად თავისუფალნი არიან მიუთითონ ნებისმიერ ფაქტზე. ეს მათი უფლებაა, მაგრამ მათ მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასება, ე.ი. იმის დადგენა და გარკვევა, თუ რამდენად ასაბუთებენ ეს ფაქტები იურიდიულად მხარეთა მოთხოვნებს და შესაგებელს – ეს უკვე სასამართლოს პრეროგატივაა. ამასთან, საკმარისი არ არის, რომ მხარემ ზოგადად გამოთქვას მოსაზრება საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებაზე, მაგალითად, განაცხადოს, რომ იგი მთლიანად უარყოფს მეორე მხარის მიერ მოხსენებულ საქმის ფაქტობრივ გარემოებებს. მხარის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები კონკრეტულად და დეტალურად უნდა

ჩამოყალიბდეს და ეხებოდეს საქმის გადანაცველისათვის მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოებას. მხარეთა მიერ წარმოდგენილი ახსნა-განმარტებები უნდა იყოს დასაბუთებული და ეხებოდეს იმ გარემოებებს, რომლებსაც უშუალო კავშირი აქვს დავასთან (სხვა მრავალთა შორის შეად. სუსგ-ებს: №ას-1504-2022, 10.03.2023წ; №ას-1112-2021, 2.03.2023წ; №ას-1382-2022, 1.03.2023წ.).

15. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ კრიტერიუმი, რომლითაც უნდა იხელმძღვანელოს სასამართლო იმისათვის, რომ სწორად განსაზღვროს მხარეთა მიერ მითითებული ფაქტებიდან, თუ რომელი ამართლებს სამართლებრივად მხარეთა მოთხოვნებს (შესაგებელს) და რომელი არა, ესაა – სარჩელის საგანი (მოსარჩელის მოთხოვნის შინაარსი), მოპასუხის შესაგებელი და შესაბამისი მატერიალურ სამართლებრივი ნორმა. მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებებიდან ერთი ნაწილი უნდა დაამტკიცოს მოსარჩელემ, მეორე ნაწილი კი – მოპასუხემ. ამასთან ერთად, დაამტკიცების ტვირთის განაწილების საფუძველზე, მოსარჩელე თავისუფლდება იმ ფაქტების დადგენისაგან, რომელიც მოპასუხემ უნდა დაამტკიცოს და პირიქით, მოპასუხე თავისუფლდება იმ ფაქტების დადგენისაგან, რომელიც მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს. მტკიცების ტვირთის მხარეთა შორის განაწილების ინსტიტუტი მიუთითებს არა მარტო იმაზე, თუ რომელმა მხარემ რა ფაქტები უნდა დაადგინოს, არამედ იმაზეც, თუ რომელი ფაქტების დადგენის მოვალეობისაგან თავისუფლდება ესა თუ ის მხარე. შესაბამისად, მოსარჩელემ, როგორც წესი, უნდა დაამტკიცოს ყველა გარემოება, რომელიც წარმოადგენს მოთხოვნის წარმოშობის საფუძველს, ხოლო მოპასუხემ კი – ყველა გარემოება, რომელიც წარმოადგენს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველს (იხ. ჰაინ ბილინგი, ლადო ჭანტურია, სამოქალაქო საქმეებზე გადანაცვეტილებათა მიღების მეთოდика, თბ., 2003, გვ.64).

16. განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელის მოთხოვნა ეფუძნება შუამავლობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მოპასუხეთათვის გასამრჯელოს სოლიდარულად დაკისრებას.

17. საკასაციო სასამართლოს ზეპირ სხდომაზე გამოცხადებულ მხარეებს განემარტათ, რომ საკასაციო სასამართლოს მსჯელობისა და შეფასების საგანი იყო სწორედ შუამავლობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულების შესრულება, რადგან საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოსეულ შეფასებას მხარეთა შორის შუამავლობის სახელშეკრულებო ურთიერთობის არსებობის თაობაზე (იხ. წინამდებარე განჩინების 3.7 ქვეპუნქტი), შესაბამისად, საკასაციო პრეტენზიის შემოწმება და შეფასება მოხდა იმ ფარგლებში, რაც სააპელაციო სასამართლოს მიერ მტკიცებულებათა ერთობლივად გამოკ-

ვლევასა და მოწმეთა განმარტებების, კასატორი მხარის მტკიცებით, არასწორად შეფასებას უკავშირდება. ამ მიმართებით საკასაციო სასამართლომ მოისმინა არა მხოლოდ საკასაციო სასამართლოს სხდომაზე გამოცხადებულ მხარეთა მოსაზრებები, არამედ, პირველი ინსტანციის სასამართლოში მხარეთა მიერ დასახელებული და მოწვეული მოწმეების განმარტებები, რათა შეეფასებინა სასარჩელო მოთხოვნის დასაბუთებულობა სსკ-ის 744-ე მუხლით განსაზღვრული წინაპირობის საფუძველზე, კერძოდ, უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება სწორედ ამ შუამავლობის შედეგად რამდენად დაიდო, რაც წარმოშობს მოპასუხეთა ვალდებულებას გასამრჯელოს გადახდაზე.

18. საკასაციო სასამართლოს სხდომაზე გამოცხადებული მეორე მოპასუხის, რომელიც გაყიდული უძრავი ქონების ყოფილი მესაკუთრეა (იხ. წინამდებარე განჩინების პირველი პუნქტი და 3.1 ქვეპუნქტი) მიერ გამოხატული მოსაზრების თაობაზე, რომ მან არაფერი იცოდა მის შვილსა (რომელიც ამ დავაში პირველი მოპასუხეა /იხ. ამ, განჩინების პირველი პუნქტი/ და რომელიც ძირითადად თვითონ იმყოფებოდა კომუნიკაციაში საშუამავლო კომპანიასთან) და მოსარჩელე კომპანიას შორის რაიმე ურთიერთობისა და მათ მიერ გაცვლილი ინფორმაციის შესახებ, მხარეს საკასაციო სასამართლოს მიერ განემარტა, რომ ეს არ იყო კასატორისათვის სასარგებლო მტკიცება და ასეთი ფაქტობრივი გარემოებების პირობებში, თეორიულად, მეორე მოპასუხეს მოთხოვნის უფლებას პირველი მოპასუხისადმი წარმოუშობდა. საკასაციო სასამართლო აქვე იმასაც აღნიშნავს, რომ როგორც მეორე მოპასუხის მტკიცება, ისე პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა ძირითადად პირველ და მეორე მოპასუხეებს შორის დავალების ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სამართლებრივი შედეგების კვლევას უკავშირდება, რაც მართებულად არ არის გაზიარებული სააპელაციო სასამართლოს მიერ. წინამდებარე საკასაციო საჩივრის ფარგლებში საკასაციო სასამართლოს შემოწმების ფაქტობრივი და პროცესუალური ფარგლები მითითებულია ამ განჩინების 5-17 პუნქტებში.

19. საკასაციო სასამართლომ პირველი ინსტანციის სასამართლოში 2021 წლის 5 მარტის სხდომაზე მოწვეულ მოწმეთა განმარტებები (ოქმის სრულად მოსმენის გზით) სხვა მტკიცებულებებთან ერთობლივად შეაფასა და მივიდა დასკვნამდე, რომ სააპელაციო სასამართლომ სავსებით მართებულად დაადგინა, რომ შპს „ა. ა. ა-ბსა“ და მეორე მოპასუხეს შორის, ამ უკანასკნელის კუთვნილ უძრავ ქონებაზე (იხ. წინამდებარე განჩინების 3.1-3.3 ქვეპუნქტები) სწორედ მოსარჩელე კომპანიის შუამავლობით დაიდო ხელშეკრულება, რის გამოც განხორციელებულად უნდა იქნეს მიჩნეული სსკ-ის 744-ე მუხლის (ნორმის დეფინიცია იხ. ამ განჩინების 3.6 ქვეპუნქტში) წინაპირობა, რაც შესაბამისად მო-

სარჩელის მოთხოვნის საფუძველია, მიიღოს კუთვნილი გასამრჯელო.

20. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოწვეულ მოწმეთა განმარტებიდან, სააპელაციო სასამართლოს მიერ გამოკვლეული და დადგენილი გარემოებების საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო დამატებით განმარტავს, რომ მართებულად არ იქნა გაზიარებული მოწმეების თ. მ-ისა და უ. დ-ის განმარტებები, რომ თითქოსდა მათთვის მანამდე იყო ცნობილი ის ინფორმაცია, რომელიც მეორე მოპასუხის კუთვნილი სასტუმროს გაყიდვას უკავშირდებოდა, მოწმეებმა განმარტეს:

20.1. უ.(უ.) დ-ემ იმ უზნელია, სადაც ეს სასტუმრო მდებარეობს და როდესაც უ-მ მოიცალა, ასე დაემთხვა, რომ ეს იყო ზუსტად ის დღე, როდესაც თ. მ-ი ა. ი-ისთან ერთად იმყოფებოდა სამაკლერო კომპანიაში... მოსამართლის კითხვას, თუ დაახლოებით როდის მიანოდა თ. მ-ს მისმა მეგობარმა უ.(უ.) დ-ემ ინფორმაცია ... ქუჩაზე მდებარე სასტუმროს შესახებ, მაგალითად, სამაკლერო კომპანიაში მისვლამდე ერთი თვით, ერთი წლით თუ რა დროით ადრე, მოწმე მ-მა არ უპასუხა, მხოლოდ ის თქვა, რომ არ იცის, დაემთხვა, რომ ეცალა მას და ეცალა უ-ს და ასე დაემთხვა...;

20.3. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოსარჩელის მიერ მიწვეულმა მოწმემ გ. გ-მა, გარდა იმისა, რომ ვრცლად აღწერა, თუ როგორ დაიწყო საშუამავლო კომპანიის ურთიერთობა პირველ მოპასუხესა და მეორე მოპასუხის მეუღლესთან გასაყიდი ქონების თაობაზე, ასევე, დეტალურად აღწერა საშუამავლო კომპანიის ოფისში სასტუმროს შემძენი პირის – ა. ი-ისა და მისი თანმხლები თ. მ-ის ვიზიტი, საუბრის შინაარსი და დეტალები. კერძოდ, მოწმემ განმარტა, რომ დ-ები იყვნენ დამკვეთები და მათ ქონებას ... ქუჩაზე ჰყიდდა მოსარჩელე კომპანია. კომპანიას ურთიერთობა ჰქონდა მეორე მოპასუხის შვილთან და მეუღლესთან. თავის მხრივ, „ა. ა. ა-ების“ წარმომადგენელი ინდოელი პიროვნება და თ. მ-ი, მივიდნენ კონსულტაციაზე იურისტთან, რომელიც იმავდროულად მოსარჩელე კომპანიის დამფუძნებელია, მისვლის მიზანი იყო ... ქუჩაზე სასტუმროს შეძენა. იურისტმა ეს კლიენტები გადაიყვანა საშუამავლო კომპანიაში, ისინი პირადად მოწმემ მიიღო. მოწმემ განმარტა, რომ კლიენტები ჩქაროდნენ სასტუმროს ყიდვას, თუმცა ბიუჯეტი ჰქონდათ შეზღუდული – დაახლოებით ნახევარი მილიონი დოლარი (თავისი გადასახადების ჩათვლით). ქალბატონმა თ-მ ისიც აღნიშნა, რომ ... ქუჩაზე ნაქირავები ჰქონდათ სხვა სასტუმრო და განიხილავდნენ ახალი სასტუმროს ყიდვას. მათ ძალიან ეჩქარებოდათ არა მარტო ახალი სასტუმროს ყიდვა, არამედ მასში შესვლაც, რადგან „booking.com“-ის საშუალებით იყვნენ უკვე დარეგისტრირებული კლიენტები და ეს კლიენტები ახალ სასტუმროში მალევე უნდა მიეღოთ;

20.3. მოწმემ განმარტა, რომ კომპანიის ბაზაში კონკრეტულ მისამართზე მდებარე არსებული სასტუმროები გაუშალა მათ, აჩვენა ფოტოები, აუხსნა ლოკაცია, ყველა დეტალი. მიუხედავად იმისა, რომ ეს კონკრეტული სასტუმრო ბევრად ძვირი ღირდა, კლიენტმა მითხრა, რომ დაინტერესდა ამ სასტუმროთი. ამის შემდეგ, მე შევთავაზე მათ დახმარება, გავედი ოთახიდან, ისინი მელოდებოდნენ, როგორც ვიცი, წარმოდგენილია ვიდეოჩანანერი, ოფისიდან დავურეკე შ. დ-ს და ვუთხარი, რომ მისი ქონებით დაინტერესდა რეალური მყიდველი, თუმცა შეზღუდული ბიუჯეტი ჰქონდა, შ-მ მიპასუხა, რომ ისინი ძალიან ჩქაროდნენ ქონების გაყიდვას, მაგრამ თანხის დაკლებას ის ვერ გადაწყვეტდა, შესაბამისად, მომცა მამის – ბატონი ზ-ის ნომერი, სმს-ად მომწერა. დავურეკე ბატონ ზ-ს და ავუხსენი სიტუაცია, რომელმაც მითხრა, რომ ეჩქარებოდათ სასტუმროს გაყიდვა, თანხის დაკლება არ იქნებოდა პრობლემა, მოილაპარაკებდნენ, ისიც ვუთხარი, რომ მყიდველს რაც შეიძლება მალევე სჭირდებოდა სასტუმროში შესვლა, რადგან უნდა მიეღოთ კლიენტები. ამაზე ბატონმა ზ-მ მითხრა, რომ სასტუმრო გაქირავებული იყო ახლობლებზე, არ იქნებოდა მისი დაცლა პრობლემა, გაუგებდნენ, მათ ერთი თვის ქირას გადაუხდიდა, რაც შეეხება სხვა ნივთებს, მხოლოდ დეკორატიული ყვავილები იყო მათი (დ-ბის) და ამის გამოტანა პრობლემა არ იყო, შეძენიდან ერთ დღეში შეეძლოთ სასტუმროში შესვლა და მისი მოხმარება, ... ტერიტორიაზე 4-5 სასტუმრო მქონდა, იმდენად სწრაფად სჭირდებოდა დაცლა მყიდველს და სწორედ ამ გამყიდველს შეეძლო ეს უმოკლეს ვადაში, როგორც აღვნიშნე. ყველა ეს დეტალი, რაც მნიშვნელოვანი იყო კლიენტებისათვის (მყიდველებისათვის) ვუთხარი მათ, შევთანხმე. ქალბატონმა თ-მ კარგად იცის ეს ტერიტორია, აქ ჰქონდა ნაქირავები სასტუმრო „ა. ა. ა-ებს“. მე ლოკაცია დავესვი რუკაზე, ავუხსენი, თუ საიდან და როგორ უნდა მისულიყვნენ, სამანქანო გზა რამდენი იყო, რამდენი კმ იყო მეტროდან დაშორება და ა.შ. ქალბატონმა თ-მ უკვე შეიქმნა წარმოდგენა, სად იყო ეს სასტუმრო. კლიენტთან შევთანხმდით, რომ მეორე დღეს უნდა მიგვეყვანა ადგილზე. როდესაც მესაკუთრეს – ბატონ ზ-ს დავურეკე, მითხრა, რომ როგორც იცით, ფართი არის გაქირავებული და ის ადგილზე არ იქნებოდა, თუმცა, შეგვეძლო ადგილზე ნებისმიერ დროს მისვლა და მყიდველისათვის ქონების ჩვენება. მეორე დღით 12 საათამდე ველოდე ქალბატონ თ-ს და რადგან არ დამიკავშირდა, დავურეკე და ვკითხე, გელოდებით, როდის შევხვდეთ. თ-მ მიპასუხა, თუ ესა და ეს სასტუმროა, მე არ მაინტერესებს, რადგან არ მომწონს ეს სასტუმრო. გამოცდილებიდან გამომდინარე, გამიჩნდა ეჭვი, როგორც ხდება ხოლმე ამ საქმეში და გარკვეული სიხშირით ვამოწმებდით ხოლმე საჯარო რეესტრში ამონაწერებს, რათა ჩვენს მიერ შეთავაზებული ქონება არ გაყი-

დულიყო სხვაგვარად. მანამდე, ანუ კლიენტის წასვლისთანავე, მას-თან მოლაპარაკების ყველა დეტალი – ლოკაცია, მისვლა, ფასი და ა.შ. მე მივწერე შ-ას. მისგან მივიღე დასტური, რომ ყველაფერი გასაგები იყო, მათ შორის, ჩვენი გასამრჯელოს შესახებაც. როდესაც ჩვენს მიერ შეთავაზებული სასტუმრო იყიდა „ა. ა. ა-ებმა“, მე სატელეფონო კომუნიკაცია მქონდა როგორც ქალბატონ თ-თან, ისე ბატონ ზ-თან და ბატონ შ-თან, თუმცა, მათგან შეურაცხყოფის გარდა, არაფრის მომისმენია ... ჩემი, როგორც აგენტის მოვალეობა რაც იყო, რომ კლიენტსა და გამყიდველს შორის შემეთანხმებინა ფასი, ფართის დაცლის პირობები, მეჩვენებინდა სასტუმროს ფოტოები, ლოკაცია და სხვა, ეს მაქსიმალურად, 100%-ით გავაკეთე. მყიდველმა ზუსტად მიიღო ეს ინფორმაცია, რადგან კარგად იცოდა სასტუმროს ადგილმდებარეობა, იქვე ჰქონდათ სასტუმრო, მეზობლად. დაახლოებით საათნახევარი დავუთმე ამას;

20.4. შეკითხვების პასუხად მოწმე გ-მა განმარტა, რომ ეს ფართი ჩვენს ბაზაში თავიდანვე იყო შეტანილი და „ა. ა. ა-ების“ მოსვლის შემდეგ არ გვიპოვია. ჩვენს ბაზაში ქონების შეყვანა ხდება მისი პორტალებზე, ან ე.წ. „კარდაკარ სიარულით“ მოძიების გზით. ქონების მოძიების შემდეგ ვუკავშირდებით ქონების მესაკუთრეს (მისგან გამოყოფილ საკონტაქტო პირს) და ვთავაზობთ ჩვენს მომსახურებას, ამის შემდეგ ვუხსნით პირობებს და თანამშრომლობაზე თანხმობის შემთხვევაში, ვინცებთ მუშაობას. მე რომ შ-ს თანხმობა არ მქონოდა, ამ ქონებას არ განვათავსებდი ბაზაში და არც მყიდველს შევთავაზებდი. მხოლოდ ისეთ ფართებზე ვმუშაობთ, რაზედაც მიღებული გვაქვს თანხმობა. თანამედროვე პირობებში ყველა გაყიდვების მენეჯერი ასე მუშაობს (წიგნების გაყიდვა თუ სხვა). შ. იყო ოჯახიდან გამოყოფილი პირი, ხშირად ოჯახის ყველა წევრი არ სარგებლობს „ვაიბერით“, „ვოთსაფით“ და ა.შ. გამყიდველს – ბატონ შ-ს (ქალბატონი თ-ის მეუღლეს) მივანოდე ინფორმაცია მყიდველის შესახებ, რომ იყო ინდოელი პიროვნება, მას ჰყავდა თარჯიმანი, „ა. ა. ა-ების“ ამონაწერი მივანოდე, ქალბატონი თ-ს მობ. მივანოდე, მას ვესაუბრებოდით ამ გარიგების შესახებ, მისამართი, ყველაფერი ეს წერილობით იცოდა შ-მ; რაც შეეხება შუამავლობის გასამრჯელოს 30 000 ზე ქვემოთ როდესაც არის შესაძლოა გასამრჯელო იყოს უფრო დაბალი, ვიდრე 3%-ია, ეს განისაზღვრება გაყიდვის ფასით. ქალბატონმა თ-მ ისიც ახსენა საუბარში, რომ ამ ინდოელ მყიდველს საქართველოს ბანკში ჰქონდა დამტკიცებული სესხი და რეალურად ეს ასეცაა. ბატონ შ-ს არ მოუწერია, რომ მისთვის ცნობილი იყო ეს ინდოელი მყიდველი, მას რომ სცოდნოდა ეს, მომწერდა აუცილებლად.

21. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მომწმეტა ჩვენების შეფასებისას, სასამართლო ვალდებულია, ისევე, როგორც სხვა სახის

მტკიცებულება, მოწმის ჩვენება შეაფასოს მისი შინაარსისა და იურიდიული დამაჯერებლობის კუთხით, იმ ობიექტური თუ სუბიექტური კრიტერიუმების (მხარეებთან დამოკიდებულება, ფიზიკური მდგომარეობა, ფაქტორები, რომელიც გავლენას ახდენენ მოწმის ჩვენებაზე და სხვა) გათვალისწინებით, რომელიც ამ მტკიცებულებისთვისაა დამახასიათებელი და სწორედ ამ გზით მიიღოს გადანყვეტილება სადავო ფაქტობრივი გარემოების არსებობა-არარსებობის შესახებ. მტკიცებულებათა შეფასების დროს სასამართლო ხელმძღვანელობს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც თავისუფალია და იმავდროულად კანონის დანაწესითაა შეზღუდული. შინაგანი რწმენა საქმეზე შეკრებილი მტკიცებულებების ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური განხილვის შედეგად ყალიბდება. მტკიცებულებათა შეფასება არა სპონტანური და ინტუიციური, არამედ სათანადოდ მოტივირებული და დამაჯერებელი უნდა იყოს (სსსკ-ის 105-ე მუხლის მეორე ნაწილი) (შეად. სუსგ-ებს: №ას-279-264-17, 21.04.17 წ; №ას-1186-2022, 25.11.2022წ.). მტკიცებულებათა შეფასების სტანდარტი მიუთითებს სასამართლოსათვის არა სუბიექტურ მოსაზრებებზე დაყრდნობით მტკიცების საგანში შემავალი გარემოებების დადგენილად მიჩნევაზე, არამედ, მოსამართლის შინაგან რწმენაზე, რომელიც შეჯიბრებითობის ფარგლებში მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ შეფასებაზეა დაფუძნებული. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, ნებისმიერ შემთხვევაში, მოწმეთა კომპეტენცია, პირველ რიგში ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად წესრიგდება (იხ. *The Lüdi v. Switzerland*, გადაწყვეტილება 15.06.1992, სერია A, №238, გვ. 20, პარაგრაფი 43 და *The Schuler-Zraggen v. Switzerland* გადაწყვეტილება 24.06.1993. სერია N263, გვ.21. პარ. 66). სსსკ-ის 105-ე და 140-ე მუხლების ანალიზიდან კი გამომდინარეობს, რომ მოწმის ჩვენების მიღებისას ეროვნულმა სასამართლომ უნდა იხელმძღვანელოს ყველა იმ ობიექტური თუ სუბიექტური ფაქტორით, რაც ამ მტკიცებულების იურიდიულ ბუნებას ახლავს, მათ შორისაა მოწმის, როგორც სუბიექტის, დამოუკიდებლობა მხარეთა შორის სადავო ფაქტებისა და მოვლენების მიმართ. სწორედ ამ კრიტერიუმებით განისაზღვრება მოწმის ჩვენებაში გადმოცემული ფაქტების იურიდიული სანდოობა. საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას მოცემულ საქმეზე დაკითხული მოწმეების ჩვენებების გაანალიზებასა და შეფასებასთან დაკავშირებით (იხ. წინამდებარე განჩინების 3.20-3.21 ქვეპუნქტები; სხვა მრავალთა შორის შეად. სუსგ-ებს: №ას-1698-1592-2012, 2.06.2014წ; №ას-1029-2022, 9.11.2022წ; №ას-1029-2022, 9.11.2022წ;). მოპასუხემ ვერც ერთი მტკიცებულებით ვერ გააბათილა მოსარჩელის მტკიცება.

22. ერთ-ერთ საქმეზე, სადაც საკასაციო სასამართლომ იმსჯელა და ერთმანეთისაგან გამიჯნა შუამავლობისა და დავალების ხელშეკრულებების სამართლებრივი ბუნება, განმარტა, რომ სსკ-ის 744-ე მუხლის თანახმად პირი, რომელიც სხვას ჰპირდება გასამრჯელოს ხელშეკრულების დასადებად განეული შუამავლობისათვის, ვალდებულია გადაიხადოს ეს გასამრჯელო მხოლოდ მაშინ, თუ ხელშეკრულება ამ შუამავლობის შედეგად დაიდო. თუ ხელშეკრულება იდება გადადების პირობით, გასამრჯელო შეიძლება მოთხოვნილ იქნეს მხოლოდ ამ პირობის დადგომის შემდეგ. თუ გასამრჯელოს ოდენობა განსაზღვრული არ არის, შეთანხმებულად ითვლება ჩვეულებრივი მოქმედი გასამრჯელო. შემკვეთის საზიანოდ ამ მუხლის პირველი და მეორე წინადადებებისაგან განსხვავებულად დადებული შეთანხმება ბათილია. საშუამავლო საქმიანობად შეიძლება მიჩნეულ იქნეს მხოლოდ ისეთი სახის საქმიანობა, რომლის მიზანიც შემკვეთსა და მესამე პირს შორის ძირითადი ხელშეკრულების დადებაა. იმ შემთხვევაში თუ შუამავალი მესამე პირს ვერ მოიძიებს, მას პასუხისმგებლობა არ დაეკისრება, ხოლო შემკვეთს – ანგარიშსწორების ვალდებულება (შდრ. სსკ-ის 744-ე მუხლის კომენტარი, www.gccc.ge, ბოლო დამუშავება: 07.03.2016 წ.). საშუამავლო ხელშეკრულებით განსაზღვრული გასამრჯელოს ანაზღაურების დაკისრებისათვის უნდა არსებობდეს შემდეგი წინაპირობები: მხარეთა შეთანხმება შუამავლობის გზით ხელშეკრულების დადებაზე; ძირითადი ხელშეკრულება, რომლის დადების მიზნითაც თანხმდებიან მხარეები შუამავლობაზე; ეს ხელშეკრულება სწორედ შუამავლობის შედეგად უნდა იყოს დადებული (იხ. სუსგ №ას-522-495-2014, 05.06.2015წ.). აღსანიშნავია ისიც, რომ შუამავლობის დროს, შუამავალს ეკუთვნის გასამრჯელო, რომელიც შესაძლებელია მხარეებმა შეათანხმონ, ან თუ მისი ოდენობა განსაზღვრული არ არის, შეთანხმებულად მიიჩნევა ჩვეულებრივ მოქმედი გასამრჯელო... სსკ-ის 709-ე მუხლის თანახმად დავალების ხელშეკრულებით რწმუნებული ვალდებულია შეასრულოს მისთვის დავალებული (მინდობილი) ერთი ან რამდენიმე მოქმედება მარწმუნებლის სახელითა და ხარჯზე. შუამავალი თავისი ვალდებულების შესრულებისას არ მოქმედებს შემკვეთის სახელით, მისი მთავარი დანიშნულება მესამე პირამდე იმ ძირითადი ინფორმაციის მიტანაა, რომლის საფუძველზეც შემკვეთსა და მესამე პირს შორის ძირითადი ხელშეკრულება უნდა დაიდოს (შდრ. სსკ-ის 744-ე მუხლის კომენტარი, www.gccc.ge, ბოლო დამუშავება: 07.03.2016)- იხ. შუსგ №ას-304-287-2017, 13.10.2017წ.

23. შუამავლობის ბუნებიდან გამომდინარე, მისი ადგილი, სამართლებრივი თვალსაზრისით, არა შემკვეთისათვის სასურველ ხელშეკრულებაში (განსხვავებით მაგ: დავალებისაგან, როდესაც მინდობილი

პირი თავად დებს გარიგებას მარწმუნებლის სახელით, შეად. სსკ-ის 709-ე მუხლი), არამედ ამ ხელშეკრულების მიღმაა, რადგანაც შუამავლის ვალდებულება კონტრაჰენტის მოძიება, შემკვეთთან მისი დაკავშირება და ამ გზით მხარეთა შორის ხელშეკრულების არსებით პირობებზე შეთანხმების მიღწევაა (იხ. სუსგ-ები: №ას-1279-2019, 31.03.2021წ; №ას-803-2022, 06.10.2022წ.).

24. საკასაციო სასამართლოს განსჯით, მოპასუხეებმა ვერ დაამტკიცეს, რომ მოსარჩელე კომპანიის შუამავლობის გარეშე დაიდო უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, შესაბამისად, მათი საკასაციო საჩივრის არსებითად განხილვის გზით, არ დაკმაყოფილდა საკასაციო განაცხადი და უცვლელად დარჩა სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება, როგორც კანონიერი და დასაბუთებული.

25. კასატორს სახელმწიფო ბაჟი გადახდილი აქვს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-8, 257-ე მუხლის მესამე ნაწილით, 284-ე, 285-ე და 410-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. შ. დ-ისა და თ. დ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 16 ივნისის გადაწყვეტილება;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

8. დაზღვევა

სადაზღვევო თანხის გადახდისგან მზღვეველის გათავისუფლების საფუძველი

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ას-823-2022

16 იანვარი, 2024 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: ნ. ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზ. ძლიერიშვილი,
ე. გასიტაშვილი

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება, პირგასამტეხლოს დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 2018 წლის 23 მაისს სს „ს.კ.პ-ს“ (შემდგომში – „მოპასუხე“, „სა-
დაზღვევო კომპანია“ ან „მზღვეველი“) და სსიპ სურსათის ეროვნულ
სააგენტოს (შემდგომში – „მოსარჩელე“, „სააგენტო“, „დამზღვევი“ ან
„კასატორი“) შორის გაფორმდა სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ
N230/2018 ხელშეკრულება.

2. ხელშეკრულების 1.15 პუნქტის მიხედვით, დაზღვევის საგანია:
კონკრეტული ავტოტრანსპორტი და შემასხურებელი აგრეგატი (მითი-
თებული, შემსყიდველის მიერ შევსებული განაცხადის საფუძველზე
გაცემულ, შესაბამის სადაზღვევო პოლისში), აგრეთვე, დაზღვეული
ავტოტრანსპორტის ექსპლუატაციის შედეგად დამდგარი შემსყიდვე-
ლის სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობა.

3. ხელშეკრულების 1.16 პუნქტის მიხედვით, სატრანსპორტო საშუ-
ალება, ისევე როგორც შემასხურებელი აგრეგატი, ითვლება განადგუ-
რებულად (სრული დაზიანება), თუ ავტოტრანსპორტის/შემასხურებე-
ლი აგრეგატის აღდგენითი ღირებულება მისი საბალანსო ღირებულე-
ბის 70% და მეტს შეადგენს.

4. ხელშეკრულების მე-3 პუნქტის მიხედვით, ხელშეკრულების სა-
განს წარმოადგენს სააგენტოს ბალანსზე რიცხული 136 ერთეული ავ-
ტომანქანისა და 121 შემასხურებელი აგრეგატის დაზღვევასთან და-
კავშირებული მომსახურების შესყიდვა ელექტრონული ტენდერის სა-
შუალებით.

5. ხელშეკრულების 4.1. პუნქტის მიხედვით, გასანევი მომსახურე-

ბის საერთო ღირებულებაა 79 020,76 ლარი საქართველოს კანონდებლობით დადგენილი შესაბამისი გადასახადების გათვალისწინებით, ხოლო 4.2 პუნქტის მიხედვით, გასანევი მომსახურების ერთეულის ფასი მოცემულია ხარჯთაღრიცხვაში, რომელიც ხელშეკრულებას თან ერთვის და მის განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს (დანართები №1, №2).

6. ხელშეკრულების 5.1.1 პუნქტის მიხედვით, მიმწოდებელი ვალდებულია უზრუნველყოს მომსახურების განევა 2018 წლის 24 მაისიდან 2018 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით.

7. ხელშეკრულების 5.1.2 პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, მიმწოდებელი ვალდებულია მომსახურების ფარგლებში უზრუნველყოს შემდეგი რისკის დაზღვევა: სადაზღვევო შემთხვევის დროს ავტოტრანსპორტის (აგრეგატის) ევაკუაციასთან დაკავშირებული ხარჯები (24-საათიანი „ასისტანსი“), ხოლო „თ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, აგრეგატზე ვრცელდება საგარანტიო პირობები.

8. ხელშეკრულების 5.2 პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი უფლებამოსილია არ აანაზღაუროს ზარალი შემსყიდველის მიერ წინამდებარე პირობებით და შესაბამისი სადაზღვევო პოლისით დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში.

9. ხელშეკრულების 5.3. პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, შემსყიდველი ვალდებულია უზრუნველყოს მიმწოდებელი სადაზღვევო ხელშეკრულების დასადაზღვევად აუცილებელი ინფორმაციით; „ე“ ქვეპუნქტის მიხედვით კი, სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემთხვევაში, უზრუნველყოს შეტყობინების გაკეთება მიმწოდებელთან, წინამდებარე ხელშეკრულების მე-10 მუხლით გათვალისწინებული წესით; „თ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, გაუწიოს მიმწოდებელს სათანადო დახმარება, ხელი შეუწყოს, მიიღოს მონაწილეობა სადაზღვევო შემთხვევის გამომწვევი მიზეზების, მისი დადგომის გარემოებების, შედეგებისა და მიყენებული ზიანის სიდიდის სრულ და ობიექტურ გამოკვლევაში, დადგენასა და შეფასებაში და არ იმოქმედოს მიმწოდებლის ინტერესების საწინააღმდეგოდ; „კ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკუთარი უფლებამოსილების და შესაძლებლობის ფარგლებში ხელი შეუწყოს მიმწოდებელს მის მიერ რეგრესის უფლების განხორციელებაში.

10. ხელშეკრულების 10.3 პუნქტის მიხედვით, ზიანის ანაზღაურებაზე გადაწყვეტილების მიღებისთვის საჭიროა შემდეგი საბუთების წარდგენა: ა) განცხადება სადაზღვევო შემთხვევის შესახებ; ბ) სადაზღვევო პოლისის ასლი; გ) საპატრულო პოლიციის ოქმის სათანადოდ დამოწმებული ასლი, ასეთის არსებობის შემთხვევაში; დ) საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის სქემა, ასეთის არსებობის შემთხვევაში; ე) მძღოლის ახსნა-განმარტება, ასეთის არსებობის შემთხვევაში; ვ) შეტყობინება დაზარალებული მესამე პირის მიერ პრეტენზიის წაყენების შესა-

ხებ; ზ) მძღოლის მართვის და პირადობის მონმობის ასლები; თ) ავტოტრანსპორტის სარეგისტრაციო მონმობის ასლი; ი) მძღოლის სიფხიზლის შესახებ ცნობა.

11. ხელშეკრულების 10.4 პუნქტის მიხედვით, „ა“, „ბ“, „ზ“, „თ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული დოკუმენტების მიმწოდებლისთვის წარდგენას უზრუნველყოფს შემსყიდველი, ხოლო დანარჩენს მოიპოვებს თავად მიმწოდებელი.

12. ხელშეკრულების მე-11 პუნქტის მიხედვით, გამონაკლისები ვრცელდება:

12.1. შემთხვევებზე დაზღვეული ავტოტრანსპორტის/აგრეგატის მართვისას არაუფლებამოსილი პირის მიერ, გარდა დაზღვეული ავტოტრანსპორტისთვის ქურდობა/ ძარცვა/ ყაჩაღობით ან მათი მცდელობით მიყენებული დაზიანებისა (11.7);

12.2. შემთხვევებზე, როდესაც დამზღვევი (დაზღვეული) დაზიანებული სატრანსპორტო საშუალების/აგრეგატის აღდგენით-სარემონტო სამუშაოებს განახორციელებს მზღვეველთან შეუთანხმებლად (11.11);

12.3. გაჩერებული დაზღვეული ავტოტრანსპორტის/აგრეგატის დაუდგენელი პირის მიერ ან დაუდგენელ ვითარებაში დაზიანების/განადგურების შემთხვევაში, ფაქტის აღმოჩენიდან 24 საათში თუ არ მოხდება მიმწოდებელთან და საპატრულო პოლიციასთან დაუყოვნებლივი დაკავშირება (11.12);

12.4. ზარალზე, რომელიც გამონვეულია სადაზღვევო შემთხვევის დადგომამდე არსებული დაზიანებით (11.15);

12.5. ზარალსა და დაზიანებაზე, რომელიც გამონვეულია დაზღვეული ავტოსატრანსპორტო საშუალების ტექნიკური გაუმართაობით, არასაგზაო პირობებში ექსპლუატაციით (11.16);

12.6. ყველა შემთხვევა, რომელიც არ არის ასახული ანაზღაურების გამონაკლისებში, ცალსახად ექვემდებარება ანაზღაურებას (11.22).

13. ხელშეკრულების 16.2 პუნქტის მიხედვით, ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, მიმწოდებელს დაეკისრება პირგასამტეხლოს გადახდა ხელშეკრულების ღირებულების 10%-ის ოდენობით.

14. 2018 წლის 8 სექტემბერს სენაკის რაიონში მოხდა სადაზღვევო შემთხვევა (ხანძარი), რომლის შედეგად სრულად განადგურდა სააგენტოს კუთვნილი ავტომობილი „TOYOTA“, სახელმწიფო ნომრით ... და მასზე დამონტაჟებული საწამლე აგრეგატი. ავტომანქანას მართავდა მძღოლ-ოპერატორი თ. ფ-ა, რომელიც ასრულებდა სახელმწიფო პროგრამით აზიური ფაროსანის წინააღმდეგ შხამ-ქიმიკატებით შეწამვლის სამუშაოებს.

15. 2019 წლის 29 მაისს სადაზღვევო კომპანიამ №8816 წერილით

უარი განაცხადა აღნიშნული სადაზღვევო შემთხვევის ანაზღაურებაზე შემდეგ გარემოებებზე მითითებით:

15.1. მძღოლი თ. ფ-ა, რომელიც მართავდა შემთხვევის მომენტში ავტომანქანა „ტოიოტას“, საქართველოს შსს სენაკის რაიონული სამართველოს მიერ შედგენილ ოქმში წერს, რომ ხანძარი გამომწვეულია გენერატორის არასწორი მუშაობით, რადგანაც აღნიშნულ მანქანაზე ანალოგიურ შემთხვევას ადრეც ჰქონდა ადგილი სენაკის მუნიციპალიტეტის ძველი სენაკის ერთეულში მუშაობის დროს, დაახლოებით მაისის თვეში, მაგრამ უცბად ჩააქრო ცეცხლმაქრის საშუალებით ისე, რომ არაფერი დაზიანებულა, რის შემდეგაც აგრეგატი შეაკეთეს აბაშის რაიონის სოფელ ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადაში. მძღოლის ამ ჩვენების შესაბამისად, ცნობილი ხდება, რომ დაზღვეული ავტომანქანის აგრეგატი გენერატორის არასწორი მუშაობის გამო, 2018 წლის მაისშიც დაზიანდა და შეკეთდა, თუმცა ამ გარემოების შესახებ, რომელსაც არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა დაზღვევით გათვალისწინებული შემთხვევის დადგომისათვის, შემსყიდველს (სააგენტოს) მიმწოდებლისთვის (სადაზღვევო კომპანია) არ უცნობებია, შესაბამისად, არ შესრულდა ხელშეკრულების 5.3. პუნქტის „ბ“ ან „ე“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული ვალდებულება;

15.2. ხელშეკრულების 5.2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტზე დაყრდნობით, 2019 წლის 8 იანვარს სადაზღვევო კომპანიამ წერილით მოითხოვა წინამდებარე წერილის პირველ პუნქტში მითითებული, არსებითად მნიშვნელოვანი გარემოების და სხვა გარემოებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია/დოკუმენტაცია, ხოლო სააგენტოს პასუხი მიიღო 2019 წლის 11 მარტს. საპასუხო წერილის შინაარსიდან ვერ დგინდება, 2018 წლის მაისში ჰქონდა თუ არა ადგილი ანალოგიურ შემთხვევას გენერატორის არასწორი მუშაობის გამო გაჩენილი ხანძრის შედეგად, ასევე არ არის გაცემული პასუხი წერილში მითითებულ არცერთ კითხვაზე, შესაბამისად, სააგენტოს მიერ წარდგენილი არ არის საკმარისად სრულყოფილი ინფორმაცია/დოკუმენტაცია შემთხვევასთან დაკავშირებით და სააგენტოს მიერ შეუსრულებელია ხელშეკრულების 5.3. პუნქტის „თ“ და „კ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული ვალდებულებები;

15.3. დაზღვეული ავტომანქანის აგრეგატის დაზიანება/შეკეთება გენერატორის არასწორი მუშაობის გამო 2018 წლის მაისში, დაზღვევის ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ პერიოდში, გულისხმობს, რომ ავტომანქანის შეკეთება მოხდა მიმწოდებელთან შეთანხმების გარეშე. სადაზღვევო კომპანიამ დამატებით მოითხოვა დოკუმენტურად იმის დადასტურება, რომ აბაშის რაიონის სოფელ ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადას ჰქონდა სააგენტოს კუთვნილი ავტომანქანა „ტოიოტას“ და მასზე დამონტაჟებული საწამლი აგრეგატის შეკეთების უფლება-

მოსილება, რაზეც პასუხი არ მიუღია. შესაბამისად, დაუდგენელი რჩება, ჩატარდა თუ არა აღნიშნული აღდგენითი სამუშაოები და, თუ ჩატარდა, ჩატარდა თუ არა ხარისხიანად, ყველა საჭირო მოთხოვნათა დაცვით, ხოლო ხელშეკრულების 11.15 პუნქტის მიხედვით, ანაზღაურების გამონაკლისი ვრცელდება ზარალზე, რომელიც გამოწვეულია სადაზღვევო შემთხვევის დადგომამდე არსებული დაზიანებით;

15.4. სადაზღვევო კომპანიამ მოიძია ავტომანქანა „ტოიოტაზე“ დამონტაჟებული საწამლი აგრეგატის მწარმოებელი და მასთან შედგა კომუნიკაცია დამდგარი შემთხვევის შესაძლო გამომწვევი მიზეზების დადგენასთან დაკავშირებით. მწარმოებლის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ იყო გარკვეული რეკომენდაციები, რომლებიც შემსყიდველის მხრიდან არ იქნა დაცული. კერძოდ: საწამლი აგრეგატის ავზი, სადაც თავსდება დიზელში შერეული საწამლი ნივთიერება და არის აალებადი, უნდა ყოფილიყო ალუმინის მასალისგან დამზადებული და მხოლოდ შემდეგ შეიძლებოდა მისი დამონტაჟება აგრეგატზე. როგორც დაზღვეული მანქანის ამსახველი ფოტომასალიდან ირკვევა, აგრეგატზე დამონტაჟებული იყო პლასტმასის, საკვები (და არა ნავთობპროდუქტის) ნივთიერებისთვის განკუთვნილი ავზი, ხოლო ხელშეკრულების 11.16 პუნქტის თანახმად, ანაზღაურების გამონაკლისი ვრცელდება ზარალსა და დაზიანებაზე, რომელიც გამოწვეულია დაზღვეული ავტოსატრანსპორტო საშუალების ტექნიკური გაუმართაობით;

15.5. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სადაზღვევო კომპანია უარს აცხადებს სადაზღვევო ანაზღაურების გაცემაზე ხელშეკრულების 5.2, 11.15 და 11.16 პუნქტების შესაბამისად.

16. სააგენტოს 2019 წლის 02 აპრილის №09/2283 წერილის მიხედვით, შპს „მ-შა“ და შპს „ნ-შს“ შორის გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602002 და №1602001 ხელშეკრულებების მე-4 მუხლის შესაბამისად, აღნიშნული აგრეგატის (ULTRA FOGGER, სარეგისტრაციო ნომერი 122) შეკეთების ვალდებულება ჰქონდა შპს „ნ-შს“. აგრეგატი შეიძინა შპს „მ-შა“ შპს „ნ-შისგან“. სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602002 და №1602001 ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე, აღნიშნული აგრეგატი დაამონტაჟა მიმწოდებელმა და მისი დაზიანების თარიღისთვის, 2018 წლის 8 სექტემბრისთვის, მასზე ვრცელდებოდა მწარმოებლის გარანტია; შესაბამისად, ხანძრის შემთხვევასთან დაკავშირებით აცნობეს მიმწოდებლის წარმომადგენლებს, რომლებმაც განახორციელეს ვიზიტი ხანძრის ადგილზე.

17. შპს „მ-შა“ და შპს „ნ-შს“ შორის 2018 წლის 16 თებერვალს გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602001 ხელშეკრულების 4.1 პუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი იღებს ვალდებულებას, რომ მიწოდებული საქონლის ხარისხი უპასუხებს ხელშეკრულებით გათვა-

ლისწინებულ პირობებს და დააკმაყოფილებს შემსყიდველის მოთხოვნებს, ხოლო 4.3 პუნქტის მიხედვით, მიმწოდებელი იძლევა გარანტიას, რომ მის მიერ მიწოდებული საქონელი ტექნიკური მახასიათებლებისა და ხარისხის თვალსაზრისით სრულ შესაბამისობაში იქნება დანართი №3-ში მოყვანილ მაჩვენებელთან. ამასთან, მიწოდებული საქონელი იქნება ახალი, ქარხნული წარმოების, არ იქნება დაზიანებული (არ გამოავლენს ხარვეზს) და იქნება მოხმარებისთვის ვარგისი. დანართი №2-ში მითითებულია თერმული ნისლით დამუშავების შესაწამლი მანქანა-დანადგარი, რომლის ღირებულებაა 44300 ლარი, ხოლო მითითებული ტექნიკური მახასიათებელი აღნიშნული დანადგარის არის: სამუშაო ნაზავის ავზი, პოლიეთილენის 200 ლიტრის მოცულობის – პოლიეთილენის 200 ლიტრი.

18. მფრქვეველი საქშენის მონაცემის თანახმად, მანქანაზე დასაყენებელი თეთრი თერმული ნისლის დანადგარი „ULTRAFOGGER“ სპეციალურად შემუშავებულია უმაღლესი ხარისხის მასალისგან ავტომანქანაზე დასამონტაჟებლად და აღჭურვილია დისტანციური მართვის სისტემით ეფექტური დამუშავებისთვის დიდი ღია ფართობისთვის. მაღალი წარმადობის ცხელი ნისლის გენერატორი. გამაცხელებელი სისტემა-დიზელზე მომუშავე გამაცხელებელი, ქურა დამზადებულია 310 შუშანგავი ფოლადისგან (ძალიან მაღალი ტემპერატურისთვის).

19. სააგენტოსთვის გაგზავნილი შსს პოლიციის დეპარტამენტის სენაკის რაიონული სამმართველოს წერილის თანახმად დადგენილია, რომ მათ წარმოებაში არსებულ სისხლის სამართლის №068080918001 საქმეზე 2018 წლის 4 ოქტომბერს შეწყვეტილია გამოძიება სსსკ-ის 105-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. ვინაიდან აღნიშნულ საქმეში სააგენტო მხარეს არ წარმოადგენს, ხოლო სსსკ-ის 83-ე მუხლის თანახმად, საქმის მასალების გადაცემის ვალდებულება წარმოიშობა მხოლოდ დაცვის მხარისათვის, საქმის მასალის გადაცემაზე მას განუცხადეს უარი.

20. სადაზღვევო კომპანიის 2019 წლის 08 იანვრის №207 წერილში მოპასუხე მოსარჩელეს სთხოვს მიაწოდოს ინფორმაცია, რატომ არ ეცნობა სადაზღვევო კომპანიას თ. ფ.-ას მიერ აღნიშნული ხანძრის შედეგად დაზიანების თაობაზე, ასევე მოითხოვს მოსარჩელემ წარადგინოს აბაშის რაიონის სოფელ ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადასთან გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის დოკუმენტი, რომლითაც დადასტურდებოდა, რომ ეს უკანასკნელი უფლებამოსილი იყო ჩაეტარებინა აღდგენითი სამუშაოები „ტოიოტას“ მანქანასა და მასზე დამონტაჟებულ შესაწამლ აგრეგატზე; ასევე მოითხოვს ავტომანქანის შეკეთების შემდგომ შემდგარი და ხელმოწერილი მიღება-ჩაბარების აქტის ასლს, რომლითაც დადასტურდებოდა მოსარჩელის მხრიდან შე-

კეთებული ავტომანქანის ჩაბარება; ასევე მოითხოვს ინფორმაციას, შესაწამლი აგრეგატების დამონტაჟების პროცედურა განხორციელდა თუ არა მწარმოებლის ზედამხედველობის ქვეშ, გათვალისწინებული იქნა თუ არა მწარმოებლის რეკომენდაციები მონტაჟისას, ვრცელდებოდა თუ არა დაზიანების თარიღისთვის მწარმოებლის გარანტია საწამლ აგრეგატზე, მოსარჩელის მხრიდან ინფორმირებული იქნა თუ არა მწარმოებელი აღნიშნულ ფაქტზე ხანძრის შემდეგ.

21. ზემოაღნიშნული წერილის პასუხად, სააგენტომ სადაზღვევო კომპანიას 2019 წლის 07 მარტის წერილით აცნობა, რომ სააგენტოს კუთვნილ „ტოიოტას“ მარკის ავტომანქანაზე დამონტაჟებულ შემასხურებელ აგრეგატს 2018 წლის 8 სექტემბერს გაუჩნდა ხანძარი, რის შედეგადაც სრულად განადგურდა ავტომობილი და აგრეგატი. სააგენტოსთვის უცნობია მანამდე აგრეგატსა და ავტომობილზე ხანძრის გაჩენისა და დაზიანების ფაქტი. შესაბამისად, არ მოეპოვება სააგენტოსა და სოფელ ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადას შორის აღნიშნული აგრეგატისა და ავტომობილის შეკეთებასთან დაკავშირებით რაიმე დოკუმენტაცია. ამასთან, სააგენტომ აცნობა, რომ აგრეგატი შეიძინა შპს „მ-მა“ შპს „ნ-შისგან“. სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602002 და №1602001 ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე, აღნიშნული აგრეგატი დაამონტაჟა მიმწოდებელმა და მისი დაზიანების თარიღისთვის – 2018 წლის 8 სექტემბრისთვის მასზე ვრცელდებოდა მწარმოებლის გარანტია. შესაბამისად, ხანძრის შემთხვევასთან დაკავშირებით აცნობეს მიმწოდებლის წარმომადგენლებს, რომლებმაც განხორციელეს ვიზიტი ხანძრის ადგილზე.

22. 2018 წლის 12 ნოემბრის წერილით მოპასუხემ მოსარჩელეს მოსთხოვა ინფორმაციის მიწოდება: მძღოლის – თ. ფ-ას თანამდებობის შესახებ, იყო თუ არა იგი ავტომანქანის მართვაზე უფლებამოსილი; რომელი დეპარტამენტი პასუხისმგებელი მანქანაზე დამონტაჟებული შესაწამლი აგრეგატების გამართულად ფუნქციონირებაზე; სრული ინფორმაცია განადგურებული აგრეგატის შესახებ (დასახელება, საიდენტიფიკაციო ნომერი, პასპორტი, საგარანტიო ფურცელი); ინფორმაცია აღნიშნული აგრეგატების ტექნიკური კუთხით მომსახურე ორგანიზაციის შესახებ.

23. 2019 წლის 28 სექტემბრის №4784 წერილის თანახმად დადგენილია, რომ მოპასუხემ წერილობით მიმართა სააგენტოს და მოითხოვა: შპს ს.მ.ლ. და ს.კ-იდან (ყოფილი შპს „მ-ი“) გამოითხოვოს და მოკლევადში მიაწოდოს მოპასუხეს აბაშის სერვის-ცენტრს დაქვემდებარებული ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადის მიერ, 2018 წლის მაისში, აგრეგატის გაუმართაობის გამო გაჩენილი ხანძრის შედეგად აგრეგატის დაზიანება/შეკეთებასთან დაკავშირებული სრული დოკუმენტა-

ცია; აცნობოს 2018 წლის 8 სექტემბერს დამდგარი შემთხვევის შედეგად დაზიანებული თერმული ნისლის აგრეგატის ULTRA FOGGER-ის საიდენტიფიკაციო მონაცემები და საგარანტიო პერიოდში კონკრეტულად ვის ევალებოდა აგრეგატის შეკეთების მომსახურების განევა; ასევე მოითხოვა №1602001 და №1602002 ხელშეკრულებების ასლები და მწარმოებლის თერმული ნისლის აგრეგატის გარანტიის ასლი; ასევე პასუხები შემდეგ კითხვებზე: განხორციელდა თუ არა აგრეგატის დამონტაჟების პროცედურა მწარმოებლის ზედამხედველობის ქვეშ, აგრეგატის მონტაჟის დროს გათვალისწინებული იქნა თუ არა მწარმოებლის რეკომენდაციები, ოფიციალურად ინფორმირებულია თუ არა მწარმოებელი აგრეგატის/ავტომობილის დაზიანების ფაქტზე.

24. მოპასუხეს სასამართლო სხდომაზე სადავოდ აღარ გაუხდია დოკუმენტების წარუდგენლობა და აღნიშნული აღარ მიუთითებია სადაზღვევო შემთხვევის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე უარის თქმის საფუძვლად. შესაბამისად, ხელშეკრულების 5.3 პუნქტის „ი“ და „კ“ ქვეპუნქტებით მხარეები აღარ დავობენ.

25. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხის მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისთვის მოსარჩელის სასარგებლოდ:

25.1. ზიანის ანაზღაურების დაკისრება, 58474.85 ლარის ოდენობით;

25.2. პირგასამტეხლოს გადახდის დაკისრება, 7902.07 ლარის ოდენობით.

26. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო.

27. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 30 ივნისის გადაწყვეტილებით სააგენტოს სარჩელი სადაზღვევო კომპანიის წინააღმდეგ ზიანის ანაზღაურებისა და პირგასამტეხლოს დაკისრების თაობაზე ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა ზიანის ანაზღაურება 58474.85 ლარის ოდენობით და პირგასამტეხლოს გადახდა 790.27 ლარის ოდენობით.

28. საქალაქო სასამართლომ დაადგინა წინამდებარე გადაწყვეტილების 1-24 პუნქტებში ასახული უდავო ფაქტობრივი გარემოებები, ამასთან, არ გაიზიარა მოპასუხის მითითება, რომ სადაზღვევო შემთხვევა გამოწვეული იყო აგრეგატის გაუმართაობით და აღნიშნულ აგრეგატზე სადაზღვევო შემთხვევამდეც ჰქონდა ადგილი ხანძრის გაჩენის ფაქტს, აგრეთვე, მოპასუხის მოსაზრება სანავის ავზის დაბალ ხარისხთან დაკავშირებით, რამაც გამოიწვია აალება და არც მოპასუხის მითითება სადაზღვევო შემთხვევამდე დაზიანებების არსებობასთან დაკავშირებით.

29. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მხარეებმა.

30. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2022 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილებით სააგენტოს სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო სადაზღვევო კომპანიის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა: გაუქმდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და სააგენტოს სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

31. სააპელაციო პალატის შეფასების საგანს წარმოადგენდა – დამზღვევის მიერ მაისის თვეში მომხდარი შემთხვევის შეუტყობინებლობით არსებითად დაირღვა თუ არა მზღვეველის ინტერესი.

32. სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სსკ-ის 808-ე და 814-ე მუხლებით, მიუთითა სადაზღვევო კომპანიის 2019 წლის 08 იანვრის №207 და 2019 წლის 29 მაისის №8816 წერილებზე (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-15 და მე-20 პუნქტები) და მიიჩნია, რომ, ვინაიდან მოსარჩელემ ვერ უზრუნველყო მაისის თვეში მომხდარი ხანძრის გამომწვევი მიზეზებისა თუ ბრალეულობის დადასტურება, აგრეთვე, მზღვეველისათვის შესაბამისი ინფორმაციის მიწოდება, არსებობდა მზღვეველის მოვალეობისაგან გათავისუფლების საფუძველი. კერძოდ, სახეზე იყო ისეთი გარემოების შესახებ შეტყობინების ვალდებულების დარღვევა (არასწორი ინფორმაციის მიწოდება), რომელმაც გავლენა მოახდინა სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე (სსკ-ის 808-ე მუხლით გათვალისწინებული არსებითი გარემოებები, რომლებმაც გავლენა მოახდინა თავად სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე).

33. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სახეზე იყო 814.3 მუხლით გათვალისწინებული, მზღვეველის ინტერესების არსებითი დარღვევა, რაც დამზღვევის მიერ სადაზღვევო შემთხვევის შეტყობინების მოვალეობის შეუსრულებლობის შემთხვევაში, ათავისუფლებს მას სადაზღვევო შემთხვევით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისაგან.

34. სააპელაციო პალატის განმარტებით, მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებულია დამზღვევის მხრიდან მზღვეველისათვის სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შესახებ შეტყობინებითა და ზიანის განაცხადით მიმართვის აუცილებლობა და აღნიშნული მხარეთა შეთანხმების არსებით პირობას წარმოადგენს, ვინაიდან ხელშეკრულების მიხედვით, მზღვეველი უპირობოდ კი არ ასრულებს სადაზღვევო თანხის გაცემის ვალდებულებას, არამედ მას გააჩნია განაცხადში ასახული მოთხოვნის ნამდვილობის შემოწმების, დაზუსტების, დამზღვევის მხრიდან აღებული ვალდებულებების შესრულების ხარისხის მიხედვით ანაზღაურების გაცემისა და შეჩერების უფლებები. სასამართლომ აღნიშნა, რომ სსკ-ის 812-ე მუხლით მოწესრიგებულია ისეთი შემთხვევა, როდესაც დამზღვევი მზღვეველს არ შეატყობინებს ინფორმაციას დაზღვევის ხელშეკრულების დადებისას.

სწორედ ზემოაღნიშნულ შინაარსს შეიცავს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 ოქტომბრის №ას-657-624-2014 განჩინებაც, რომელშიც სსკ-ის 812-ე მუხლი განმარტებულია სსკ-ის 808-ე მუხლთან კავშირში [„სამოქალაქო კოდექსის 812-ე მუხლი მზღვეველის მოვალეობისაგან გათავისუფლების საფუძვლად მოიაზრებს მხოლოდ იმგვარი გარემოების მიმართ შეტყობინების ვალდებულების დარღვევას (არასწორი ინფორმაციის მიწოდებას), რომელმაც გავლენა მოახდინა სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე. ამ შემთხვევაში საუბარია არა 808-ე მუხლით გათვალისწინებულ ნებისმიერ არსებით გარემოებებზე, რომლებმაც შეიძლება გავლენა იქონიონ დაზღვევის ხელშეკრულების დადებაზე ან მის შინაარსზე, არამედ მხოლოდ იმ სახის გარემოებაზე, რომელმაც გავლენა მოახდინა თავად სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე“]. სააპელაციო პალატის მითითებით, განსახილველ შემთხვევაში სადაზღვევო კომპანია უარს აცხადებდა სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე იმ დასაბუთებით, რომ დამზღვევემა დაზღვევის ხელშეკრულების გაფორმების ეტაპზე მზღვეველს არასწორი ინფორმაცია მიაწოდა ხელშეკრულების გაფორმებამდე შემთხვევის არსებობის შესახებ.

35. გამომდინარე აქედან, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ უზენაესი სასამართლოს ზემოაღნიშნული განჩინებაც და სსკ-ის 812-ე მუხლიც რელევანტური იყო მოცემულ დავასთან მიმართებით, რადგან აღნიშნული მუხლით მოწესრიგებულია ის შემთხვევა, რომელიც განსახილველ საქმეშია დავის საგანი – სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის თაობაზე ინფორმაციის შეტყობინების ვალდებულების დარღვევა. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით, პალატამ მიიჩნია, რომ არ არსებობდა სარჩელის დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველი.

36. გარდა ამისა, პალატამ მიუთითა მხარეთა შორის სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ხელშეკრულების 5.3. პუნქტის „ბ“, „ე“, „თ“ და „კ“ ქვეპუნქტებზე (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-9 პუნქტი) და აღნიშნა, რომ მაისის თვეში იმავე ავტომანქანას იმავე ადგილას – ძარაზე დამონტაჟებულ სანამლ აგრეგატთან გაუჩნდა ხანძარი, თუმცა მძღოლის მიერ ის მაშინვე იქნა ლიკვიდირებული. სადავოა და ვერ დადგინდა მხოლოდ ის გარემოება, დასჭირდა თუ არა ხანძრის შემდეგ სანამლ აგრეგატს შეკეთება. დაუდგენელია ხანძრის გაჩენის ზუსტი თარიღი – მას ადგილი ჰქონდა 23 მაისამდე თუ მას შემდეგ (მხარეებს შორის ხელშეკრულების გაფორმების თარიღი), თუმცა ეს იყო მაისის თვეში. ასევე უდავოა ისიც, რომ მაისის თვეში გაჩენილი ხანძრის თაობაზე სააგენტოს არ უცნობებია არა თუ სადაზღვევო კომპანიისათვის,

არამედ – შპს „ნ-შისათვისაც“, რომლის გარანტიაც ვრცელდებოდა აგრეგატზე, ვინაიდან სააგენტოს 2019 წლის 02 აპრილის №09/2283 წერილის მიხედვით, შპს „მ-შა“ და შპს „ნ-შს“ შორის გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602002 და №1602001 ხელშეკრულებების შესაბამისად, აღნიშნული აგრეგატის (ULTRA FOGGER, სარეგისტრაციო ნომერი 122) შეკეთების ვალდებულება ჰქონდა შპს „ნ-შს“. აღნიშნული აგრეგატი შეიძინა შპს „მ-შა“ შპს „ნ-შისგან“. სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602002 და №1602001 ხელშეკრულებებიდან გამომდინარე, აღნიშნული აგრეგატი დაამონტაჟა მიმწოდებელმა და მისი დაზიანების თარიღისთვის, 2018 წლის 8 სექტემბრისთვის, მასზე ვრცელდებოდა მწარმოებლის გარანტია, შესაბამისად, ხანძრის შემთხვევასთან დაკავშირებით აცნობეს მიმწოდებლის წარმომადგენლებს მხოლოდ მეორე ხანძრის შემდეგ.

37. სასამართლოს დასკვნის თანახმად, სწორედ ის გარემოება, რომ ერთსა და იმავე ავტომობილზე ორჯერ – მაისსა და სექტემბერში, ერთსა და იმავე ადგილას – ავტომობილის ძარაზე დამონტაჟებული საწნაო აგრეგატის ქვეშ ხანძრის გაჩენის ფაქტს ჰქონდა ადგილი, რომელსაც სექტემბერში, მეორედ ხანძრის შემთხვევაში, მისი სრული განადგურება მოჰყვა, ამყარებდა იმ ვარაუდს, რაც მიუთითა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ 2014 წლის 10 ოქტომბრის №ას-657-624-2014 განჩინებაში.

38. სააგენტოს სააპელაციო საჩივართან დაკავშირებით, პალატამ აღნიშნა, რომ სადაზღვევო კომპანიის სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილება გამორიცხავდა მის დაკმაყოფილებას.

39. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე მოსარჩელემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

40. საკასაციო საჩივარი ემყარება შემდეგ საფუძვლებს:

40.1. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სსკ-ის 808-ე-814-ე მუხლები;

40.2. მონმე თ. ფ-ას ახსნა-განმარტებით არ დასტურდება, რომ ხანძარი გამოწვეული იყო აგრეგატის ტექნიკური გაუმართაობით. ამასთანავე, მაისის თვეში რომც მომხდარიყო ხანძარი, შეუძლებელია მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის დადგენა მაისისა და სექტემბრის თვეში აგრეგატზე გაჩენილ ხანძარს შორის. იმ ფაქტის საფუძველზე, რომ დაახლოებით მაისის თვეში აგრეგატზე გაჩენილი ხანძარი შესაძლოა გენერატორის არასწორი მუშაობით ყოფილიყო განპირობებული, იმის მტკიცება, რომ 8 სექტემბრის ხანძრის დროს დაზიანებული იყო აგრეგატი, შეუძლებელია. მით უმეტეს, რომ მძღოლის ახსნა-განმარტებით, მაის-

ში გაჩენილი ხანძრის შედეგად აგრეგატი არ დაზიანებულა, ავტომანქანა მან დატოვა ... ქარხანაში და არავისთვის შეუტყობინებია ხანძრის თაობაზე. ხანძრის შედეგად გარეგნული დაზიანება არ მომხდარა და იგი იმდენად მცირე იყო, რომ არავის ჩარევა არ გახდა საჭირო. მოწმეს არ ჰქონდა ინფორმაცია, შეკეთდა თუ არა აგრეგატი, მაგრამ ადასტურებს იმ ფაქტს, რომ მაისში მომხდარი ხანძრიდან 8 სექტემბრამდე ფაქტობრივად გაუჩერებლად მუშაობდა;

40.3. შპს „ნ-შის“ დირექტორის – ა. ე-ძის ახსნა-განმარტებით, აგრეგატები იყო ახალი, მუშა მდგომარეობაში და მათი მონტაჟის დროს გათვალისწინებულ იქნა მწარმოებლის ყველა რეკომენდაცია და მითითება. 2018 წლის 8 სექტემბრამდე მასზე აალებას არ ჰქონია ადგილი და ამაზე მას არ მოეპოვება ინფორმაცია. აგრეგატს მაისის თვეში რომ ჰქონოდა ტექნიკური გაუმართაობა, ის ვერ იმუშავებდა გადაბმულად 3 თვის განმავლობაში. ეს არის რთული კონსტრუქციის აგრეგატი;

40.4. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ მიმწოდებელთან – შპს „ნ. ფ.“-თან მიმონერების შეფასების შედეგადაც არ დგინდება, კონკრეტულად დამწვარ აგრეგატს ჰქონდა თუ არა რაიმე სახის დეფექტი;

40.5. ამდენად, საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით ვერ იქნა დადგენილი, რომ მაისის თვეში აგრეგატზე მომხდარი აალება გახდა შემდგომ, სექტემბერში აგრეგატზე ხანძრის გაჩენის მიზეზი. ასეთ ვითარებაში სრულიად გაუგებარია, რა გარემოებებზე დაყრდნობით მიუთითა სასამართლომ, რომ სახეზე იყო სსკ-ის 808-ე მუხლით გათვალისწინებული, მზღვეველისათვის იმგვარი სახის შეტყობინების ვალდებულების დარღვევა, რომელმაც არსებითი გავლენა მოახდინა სექტემბრის თვეში სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე. ამასთან, სასამართლო თვითონვე აღნიშნავს, რომ დაუდგენელია მაისის თვეში გაჩენილი ხანძრის შედეგად აგრეგატის დაზიანებისა და მისი შეკეთების ფაქტი (რომლის მტკიცების ვალდებულება მოპასუხეს ჰქონდა);

40.6. მოსარჩელე მხარე როგორც სარჩელში, აგრეთვე საქმის არსებითი განხილვის ეტაპზე უთითებდა, რომ სააგენტოსთვის ცნობილი არ არის 2018 წლის მაისის თვეში აგრეგატზე ხანძრის გაჩენის ფაქტი, შესაბამისად, არ არსებობს მისი ბრალეულობა ამ ფაქტის მზღვეველისათვის შეუტყობინებლობაში. გარდა ამისა, სსკ-ის 808-ე მუხლის დისპოზიცია შესაძლებლობას აძლევს მზღვეველს, დამზღვევის მხრიდან ნორმით დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში უარი თქვას ხელშეკრულებაზე და არა – სადაზღვევო შემთხვევის ანაზღაურებაზე;

40.7. სასამართლო ცდილობს დააკავშიროს სსკ-ის 808-ე და 812-ე-814-ე მუხლები და ამ მიზნით მოიხმობს უზენაესი სასამართლოს გადამწყვეტილებას. თუმცა უზენაესი სასამართლო სსკ-ის 812-ე მუხლს

განმარტავს შემდეგნაირად: იმისათვის, რომ მზღვეველმა უარი განაცხადოს სადაზღვევო შემთხვევის ანაზღაურებაზე, საჭიროა შემდეგი პირობების კუმულაციურად არსებობა: 1. დამზღვევის მიერ ინფორმაციის შეტყობინების ვალდებულების დარღვევის (მათ შორის, არასწორი ინფორმაციის მიწოდება) ფაქტის შემდგომ, მზღვეველმა უნდა მოშალოს ხელშეკრულება; 2. აღნიშნული ინფორმაციის შეუტყობინებლობამ უშუალო გავლენა უნდა მოახდინოს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე;

40.8. საქმეში არსებული დაზღვევის ხელშეკრულებით, აგრეთვე, მისი დანართებითა და მხარეთა მიერ პირველი ინსტანციის სასამართლოში მიცემული ახსნა-განმარტებით არ დასტურდება მზღვეველის მხრიდან ხელშეკრულების მოშლის ფაქტი. ხელშეკრულება გაგრძელდა და შეწყდა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვადის გასვლის გამო. ამასთან, არ დადასტურდა გარემოება, რომ მაისის თვეში მომხდარმა ხანძარმა უშუალო გავლენა მოახდინა სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე. შესაბამისად, გაუგებარია სასამართლოს მსჯელობა, რომ, ვინაიდან მაისის შემდგომ აგრეთვე ხანძრის გაჩენის ფაქტს სექტემბერშიც ჰქონდა ადგილი, ეს ამყარებს ვარაუდს, რაც მიუთითა უზენაესმა სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებაში. სინამდვილეში უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებაში სრულიად საპირისპირო მსჯელობაა განვითარებული, სასამართლო იმპერატიულად მოითხოვს სადაზღვევო შემთხვევის ანაზღაურებაზე უარის თქმისთვის ზემოაღნიშნული 2 პირობის არსებობას. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა არამარტო სსკ-ის 812-ე მუხლი, არამედ – უზენაესი სასამართლოს განჩინებაც და გადაწყვეტილება მტკიცებულების ნაცვლად დაამყარა ვარაუდებს;

40.9. სააპელაციო პალატამ არასწორად მიუთითა, რომ სახეზეა სსკ-ის 814-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული მზღვეველის ინტერესების არსებითი დარღვევა. აღნიშნული ნორმა ეხება შემთხვევას, როდესაც სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემდეგ დამზღვევი დროულად არ შეატყობინებს მზღვეველს ამის თაობაზე. სსკ-ის 814-ე მუხლით მოწესრიგებული საკითხი მხარეთა შორის სადავო არ არის, რადგან 2018 წლის 8 სექტემბრის სადაზღვევო შემთხვევასთან დაკავშირებით შეტყობინება დროულად გაკეთდა;

40.10. სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპი და გადაწყვეტილება დაასაბუთა იმ ფაქტებსა და გარემოებებზე დაყრდნობით, რაც მხარეთა შორის სადავო არ ყოფილა. კერძოდ, სასამართლო აღნიშნავს, რომ სააგენტომ არ მიაწოდა სადაზღვევო კომპანიას სადაზღვევო შემთხვევასთან დაკავშირებული აუცილებელი ინფორმაცია და დოკუმენტაცია. სწორედ ამ ვალდებულებას

ბის დარღვევიდან გამომდინარე ცდილობს სასამართლო დაასაბუთოს სსკ-ის 808-ე, 812-ე და 814-ე მუხლების საფუძველზე სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარი, თუმცა სააგენტომ პირნათლად შეასრულა სახელმძღვანელო ვალდებულება და 2019 წლის 7 მარტისა და 2 აპრილის წერილებით პუნქტობრივად გასცა პასუხი სადაზღვევო კომპანიის მიერ დასმულ შეკითხვებზე და მიაწოდა მის ხელთ არსებული დოკუმენტაცია. ამასთანავე, მოწინააღმდეგე მხარემ საქმის მოსამზადებელ ეტაპზე დააფიქსირა, რომ სადავოდ აღარ გაუხდია დოკუმენტების წარუდგენლობა და აღნიშნული აღარ მიუთითებია სადაზღვევო შემთხვევის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე უარის თქმის საფუძველად.

41. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2023 წლის 27 ივლისის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სსსკ-ის 391.5. მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

სამოტივაციო ნაწილი:

42. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძველების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს.

43. საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში [სსსკ-ის 404.1 მუხლის პირველი წინადადება]. საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება) [სსსკ-ის 407-ე მუხლი]. დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

44. საკასაციო სასამართლოს შემოწმების საგანია მზღვეველისათვის სადაზღვევო შემთხვევით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების დაკისრებაზე უარის თქმის კანონიერება.

45. კასატორი მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მიღებისას დაარღვია სამართლის ნორმები, არასწორად გამოიყენა და განმარტა კანონი [სსსკ-ის 393-ე მუხლის

პირველი და მე-2 ნაწილები: საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი. სამართლის ნორმები დარღვეულად მიიჩნევა, თუ სასამართლომ: ა) არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა; ბ) გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა; გ) არასწორად განმარტა კანონი].

46. მოსარჩელის მოთხოვნა სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურების შესახებ გამომდინარეობს სსკ-ის 799.1 [დაზღვევის ხელშეკრულებით მზღვეველი მოვალეა აუნაზღაუროს დამზღვევს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანი ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად. მყარად დადგენილი სადაზღვევო თანხით დაზღვევისას მზღვეველი მოვალეა გადაიხადოს სადაზღვევო თანხა ან შეასრულოს სხვა შეპირებული მოქმედება], 820-ე [ზიანის დაზღვევისას მზღვეველმა ზიანი უნდა აანაზღაუროს ფულით], 821-ე [მზღვეველი ზიანს ანაზღაურებს მხოლოდ სადაზღვევო თანხის ფარგლებში] მუხლებიდან.

47. დაზღვევის ხელშეკრულება ორმხრივი, სასყიდლიანი და რეალური ხელშეკრულებაა. ამასთან, დაზღვევის ხელშეკრულება ორმხრივ მავალდებულებელი ხელშეკრულებაა, რაც იმას ნიშნავს, რომ დამზღვევი მოვალეა გადაიხადოს სადაზღვევო შენატანი, ხოლო მზღვეველი მოვალეა აანაზღაუროს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანი. დაზღვევის ხელშეკრულების საგანია მზღვეველის მიერ დამზღვევისათვის სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების უზრუნველყოფა (იხ. სუსგ საქმე №ას-663-624-2011, 17 თებერვალი, 2012 წელი). დამზღვევისთვის მიყენებული ზიანი ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი გამოწვეულია ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით და არ არსებობს მისი ანაზღაურების გამომრიცხავი გარემოებები.

48. დაზღვევის ხელშეკრულების საფუძველზე ნამოჭრილი დავის დროს მტკიცების ტვირთი მხარეებს შორის შემდეგნაირად ნაწილდება: დამზღვევმა უნდა ამტკიცოს სადაზღვევო შემთხვევასა და მიღებულ ზიანს შორის *causa proxima*-ს არსებობა. მეორე მხრივ, მზღვეველმა უნდა ამტკიცოს, რომ ზიანის გამომწვევი მიზეზი წარმოადგენს ხელშეკრულების გამონაკლისს, რის გამოც, მასზე ვერ გავრცელდება სადაზღვევო დაფარვა (იხ. სუსგ საქმე №ას-1479-2019, 21 იანვარი, 2020 წელი).

49. დადგენილია, რომ 2018 წლის 8 სექტემბერს სენაკის რაიონში მოხდა სადაზღვევო შემთხვევა (ხანძარი), რომლის შედეგად სრულად განადგურდა სააგენტოს კუთვნილი ავტომობილი „TOYOTA“, სახელ-

მნიფო ნომრით ... და მასზე დამონტაჟებული სანამლე აგრეგატი. ავტო-
მანქანას მართავდა მძღოლ-ოპერატორი თ. ფ-ა, რომელიც ასრულებდა
სახელმნიფო პროგრამით აზიური ფაროსანის წინააღმდეგ შხამ-ქიმი-
კატებით შენამვლის სამუშაოებს (იხ. წინამდებარე გადანყვეტილების
მე-14 პუნქტი). დადგენილია ასევე, რომ 2019 წლის 29 მაისს სადაზ-
ღვევო კომპანია №8816 წერილით უარი განაცხადა აღნიშნული სადაზ-
ღვევო შემთხვევის ანაზღაურებაზე სახელმნიფო შესყიდვების შესა-
ხებ №230/2018 ხელშეკრულების 5.3. მუხლის „ბ“, „ე“, „თ“ და „კ“ ქვე-
პუნქტების [„ბ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, შემსყიდველი ვალდებულია უზ-
რუნველყოს მიმწოდებელი სადაზღვევო ხელშეკრულების დასადებად
აუცილებელი ინფორმაციით; „ე“ ქვეპუნქტის მიხედვით კი, სადაზღვე-
ვო შემთხვევის დადგომის შემთხვევაში უზრუნველყოს შეტყობინე-
ბის გაკეთება მიმწოდებელთან წინამდებარე ხელშეკრულების მე-10
მუხლით გათვალისწინებული წესით; „თ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, გაუ-
წიოს მიმწოდებელს სათანადო დახმარება, ხელი შეუწყოს, მიიღოს მო-
წინაწილობა სადაზღვევო შემთხვევის გამომწვევი მიზეზების, მისი
დადგომის გარემოებების, შედეგების და მიყენებული ზიანის სიდიდის
სრულ და ობიექტურ გამოკვლევაში, დადგენასა და შეფასებაში და არ
იმოქმედოს მიმწოდებლის ინტერესების სანააღმდეგოდ; „კ“ ქვეპუნ-
ქტის თანახმად, საკუთარი უფლებამოსილების და შესაძლებლობის
ფარგლებში ხელი შეუწყოს მიმწოდებელს მის მიერ რეგრესის უფლე-
ბის განხორციელებაში (იხ. წინამდებარე გადანყვეტილების მე-9 პუნ-
ქტი)], ასევე 11.15 და 11.16 პუნქტების [გამონაკლისები ვრცელდება
ზარალზე, რომელიც გამონწეულია სადაზღვევო შემთხვევის დადგო-
მამდე არსებული დაზიანებით (11.15); ზარალსა და დაზიანებაზე, რო-
მელიც გამონწეულია დაზღვეული ავტოსატრანსპორტო საშუალების
ტექნიკური გაუმართაობით, არასაგზაო პირობებში ექსპლუატაციით
(11.16) (იხ. წინამდებარე გადანყვეტილების 12.4 და 12.5 ქვეპუნქტე-
ბი)] საფუძველზე.

50. საკასაციო პალატა უპირველესად იმსჯელებს სააგენტოს მიერ
სადაზღვევო კომპანიისათვის ინფორმაციის მიწოდების საკითხზე.

51. სსკ-ის 808-ე-813-ე მუხლები ადგენს დამზღვევის მიერ მზღვე-
ველისათვის ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულებას, როგორც დაზ-
ღვევის ხელშეკრულების დადების ეტაპზე, ისე მისი მოქმედებისას. აღ-
ნიშნული ინფორმაცია მოიცავს ყველა გარემოებას, რომლებსაც არსე-
ბითი მნიშვნელობა აქვს საფრთხის ან დაზღვევით გათვალისწინებუ-
ლი შემთხვევის დადგომისათვის. არსებითი მნიშვნელობისაა ის გარე-
მოებები, რომლებსაც შეუძლია გავლენა მოახდინოს მზღვევის გა-
დანყვეტილებაზე, უარი თქვას ხელშეკრულებაზე ან დადოს იგი შეც-
ვლილი შინაარსით. ამ ინფორმაციის შეუტყობინებლობა უფლებას აძ-

ლევს მზღვეველს მოშალოს ხელშეკრულება [სსკ-ის 808.3 მუხლი: თუ ამ მუხლის პირველი ნაწილის წესების საწინააღმდეგოდ მზღვეველს არ ეცნობა არსებითი გარემოების შესახებ, მაშინ მას შეუძლია უარი თქვას ხელშეკრულებაზე. იგივე მნიშვნელობა აქვს, თუ არსებით გარემოებათა შეტყობინებას დამზღვევმა განზრახ აარიდა თავი. 811-ე მუხლი: ამ თავით გათვალისწინებული ცნობების შეუტყობინებლობიდან ერთი თვის განმავლობაში მზღვეველს შეუძლია მოშალოს ხელშეკრულება. ეს ვადა იწყება იმ მომენტიდან, როდესაც მზღვეველმა გაიგო შეტყობინების მოვალეობის დარღვევის თაობაზე. დამზღვევს უნდა ეცნობოს ხელშეკრულების მოშლის შესახებ].

52. რაც შეეხება სსკ-ის 812-ე მუხლს, იგი იცავს დამზღვევის ინტერესებს და, მიუხედავად მზღვეველის მიერ ხელშეკრულების მოშლისა, დამზღვევს მაინც უნარჩუნებს სადაზღვევო ანაზღაურების მიღების უფლებას იმ შემთხვევაში, თუ იმ გარემოებას, რომლის შესახებაც დარღვეული იქნა შეტყობინების მოვალეობა, გავლენა არ მოუხდენია სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე და მზღვეველის მოვალეობის შესრულებაზე [სსკ-ის 812-ე მუხლი: თუ მზღვეველი ხელშეკრულებას მოშლის სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემდეგ, მაშინ იგი არ თავისუფლდება თავისი მოვალეობის შესრულებისაგან, თუკი იმ გარემოებას, რომლის შესახებაც დარღვეული იქნა შეტყობინების მოვალეობა, გავლენა არ მოუხდენია სადაზღვევო შემთხვევის დადგომაზე და მზღვეველის მოვალეობის შესრულებაზე]. საკასაციო პალატის განმარტებით, სსკ-ის 812-ე მუხლით მოწესრიგებულია ისეთი შემთხვევა, როდესაც დამზღვევი მზღვეველს არ შეატყობინებს ინფორმაციას დაზღვევის ხელშეკრულების დადებისას. სსკ-ის 812-ე მუხლით კანონმდებელი იცავს დამზღვევის ინტერესებს და არ ათავისუფლებს მზღვეველს თავისი მოვალეობის შესრულებისაგან იმ შემთხვევაში, როდესაც დამზღვევის მიერ 808-ე მუხლით გათვალისწინებული ინფორმაციის შეტყობინების ვალდებულების დარღვევა არ არის მიზეზობრივ კავშირში სადაზღვევო შემთხვევის დადგომასა და მზღვეველის მოვალეობის შესრულებასთან (იხ. სუსგ საქმე №ას-409-382-2017, 19 ივლისი, 2018 წელი).

53. სსკ-ის 814-ე მუხლით კი მოწესრიგებულია ის შემთხვევა, როდესაც დამზღვევი არ ასრულებს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შეტყობინების ვალდებულებას [სსკ-ის 814-ე მუხლი: 1. სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის გაგებისთანავე დამზღვევი მოვალეა აცნობოს ამის შესახებ მზღვეველს. 2. მზღვეველს შეუძლია სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემდეგ მოსთხოვოს დამზღვევს ყოველგვარი ცნობა, რომელიც კი აუცილებელია სადაზღვევო შემთხვევის ან მოვალეობის მოცულობის დასადგენად. 3. მზღვეველს არ შეუძლია დაეყრდნოს

შეთანხმებას, რომლითაც იგი თავისუფლდება თავისი მოვალეობისაგან, თუ დამზღვევი არ შეასრულებს შეტყობინების მოვალეობას, მაგრამ ამით მზღვევლის ინტერესები არსებითად არ დაირღვევა. 4. მზღვეველმა თავისი მოვალეობა უნდა შეასრულოს სადაზღვევო შემთხვევის დადგენისა და საზღაურის ოდენობის განსაზღვრის შემდეგ. საკასაციო პალატის განმარტებით, აღნიშნული მუხლი ავალდებულებს დამზღვევს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის გაგებისთანავე შეატყობინოს ამის შესახებ მზღვეველს. თუმცა, დამზღვევის მხრიდან შეტყობინების მოვალეობის შეუსრულებლობა ზიანის ანაზღაურების მოვალეობისაგან მაინც არ ათავისუფლებს მზღვეველს (თუნდაც ეს პირობა მხარეთა შორის ხელშეკრულებით შეთანხმებული იყოს), გარდა იმ შემთხვევისა, როცა შეუტყობინებლობით მზღვევლის ინტერესები არსებითად ირღვევა (იხ. სუსგ საქმე №ას-409-382-2017, 19 ივლისი, 2018 წელი).

54. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ დამზღვევის მიერ 2018 წლის მაისის თვეში მომხდარი შემთხვევის შეუტყობინებლობით სახეზე იყო მზღვევლის ინტერესების არსებითი დარღვევა, რაც ამ უკანასკნელს სსკ-ის 814.3 მუხლის შესაბამისად, სადაზღვევო შემთხვევით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისაგან ათავისუფლებდა.

55. საკასაციო სასამართლო აღნიშნულ მსჯელობას ვერ გაიზიარებს, რადგან წინამდებარე საქმეში მოსარჩელე ითხოვს 2018 წლის სექტემბრის (და არა მაისის) თვეში მომხდარი ხანძრის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას, ხოლო ამ კონკრეტული ფაქტის თაობაზე დამზღვევის მიერ მზღვევლის დროული შეტყობინება სადავო არ არის. შესაბამისად, სააპელაციო პალატის მიერ სსკ-ის 814.3 მუხლზე დაყრდნობით სადაზღვევო შემთხვევით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისაგან მზღვევლის გათავისუფლება არამართებულია.

56. განსახილველ შემთხვევაში საქმის სწორად გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობა გააჩნია იმ გარემოებას, არსებობს თუ არა სსკ-ის 812-ე მუხლის შესაბამისად ანაზღაურების მოვალეობის შესრულებისაგან მზღვევლის გათავისუფლების საფუძველი, ვინაიდან სადაზღვევო შემთხვევის დადგომის შემდეგ მხოლოდ ისეთი გარემოების (და არა ყველა არსებითი გარემოების) შეტყობინების ვალდებულების დარღვევა წარმოშობს სადაზღვევო თანხის გაცემის მოვალეობისაგან მზღვევლის გათავისუფლების საფუძველს, რომელმაც უშუალოდ მოახდინა გავლენა სადაზღვევო შემთხვევის დადგომასა და მზღვევლის მოვალეობის შესრულებაზე (იხ. სუსგ საქმე №ას-657-624-2014, 10 ოქტომბერი, 2014 წელი). შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს უნდა დაედგინა, წარმოადგენდა თუ არა ასეთ გარემოებას 2018 წლის მა-

ისში სავარაუდოდ მომხდარი ხანძარი.

57. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ 2018 წლის მაისის თვეში იმავე ავტომანქანას იმავე ადგილას – ძარაზე დამონტაჟებულ საწამლ აგრეგატთან გაუჩნდა ხანძარი, თუმცა მძღოლის მიერ ის მაშინვე იქნა ლიკვიდირებული. სასამართლოს მითითებით, სადავოა და ვერ დადგინდა, დასჭირდა თუ არა ხანძრის შემდეგ საწამლ აგრეგატს შეკეთება. დაუდგენელია ხანძრის გაჩენის ზუსტი თარიღი – მას ადგილი ჰქონდა 2018 წლის 23 მაისამდე (მხარეებს შორის ხელშეკრულების გაფორმებამდე) თუ მას შემდეგ, თუმცა ეს იყო მაისის თვეში; ასევე უდავოა ისიც, რომ მაისის თვეში გაჩენილი ხანძრის თაობაზე სააგენტოს არ უცნობებია არა თუ სადაზღვევო კომპანიისათვის, არამედ – შპს „ნ-შისათვისაც“, რომლის გარანტიაც ვრცელდებოდა აგრეგატზე (იხ. წინამდებარე განჩინების 36-ე პუნქტი). აღნიშნული გარემოებები სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა მოწმის – ავტომანქანის მძღოლის თ. ფ-ას ჩვენებით. ამ ჩვენების თანახმად: [მოწმე] მუშაობს სურსათის ეროვნულ სააგენტოში მძღოლი-ოპერატორის თანამდებობაზე; მაისის თვის შემთხვევაზე გამოკითხული იქნა პროკურატურის მიერ; აღნიშნული შემთხვევის დროს მართავდა საჭეს; დაზიანება არ იყო, გამართული იყო ტექნიკა; უბრალოდ გაჩნდა ცეცხლი და ცეცხლმაქრით ჩააქრო მაშინვე; უშუალოდ დანადგარს გაუჩნდა ცეცხლი; სად შეკეთდა, როგორ შეკეთდა და შეკეთდა თუ არა საერთოდ, მისთვის არ არის ცნობილი; მან უბრალოდ დატოვა მ-ში და იქაა გააკეთეს, მისთვის უცნობია; მეორე დღეს მივიდა, ავტომანქანა გადასცეს და გააგრძელა მუშაობა; მძღოლებს აგრეგატზე შეხების უფლებაც კი არ ჰქონდათ; მაისის თვიდან ანუ აღნიშნული შემთხვევიდან 2018 წლის 8 სექტემბრამდე, სადაზღვევო შემთხვევამდე ჩვეულებრივად მუშაობდა უწყვეტად.

58. საქმეში წარმოდგენილია 2018 წლის 09 სექტემბრის სისხლის სამართლის საქმეზე იმავე პირის დაკითხვის ოქმი, სადაც ის აღნიშნავს, რომ: [2018 წლის 9 სექტემბერს მომხდარი] ხანძარი გამოწვეულია გენერატორის არასწორი მუშაობით, რადგანაც აღნიშნულ მანქანაზე ანალოგიურ შემთხვევას ადრეც ჰქონდა ადგილი სენაკის მუნიციპალიტეტის ძველი სენაკის ერთეულში მუშაობის დროს, დაახლოებით მაისის თვეში, მაგრამ უცბად ჩააქრო ცეცხლმაქრის საშუალებით ისე, რომ არაფერი დაზიანებულა. რის შემდეგაც შეაკეთეს აგრეგატი აბაშის რაიონის სოფელ ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადაში.

59. 2018 წლის სექტემბრის ხანძართან დაკავშირებით თ. ფ-ა დამატებით განმარტავს, რომ: „შემთხვევის ადგილის დათვალიერების დროს ავტომანქანიდან მოშორებით, უკანა მხარეს 6 მეტრი მანძილიდან ამოღებულ იქნა ავტომანქანაზე დამონტაჟებული, უკვე ხანძრის შედეგად განადგურებული პოლიეთილენის 200 ლიტრის ტევადობის ავზის სახუ-

ფი თავი; ადვილი შესაძლებელია აღნიშნულ ავზში დაგროვდა წნევა ცუდ რელიეფურ გზაზე მოძრაობისას და წნევამ მოაძრო იგი, რის შემდეგ დიზელის სანამლავგარეული სითხე გადმოესხა 650 გრადუს ცელსიუს ტემპერატურამდე გახურებულ ლუმელს და აღნიშნულმაც განაპირობა კონკრეტული შედეგი, ასევე ადვილი შესაძლებელია აალების დროსაც მომძვრალიყო ზემოთ ხსენებული სახუფი“.

60. ზემოაღნიშნული განმარტებები წინააღმდეგობრივია. ერთ შემთხვევაში, მონმე აღნიშნავს, რომ სექტემბრის ხანძარი გამონვეულია გენერატორის არასწორი მუშაობით, ხოლო მეორე შემთხვევაში იგი ასევე გამოთქვამს მოსაზრებას, რომ ხანძარი შეიძლება გამოენვია ცუდ რელიეფურ გზაზე ავზში წნევის მომატების გამო სახუფის მოძრობას. ამასთან, მაისის თვეში გაჩენილ ხანძართან მიმართებით მონმე ერთ შემთხვევაში განმარტავს, რომ ცეცხლი უცბად ჩააქრო ცეცხლმაქრის საშუალებით ისე, რომ არაფერი დაზიანებულა, ხოლო შემდეგ დასძენს, რომ აგრეგატი შეაკეთეს აბაშის რაიონის სოფელ ... სატრაქტორო მექანიზაციის ბრიგადაში.

61. საქმეზე მონმის სახით დაკითხული ა. ე-ძის – შპს „ნ-შის“ დირექტორის განმარტებით: აგრეგატს რომ მაისის თვეში ჰქონოდა ტექნიკური გაუმართაობა, ასეთ შემთხვევაში ის ვერ იმუშავებდა გადაბმულად 3 თვის განმავლობაში; ეს არის რთული კონსტრუქციის აგრეგატი; არ არის ცნობილი მაისის თვეში დაზიანდა თუ არა რაიმე, რა დეტალი დაზიანდა და რამ გამოიწვია ხანძარი – ეს არის წარმოუდგენელი; თუ მას ცეცხლი წაეკიდებოდა, დასჭირდებოდა სავარაუდოდ სერიოზული ჩარევა; მაგალითად, როდესაც თვითმფრინავს გაუჩნდება ცეცხლი, ის ჰაერში ვერ აფრინდება და სჭირდება სერიოზული გამოკვლევა; სწორედ ასეთი შემთხვევაა აგრეგატზე ცეცხლის გაჩენა; შეიძლება იყოს აალება და ჩააქრო, მაგრამ საჭიროა გამოკვლევულ იქნეს, რამ გამოიწვია აღნიშნული აალება; შეიძლება გარედან იყო მისხმული სანავი; სერიოზული ტექნიკური გაუმართაობა რომ ყოფილიყო, წარმოუდგენელია ერთ საღამოში შეკეთებულიყო; თუ აღნიშნული ფაქტი მოხდა მაისში, სექტემბრამდე ვერ იმუშავებდა აგრეგატი გამართულად; ნესით, წუნი უნდა გამოვლენილიყო მაშინვე; უბრალოდ, გაჩერდებოდა ამ შემთხვევაში აგრეგატი და ვერ იმუშავებდა.

62. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მონმეთა ზემოაღნიშნული ჩვენებები, საქმეში სხვა მტკიცებულებების არარსებობის პირობებში, არასაკმარისია 2018 წლის მაისში სანამლ აგრეგატზე სავარაუდოდ გაჩენილი ხანძრის მიზეზებისა და 2018 წლის სექტემბერში მომხდარ სადაზღვევო შემთხვევასთან მისი მიზეზშედევობრივი კავშირის დასადგენად. ამავდროულად, დადგენილი არ არის ის გარემოება, რომ აგრეგატი ნამდვილად იყო დაზიანებული და შეკეთდა. დადგენილია, რომ 2018

წლის მაისის თვიდან სექტემბრის თვემდე მას მუშაობის შეფერხება არ ჰქონია.

63. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სახეზე არ არის სადაზღვევო თანხის გადახდისაგან მზღვეველის გათავისუფლების სსკ-ის 812-ე მუხლით განსაზღვრული წინაპირობა, ასევე საკუთარი მოვალეობის შესრულებისაგან მზღვეველის გათავისუფლების ხელშეკრულების 5.3 პუნქტის „ბ“ და „ე“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული საფუძვლები.

64. ამასთან, ზემოაღნიშნულ მოწმეთა ჩვენებებით არ დასტურდება ხელშეკრულების 11.15 პუნქტით გათვალისწინებული საგამონაკლისო შემთხვევის არსებობაც, რომლის თანახმად, ანაზღაურების გამონაკლისი ვრცელდება ზარალზე, რომელიც გამონვეულია სადაზღვევო შემთხვევის დადგომამდე არსებული დაზიანებით.

65. რაც შეეხება ხელშეკრულების 11.16 პუნქტით გათვალისწინებულ საგამონაკლისო შემთხვევას, რომლის თანახმად, ანაზღაურების გამონაკლისი ვრცელდება ზარალსა და დაზიანებაზე, რომელიც გამონვეულია დაზღვეული ავტოსატრანსპორტო საშუალების ტექნიკური გაუმართაობით, არასაგზაო პირობებში ექსპლუატაციით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აღნიშნული გამონაკლისი ეხება ავტომანქანის და არა – ავრეგატის ტექნიკურ გაუმართაობას.

66. საკასაციო პალატის განმარტებით, ხელშეკრულებაში საგამონაკლისო ნორმების იმპლემენტაციის დანიშნულებაა ამომწურავად განისაზღვროს იმ გარემოებათა/ქმედებათა წრე, რაც მზღვეველის პასუხისმგებლობას გამორიცხავს, ყველა სხვა შემთხვევა კი დამზღვევის ინტერესების სასარგებლოდ უნდა გადაწყდეს. საგამონაკლისო შემთხვევების გაფართოების დაშვება ეწინააღმდეგება ხელშეკრულებაში ამგვარი დათქმების ჩართვის მიზანს. მხარეები თავისუფალი ნების გამოვლენის პირობებში დებენ რა ხელშეკრულებას, თავადვე განსაზღვრავენ სახელშეკრულებო ურთიერთობების იმპერატიულ და დისპოზიციურ წესებს, რომელსაც ორივე მხარე განუხრელად უნდა დაემორჩილოს და იცავდეს. საგამონაკლისო დათქმები სადაზღვევო ხელშეკრულების სწორედ იმპერატიულ დანაწესთა იმ წყებას მიეკუთვნება, რომელიც სადაზღვევო თანხის ანაზღაურებისათვის დაუშვებლად მიჩნეულ ქმედებათა სრულ სპექტრს განსაზღვრავს (იხ. სუსგ საქმე №ას-1147-1067-2017, 29 დეკემბერი, 2017 წელი).

67. თუმცა, მხარეთა შორის 11.16 პუნქტით განსაზღვრული ანაზღაურების გამონაკლისის ავრეგატზე გავრცელების შემთხვევაშიც, არ დასტურდება, რომ ავრეგატი ტექნიკურად გაუმართავი იყო.

68. აღნიშნული ფაქტის დადასტურებას მზღვეველი ცდილობს სამილი ავრეგატის მწარმოებელთან საკუთარი კომუნიკაციის ამსახვე-

ლი მასალით, რომლის თანახმად, მწარმოებლის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ იყო გარკვეული რეკომენდაციები, რომლებიც შემსყიდველის მხრიდან არ იქნა დაცული, კერძოდ: საწამლი აგრეგატის ავზი, სადაც თავსდება დიზელში შერეული საწამლი ნივთიერება და არის აალებადი, უნდა ყოფილიყო ალუმინის მასალისგან დამზადებული და მხოლოდ შემდეგ შეიძლებოდა მისი დამონტაჟება აგრეგატზე; როგორც დაზღვეული მანქანის ამსახველი ფოტომასალიდან ირკვევა, აგრეგატზე დამონტაჟებული იყო პლასტმასის, საკვები (და არა ნავთობპროდუქტის) ნივთიერებისთვის განკუთვნილი ავზი (იხ. წინამდებარე განწყვეტილების 15.4. ქვეპუნქტი).

69. საქმეში წარმოდგენილია ასევე მწარმოებელთან ელექტრონული მიმოწერა, საიდანაც ირკვევა, რომ მწარმოებლისთვის არავის მიუწოდებია ინფორმაცია, რომ მანქანას (ნისლის გენერატორს) ჰქონდა გარკვეული პრობლემა და ამიტომ დაიწვა. მწარმოებლის განმარტებით: შემსყიდველს არ შეუძენია სათადარიგო ნაწილები და დანადგარში დადო დაბალხარისხიანი ავზი. ეს ავზი ძალიან დაბალხარისხიანია – 2 მმ, ის არ არის 10 მმ. მწარმოებლის ვარაუდია, რომ დანადგარი დაიწვა იმიტომ, რომ ის მუშაობდა 600-700 გრადუსზე და დანადგარზე იდო 2 მმ-იანი, ცუდი შემცველობის ავზი (მასში არის დიზელი + ინსექტიციდი).

70. საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს, რომ აგრეგატის შეძენა მოხდა შპს „მ-სა“ და შპს „ნ-შს“ შორის 2018 წლის 16 თებერვალს გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვის №1602001 ხელშეკრულების ფარგლებში, რომელიც დაიდო 2018 წლის 23 მაისს დაზღვევის ხელშეკრულების გაფორმებამდე (იხ. წინამდებარე განწყვეტილების მე-16 და მე-17 პუნქტები). შესაბამისად, დაზღვევის ხელშეკრულებით დაზღვეული იყო სწორედ ის აგრეგატი, რომლის შეძენაც მოხდა.

71. შპს „მ-სა“ და შპს „ნ-შს“ შორის 2018 წლის 16 თებერვალს გაფორმებული სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №1602001 ხელშეკრულების 4.1 პუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი იღებს ვალდებულებას, რომ მიწოდებული საქონლის ხარისხი უპასუხებს ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ პირობებს და დააკმაყოფილებს შემსყიდველის მოთხოვნებს, ხოლო 4.3 პუნქტის მიხედვით, მიმწოდებელი იძლევა გარანტიას, რომ მის მიერ მიწოდებული საქონელი ტექნიკური მახასიათებლებისა და ხარისხის თვალსაზრისით სრულ შესაბამისობაში იქნება დანართ №3-ში მოყვანილ მაჩვენებელთან. ამასთან, მიმწოდებელი საქონელი იქნება ახალი, ქარხნული წარმოების, არ იქნება დაზიანებული (არ გამოავლენს ხარვეზს) და იქნება მოხმარებისთვის ვარგისი. დანართი №2-ში მითითებულია თერმული ნისლით დამუშავების შესაწამლი მანქანა-დანადგარი, რომლის ღირებულებაა 44300 ლარი, ხოლო აღნიშნული დანადგარის ტექნიკური მახასიათებელია: სამუშაო ნაზავის ავზი, პოლი-

ეთილენის 200 ლიტრის მოცულობის – პოლიეთილენის 200 ლიტრი (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-17 პუნქტი).

72. საქმეზე მოწმის სახით დაკითხული შპს „ნ-შის“ დირექტორის ა. ე-ძის განმარტებით: რაც შეეხება იმას, რომ ავზი უნდა ყოფილიყო უჟანგავი ლითონის, ეს არსად ეწერა. შესყიდვის დროს განერილი იყო როგორი ავზი, რა მასალის და რა მოცულობის უნდა ყოფილიყო. მოთხოვნა, რომ ავზი ყოფილიყო რკინის, არსად იყო მითითებული. ავზი იყო პოლიეთილენის, რკინა ნამდვილად არ ყოფილა. მოთხოვნა, რაც იყო, მოხდა იმის მიხედვით შეძენა და დამონტაჟება. აგრეგატი უკვე ნაყიდი იყო და შემდეგ მოხდა ავზის შეძენა. ავზის შეძენა მოხდა ცალკე. მწარმოებელი ყიდის მხოლოდ აგრეგატს. ავზი მწარმოებლის კომპეტენცია არ არის. მწარმოებელი პასუხისმგებელია აგრეგატზე. მოთხოვნა იყო 200-ლიტრიანი პოლიეთილენის ავზი. მწარმოებლისგან მიიღეს სქემატურად მისი ხედვა – როგორ უნდა მომხდარიყო და სად დამონტაჟებულიყო ავზი, თუმცა ვალდებულება ამის, როგორ უნდა განეხორციელებინათ მონტაჟი, მიმწოდებელს არ ჰქონია. მწარმოებელთან ავზის მილიმეტრაჟზე საუბარი არ ყოფილა. ავზის ხარისხი იზომება შრეების მიხედვით. ეს ავზი იყო ახალი. შრეების რაოდენობა მითითებული არ ყოფილა მოთხოვნაში, მაგრამ იყო პოლიეთილენის. შეძენა მოხდა საქართველოში ერთ-ერთ დიდ მწარმოებელთან – „ნ.“-სთან, რომელიც აწარმოებს სწორედ ასეთ ავზებს და აღნიშნული ავზი, როგორც ახსოვს, იყო 2-შრიანი. მწარმოებელს ავზზე რაიმე შენიშვნა არ ჰქონია. აქვე განმარტა, რომ ავზის ქვეშ მოთავსებულია ქურა, რაც ინვევს ტემპერატურის მომატებას. უჟანგავი ფოლადის სწორედ ეს ქურა უნდა ყოფილიყო და იყო კიდეც (იხ. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება).

73. საქმეში წარმოდგენილია საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საექსპერტო-კრიმინალისტიკური დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის საექსპერტო-კრიმინალისტიკური სამსახურის 2018 წლის 28 სექტემბრის სახანძრო-ტექნიკური და სასამართლო ქიმიური ექსპერტიზის დასკვნა, რომლის მიხედვით, შემთხვევის ადგილის შესწავლისას დადგინდა, რომ სენაკის რაიონის სოფელ ..., ... უბანში მოძრავ, თ. ფ-ას მართვის ქვეშ მყოფ საქართველოს სურსათის ეროვნული სააგენტოს „ტოიოტას“ მარკის ს/ნ ... ავტომანქანაში ხანძრის გაჩენის კერისათვის დამახასიათებელი ინტენსიური წვით გამოწვეული დაზიანების ზონა მდებარეობს ავტომანქანის უკანა მხარეს, ღია ძარაზე მოთავსებული აზიური ფაროსანას შესაწამლი მონყობილობის – 200-ლიტრიანი ავზის ქვემოთ, გენერატორთან და ლუმელთან. 2. შემთხვევის ადგილის შესწავლისას და ჩატარებული კვლევების ანალიზის საფუძველზე დადგინდა, რომ 2018 წლის 8 სექტემბერს სენაკის რაიონის სოფელ ..., სანულეისკიროს უბანში მოძრავ, თ. ფ-ას მართვის ქვეშ მყოფ

საქართველოს სურსათის ეროვნული სააგენტოს „ტოიოტას“ მარკის ს/ნ ... ავტომანქანაში ხანძრის გაჩენის მიზეზია გამოჟონილი სანავის კონტაქტი ელექტრონულ ნაპერკალთან ან ცხელ ზედაპირთან. 3. ავტომანქანის ძარიდან ამოღებულ ანაწმენდებზე აღმოჩნდა ნავთობპროდუქტების კვალი, რომლის სახეობის დადგენა შეუძლებელია, მისი კვალის სახით არსებობის, თერმული ზემოქმედების შედეგად მომხდარი სახეცვლილებისა და აორთქლების გამო. 4. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ №2 ობიექტზე ელექტროტექნიკური მიზეზებით: გარდამავალი წინააღობით, მოკლე ჩართვით ან გადატვირთვით გამონვეული დაზიანებები არ ფიქსირდება, სადენების იზოლაციის განადგურება და შემურვის ნიშნები გამონვეულია ხანძრის თერმული ზემოქმედებით.

74. ამრიგად, ექსპერტიზის დასკვნით არ ირკვევა, რომ აალების მიზეზი აგრეგატის ტექნიკური გაუმართაობა იყო. მოთხოვნა, რომ ავზი ლითონის უნდა ყოფილიყო, საქმის მასალებით არ დასტურდება. რაც შეეხება ავზის შრეების რაოდენობას, აღნიშნულის თაობაზე წარმოდგენილია მხოლოდ აგრეგატის მწარმოებლის მოსაზრება ელექტრონული მიმონერის სახით. სხვა მტკიცებულება ტექნიკური მახასიათებლების განსაზღვრის თაობაზე საქმეში წარმოდგენილი არ არის. შესაბამისად, საქმეში არსებული მტკიცებულებებით არ დგინდება, რომ აგრეგატი გაუმართავი იყო და ამის მიზეზს ავზის დაბალხარისხიანობა წარმოადგენდა. ამასთან, დაზღვევის ხელშეკრულებით დაზღვეული იყო ზუსტად ეს აგრეგატი.

75. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ზიანი გამონვეულია მხარეთა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით და არ არსებობს სადაზღვევო კომპანიის მიერ მითითებული ანაზღაურების გამომრიცხავი გარემოება, რის გამოც დამზღვევს სრულად უნდა აუნაზღაურდეს ხანძრის შედეგად მიყენებული ზიანი.

76. დადგენილია, რომ 2018 წლის 8 სექტემბერს სენაკის რაიონში მომხდარი ხანძრის შედეგად სრულად განადგურდა სააგენტოს კუთვნილი ავტომობილი „TOYOTA“, სახელმწიფო ნომრით ... და მასზე დამონტაჟებული საწამლი აგრეგატი (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-14 პუნქტი). დამზღვევის მიერ საქმეში წარგენილი სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ №230/2018 ხელშეკრულების დანართი №1-ის თანახმად, ავტოსატრანსპორტო საშუალების საბალანსო ღირებულება შეადგენდა 20424 ლარს, ხოლო აგრეგატის – 38 050.85 ლარს. აქედან გამომდინარე, სადაზღვევო შემთხვევის შედეგად სააგენტოსათვის მიყენებული ზიანის ოდენობამ ჯამში შეადგინა 58 474,85 ლარი, რაც უნდა დაეკისროს მზღვეველს.

77. რაც შეეხება მზღვეველისთვის პირგასამტეხლოს დაკისრების

საკითხს [სსკ-ის 417-ე მუხლი: პირგასამტეხლო – მხარეთა შეთანხმებით განსაზღვრული ფულადი თანხა – მოვალემ უნდა გადაიხადოს ვალდებულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის], საკასაციო პალატა მიუთითებს მხარეთა შორის დადებული ხელშეკრულების 16.2 პუნქტზე, რომლის მიხედვით, ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში მიმწოდებელს დაეკისრება პირგასამტეხლოს გადახდა ხელშეკრულების ღირებულების 10%-ის ოდენობით.

78. განსახილველ შემთხვევაში სააგენტოს კუთვნილ ავტომობილსა და მასზე დამონტაჟებულ სანამლ აგრეგატზე გაჩენილი ხანძრის – სადაზღვევო შემთხვევის შედეგად წარმოშობილი ზიანის ანაზღაურებაზე მზღვეველმა უსაფუძვლოდ განაცხადა უარი, შესაბამისად, სადაზღვევო კომპანიამ დაარღვია ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულება, რაც მისთვის პირგასამტეხლოს დაკისრების წინაპირობას წარმოადგენს.

79. გამომდინარე აქედან, სადაზღვევო კომპანიას სააგენტოს სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს პირგასამტეხლოს – 7 902,07 ლარის გადახდა, რაც სრულად უზრუნველყოფს შესასრულებელი ვალდებულების დარღვევისათვის გონივრული, პროპორციული და სამართლიანი პირგასამტეხლოს ფუნქციის შესრულებას.

80. სსსკ-ის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილება იურიდიულად არ არის საკმარისად დასაბუთებული.

81. სსსკ-ის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო საქმეზე გადაწყვეტილებას თვითონ მიიღებს, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის ხელახლა განსახილველად სააპელაციო სასამართლოში დაბრუნების საფუძვლები. ამავე კოდექსის 412.1 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. მოცემულ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლო თვლის, რომ არ არსებობს ამგვარი საფუძვლები და არ არის საჭირო მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა, შესაბამისად, საკასაციო პალატა უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება.

82. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს; გაუქმდეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და მიღებული ახალი გადაწყვეტილებით სააგენტოს სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს; სადაზ-

ლვევო კომპანიას სააგენტოს სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს სადაზ-
ლვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანის ანაზღაურების სა-
ხით, 58 474,85 ლარისა და პირგასამტეხლოს – 7 902,07 ლარის გადახდა.

83. სსს.კ-ის 53.1. მუხლის პირველი წინადადების საფუძველზე [იმ
მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც
იქნა გამოტანილი გადანაცვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც
ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამარ-
თლო ხარჯების გადახდისაგან], სადაზღვევო კომპანიას სააგენტოს სა-
სარგებლოდ უნდა დაეკისროს 5 594,71 ლარის გადახდა ამ უკანასკნე-
ლის მიერ სარჩელზე, სააპელაციო და საკასაციო საჩივრებზე გადახ-
დილი სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქა-
ლაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა ღ ა ნ ე ყ ვ ი ტ ა :

1. სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს საკასაციო საჩივარი დაკ-
მაყოფილდეს;

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქ-
მეთა პალატის 2022 წლის 19 აპრილის გადაწყვეტილება და მიღებულ
იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;

3. სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს სარჩელი დაკმაყოფილდეს;

4. სს „ს.კ.პ-შ“ სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს სასარგებლოდ
დაეკისროს სადაზღვევო შემთხვევის დადგომით მიყენებული ზიანის
ანაზღაურების სახით, 58 474,85 ლარის გადახდა;

5. სს „ს.კ.პ-შ“ სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს სასარგებლოდ
დაეკისროს პირგასამტეხლოს – 7 902,07 ლარის გადახდა;

6. სს „ს.კ.პ-შ“ (ს.კ. ...) სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს (ს.კ. ...) სასარგებლოდ დაეკისროს 5 594,71 ლარის გადახდა ამ უკანასკნელის
მიერ სარჩელზე, სააპელაციო და საკასაციო საჩივრებზე გადახდილი
სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად;

7. საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივ-
რდება.

9. თავდაპირველი

თავდაპირველი მიმართულების დაკმაყოფილების შედეგები

ბანკინება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1094-2022

28 მაისი, 2024 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
პალატა

შემადგენლობა: გ. მიქაუტაძე (თავმჯდომარე),
თ. ზამბახიძე (მომხსენებელი),
რ. ნადარაია

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. პ. მ-ძემ (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „მოსარჩელე“) სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „ს.ქ.წ-ბის“ (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „მოპასუხე“, „სამენარმეო საზოგადოება“ ან „კასატორი“) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისთვის მოსარჩელის სასარგებლოდ 208 230.15 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარისა (სამენარმეო საზოგადოების ნაცვლად სს „ბ-სთვის“ (შემდეგში ტექსტში მოხსენიებული, როგორც „ბანკი“) გადახდილი თანხები) და 203 015.93 ლარის (სამენარმეო საზოგადოების ნაცვლად გადახდილი კომუნალური გადასახადები – 196 015.93 ლარი და სახელმწიფო ბაჟი – 7 000 ლარი) გადახდის დაკისრება.

2. სარჩელის საფუძვლები:

2.1. 24.05.2013 წელს გაფორმებული კრედიტებითა და გარანტიებით მომსახურების შესახებ №24.05/13 გენერალური ხელშეკრულების საფუძველზე ბანკსა და სამენარმეო საზოგადოებას შორის გაფორმებული საკრედიტო ხელშეკრულებების (№2013-05-30/0013/BSN/105217/001; №2013-06-11/0007/BSN/105217/002) მიხედვით, სამენარმეო საზოგადოებისთვის მიცემული კრედიტების ნაწილი – 15 650.18 აშშ დოლარი დაფარა მოსარჩელემ, როგორც თავდებმა. მოსარჩელემ გადაიხადა 30.06.2016 წელს ბანკსა და სამენარმეო საზოგადოებას შორის თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის მიერ დამტკიცებული მორიგების აქტის საფუძველზე წარმოშობილი სამენარმეო საზოგადოების ფულადი ვალდებულების ნაწილი – 192 579.97

აშშ დოლარი. მოსარჩელემ ბანკს ჯამურად გადაუხადა 208 230.15 აშშ დოლარი (აქედან 15 650.18 აშშ დოლარი, როგორც თავდებმა).

2.2. 01.01.2014 წლიდან 09.11.2020 წლამდე მოსარჩელემ დაფარა სამენარმეო საზოგადოების კომუნალური გადასახადები, კერძოდ: ა) სს „თ-ს“ გადაუხადა მოხმარებული ელენერგიის ღირებულება 69988.74 ლარი; ბ) შპს „ჯ.უ.ე.ფ-შ“ – მოხმარებული წყლის ღირებულება 6025.84 ლარი; გ) შპს „ყ-ს“ – მოხმარებული გაზის ღირებულება 117502.99 ლარი; დ) „დასუფთავების სამსახურს“ – მომსახურების ღირებულება 2498.36 ლარი. ჯამურად მოსარჩელემ გადაიხადა კომუნალური გადასახადები 196015.93 ლარის ოდენობით.

2.3. 03.05.2016 წელს, სამენარმეო საზოგადოების ნაცვლად, მოსარჩელემ გადაიხადა სახელმწიფო ბაჟი 7000 ლარი.

2.4. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდეგში სსკ) 986-ე მუხლის თანახმად, პირს, რომელიც შეგნებულად ან შეცდომით სხვის ვალეებს ისტუმრებს, შეუძლია ამ პირს მოსთხოვოს თავისი ხარჯების ანაზღაურება. ქონებრივი შეღავათი უნდა დაუბრუნდეს იმ პირს (მოსარჩელეს), რომლის ხარჯზეც მოხდა სხვა პირის (მოპასუხის) უსაფუძვლო გამდიდრება. უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლებრივი ინსტიტუტის მიზნის – ქონებრივი მიმოქცევის წონასწორობისა და სამართლიანობის აღდგენის მიღწევისათვის სამენარმეო საზოგადოებამ მოსარჩელეს უნდა გადაუხადოს ამ უკანასკნელის მიერ მოპასუხის საკრედიტო ვალდებულების შესასრულებლად ბანკისთვის გადახდილი თანხა, ასევე – მოპასუხის კომუნალური ხარჯის დასაფარად გადახდილი თანხა და მოპასუხის ნაცვლად გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი.

2.5. სსკ-ის 991-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირის ხარჯზე უსაფუძვლოდ გამდიდრდა სხვა საშუალებითაც, გარდა იმისა, რაც გათვალისწინებულია ამ თავში, მოვალეა დაუბრუნოს მას მიღებული. სამენარმეო საზოგადოების ნაცვლად მითითებული თანხების გადახდა მოსარჩელეს არ ევალებოდა. მოსარჩელე არის მოპასუხის 10%-ის წილის მესაკუთრე. 2010 წლიდან 2020 წლის ივნისამდე იყო დირექტორიც, რის გამოც მის ინტერესებში შედიოდა თავიდან აერიდებინა სამენარმეო საზოგადოების მიერ ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულებიდან გამომდინარე ნეგატიური შედეგი.

3. მოპასუხის პოზიცია:

3.1. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მოსარჩელის, როგორც დირექტორის, მიერ არასწორად შესრულებული საგადასახადო ოპერაციების შედეგად სამენარმეო საზოგადოებას 2013 წლიდან წარმოეშვა საგადასახადო დავალიანება, ამის საფუძველზე 08.05.2014 წლიდან წარმოეშვა საგადასახადო გირავნობა/იპოთეკა მთელ ქონებაზე, ხოლო 10.10.2016 წლიდან – ყადაღა უძრავ და მოძრავ ქონებაზე

შემოსავლების სამსახურის მიმართვის საფუძველზე. შემოსავლების სამსახურმა 12.03.2018 წელს მიმართა სასამართლოს ყადაღადადებული ქონების რეალიზაციის შესახებ.

3.2. სესხს მოსარჩელე ფარავდა სამენარმეო საზოგადოების ფულადი სახსრებით, როგორც დირექტორი. მოპასუხე მის მიერ წარმოებული პროდუქციის რეალიზაციის შედეგად საფასურს იღებდა ნაღდი ანგარიშსწორების გზით და დირექტორს გადაეცემოდა თანხა. აღნიშნული პრაქტიკა განსაკუთრებით დამკვიდრდა მას შემდეგ, რაც მოსარჩელის, როგორც დირექტორის, მიერ არასწორად განხორციელებული საგადასახადო ოპერაციების შედეგად სამენარმეო საზოგადოებას 2013 წლიდან წარმოეშვა საგადასახადო დავალიანება. აქედან გამომდინარე, მისი საქმიანობა შეფერხდა და ფულადი სახსრების მოძრაობა ველარ ხერხდებოდა სამენარმეო საზოგადოების საბანკო ანგარიშზე. ოპერაციები სრულდებოდა ნაღდი ანგარიშსწორების გზით, მათ შორის, პროდუქციის რეალიზაციის შედეგად მისაღებ თანხას იღებდნენ მმართველი პირები – მოსარჩელე, თ. ბ-ვი, გ. ბ-ვი, რომლებიც შემდგომ ფარავდნენ მოპასუხის საბანკო, კომუნალურებისა და სახელფასო დავალიანებას, კერძოდ, მოპასუხე 01.05.2015 წლიდან 12.12.2019 წლამდე პროდუქციას აწვდიდა შპს „ჯ. ბ-ს“, რომელსაც ამ პერიოდის განმავლობაში ჯამურად მიაწოდა 6981597.49 ლარის პროდუქცია; 01.01.2019 წლიდან 22.09.2020 წლამდე მოპასუხემ შპს „ბ-ს“ მიაწოდა 2234235.38 ლარის პროდუქცია. აღნიშნული სუბიექტები მოპასუხის მოთხოვნით ახორციელებდნენ ნაღდ ანგარიშსწორებას და მოპასუხისთვის მისაღებ თანხებს ნაღდი ანგარიშსწორების ან/და მათ პირად ანგარიშზე თანხის შეტანის გზით გადასცემდნენ მოპასუხის მმართველ პირებს – მოსარჩელეს, თ. ბ-ვს, გ. ბ-ვს. ბანკიდან 13.02.2017 წლიდან 13.02.2019 წლამდე ამონაწერით დასტურდება, რომ ამ პერიოდის განმავლობაში თ. ბ-ვს მოპასუხის ბანკის მიმართ არსებული საკრედიტო დავალიანების დაფარვის მიზნით გადახდილი აქვს 181131.75 აშშ დოლარი.

3.3. იმ გარემოებას, რომ მოსარჩელეს სამენარმეო საზოგადოების ნაცვლად არ შეუსრულებია ვალდებულებები და გადახდები წარმოებდა მოპასუხის ფულადი სახსრებით, ადასტურებს ისიც, რომ მოსარჩელეს, როგორც დირექტორს, აღნიშნული თანხები ბუღალტრულად არ აღურიცხავს, როგორც მის მიმართ არსებული კრედიტორული დავალიანება. ამასთან, ბუნდოვანი და გაუგებარია, თუ ეს თანხები მისაღები ჰქონდა მოსარჩელეს, რატომ არ განახორციელა გადახდები საკუთარი თავის სასარგებლოდ, როდესაც ის თავად იყო დირექტორი და ამის სრული შესაძლებლობა ჰქონდა.

3.4. მოპასუხე არ ეთანხმება მოსარჩელის პოზიციას, რომ მოსარჩელემ 30.06.2016 წელს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამ-

ტკიცებული მორიგების აქტის საფუძველზე წარმოშობილი სამეწარმეო საზოგადოების ფულადი ვალდებულების ნაწილი – 192579.97 აშშ დოლარი გადაიხადა. თავად მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი საბანკო ამონაწერი დასტურდება, რომ, მაგალითად, 01.08.2019 წელს თ. ბ-ვმა მოსარჩელის ანგარიშზე შეიტანა 4100 აშშ დოლარი, 12.08.2019 წელს გ. ბ-ვმა – 12985 აშშ დოლარი, 12.10.2019 წელს თ. ბ-ვმა – 12500 აშშ დოლარი, 16.01.2020 წელს თ. ბ-ვმა – 3000 აშშ დოლარი, საიდანაც სრულდებოდა მოპასუხის ფულადი ვალდებულებები. აღნიშნული თანხების მოსარჩელის საბანკო ანგარიშზე შეტანის ერთადერთ საფუძველს წარმოადგენდა ის გარემოება, რომ მას, როგორც დირექტორს, შეესრულებინა მოპასუხის ფულადი ვალდებულებები. მოსარჩელე კომუნალურ გადასახადებსა და სახელმწიფო ბაჟსაც სამეწარმეო საზოგადოების ფულადი სახსრებით იხდიდა. ამასთან, როგორც მოსარჩელისვე წარმოდგენილი სააპელაციო სასამართლოს 30.06.2016 წლის განჩინებით დასტურდება, აღნიშნულ საქმეზე მხარეები მორიგდნენ და სახელმწიფო ბაჟის 50% – 3500 ლარი დაუბრუნდა სამეწარმეო საზოგადოებას.

3.5. ამასთან, ბანკის წინაშე საკრედიტო ვალდებულების შესრულების ნაწილში, რომც დაეუშვათ, მოსარჩელე საკუთარ თანხას იხდიდა მოპასუხის სასარგებლოდ, იგი გახლდათ ამ საკრედიტო ვალდებულების სოლიდარული თავდები, შესაბამისად, მისი გადახდები კვალიფიცირდება, როგორც თავდების მიერ გადახდა. მოთხოვნა გამომდინარეობს სსკ-ის 905-ე მუხლიდან და მასზე ვრცელდება სახელშეკრულებო მოთხოვნის სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადა. ამრიგად, მოთხოვნა ამ ნაწილში ხანდაზმულია.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და საფუძვლები:

4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 12.01.2022 წლის გადაწყვეტილებით – სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. გადაწყვეტილება ეფუძნება შემდეგს:

4.1. მოსარჩელე არის სამეწარმეო საზოგადოების 10%-ის წილის მფლობელი, ხოლო 2010 წლიდან 2020 წლის ივნისამდე ეკავა დირექტორის თანამდებობა.

4.2. 24.05.2013 წელს გაფორმებული კრედიტებითა და გარანტიებით მომსახურების შესახებ №24.05/13 გენერალური ხელშეკრულების საფუძველზე 30.05.2013 წელს ბანკსა და მოპასუხეს შორის გაფორმდა საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება (№201305-30/0013/BSN/105217/001), რომლის საფუძველზე სამეწარმეო საზოგადოებას მიეცა 440 000 აშშ დოლარის კრედიტი (სარგებელი წლიური 12%).

4.3. 24.05.2013 წელს გაფორმებული კრედიტებითა და გარანტიებით მომსახურების შესახებ №24.05/13 გენერალური ხელშეკრულების სა-

ფუძველზე 12.06.2013 წელს ბანკსა და მოპასუხეს შორის გაფორმდა საბანკო კრედიტის ხელშეკრულება (№201306-11/0007/BSN/105217/002), რომლის საფუძველზეც სამეწარმეო საზოგადოებას მიეცა 360 000 აშშ დოლარის კრედიტი (სარგებელი წლიური 13%).

4.4. 30.05.2013 წელს ბანკსა და მოსარჩელეს შორის გაფორმდა თავდებობის ხელშეკრულება №24.05/13-3. ამ ხელშეკრულების საფუძველზე მოსარჩელე (თავდები) კრედიტორის წინაშე თავდებად დაუდგა და სოლიდარული პასუხისმგებლობა იკისრა ძირითადი მოვალის – სამეწარმეო საზოგადოების მიერ კრედიტორთან 24.05.2013 წელს დადებული №24.05/13 კრედიტებითა და გარანტიებით მომსახურების შესახებ გენერალური ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესასრულებლად (ხელშეკრულების 1.1. პუნქტი).

4.5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 30.06.2016 წლის განჩინებით დამტკიცდა მორიგება ბანკსა და მოპასუხეს შორის, რომლის თანახმად, მოპასუხემ იკისრა ბანკისთვის 807 381 აშშ დოლარისა და 78 ცენტის (ძირითადი დავალიანება 704 637 აშშ დოლარი და 57 ცენტი; პროცენტი – 102 744 აშშ დოლარი და 21 ცენტი; პირგასამტეხლო – 6 480 აშშ დოლარი და 17 ცენტი) გადახდის ვალდებულება.

4.6. საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელე არა საკუთარი, არამედ მოპასუხის ფულადი სახსრებით ასრულებდა სამეწარმეო საზოგადოების მიმდინარე ვალდებულებებს.

4.7. მოსარჩელეს არ მიუთითებია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 30.06.2016 წლის განჩინებით დამტკიცებული მორიგების აქტით განსაზღვრული პირობები დაირღვა და ბანკმა მიმართა სასამართლოს სააღსრულებო ფურცლის გაცემის მოთხოვნით. ამდენად, გაურკვეველია, რატომ შეასრულა მოსარჩელემ, როგორც თავდებმა, ვალდებულება, როდესაც ძირითადი მსესხებელი გადამხდელუნარიანი იყო.

4.8. საქმეში წარმოდგენილი ამონაწერები მოწმობს, რომ სესხის ხელშეკრულების ფარგლებში ბანკის სასარგებლოდ თანხებს იხდიდა, როგორც მოსარჩელე, ასევე – მოპასუხის ერთ-ერთი პარტნიორი, თ. ბ-ვი.

4.9. მოპასუხის მიერ წარმოდგენილია მ. გ-ის ხელწერილი, რომელიც მოპასუხის დაფუძნების დღიდან 2020 წლის ივლისის ჩათვლით დასაქმებული იყო სამეწარმეო საზოგადოებაში; მისი საქმიანობა შემოიფარგლებოდა მხოლოდ მოპასუხის საგადასახადო ოპერაციების წარდგენით, მის ყოველდღიურ საქმიანობაში უშუალოდ არ ყოფილა ჩართული და ყოველდღიურ ბუღალტრულ აღრიცხვას არ აწარმოებდა; მან 11.10.2019 წელს, იმდროინდელი დირექტორის თხოვნისა და მოწოდებული ინფორმაციის/დოკუმენტაციის საფუძველზე, მოამზადა ბუღალ-

ტრულ პროგრამა „ორისში“ ბრუნვითი უწყისი; მ. გ-მა დააფიქსირა პოზიცია, რომ მოწოდებული დოკუმენტაცია არ იყო სრული და სწორი, შესაბამისად, პროგრამა „ორისში“ მომზადებული დოკუმენტი ვერ იქნებოდა სწორი და სრულყოფილი; დირექტორის მიერ მ. გ-მ განემარტა, რომ აღნიშნულ დოკუმენტს მხოლოდ ის მიზანი ჰქონდა, რომ სამენარმეო საზოგადოებას ენარმოებინა მოლაპარაკებები სს „ს. ბ-ში“ კრედიტის აღების მიზნით, რისთვისაც საკმარისი იქნებოდა, მათ შორის არასრული ბრუნვითი უწყისიც; მ. გ-ი ადასტურებს, რომ მის მიერ 11.10.2019 წელს მომზადებული ბრუნვითი უწყისი პროგრამა „ორისში“ არ არის სრულყოფილი და არ ასახავს მოპასუხის რეალურ ფინანსურ მდგომარეობას.

4.10. ა. მ-ძე ხელწერილით ადასტურებს შემდეგს: 1. 2020 წლის ივლისის თვიდან იკავებდა სამენარმეო საზოგადოების ბუღალტრის თანამდებობას; მისთვის 2020 წლის ივლისში გადაცემული დოკუმენტაციითა და ინფორმაციით ცალსახა იყო, რომ ბუღალტრული აღრიცხვა არ წარმოებდა საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით; აღნიშნულ გარემოებას ადასტურებს თავად ყოფილი ბუღალტერი მ. გ-ი, რომელიც განმარტავს, რომ ბუღალტრული აღრიცხვა 2020 წლის ივლისის ჩათვლით მიმდინარეობდა მისთვის ყოფილი დირექტორისგან, მოსარჩელისგან, არასრულად მიწოდებული დოკუმენტაციის საფუძველზე; ბუღალტრულ პროგრამაში სწორად არ იყო ასახული სამენარმეო საზოგადოების დებიტორების შესახებ ინფორმაცია, შპს „ჯ. ბ-ისგან“ მოპასუხისთვის გადახდილი დებიტორული დავალიანება, რომელიც განხორციელდა ნაღდი ანგარიშსწორებით და დასტურდება შპს „ჯ. ბ-სა“ და სამენარმეო საზოგადოებას შორის გაფორმებული შედარების აქტით, ჯამური თანხა, 2 725 454.00 ლარი, არ იყო ასახული, როგორც ფულადი სახსრების შემოსვლა. აღნიშნული თანხები მოპასუხის ანგარიშებზე გატარებული იყო მხოლოდ საქვეყნაგარიშოდ. ანგარიშვალდებული პირებისგან (მოსარჩელე, თ. ბ-ვი) გადახდები, რითაც იფარებოდა სამენარმეო საზოგადოების ვალდებულებები, რაც არ იყო სწორი და არ შესაბამებოდა რეალობას. შესაბამისად, შპს „ჯ. ბ-ის“ გადახდების საფუძველზე დაკორექტირდა ანგარიშვალდებულ პირებზე, თ. ბ-ვსა და მოსარჩელეზე არსებული ნაშთები და ბუღალტრული აღრიცხვა შესაბამისობაში მოვიდა არსებულ რეალობასთან. ა. მ-ძე ადასტურებს, რომ დღეის მდგომარეობით, ბუღალტრული აღრიცხვის მიხედვით, სამენარმეო საზოგადოებას მოსარჩელის მიმართ არანაირი დავალიანება არ ერიცხება; 2020 წლის ივლისიდან, ახალი დირექტორის, გ. ბ-ვის, ძალისხმევით მოხდა ფინანსური აღრიცხვის გენერირება და კანონმდებლობასთან სრულად შესაბამისობაში მოყვანა.

4.11. საქალაქო სასამართლოს მითითებით, რომც დავუშვათ, რომ

მოსარჩელე საკუთარ ფულად სახსრებს იხდიდა სამეწარმეო საზოგადოების სასარგებლოდ, მოთხოვნა ამ ნაწილში არის ხანდაზმული, რადგან საქმეში წარმოდგენილი საბანკო ამონაწერი ირკვევა, რომ მოსარჩელის ანგარიშის გავლით ბანკში 13.01.2014 წელს, 30.01.2014 წელს, 29.08.2014 წელს, 31.12.2015 წელს არის გადახდილი მითითებული თანხები. ამონაწერით არ ირკვევა დანიშნულება, ის, რომ მოსარჩელე აღნიშნულს, როგორც თავდები, ისე იხდიდა. დანიშნულებაში მითითებულია შემდეგი: „შემოსავალი მოქალაქეთა ანაბრებზე“. მოსარჩელე იყო ხსენებული საკრედიტო ვალდებულების სოლიდარული თავდები, შესაბამისად, მისი გადახდები კვალიფიცირდება, როგორც თავდების გადახდები და მისი მოთხოვნა გამომდინარეობს სსკ-ის 905-ე მუხლიდან. სსკ-ის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს. მოსარჩელის მიერ, როგორც თავდების, ბანკის წინაშე ბოლო გადახდა შესრულებულია 31.12.2015 წელს. თავდების მოთხოვნაც ამ პერიოდს ემყარება. მოსარჩელის მიერ სარჩელი აღძრულია 18.06.2021 წელს, შესაბამისად, მოთხოვნა ხანდაზმულია.

4.12. მოცემული დავის ფარგლებში დასადგენი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით (უსაფუძვლოდ გამდიდრება), საბანკო ამონაწერები არ წარმოადგენს სამართლებრივი ღირებულების მქონე საკმარის მტკიცებულებას, რაც შეიძლებოდა საფუძვლად დასდებოდა სარჩელის დაკმაყოფილებას. როგორც საქმის მასალები მოწმობს, მოსარჩელეს დირექტორობის შემდგომ პერიოდში მოპასუხის სასარგებლოდ თანხები აღარ გადაუხდია, რაც კიდევ ერთი დამადასტურებელი გარემოებაა, რომ ის, როგორც დირექტორი, ასრულებდა დაკისრებულ მოვალეობას და სამეწარმეო საზოგადოების მიმდინარე ვალდებულებების ფარგლებში იხდიდა მოპასუხის კუთვნილ თანხებს. სასამართლოს შეფასებით, დირექტორის მიერ სამეწარმეო საზოგადოების მართვის პროცესში გადახდილი თანხები არ შეიძლება დაკვალიფიცირდეს უსაფუძვლო გამდიდრებად.

4.13. სსკ-ის 986-ე მუხლის მიხედვით, პირს, რომელიც შეგნებულად ან შეცდომით სხვის ვალებს ისტუმრებს, შეუძლია ამ პირს მოსთხოვოს თავისი ხარჯების ანაზღაურება. სასამართლოსთვის უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენებას (მითითებას) სუბსიდიური ხასიათი აქვს, რაც იმას ნიშნავს, რომ მხარეთა შორის არ უნდა არსებობდეს სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების სახელშეკრულებო საფუძველი. სასამართლომ განმარტა, რომ კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის ადგილი უნდა ჰქონდეს ერთი პირის გამდიდრებას მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს, რომელიც თავიდანვე არ არსებობდა ან შემდგომში

მოიშალა. ამასთან, მნიშვნელობა არ აქვს იმ გარემოებას, თუ რის შედეგად დადგა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი – თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად. კონდიქციური ვალდებულების არსებობის სამართლებრივი საფუძვლით სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია, რომ დადგინდეს ობიექტური შედეგი, რაც გულისხმობს იმას, რომ ერთი პირის ქონების გაზრდა ხდება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე. ხელყოფის კონდიქციისთვის გადამწყვეტია ის გარემოება, რომ მოპოვებული ქონებრივი შეღავათი სხვას (კონდიქციის კრედიტორს) ეკუთვნოდა.

4.14. მოსარჩელე მოითხოვს, მისი სახელით 01.01.2014 წლიდან 09.11.2020 წლამდე გადახდილი მოპასუხის კომუნალური გადასახადების ანაზღაურებას. სასამართლოს შეფასებით, მოთხოვნას არ გააჩნია ვარგისი იურიდიული საფუძველი. მოსარჩელემ ვერ დაამტკიცა, თუ რატომ იხდიდა იგი კუთვნილ თანხებს სამეწარმეო საზოგადოების სასარგებლოდ შეგნებულად ან შეცდომით. მოსარჩელემ მხოლოდ ზეპირსიტყვიერად მიუთითა, რომ გადახდილი ფულადი სახსრები მოჰქონდა საკუთარი შემოსავლის წყაროდან, სოფლის მეურნეობიდან, თუმცა აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება არ წარმოუდგენია.

4.15. საქმეში წარმოდგენილია ცნობები იმის თაობაზე, რომ მოპასუხე 01.05.2015 წლიდან 12.12.2019 წლამდე პროდუქციას აწვდიდა შპს „ჯ. ბ-ს“, რომელსაც ამ პერიოდის განმავლობაში ჯამურად მიაწოდა 6 981 597.4 ლარის პროდუქცია, ხოლო 01.01.2019 წლიდან 22.09.2020 წლამდე მოპასუხემ შპს „ბ-ს“ – 2 234 235.38 ლარის პროდუქცია. აღნიშნული სუბიექტები მოპასუხის მოთხოვნით ახორციელებდნენ ნაღდ ანგარიშსწორებას და მოპასუხისთვის მისაღებ თანხებს ნაღდი ანგარიშსწორების ან/და მათ პირად ანგარიშზე თანხის შეტანის გზით გადასცემდნენ მოპასუხის მმართველ პირებს – მოსარჩელეს, თ. ბ-ვს, გ. ბ-ვს, რომლებიც, თავის მხრივ, ფარავდნენ მოპასუხის კრედიტორულ დავალიანებებს (როგორც საბანკო, კომუნალურებისა და სახელფასო).

4.16. არ არის დამაჯერებელი, რომ მოპასუხის სოლიდურ კომუნალურ ხარჯებს მოსარჩელე იხდიდა საკუთარი სახსრებით. ამასთან, სასამართლოს დასკვნით, ბანკსა და სამეწარმეო საზოგადოებას შორის დამტკიცებული მორიგების ფარგლებში, მოსარჩელე იხდიდა არა საკუთარ, არამედ მოპასუხის თანხებს, რომელსაც, როგორც საქმის მასალებიდან ირკვევა, ჰქონდა სოლიდური შემოსავლები. ამდენად, სარწმუნო არ არის მოსარჩელის მტკიცება, რომ მან ბანკის წინაშე ვალდებულება შეასრულა საკუთარი სახსრებით. აღნიშნულის გათვალისწინებით, გამოირიცხება მოსარჩელის ხარჯზე მოპასუხის უსაფუძვლოდ გამდიდრება.

4.17. არ დასტურდება, რომ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გასაჩივრების მიზნით, მოპასუხის ნაცვლად, მოსარჩელემ 03.05.2016 წელს გადაიხადა სახელმწიფო ბაჟი საკუთარი სახსრებით. სასამართლომ მიიჩნია, რომ აღნიშნული თანხა წარმოადგენდა სამენარმეო საზოგადოების თანხას. ამასთან, სააპელაციო სასამართლოს 30.06.2016 წლის განჩინებით დასტურდება, რომ მხარეები მორიგდნენ, რის გამოც სახელმწიფო ბაჟის 50% – 3500 ლარი დაუბრუნდა სამენარმეო საზოგადოებას. ამდენად, მოთხოვნას ამ ნაწილშიც არ გააჩნია ვარგისი სამართლებრივი არგუმენტაცია.

4.18. მოსარჩელე, როგორც დირექტორი და წარმომადგენლობაზე/ხელმძღვანელობაზე უფლებამოსილი პირი, ვალდებული იყო, სამენარმეო საზოგადოების სახელით შეესრულებინა ფინანსური ოპერაციები, გადაეხადა საბანკო ვალდებულებები, კომუნალური ხარჯები და სახელმწიფო ბაჟი. ამდენად, ის, რაც მოსარჩელის ვალდებულებას წარმოადგენდა, არ შეიძლება დაკვალიფიცირდეს, როგორც შეგნებულად ან შეცდომით სხვისი ვალების გასტუმრებად (სსკ-ის 986-ე მუხლით). მოსარჩელეს, როგორც ყოფილ დირექტორსა და მოქმედ პარტნიორს, მართებდა მტკიცების მაღალი სტანდარტი და დამაჯერებელი არგუმენტაცია. ვინაიდან ის აცხადებს, რომ იხდიდა საკუთარ თანხებს მოპასუხის სასარგებლოდ, მინიმუმ უნდა წარმოედგინა კრედიტორული დავალიანების ბუღალტრულად აღრიცხვის მტკიცებულებები, საბანკო ოპერაციები შესაბამისი დანიშნულებით, პარტნიორთა კრების ოქმები და აღნიშნულის შესახებ სხვა პარტნიორთა ინფორმირებულობის ცნობები. ამგვარი მტკიცებულებები წარმოდგენილი არ არის, რაც, ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, სარჩელის დაკმაყოფილებას საფუძველს აცლის.

5. გადაწყვეტილება სააპელაციო საჩივრით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით – სარჩელის დაკმაყოფილება.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და საფუძვლები:

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 30.06.2022 წლის გადაწყვეტილებით – სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 101 490.15 აშშ დოლარის ანაზღაურება; მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 203 015.93 ლარის გადახდა (მოპასუხის ნაცვლად გადახდილი კომუნალური გადასახადები – 196015.93 ლარი და სახელმწიფო ბაჟი – 7000 ლარი); მოსარჩელეს უარი ეთქვა მოპასუ-

ხისტვის 106 740 აშშ დოლარის დაკისრებაზე.

გადაწყვეტილება ეფუძნება შემდეგს:

6.1. ის გარემოება, რომ მოსარჩელის ანგარიშიდან თანხა გადახდილია ბანკის მიერ გაცემული სესხის დასაფარად, სადავო არ არის. მხარეთა შორის სადავო გარემოებას წარმოადგენდა ბანკისთვის გადახდილი თანხის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი. მოპასუხის განმარტებით, მოთხოვნა სახელშეკრულებოა და მასზე სახელშეკრულებო მოთხოვნებისთვის დამახასიათებელი სამსლიანი ხანდაზმულობის ვადა უნდა გავრცელდეს, ხოლო მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ მოთხოვნა გამომდინარეობს უსაფუძვლო გამდიდრებიდან. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სადავო ფაქტობრივი გარემოება უნდა დადგინდეს თავდებობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, სამსლიანი ხანდაზმულობის ვადის ფარგლებში. დადგენილია, რომ ბანკის წინაშე ნაკისრი ვალდებულების შესრულების მიზნით მოსარჩელის საბანკო ანგარიშიდან გადარიცხულია თანხები, კერძოდ, საქმეში წარმოდგენილი ამონაწერის თანახმად, სულ გადახდილია 208 230.15 აშშ დოლარი, საიდანაც 13.01.2014 წლიდან 31.12.2015 წლამდე პერიოდში გადარიცხულია 15 700 აშშ დოლარი, 06.07.2016 წლიდან 12.12.2016 წლის პერიოდში – 40 000 აშშ დოლარი, ხოლო 12.01.2017 წლიდან 12.09.2017 წლამდე პერიოდში – 51040 აშშ დოლარი, რაც ჯამურად შეადგენს 106 740 აშშ დოლარს. სარჩელი სასამართლოში აღძრულია 18.06.2021 წელს. პალატამ მიიჩნია, რომ აღნიშნული თანხის ნაწილში სასარჩელო მოთხოვნა ხანდაზმულია.

6.2. რაც შეეხება დარჩენილი 101 490.15 აშშ დოლარის დაკისრებას, მოპასუხის პოზიციით აღნიშნული თანხა არის სამენარმეო საზოგადოების კუთვნილი თანხა. ეს მსჯელობა გაზიარებულია პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ და დადგენილია, რომ მოსარჩელე, რომელიც სადავო პერიოდში დირექტორი იყო, სესხის დასაფარად იხდიდა მოპასუხის თანხას. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებაში მითითებული მსჯელობა. პალატის მითითებით, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებით დასტურდება, რომ თანხა გადახდილია მოსარჩელის, როგორც ფიზიკური პირის, პირადი ანგარიშიდან. შესაბამისად, ივარაუდება, რომ თანხა მოსარჩელის კუთვნილებაა. სასამართლოს მსჯელობა, რომ მოსარჩელის მტკიცებების ტვირთში შედის თანხის წარმომავლობის მტკიცება, არარელევანტურია განსახილველი დავისთვის, ვინაიდან მოსარჩელე, როგორც ფიზიკური პირი, და მოპასუხე, როგორც იურიდიული პირი, განსხვავებულ და დამოუკიდებელ სამართალსუბიექტებს წარმოადგენენ, გააჩნიათ დამოუკიდებელი სახელი, დამოუკიდებლად იძენენ უფლებებსა და ვალდებულებებს, გააჩნიათ დამოუკიდებელი საბანკო ანგა-

რიში. შესაბამისად, ივარაუდება, რომ მოსარჩელის საბანკო ანგარიშზე განთავსებული ფულადი სახსრები ეკუთვნის მოსარჩელეს. საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი მოპასუხის მხარეზეა.

6.3. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია, რომ ა. მ. ძის ჩვენებით მოსარჩელის მიერ გადახდილი თანხის სამეწარმეო საზოგადოებისადმი კუთვნილება ვერ დადასტურდება, ვინაიდან საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდეგში სსსკ) 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, საქმის გარემოებები, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით. პალატა არ დაეთანხმა მოპასუხის პოზიციას, რომ მოსარჩელე, როგორც დირექტორი, მოქმედებდა მოპასუხის საწინააღმდეგოდ. პალატამ ამ მხრივ ყურადღება გაამახვილა მხარეთა პოზიციებსა და საქმეში წარმოდგენილ მტკიცებულებებზე.

6.4. მოცემულ შემთხვევაში, მოპასუხის მტკიცების საგანში შედიოდა იმ გარემოების დადასტურება, რომ მოსარჩელე არღვევდა სამეწარმეო საზოგადოების წინაშე ნაკისრ ფიდუციურ ვალდებულებებს, მისი ქმედება ეწინააღმდეგებოდა მოპასუხის ინტერესებს და ზიანს აყენებდა. მოპასუხის მიერ არ ყოფილა მტკიცებულება წარმოდგენილი, რომ პარტნიორებმა, როგორც დაინტერესებულმა პირებმა, დირექტორს წაუყენეს მოთხოვნა, მოითხოვეს რაიმე სახის ზიანის ანაზღაურება ან ასეთი სარჩელით მიმართეს სასამართლოს.

6.5. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მოსარჩელეს თავისი კუთვნილი თანხით შესრულებული აქვს სამეწარმეო საზოგადოების ვალდებულება ბანკის წინაშე, რაც შეადგენს 101 490.15 აშშ დოლარს. აღნიშნული თანხის გადახდა უნდა დაეკისროს მოპასუხეს. ამასთან, პალატამ მიიჩნია, რომ 106 740 აშშ დოლარის ნაწილში პირველი სასარჩელო მოთხოვნა ხანდაზმულია.

6.6. მეორე სასარჩელო მოთხოვნა მოპასუხისთვის მოსარჩელის სასარგებლოდ 203 015.93 ლარის გადახდა (სამეწარმეო საზოგადოების ნაცვლად გადახდილი კომუნალური გადასახადები – 196015.93 ლარი და სახელმწიფო ბაჟი – 7000 ლარი). სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ: ა) ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში. ამავე კოდექსის 986-ე მუხლის თანახმად, პირს, რომელიც შეგნებულად ან შეცდომით სხვის ვალებს ისტუმრებს, შეუძლია ამ პირს მოსთხოვოს თავისი ხარჯების ანაზღაურება. საქმეში წარმოდგენილია

სს „ს. ბ-ის“ 09.11.2020 წელს გაცემული ცნობა, რომლის თანახმად, 01.01.2014 წლიდან 09.11.2020 წლამდე მოსარჩელის ანგარიშიდან გადახდილია კომუნალური გადასახადები: სს „თ-ი“, დასუფთავების სამსახური, შპს „ჯ.უ.ე.ფ-ი“, შპს „ყ-ი“, ხოლო 02.06.2021 წლის ცნობის თანახმად, მოსარჩელის ანგარიშიდან მოპასუხის სასარგებლოდ შესრულებულია გადარიცხვა ბიუჯეტის შემოსულობების ანგარიშზე, სახელმწიფო ბაჟის სახით. სულ გადახდილია 196015.93 ლარის კომუნალური გადასახადი და 7000 ლარის სახელმწიფო ბაჟი. ამ ნაწილში სასარჩელო მოთხოვნას მოპასუხე სადავოდ ხდიდა იმ გარემოებაზე მითითებით, რომ გადახდილი თანხა მისი კუთვნილება იყო, რაც სასამართლომ არ გაითვალისწინა და დაადგინა, ვინაიდან თანხა გადარიცხულია მოსარჩელის პირადი ანგარიშიდან, საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი მოპასუხეს ეკისრებოდა. აღნიშნული მტკიცების ტვირთი მან ვერ დაძლია. სახელმწიფო ბაჟის გადახდის ნაწილში მოპასუხე მიუთითებდა სააპელაციო სასამართლოს 30.06.2016 წლის განჩინებაზეც, რომლითაც მხარეთა შორის შედგა მორიგება, რის გამოც სახელმწიფო ბაჟის 50% – 3500 ლარი დაუბრუნდა სამენარმეო საზოგადოებას. პალატის შეფასებით, სახელმწიფო ბაჟის ნაწილის დაბრუნება სასარჩელო მოთხოვნას ვერ გააქარწყლებს, რამდენადაც სასამართლოს განჩინებით 3500 ლარი დაუბრუნდა სამენარმეო საზოგადოებას და არა მოსარჩელეს, მიუხედავად იმისა, რომ თანხა მოსარჩელის მიერ არის გადახდილი. სააპელაციო პალატამ საფუძვლიანად მიიჩნია მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი კომუნალური ხარჯისა და სახელმწიფო ბაჟის თანხის – 203015.93 ლარის მოპასუხისთვის დაკისრების თაობაზე.

საკასაციო საჩივრის მოთხოვნა და საფუძვლები:

7. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე საკასაციო საჩივარი წარადგინა მხოლოდ მოპასუხემ, მოითხოვა მისი ნაწილობრივ გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით – სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა. საკასაციო საჩივარი ეფუძნება შემდეგს:

7.1. წარმოდგენილი ურთიერთშედარების აქტებითა და ხელწერილებით დასტურდება, რომ მოპასუხე მის მიერ წარმოებული პროდუქციის რეალიზაციის შედეგად პროდუქციის საფასურს იღებდა ნაღდი ანგარიშსწორების გზით, რა დროსაც დირექტორს გადაეცემოდა თანხა, ხოლო უნაღდო/საბანკო ანგარიშსწორება სრულად შეწყვეტილი იყო, რაც დასტურდება ბანკის მიერ გაცემული ამონაწერით. აღნიშნული პრაქტიკა დამკვიდრდა მას შემდეგ, რაც მოსარჩელის, როგორც დირექტორის, მიერ არასწორად განხორციელებული საგადასახადო ოპერაციების შედეგად სამენარმეო საზოგადოებას 2013 წლიდან წარმოეშვა საგადასახადო დავალიანება. პროდუქციის რეალიზაციის შედეგ

გად მისაღებ თანხებს იღებდნენ მმართველი პირები – მოსარჩელე, თ. ბ-ვი, გ. ბ-ვი, რომლებიც შემდგომ ფარავდნენ მოპასუხის როგორც საბანკო, ისე კომუნალურ და სახელფასო დავალიანებას. აღნიშნულს ადასტურებს პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოპასუხის მიერ წარდგენილი საბანკო ამონაწერი, სადაც ნათქვამია: ბანკსა და სამეწარმეო საზოგადოებას შორის 30.05.2013 წელსა და 12.06.2013 წელს დადებული საკრედიტო ხელშეკრულებების საფუძველზე მოსარჩელის ანგარიშის გავლით დაფარულია კონკრეტული თანხები. ამასთან, მოსარჩელის ანგარიშზე სამეწარმეო საზოგადოების სესხების დასაფარად თანხები შეტანილი აქვთ თ. ბ-ვსა და გ. ბ-ვსა. თ. ბ-ვს მის გარდაცვალებამდე ჯამურად 280 645 აშშ დოლარი აქვს გადახდილი ზემოხსენებული საბანკო ვალდებულებებისთვის.

7.2. მოსარჩელე ვერ ადასტურებს სხვა წყაროებიდან თანხის მიღებას და აცხადებს, რომ იგი სხვაგან არ ყოფილა დასაქმებული და სხვა არანაირი ოფიციალური შემოსავალი არ გააჩნდა.

7.3. სასამართლო სათანადოდ არ იკვლევს მოპასუხის მიერ წარმოდგენილ მტკიცებულებებს, რომლებითაც დასტურდება, რომ თანხები მოპასუხის საკუთრება იყო. სასამართლო არ ითვალისწინებს შპს „ჯ. ბ-ისა“ და შპს „ბ-ის“ დირექტორების ხელწერილებს, სადაც ისინი პირდაპირ მიუთითებენ, რომ მათი კომპანიებისთვის მიწოდებული პროდუქციის საფასურს ისინი პირდაპირ გადასცემდნენ მოსარჩელეს, თ. ბ-ვსა და გ. ბ-ვს. არ არის გათვალისწინებული არც შედარების აქტები, საიდანაც ირკვევა, თუ რა ღირებულების პროდუქცია იქნა გადაცემული და რა თანხა მიიღო მოპასუხემ.

7.4. იმ გარემოებას, რომ მოსარჩელეს სამეწარმეო საზოგადოების ნაცვლად არ შეუსრულებია ვალდებულებები და ეს ვალდებულებები სრულდებოდა მოპასუხის თანხით, ადასტურებს ისიც, რომ მოსარჩელეს, როგორც დირექტორს, ეს თანხები ბუღალტრულად არ აღურიცხავს, როგორც მის მიმართ არსებული კრედიტორული დავალიანება. მოპასუხის გადახდისუუნარობა ან მოსალოდნელი გადახდისუუნარობა დღის წესრიგში არ იდგა. სამეწარმეო საზოგადოებას იმ დროისთვის არსებული აკრძალვების ფონზე შეზღუდული ჰქონდა საკუთარი საბანკო ანგარიშით სარგებლობის საშუალება. ამიტომ, ამ ვალდებულებებს მოპასუხე ასრულებდა მოსარჩელის, გ. ბ-ვისა და თ. ბ-ვის ანგარიშების გავლით. ანგარიშსწორებისას მოპასუხე არ იყო გადახდისუუნარო. აუცილებლობა, რომ მოსარჩელეს თავად გადაეხადა თანხა (საკუთარი თანხა), არ იდგა, ხოლო თუნდაც ასეთი რამ მომხდარიყო, შემდეგ აუცილებლად უნდა ასახულიყო იგი სამეწარმეო საზოგადოების ვალად. ასეთი მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება.

7.5. მტკიცებულებები, რომლებითაც დასტურდება, რომ მოსარჩე-

ლე იხდიდა მოპასუხის კუთვნილ თანხას (რომელიც მას ნაღდი ანგარიშსწორების გზით ჰქონდა მიღებული) არის შემდეგი: 1) შპს „ჯ. ბ-სა“ და შპს „ბ-სთან“ დადებული ურთიერთშეთანხმების აქტები, 2) მ. მ-ძისა (შპს „ჯ. ბ-ის“ დირექტორი) და რ. გ-ას (შპს „ბ-ის“ დირექტორი) ხელწერილები, 3) მოსარჩელის ანგარიშზე შეტანის დამადასტურებელი ქვითრები (რომელიც ლოგიკურ ბმაშია შესაბამისი პირების მიერ თანხის განაღდებასთან), 4) მ. გ-ის ხელწერილი (ასევე – ა. მ-ძის ხელწერილი). მ. მ-ძისა და რ. გ-ას ხელწერილების პოზიცია ხაზს უსვამს, რომ მოსარჩელეს აწვდიდნენ სამენარმეო საზოგადოების კუთვნილ თანხებს. შესაბამისად, მოსარჩელის თანხის წარმომავლობა ბათილდება. საქმეში მოპასუხის მიერ წარმოდგენილი ურთიერთშეთანხმების აქტებით დგინდება, რომ ნაღდი ანგარიშსწორების საფუძველზე გასული თანხების გათვალისწინებითაა გამოთვლილი კონტრაჰენტებს შორის არსებული ფულადი ვალდებულებანი. მოსარჩელის ანგარიშზე თანხის შეტანა ემთხვევა სამენარმეო საზოგადოებისთვის განსაზოგადებულ ანგარიშსწორებას. თანხის წარმომავლობის საკითხზე ეს მტკიცებულებაც უსვამს ხაზს, რომ მოსარჩელეს არ ჰქონდა ანგარიშზე თანხა, არამედ იხდიდა მას იმის შემდეგ, რაც ჩაურიცხავდა შესაბამისი პირი (ან პირადად მისცემდა) ნაღდი ანგარიშსწორების გზით. მ. გ-ი, როგორც ბუღალტერი, 2020 წლის ივლისის ჩათვლით, ადასტურებს, რომ მოსარჩელე სრულად არ აწვდიდა დოკუმენტაციას. მისი ხელწერილით ასევე დასტურდება, რომ შპს „ჯ. ბ-ისა“ და შპს „ბ-ის“ მხრიდან ნაღდი წესით ანგარიშსწორება ხორციელდებოდა (მოსარჩელის მიმართ). საპირისპიროს დამადასტურებელი მტკიცებულებები მოსარჩელეს არ აქვს წარმოდგენილი. მნიშვნელოვანია, ა. მ-ძის განმარტებაც. იგი საუბრობს, ერთი მხრივ, შედარების აქტსა და მის მნიშვნელობაზე, ხოლო, მეორე მხრივ, ხაზს უსვამს ნაღდი ანგარიშსწორების პრაქტიკას.

8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძველები და მიიჩნევს, რომ იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, გადაწყვეტილება გასაჩივრებულ ნაწილში გაუქმდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

9. სსსკ-ის 407-ე მუხლის მეორე ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენე-

ბული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაბუთებული პრეტენზია გულისხმობს მითითებას იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურსამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად (საკასაციო სასამართლო ამონებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. საკასაციო სასამართლოს არ შეუძლია თავისი ინიციატივით შეამოწმოს საპროცესო დარღვევები, გარდა სსსკ-ის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტებისა), საკასაციო სასამართლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებას სწორედ საკასაციო საჩივარში გამოთქმული პრეტენზიების შესაბამისად შეამოწმებს.

10. დამტკიცებულად ცნობილია შემდეგი გარემოებები:

10.1. მოსარჩელე არის მოპასუხე სამენარმეო საზოგადოების 10%-ის წილის მფლობელი პარტნიორი, რომელიც 2010 წლიდან 2020 წლის ივნისამდე გახლდათ მისი დირექტორიც;

10.2. 30.05.2013 წელს ბანკსა და მოსარჩელეს შორის გაფორმდა თავდებობის ხელშეკრულება, რომლითაც მოსარჩელე კრედიტორის წინაშე თავდებად დაუდგა მოპასუხეს და სოლიდარული პასუხისმგებლობა იკისრა სამენარმეო საზოგადოების მიერ კრედიტორთან 24.05.2013 წელს დადებული №24.05/13 კრედიტებითა და გარანტიებით მომსახურების შესახებ გენერალური ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებაში;

10.3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 30.06.2016 წლის განჩინებით დამტკიცდა მორიგება ბანკსა და სამენარმეო საზოგადოებას შორის, რომლითაც ამ უკანასკნელმა იკისრა ბანკისთვის 807 381 აშშ დოლარისა და 78 ცენტის (ძირითადი დავალიანება 704 637 აშშ დოლარი და 57 ცენტი; პროცენტი – 102 744 აშშ დოლარი და 21 ცენტი; პირგასამტეხლო – 6 480 აშშ დოლარი და 17 ცენტი) გადახდის ვალდებულება;

10.4. ბანკის წინაშე ვალდებულების შესრულების მიზნით მოსარჩელის საბანკო ანგარიშიდან გადარიცხულია 208 230.15 აშშ დოლარი და გადახდილია სამენარმეო საზოგადოების 196 015.93 ლარის კომუნალური გადასახადი; ასევე, მოპასუხის ინტერესებში შესრულებულია გარეცხვა ბიუჯეტის შემოსულობების ანგარიშზე სახელმწიფო ბაჟის სახით – 7000 ლარი.

11. სარჩელის საგანია ბანკისთვის გადახდილი თანხის, ასევე კომუნალური გადასახადებისა და სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად გაღებული ხარჯის მოპასუხისთვის დაკისრება იმ საფუძვლით, რომ მო-

სარჩელე სამეწარმეო საზოგადოების ვალდებულებებს საკუთარი ფულადი სახსრებით ასრულებდა. აღნიშნულს არ ეთანხმება მოპასუხე, რომელიც განმარტავს, რომ მოსარჩელე სამეწარმეო საზოგადოების ვალდებულებებს ასრულებდა არა საკუთარი, არამედ მოპასუხის თანხით, რომლის მართებულ აღრიცხვაზეც, როგორც ხელმძღვანელობის/წარმომადგენლობის უფლებამოსილების მქონე პირი, თავად იყო პასუხისმგებელი და რომელსაც პროდუქციის რეალიზაციის შედეგად იღებდა ნაღდი ანგარიშსწორების გზით.

12. საკასაციო საჩივრის ფარგლებში საკასაციო პალატა აფასებს 101 490.15 აშშ დოლარისა (მორიგების აქტით ნაკისრი ვალდებულების შესრულება) და 203 015.93 ლარის (მოპასუხის ნაცვლად გადახდილი კომუნალური გადასახადები – 196 015.93 ლარი და სახელმწიფო ბაჟი – 7000 ლარი) ნაწილში სასამართლოს მიერ სარჩელის დაკმაყოფილების კანონიერებას.

13. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 30.06.2022 წლის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა მოპასუხისთვის 106 740 აშშ დოლარის დაკისრებაზე, კანონიერ ძალაშია შესული.

14. გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ მხარეთა შორის სადავო გარემოებას წარმოადგენდა ბანკისთვის გადახდილი თანხის მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი, ვინაიდან, მოპასუხის განმარტებით, მოთხოვნა სახელშეკრულებოა..., ხოლო მოსარჩელე/აპელანტი მიიჩნევს, რომ მოთხოვნა გამომდინარეობს უსაფუძვლო გამდიდრებიდან. აღნიშნულთან დაკავშირებით საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ დავის სამართლებრივი შეფასება სასამართლოს კომპეტენციაა და, მიუხედავად იმისა, მხარე რა შეფასებას აძლევს სადავო ურთიერთობას, სასამართლო ვალდებულია, თავისი გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს სწორი სამართლებრივი შეფასება მისცეს (სუსგ №ას-358-610-08, 30.09.2008წ.). შესაბამისად, ბანკისათვის გადახდილი თანხის მოპასუხისთვის დაკისრების მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად სსკ-ის 905-ე მუხლის მიჩნევა/არმიჩნევა დამოკიდებულია ფაქტზე, უზრუნველყოფდა თუ არა 30.05.2013 წლის თავდებობა მორიგების აქტით ნაკისრ ვალდებულებებს (მდრ. სუსგ №ას-584-584-2018, 28.06.2019წ., პუნ.23,24). ამასთან, ასეთი ფაქტის დადგენის შემთხვევაშიც, სამართლებრივად რელევანტურია განკარგული თანხების წარმომავლობა.

15. რაც შეეხება სამეწარმეო საზოგადოების კომუნალური გადასახადებისა და სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად გადახდილი თანხების მოპასუხისთვის დაკისრების მოთხოვნას, იგი სსკ-ის 986-ე მუხლიდან (პირს, რომელიც შეგნებულად ან შეცდომით სხვის ვალებს ის-

ტუმრებს, შეუძლია ამ პირს მოსთხოვოს თავისი ხარჯების ანაზღაურება) გამომდინარეობს. სსკ-ის 986-ე მუხლის მიხედვით, სხვისი ვალის გადახდა კონდიციური ვალდებულების წარმოშობის საფუძველია, რადგან მოპასუხემ უსაფუძვლოდ დაზოგა ქონება. იგულისხმება, რომ პირი შეგნებულად ან შეცდომით აკეთებს ამას. ორივე შემთხვევაში, ვალის გადამხდელს უფლება აქვს, მოითხოვოს უსაფუძვლოდ დაზოგულის უკან დაბრუნება (სუსგ №ას-891-2019, 30.10.2019წ., პუნ.8). სსკ-ის 986-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართლებრივი შედეგის მისაღებად აუცილებელია, დადგინდეს, რომ არსებობს სხვისი ფულადი ვალდებულება და იგი არა მოვალემ, არამედ მესამე პირმა შეასრულა (გაისტუმრა) (სუსგ №ას-334-2021, 05.11.2021წ., პუნ.94; №ას-623-2023, 12.09.2023წ., პუნ.69).

16. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება გასაჩივრებულ ნაწილში დაფუძნებულია მასზე, რომ, რადგან ბანკის სასარგებლოდ მოსარჩელე ანგარიშსწორებას ახორციელებდა საკუთარი ანგარიშიდან, ივარაუდება, რომ ანგარიშზე განთავსებული ფულადი სახსრები ეკუთვნოდა მას. საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ამ მსჯელობას. პრეზუმფიცია (ალბათობა), როგორც ლოგიკური სუბსტანცია, წარმოიშობა, თუ ის ბუნებრივ, ცხოვრებისეულ ჭეშმარიტებაზე მიუთითებს (სუსგ №ას-1062-1022-2016, 19.02.2018წ., პუნ.39). პრეზუმფიცია წარმოადგენს ვარაუდს ამა თუ იმ ფაქტის არსებობის შესახებ („*Presumptio*“ – ვარაუდზე დამყარებული მოსაზრება; რაიმე ფაქტის აღიარება სარწმუნოდ, სანამ არ დამტკიცდება მისი მცდარობა). პრეზუმფიციების მეშვეობით ნაწილდება მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთი... მაშასადამე, პრეზუმირებული ფაქტის პროცესუალური თავისებურება ისაა, რომ მისი გაქარწყლება ევალება მხარეს, რომლის წინააღმდეგაც მოქმედებს თავად ეს ფაქტი. თავის მხრივ, ამ პროცესუალური კომპონენტის სწორად განსაზღვრა წარმოადგენს სამართლიანი სასამართლო უფლების შემადგენელ ნაწილს (იხ: ი. გაგუა, „მტკიცებულებები და მტკიცების პროცესი კერძო ხასიათის სამართლებრივ დავებზე“, თბ., 2020წ., გვ.234, 236, 237; სუსგ №ას-1059-2023, 14.12.2023წ.). შესაბამისად, პირის მიერ საკუთარი ანგარიშიდან თანხის განკარგვისას პრეზუმირებულია ფულადი თანხის მისადმი კუთვნილება.

17. თავის მხრივ, პრეზუმირებული ფაქტის პროცესუალური ბუნება გამოიხატება იმით, რომ ამგვარი ვარაუდის გაქარწყლება ეკისრება პირს, რომლის წინააღმდეგაც არის ის მიმართული (მდრ. სუსგ №ას-615-2022, 23.09.2022წ., პუნ.49; №ას-23-2020, 08.04.2022წ., პუნ.22). შესაბამისად, მოპასუხის შესაგებლის ფარგლებში გამოკვლეულ უნდა იქნეს, რამდენად კვალიფიციურად შეედავა იგი სარჩელის საფუძვლად მითითებულ გარემოებას, მის მიერ წარმოდგენილი შესაგებელი, მტკი-

ცებულებები ხომ არ ქმნის პრეზუმფციის გაქარწყლების წინაპირობას. კვალიფიციური შედავების პირობებში მტკიცების ტვირთი მოპასუხის მხრიდან გადადის მოსარჩელის მხარეს (შდრ. სუსგ №ას-1062-1022-2016, 19.02.2018წ., პუნ.41).

18. მოცემულ შემთხვევაში, შესაგებელი დამყარებულია მასზე, რომ მოსარჩელე, რომელიც იყო, როგორც მოპასუხის ერთ-ერთი პარტნიორი, ისე დირექტორი, სამენარმეო საზოგადოების ანგარიშის გვერდის ავლით აწარმოებდა ფინანსურ ოპერაციებს, რა დროსაც მოპასუხის თანხებს განკარგავდა საკუთარი ანგარიშიდან სამენარმეო საზოგადოების ვალდებულებების დაფარვის მიზნით, კერძოდ:

18.1. საგადასახადო დავალიანებისა და შესაბამისი შეზღუდვების გამო ფულადი სახსრების მოძრაობა ვერ ხერხდებოდა მოპასუხის საბანკო ანგარიშზე. შესაგებელს ერთვის მტკიცებულებები, რომლებიც გასაჩივრებული გადანყვეტილებით გამოკვლეული/ შეფასებული არ არის;

18.2. ფინანსური პრობლემების მიუხედავად, მოპასუხეს ჰქონდა შესაძლებლობა, თუმცა ოპერაციები ხორციელდებოდა ნაღდი ანგარიშსწორების გზით. 01.05.2015 წლიდან 12.12.2019 წლამდე პროდუქციას აწევიდა შპს „ჯ. ბ-ს“, რომელსაც ამ პერიოდის განმავლობაში ჯამურად მიაწოდა 6 981 597.49 ლარის პროდუქცია; 01.01.2019 წლიდან 22.09.2020 წლამდე მოპასუხემ შპს „ბ-ს“ მიაწოდა 2 234 235.38 ლარის პროდუქცია. შესაგებელს ერთვის მტკიცებულებები, რომლებიც გასაჩივრებული გადანყვეტილებით გამოკვლეული/ შეფასებული ასევე არ არის.

19. მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს არ გამოუკვლეოდა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოება, თუ როგორ ხდებოდა სადავო პერიოდში მოპასუხის საბუღალტრო დოკუმენტაციის წარმოება, როგორ აღირიცხებოდა სამენარმეო საზოგადოების აქტივი თუ პასივი, ასევე გაურკვეველია შპს „ჯ. ბ-სა“ და შპს „ბ-თან“ მოპასუხის სახელშეკრულებო ურთიერთობის, ანგარიშსწორების პირობები. დამატებით აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ მოსარჩელეს, როგორც დირექტორს, სამენარმეო საზოგადოების ვალდებულებების საკუთარი თანხით შესრულების შემთხვევაში, ხელენიფებოდა აღნიშნული ბუღალტრულად აესახა, როგორც მის მიმართ მოპასუხის ვალდებულება.

20. გასაჩივრებული გადანყვეტილება არ შეიცავს ამ გარემოებებზე მსჯელობას და შესაბამისი მტკიცებულებების (როგორც შესაგებელზე დართული, ისე მხარეთა მიერ შემდგომში წარდგენილი და საქმეზე დართული მტკიცებულებების შეფასებას, მათი იურიდიული ძალის შემოწმებას, საკასაციო პალატა კი მოკლებულია შესაძლებლობას, თავად დაადგინოს ამ ფაქტების არსებობა/არარსებობა და განსაზღვროს, რამდენად საკმარისია თუ იურიდიულად ძალმოსილია ეს მტკიცებულებე-

ბი სადავო გარემოების დასადგენად.

21. საკასაციო პალატა აქვე განმარტავს, რომ მოპასუხის ზემოაღნიშნული პრეტენზია, შინაარსობრივად გულისხმობს ე.წ. „კორპორაციული ფორმალობების დაუცველობაზე“ აპელირებას, კერძოდ, ამ ელემენტის დარღვევა, როცა პარტნიორებისა და დირექტორების მმართველობითი და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილებები არ არის ნათლად გამიჯნული, ხდება პარტნიორის/დირექტორისა და კომპანიის ქონების აღრევა, როცა კომპანიის სახსრები გამოიყენება პარტნიორის/დირექტორის პირადი მიზნებისათვის, ხოლო პირადი ხარჯები მიიჩნევა კომპანიის ხარჯებად ბუღალტრული ანგარიშგების წესების დარღვევით ან, როცა არ ხდება სათანადო ბუღალტრული და ფინანსური ანგარიშგება და შესაბამისი დოკუმენტაციის წარმოება (მდრ. სუსგ №ას-1307-1245-2014, 06.05.2015წ.). მოპასუხე უთითებს არასათანადო ფინანსურ/ბუღალტრულ ანგარიშგებასა და სამენარმეო საზოგადოების ვალდებულებების მისივე აქტივით, თუმცა დირექტორის პირადი ანგარიშის გამოყენებით შესრულებაზე.

22. საქმის ხელახლა განხილვისას სააპელაციო სასამართლომ ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად უნდა გამოიკვლიოს მტკიცებულებები, დაადგინოს, არსებობდა თუ არა სადავო პერიოდში უშუალოდ მოპასუხის/სამენარმეო საზოგადოების ანგარიშიდან ბანკის წინაშე დავალიანების გადახდის დამაბრკოლებელი გარემოება და მოსარჩელის მიერ გადახდილი თანხების მოპასუხისადმი კუთვნილების ფაქტის არსებობა/არარსებობა. მტკიცებულებები უნდა შეფასდეს ყველა იმ ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორით, რაც მათ იურიდიულ ბუნებას ახლავს. თითოეული მტკიცებულების სათანადოდ გამოკვლევის გარეშე შეუძლებელია მტკიცების საგანში შემავალ გარემოებებზე საუბარი. სსსკ-ის 105-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც მას გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ. ამდენად, მტკიცებულებათა შეფასება სათანადოდ მოტივირებული და დამაჯერებელი უნდა იყოს. მტკიცებულებათა შეფასება ეფუძნება შეჯიბრებითობის ფარგლებში მხარეთა მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებების ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას და არა – სასამართლოს სუბიექტურ მოსაზრებებს. მტკიცებულების გამოკვლევა, უპირველესად, გულისხმობს მისი შინაარსის სრულყოფილ შესწავლა-ანალიზს, ხოლო შემდეგ მისი იურიდიული ძალის (დამაჯერებლობის, სარწმუნოების) შემოწმებას (სუსგ №ას-406-383-2014, 17.04.2015წ.).

23. რაც შეეხება საქმეში წარმოდგენილ მოპასუხის ყოფილი და ამ-

ჟამინდელი ბუღალტრების ე.წ. განცხადებებს, მათ შორის სანოტარო წესით დამოწმებულს, ისინი მოწმის ჩვენებად ვერ შეფასდება. სსსკ-ის 140-ე მუხლის პირველი ნაწილით, მოწმედ შეიძლება იყოს ყოველი პირი, რომლისთვისაც ცნობილია რაიმე გარემოება საქმის შესახებ. მოწმე ჩვენებას იძლევა სასამართლოში მის მიერ ახსნა-განმარტების მიცემით (სსსკ-ის 147-ე-148-ე მუხლები). ამდენად, მოწმეების განმარტებები მტკიცებულებად მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება ჩაითვალოს, თუ ისინი სასამართლო სხდომაზე დაიკითხნენ. აღნიშნულის თაობაზე სასამართლო განუმარტავს მხარეებს. სწორედ სასამართლოა მათი საპროცესო უფლებების სრულყოფილად რეალიზების გარანტი. მნიშვნელოვანია, ორივე მხარეს ჰქონდეს მოწმისთვის კითხვის დასმის საშუალება (სსსკ-ის 148.4). მოწმის სანოტარო წესით დადასტურებული ახსნა-განმარტება არ წარმოადგენს საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილ მტკიცებულებას (იხ: სუსგ №ას-545-508-2017, 21.09.2017წ; №ას-207-2019, 24.12.2020წ.). სასამართლომ მოწმე შეიძლება დაიბაროს მხოლოდ მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე (სსსკ-ის 178-ე და 140.3 მუხლები).

24. კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო პალატის მსჯელობას დირექტორის წინააღმდეგ ზიანის ანაზღაურების დავის ინიცირების უარყოფის შესახებ და უთითებს, რომ ასეთი სარჩელი წარდგენილია, ამის თაობაზე მითითებულ იქნა სააპელაციო შესაგებელში და არც მოსარჩელეს არ განუცხადებია საწინააღმდეგო. მოსარჩელე საკასაციო შესაგებელში განმარტავს, რომ „ასეთი შინაარსის სარჩელის აღძვრა გავლენას ვერ მოახდენს პ. მ-ძის ამჟამად განსახილველ მოთხოვნაზე“. ამდენად, მოსარჩელე არ უარყოფს ასეთი დავის არსებობას, თუმცა არ ეთანხმება მტკიცების საგანში შემავალ ფაქტებს შორის რაიმე კავშირს. საკასაციო პალატა ზოგადად განმარტავს, რომ იმავე მხარეთა შორის სხვა დავის წარმოებისას დადგენილი გარემოებები სსსკ-ის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე პრეიუდიციულ ძალას იძენენ მხოლოდ მას შემდეგ, რაც შესაბამისი გადაწყვეტილება შევა კანონიერ ძალაში. რაც შეეხება დავების პარალელურად წარმოებას, ამ დროს მნიშვნელოვანია, გაირკვეს, არსებობს თუ არა საქმეთა შორის ისეთი აუცილებელი კავშირი, რაც, შერჩევის ღონისძიების გამოუყენებლობის პირობებში, ობიექტურად შეუძლებელს გახდის სასამართლოს წარმოებაში არსებული საქმის განხილვას. ასეთი კავშირის არსებობისას სასამართლო ვალდებულია სსსკ-ის 279-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე შეაჩეროს საქმის წარმოება, სხვა შემთხვევაში კი საქმის განხილვა უნდა გაგრძელდეს (სუსგ №ას-678-2023, 07.03.2024წ.).

25. მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის უფლება განმტკიცებულია საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, საქართველოს კონსტიტუ-

ციითა და სხვა საკანონმდებლო აქტებით. საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის პირველი პუნქტით აღიარებულია უფლების სასამართლო წესით დაცვის საყოველთაო პრინციპი – ყოველ ადამიანს აქვს უფლება, თავის უფლებათა დასაცავად მიმართოს სასამართლოს და უზრუნველყოფილია საქმის სამართლიანი და დროული განხილვის უფლება. კონვენციის მე-6 მუხლით დაცულია სამართლიანი სასამართლოს უფლება. სამართლიანი სასამართლოს უფლების რეალიზება უმეტესწილად დამოკიდებულია და გულისხმობს სასამართლოს მიერ დასაბუთებული, მტკიცებულებათა შეჯერების საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილების მიღებას.

26. ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ კასატორის მიერ წარმოდგენილია ნაწილობრივ დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია. სსსკ-ის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ: ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა; ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა. ამავე კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილების დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ მისი სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება შეუძლებელია. მოცემული ნორმების ანალიზისა და წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, შეამოწმოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება, ვიდრე საქმეზე არ დადგინდება დავის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება. ამდენად, საკასაციო პალატა ნაწილობრივ აკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს და აუქმებს გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებას, თუმცა, ვინაიდან საჭიროა მტკიცებულებათა ხელახალი გამოკვლევა, საქმეს ხელახლა განსახილველად უბრუნებს იმავე სასამართლოს, რომელმაც უნდა შეაფასოს საქმის მასალები, სრულყოფილად დაადგინოს დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოებები და შემდგომ გადაწყვიტოს უფლების საკითხი.

27. რაც შეეხება საქმეზე ახალი მტკიცებულებების დართვის თაობაზე კასატორის შუამდგომლობებს, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობა ითვალისწინებს მტკიცებულებების წარდგენის საკმაოდ მკაცრად განერილ პრო-

ცედურას და საქმის საკასაციო სასამართლოში განხილვისას კანონმდებლობით მხარე ასეთ შესაძლებლობას მოკლებულია – საკასაციო სასამართლო არ წარმოადგენს ფაქტების დამდგენ სასამართლოს (შდრ. სუსგ №ას-48-2020, 17.09.2020წ; №ას-27-2019, 15.11.2019წ.). შესაბამისად, არ არსებობს ამ შუამდგომლობების საკასაციო სასამართლოს მიერ დაკმაყოფილების საფუძველი და მტკიცებულებები უნდა დაუბრუნდეს კასატორს.

28. სსსკ-ის 53-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ვინაიდან მოცემული საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდა ქვემდგომ სასამართლოს, პროცესის ხარჯების საკითხი უნდა გადანაწილდეს შემაჯამებელი გადანაწევტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სსსკ-ის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, 412-ე მუხლით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. შპს „ს.ქ.წ-ბის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 30.06.2022 წლის გადანაწევტილება და საქმე დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად.

3. შპს „ს.ქ.წ-ბის“ შუამდგომლობები საქმეზე მტკიცებულებების დართვის თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს და მტკიცებულებები დაუბრუნდეს შუამდგომლობის ავტორს.

4. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლო
თბილისი 0110, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6
ტელ.: (995 32) 2 98 20 75
www.supremecourt.ge